

T Ü R M O B

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

2 TÜRKİYE MUHASEBE FORUMU

"MUHASEBE MESLEĞİNİN GELİŞİMİNDE YENİ UFUKLAR"

**30 - 31 Mart 2007
ANKARA**

TÜRMOB YAYINLARI - 315

II. TÜRKİYE MUHASEBE FORUMU

**"Muhasebe Mesleğinin
Gelişmesinde Yeni Ufuklar"**

30 - 31 Mart 2007

ANKARA

TÜRMOB YAYINLARI - 315

ISBN: 978 - 975 - 555 - 131 - 9

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Baskı

Can ofset Matbaa
(0.312) 397 16 29

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ VE PROTOKAL KONUŞMALARI3

1. ANA OTURUM

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri

Bilgi Teknolojileri ve Yönetim Bilgi Sistemi19

Bilgi Teknolojilerinin Tasarımcısı, Kullanıcısı, Yöneticisi

ve Değerlendiricisi Olarak Muhasebecinin Fonksiyonu26

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri Forumu / Serbest Tartışma 41

2. ANA OTURUM

Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme

Vergi Danışmanlığı63

Yönetim Danışmanlığı76

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve İyi Yönetişim81

Muhasebe Mesleğinin Geleceği ve Yeni İş Alanları87

Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve

Zenginleştirme Forumu/Serbest Tartışma97

1. ANA OTURUM

KOBİ Muhasebe Standartları (2. Gün)121

KOBİ Muhasebe Standartları124

KOBİ Standart Taslağı Kapsamı ve İlkeleri127

KOBİ Standardı Taslağının Türkiye’de Uygulanabilirliğine İlişkin Değerlendirme	136
KOBİ Muhasebe Standardı Forumu/Serbest Tartışma	151
2. ANA OTURUM	
Muhasebe Eğitim Standardı	163
Meslek İçi Zorunlu Eğitim (Yaşam Boyu Eğitim)	164
Stajyer Eğitimi	170
Eğitim Standartları, Türkiye’deki Durum ve Yapılması Gerekenler ...	178
Muhasebe Eğitim Standartları Forumu/Serbest Tartışma	187
3. ANA OTURUM	
Kalite Güvence Standardı	191
Kalite Nedir? Hizmet Kalitesi Nedir? Kalite Güvencesi Kavramı	202
Kalite Güvence Standardı, Türkiye’deki Durum ve Meslek Mensubunun Sorumlulukları (Yapması Gerekenler - I)	213
Kalite Güvence Standardı, Türkiye’deki Durum ve Meslek Mensubunun Sorumlulukları (Yapması Gerekenler - II)	220
İç Kontrol Sistemi	224
Kalite Güvence Standardı Forumu/Serbest Tartışma	235
İkinci Türkiye Muhasebe Forumu Genel Değerlendirmesi	243

ÖNSÖZ

Geçtiğimiz yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz, Türkiye Muhasebe Forumu'nun, bu yıl ikincisini 30-31 Mart 2007 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirdik. İkinci Muhasebe Forumumuzda meslektaşlarımızdan büyük ilgi gördü. Yaklaşık 2500 meslektaşımızın katılımı ile verimli bir çalışma yapıldı. Yurdun dört bir yanından gelen meslektaşlarımız, meslek örgütümüzün ne kadar dinamik bir yapıya sahip olduğunu bir kez daha gösterdi.

Türkiye Muhasebe Forumlarını düzenlemeyi düşündüğümüzde yola çıkış amacımız; mesleğin yarınlara ışık tutacak görüş ve önerileri meslektaşlarımızla belirlemeye çalışmaktı. Her iki forum da, bu amacımızı gerçekleştirmede büyük katkı sundu.

“Muhasebe Mesleğinin Gelişiminde Yeni Ufuklar” ana temasında gerçekleştirdiğimiz İkinci Türkiye Muhasebe Forumunda;

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri,

Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme,

KOBİ Muhasebe Standartları,

Muhasebe Eğitim Standardı,

Kalite Güvence Standardı,

Ana başlıkları geniş sunum ve daha sonra katılımcıların yaptığı katkı ve öneriler ile tartışıldı.

Birinci Türkiye Muhasebe Forumu'nda tartıştığımız etik kurallar ve haksız rekabeti yönetmelik haline getirdik. Bu iki çalışmamız TÜRMOB Genel Kurulunda kabul edildi. Ayrıca altı yönetmeliğimizi revize ettik. Böylece sekiz yönetmeliğimiz daha ilerleyen günlerde Resmi Gazete'de yayımlanarak yönetmeliklerimiz arasında yer alacak.

Türkiye Muhasebe Forumları, mesleğimiz için çok etkili ve sonuç çıkaran toplantılar haline geldi. TÜRMOB yönetimi olarak bu çalışmamızı çok önemsiyoruz.

Bu organizasyonumuza katılanlardan olumlu eleştiriler aldık. II. Muhasebe Forumu'muza sunumda bulunanlara, odalarımıza, meslektaşlarımıza, katılımcılarımıza ve organizasyon firmamıza teşekkür ediyorum.

İkinci Türkiye Muhasebe Forumu'nda yapılan sunumları, görüş, öneri ve tartışmaları sizlere bu kitapla sunuyoruz. Bu kitap aynı zamanda, toplantıda yapılan çalışmaları yarınlara aktarma işlevini de yerine getirecektir. Kitabın, meslektaşlarımıza, akademisyenlere ve araştırmacılara faydalı olmasını diliyorum.

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Sekreteri

**AÇILIŞ VE PROTOKOL
KONUŞMALARI**

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Sayın Milletvekilim, Sayın Müsteşarım, değerli hocalarım, Türkiye'nin dört bir yanından gelen Değerli Oda Başkanlarımız ve üyelerimiz, basınımızın değerli temsilcileri Türkiye 2. Muhasebe Forumu'na hoş geldiniz.

İlkini geçen sene Nisan ayında İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz ve Genel Kurullarımızdan sonra en çok önemseydiğimiz ve en büyük toplantımız olarak değerlendirdiğimiz, Muhasebe Forumunun ikincisini gerçekleştireceğiz. "Muhasebe Mesleğinde Yeni Ufuklar ve Yeni Gelişimler" adlı bu Forumumuz iki gün sürecek. Geçen

sene muhasebe mesleğimizin "Dünü, Bugünü ve Yarını"nı tartışmıştık, bu sene mesleğimizin nerelerde gelişme gösterdiğini ve dünyada bu meslek ile ilgili ne gibi gelişmeler olduğunu hep birlikte tartışacağız.

Değerli panelistlerimiz ve bildiri sunan değerli konuklarımız bizler ile bu konudaki bilgilerini paylaştıktan sonra bir forum yöneticisi tarafından konu değerlendirilecek ve soru-cevap şeklinde mesleki etkinlik gerçekleştireceğiz. Umarım bu forum en az geçen seneki kadar mesleğimize yararlı sonuçlar çıkarır. Forum sonunda mesleğimizin gelişmesi noktasında, dünya ile bütünleşebilecek güzel görüşler çıkarmış ve mesleğin gelişmesini birlikte yakalamış oluruz.

Ben, bugünkü Forumun açılış konuşmalarını yapmak üzere TÜRMOB Genel Başkanı Sayın Mehmet Timur'u konuşmalarını yapmak üzere mikrofonu davet ediyorum, buyurun Sayın Başkanım.

Mehmet TİMUR
TÜRMOB Genel Başkanı

- Sayın Milletvekilim, Değerli Bakanım, Sayın Müsteşar Yardımcım, üniversitelerimizin değerli hocaları, birbirinden değerli oda başkanlarım, basınıımızın güzide temsilcileri, çok değerli Maliye Bakanlığımızın bürokratları, çok sevgili meslektaşlarım, ikincisini düzenlediğimiz forumumuza hoş geldiniz. Hepinizi teker teker saygı ile selamlıyorum ve TÜRMOB Yönetim Kurulu adına saygılarımızı sunuyoruz.

Değerli konuklarımız, sevgili meslektaşlarım, Türkiye Muhasebe Forumu, bugün ikincisi gerçekleştiriyoruz. Geçtiğimiz yıl gerçekleştirdiğimiz ilk forumda, muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceğini tartıştık. Mesleğimiz açısından oldukça verimli bir toplantı oldu, bunu biz söylemedik sizler söylediniz. Birinci toplantıda ileri sürülen görüş ve öneriler kitap haline getirerek sizlerin istifadesine sunmuş olduk. Bugün ve yarın devam edecek olan 2. Forumda da konumuz “Muhasebe Mesleğinin Gelişiminde Yeni Ufuklar” hep birlikte tartışacağız.

Muhasebe mesleğinin bir bilgi sistemi olduğu gerçeğinden hareketle gerçekleştirilen muhasebe forumlarının, meslektaşlarımıza çok farklı bakış açıları getireceğine inanıyorum. Değerli meslektaşlarımız, çağımız bilgi çağıdır, bilgi çağında rekabet ve değişime bağlı olarak işletmeler daha yoğun olarak bilgi kullanmak durumunda kalmaktadır. Bu şekilde bilgi, giderek stratejik bir önem kazanmaktadır. Değişen koşullar muhasebe mesleğinden beklentileri de artırmaktadır. Günümüzde işletmelerle ilgili taraflar, açık, tarafsız, anlamlı ve güvenilir finansal bilgilere olan gereksinimi giderek artırmaktadır. Bu gereksinimleri karşılamak için hem ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde meslek örgütleri, muhasebe uygulamalarına, muhasebe mesleğine, muhasebe eğitimine ilişkin standartlarını da belirlemektedirler. Bu standartlar aynı zamanda muhasebe mesleğinin profesyonel bir meslek olmasını sağlayacak düzenlemeleri de içermektedir. Bütün dünya muhasebe ve denetim konusunda ortak bir dil konuşma gayreti içerisinde oldukları ve bunu da başarmaktadırlar. Bu amaçla finansal raporlama ve denetim standartlarının uluslararası ölçekte uyumlaştırma çalışmaları da hızlandırılmıştır.

Finansal raporlama, denetim konusunda ortak dilin kullanılmasıyla uluslararası piyasalardan fon toplamak isteyenlerin ek maliyetlerden kurtulması, aynı kalite bilgi ve raporlarla karşılaştırma yapabilmesi mümkün olabilmektedir. Günümüz muhasebe dünyasında geçmişin önemli konularının yanı sıra yeni gündem maddeleri de geniş yer bulmaktadır. Uluslararası muhasebe dünyasında muhasebe mesleği, muhasebe uygulamaları, ulusal finansal raporlama ve bağımsız denetim gibi konular gün geçtikçe daha önemli hale gelmektedir. Meslek örgütlerinin temel görevlerinden biri, değişen koşulların egemen olduğu bir ortamda meslek mensuplarının beklentilerini demokratik bir ortamda oluşturarak belirlenmesidir. Uluslararası uygulama ve meslek standartlarının üyeler tarafından benimsenmesi ve uygulamasını sağlayacak politikalar üretmek ve yaşama geçirmektir.

Eğitim faaliyetlerinin hız kesmeden sürdürülmesi gerekmektedir. Ülkemizde muhasebe meslek mensuplarının örgütlenmesinin başladığı 1989 yılından bu yana, muhasebe mesleği sürekli gelişme göstermiştir. Ancak gelinen noktanın yeterli olduğunu da düşünmemekteyiz. Özellikle günümüz uluslararası rekabet koşullarında, ülkemiz muhasebe meslek mensuplarının ve meslek örgütünün bu yarışın gerisinde kalmaması gerekmektedir. Bu bilinçle meslektaşlarımızın odalarımızın ve meslek örgütümüzün çabalarını arttırarak devam ettirmeleri gerekmektedir. Günümüz koşulları da muhasebecilerin eğitim kalitesinin arttırılmasını öngörmektedir. Mesleğe başlamadan önce alınan eğitimler, her ne kadar yeterli ise de gelişmeler karşısında meslek mensuplarının bilgilerini sürekli güncellemeleri ve arttırmaları gerekmektedir.

Bugün ikincisini yaptığımız ve artık gelenekselleşen “Muhasebe Forumunun” mesleğimize önemli katkılar sağlayacağını da ümit etmekteyiz. Gerçekleştirilen ilk muhasebe forumunda mesleğimiz için son derece önemli konular tartıştık. Bu yılki forumda ise birincisi gibi ulusal ve uluslararası gelişmeler dikkate alınarak bir program oluşturduk. Bu muhasebe forumunda muhasebe mesleğinin gelişmesinde yeni ufukları tartışacağız. Bu kapsamda, “Temel Muhasebe ve Bilgi Teknolojisi”nin yer aldığı oturumda, bilgi teknolojileri, yönetim bilgileri ve bilgi sistemi bilgi teknolojileri kullanıcıları olarak muhasebecilerin fonksiyonları tartışılacaktır. “Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme Ve Zenginleştirme” başlıklı 2. oturumda ise vergi danışmanlığı, yönetim danışmanlığı, kurumsal sosyal sorumluluk, iyi yönetim ile muhasebe mesleğinin geleceği ve yeni alanlar konuları yer almaktadır. Forumda bir başka oturum ise “KOBİ Muhasebe Standartları”na ayrılmıştır. Benzer şekilde muhasebe eğitim standartlarıyla kalite güvence standartlarını da forumda yer alacak diğer oturumlardan bir tanesidir.

Bu tür faaliyetlerden hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için meslektaşlarımızın katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Meslektaşlarımızın katılımı olmaksızın başarılı olunması mümkün değildir. Bu konuda meslektaşlarımızın, bu özgür tartışma ortamında geniş ölçüde faydalanacaklarını bekliyorum. Geleneksel hale gelen 2. Türkiye Muhasebe Forumunun başarılı geçmesini dilerken, düzenlemede emeği geçen arkadaşlarımıza, katkı veren ve tartışmaları da yöneten değerli katılımcılara ve bunca işin arasından bizleri yalnız bırakmayan siz, değerli meslektaşlarımıza ve konuklarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Değerli meslektaşlarım, sizinde bildiğiniz gibi TÜRMOB 18 yaşına geldi, meslek örgütü 18'ine geldi yani rüştüne yeni vardı. Bu dönem içerisinde birçok yöneticiler geldi, her biri ayrı ayrı sizler için bir şeyler yapma gayreti içerisinde oldular. Bir gayrette bizden geldi, dünyada ilk, Türkiye'de ilk bir şeyi gerçekleştirdik; bu da mali tatildi. Meslek örgütümün kuruluşundan bu yana gündemdeydi. Başarılması güç olan bir şeyi de TÜRMOB sizler için gerçekleştirdi. Sizlere hayırlı olsun. Mali tatil, 3568 sayılı yasa kadar sizin bu ülkede güçlü bir örgüt olduğunuzu, varlığınızı ve ülkeye hizmet eden bir kuruluş olduğunuzun diğer bir tescilidir. Evet, belki milletvekillerim de hatırlıyor, buradalar, bu iş için gerçekten büyük gayret sarf ettik.

Değerli meslektaşlarım bir diğer hususta bizim mesleğimiz için çok önemli olan Türk Ticaret Kanunu'dur. Gerçekten bunun için de çok gayret sarf edilmektedir. Her örgüt değil, sadece en iyi peşine düşen ve bu kanunun yasalaşması için gayret gösteren tek örgüt de TÜRMOB oldu. Bir yönetim kurulu üyemiz, Musa Pişkin, inanın ki, bir Meclis memuru kadar Meclis Komisyonlarında koşturmakta ve bu işin çıkması için gereken gayreti göstermektedir. Öyle sanıyorum ki, bu sene bu da gerçekleşecek, mesleğimize yeni ufuklar katacaktır.

Muhasebecilik, mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik mesleği hızla ilerliyor, güçleniyor ve geliyor. Mesleğimize sahip çıkalım. Hepinize başarılar diler, saygılarımı sunarım. Geldiğiniz için teker teker her birinize saygılar sunuyorum. Forumumuz ülkemize hayırlı olsun.

İsa COŞKUN

Maliye Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı

- Sayın Bakanım, Sayın Milletvekillerim, TÜR-MOB'un Değerli Başkanı, mesleğimiz odalarının başkan ve üyeleri, Türkiye Muhasebe Forumu'nun geleneksel hale gelen bu ikincisinin zengin bir gündemle gerçekleştirilecek olmasından büyük bir mutluluk duymaktayız.

Hepimizin bildiği üzere yıllar önce sadece vergi bağlamında bakılan muhasebe ve muhasebe mesleği artık uluslararası uygulamalar ve standartlar paralelinde ülkemizde de hızla gelişmekte olduğunu görmekte ayrı bir mutluluk kaynağımızdır. Görevimiz gereği yurtdışındaki toplantı

ve temaslar sırasında muhasebe mesleğinin Türkiye'deki durumu, meslek mensuplarımızın geldiği düzey ve meslek örgütlerimizin kalitesi anlamında ulaştığımız boyut bizleri sevindirmektedir.

Yine işletme faaliyetlerinin izlenmesi, raporlanması sadece vergi anlamında değil, artık şeffaf, hesap verebilir, sorumluluk anlamında da büyük önem taşıdığını artık görmekteyiz. Kamu için önemli olan bu konu artık kamuoyu için ve herkes için, uluslararası kuruluşlar için, diğer ülkeler için de önem taşımaktadır. Gelişmiş dünya, tabii bu bağlamda 3 Ekim tarihinde başlamış olan Avrupa Birliği ile müzakere sürecine baktığımızda da bu dünya ile entegre olmanın yolu da, en temel yolu, hem özel hem kamu yönetiminde şeffaf, sorumlu, hesap verebilir bir yönetim anlayışına sahip olmaktır. Bunun da sağlayacak olan en temel unsurların başında muhasebe, muhasebe mesleği gelmektedir. Ayrıca kayıtlı ekonomiye geçiş için de mesleğin ne kadar önemli olduğu ayrı bir konudur. Bugünkü toplantıda kayıtlı ekonomiye geçişin bugün ve yarın gerçekleştirilecek olan forumda, kayıtlı ekonomiye geçiş ve bilgi teknolojilerinin ne kadar yakınlık taşıdığı da diğer önemli bir noktadır.

Kayıtlı ekonomiye geçiş sadece bizim gibi ülkeler değil, diğer birçok ülkenin en temel sorunudur. Yine AB süreci içerisinde de 3 Ekim 2005'te başlayan tarama süreci, 1 yıl süren tarama sürecinde katıldığımız toplantılarda gördüğümüz en temel konu, 35 fasılda muhasebe mesleği ile direk ilgisi olsun ya da olmasın, en temel konu, sağlıklı, doğru, güvenilir bilgilerin elde edilmesidir.

Bu sadece, sadece kamu için Maliye Bakanlığı için değil, tüm kamuoyu için gerekli artı Avrupa Birliği ile müzakerelerde de bizden istenen sağlıklı verilerin, sağlıklı bilgilerin iletilmesi. Şirketler hukuku, vergilendirme, mali kontrol, mali ve bütçesel hükümler, istatistik gibi fasıllarda hep karşımıza çıkan konu budur. Kamu mali yönetimi için de aynı şey geçerli. Avrupa Birliği'ne yapacağımız katkının hesabında da sağlıklı bir Katma Değer Vergisi matrahının hesabı, sağlıklı bir milli gelir hesabı en başta Avrupa Birliği'nin istediği bir konu, bu sadece Avrupa Birliği'nin istediği değil, hepimiz içinde sağlıklı verilerin elde edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Forumda gündem maddelerinden bilgi teknolojisi, eğitim, kalite standardı gibi konularda uluslararası boyutta tartışılan önemli konulardır. Sözlerimi fazla uzatmadan, bu forumu düzenleyen TÜRMOB'a, TÜRMOB yetkililerine teşekkür ediyorum. Forumun başarılı geçmesini diler, Maliye Bakanlığı olarak hepinize saygılar sunuyorum.

Masum TÜRKER **Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı**

- Sayın Milletvekilim, Maliye Bakanlığının Değerli Müsteşar Yardımcısı, Sayın Genel Başkanımız, Maliye Bakanlığı Gelir Politikalarının Değerli Genel Müdürü ve hiç bizi yalnız bırakmayan Maliye Bakanlığı'nın Mali Müşavirler Daire Başkanı, değerli oda başkanları, değerli meslektaşlarım, değerli konuklar, basınımızın değerli temsilcileri ve hepimizin burada konuşacağımız konuları daha başlarken öğreten değerli hocalarım sözlerime başlamadan önce hepinizi saygı ile, sevgi ile selamlıyorum.

Biraz önce Değerli Genel Başkanımız konuşurken bir sözün altını çizdi, "bilgi çağı" dedi, bu sözcüğü biz, hemen hemen son 30 yıldır dinliyoruz. "Acaba bu bilgi çağı sözünün, muhasebecilerin bir araya geldiği yerde muhasebecilerle ne ilgisi var? Muhasebecilerle ilgisi bir soru ile yanıtlanır, bu bilgi çağında güvenilir bilgi nasıl elde edilecek? İşte bu güvenilir bilgi sözü belki burada bulunan birçok arkadaşımın kafasındaki artık mu-

hasebeci kavramını değiştirmek için ele alıyorum, muhasebecinin esas işini ortaya koyan sözcüktür. Türkiye’de muhasebeci dediğimiz zaman aklımıza defter tutan, vergi beyannamesi hazırlayan, vergiyi hesaplayan, karı ortaya çıkaran kişi gelir. Oysa bugünkü seminerin, bugünkü forumun başlığı altında ele alabilirsek, muhasebeci dediğimiz zaman güvenilir bilgiyi sağlayan kişidir. Güvenilir bilgiyi sağlayan kişi ise bu finansal tabloları hazırlayan kişi değildir, bu finansal tabloları, bu bilgileri denetleyen kişidir.

1992 yılında, o zaman Değerli Genel Başkanımız Sayın Mustafa Özyürek, bugün yönetimde halen devam eden Sayın Rifat Nalbantoğlu, Uğur Büyükbalkan ve gerçekten o tarihte ortaya konan her şeyi heyecanla karşılayan, bugünde sevinçle TÜRMOB’un Genel Başkan Yardımcısı olarak gördüğümüz Sayın Yahya Arıkan’ın bulunduğu bir toplantıda, acaba muhasebeciyi nasıl tanımlamalıyız ki muhasebecinin neye sahip olduğunu ortaya koyalım diye tartışmıştık, bu işin de tartışmasını yaparken İstanbul Oda’sının şu anda sekreterliğini yapan Yücel Bey de bu işlerin koordinasyonu ile meşguldü, eğer o gün ortaya konulan manifesto, elinizde bulunursa nihai hedef, “muhasebecinin dünyada ve Türkiye’de yaratılan katma değerde hak ettiği payı almaktır”, daha o hedefe ulaşmış değiliz. Yani hak ettiğiniz ücreti, alın terinizin karşılığını, bir haksız rekabet etkisi olmaksızın alabilmektir. Bu yol için orada tanımlanmış ara hedefler var. Bu ara hedeflerden bir tanesi, vergi beyannamelerinin muhasebeciler tarafından denetlenmesidir. Parlamento bu yetkiyi vermiştir, bu yetkinin alınmasında, bu yetkinin Anayasa Mahkemesi’nin savunulmasında gerçekten bir savaştaki komutan gibi mücadele edenlerden birisi de bugün Maliye Bakanlığı Müsteşarıdır. Bugün Gelir İdaresinin Başkanlığını yürüten arkadaşımız da o zaman bu mücadelede Gelirler Genel Müdürlüğünün Başyardımcısıdır.

Şimdi, Maliye’de bu arkadaşların, etkin olduğu bir dönemde halkın iradesi adına, milli irade adına hareket eden parlamentonun verdiği vergi denetim yetkisinin, ön denetim yetkisinin yani mükerrer 227’de vergi beyannamelerinin imzalanmasının ikinci aşaması daha tamamlanmamıştır. Bunu, özellikle öne almamın nedeni ve hitap ederken de burada varlığını bir meslek adına önemli olduğu için dile getirdiğim Vergi Politikaları Genel Müdürünün olduğu bir süreçte dile getiriyorum. Çünkü vergi politikalarının belirlenmesinde eğer gelir idaresinin etkin bir vergi almasını istiyorsak parlamentonun bundan 13 yıl önce öngördüğü, verdiği yetkiyi muhakkak kullandırmaları gerekir, buna gelir idaresi de Müsteşar da Anayasa Mahkemesi’nde yaptıkları savunma-

daki sözlerle birlikte değerlendirdiğimiz zaman yapılması gereken şeydir. Ne demek istiyorum? Evet siz vergi beyannamesini imzalayacaksınız ama defterini, bilançosunu hazırladığınız beyannamenin değil, başka bir arkadaşınızın hazırladığı finansal tabloları, vergi beyannamelerini “ön denetim” yaparak imzalayacaksınız. Kanunun bize verdiği yetki, parlamentonun bize verdiği yetki budur. Bu biraz evvel söylediğim hak ettiğimiz katma değeri almak açısından önemli olan adımlardan bir tanesidir.

Bu adımlardan orada serdedilmiş birkaç tanesi var, bugün konulara baktım, bu konuyu, bu tartışma konularını seçen gerçekten, TÜRMOB yönetimini, bu konuda büyük emek veren Sayın Genel Sekreterimizi kutlamak gerekir. Çünkü burada konan konular, bugün Avrupa’da, Amerika’da, gelişmiş olan bütün ülkelerde ele alınan ve sonuçta güvenilir bilgiyi sağlamak için kamu güvenini sağlayacak, kalite güvencesine kadar götüren konuları içermektedir. Bu, biraz evvel söylediğim eğer Maliye Bakanlığı mükerrer 227’yi bunun ile işletir ise muhasebe meslek örgütünün mensuplarının kaliteli bilgiyi üretmek için bir talep olmaksızın kendilerini hazırladıklarının işaretidir.

Bir diğer konu, özellikle bu yıldan itibaren devreye girmiş olan banka kredilerinin denetimidir. Bu konuda bütün bankaların bunu araması gerekir. Bankaların kredi verirken sizlerden denetim şartını aramamaları o bankaların milli fonları iyi kullanmamalarının işaretidir. Bunu her yerde, her zaman biz muhasebeciler, söylemek zorundayız. Deniliyordu ki eskiden, “bu denetimin yapılabilmesi için ölçüt yok”, o ölçüt de var. Bugün dünyada, dünya standartlarına erişmiş sayılan beş, on ülkeden bir tanesi Türkiye’dir. Yalnız Türkiye, Türkiye’de muhasebe standartlarını yayınlarken hem uluslararası düzeyde hem de son yayınladığı yorumlarıyla uluslararası sorunları bile kavrayan beş, on ülkeden bir tanesidir. Özellikle dünyadaki muhasebe örgütlerini, muhasebe dünyasını sık sık gezen, oralarda konuşmalar yapan bir kişi olarak bizim 4 yıl önce İzmir Odası’nın, 5 yıl önce İstanbul Odası’nın ya da 6 yıl önce Ankara Odası’nın yaptığı seminerlerin, sempozyumların daha bu ülkelerde yeni yapıldığını görüyoruz. Bizler geçmişimiz itibarıyla bu donanıma hazırız, bekliyoruz. Peki böylesi ölçütlerin olduğu yerde biraz evvel Sayın Mehmet Timur Bey’in söylediği bir şey var, çok önemlidir, altını da çizmek istiyorum çünkü bazıları nifak tohumlarını aramıza atıp “Canım ne önemi var bu mali tatilin, bilinen 20 gün!” Bu muhasebe mesleğinin Türkiye’de kariyer meslek olarak parlamento tarafından taçlandırılmasıdır. Bizim olaya bakış açımız, bundan sonra bunu yönlendirmemiz böyle olacaktır.

Demek ki Türkiye’de muhasebeci, yalnız defter tutan, yalnız vergi beyannamelerini hazırlayan, finansal tabloları hazırlayan bir kişi değil, kendi gelişimini yürütebilmesi için kendisine de ayrıca, tıpkı avukatlarda olduğu gibi bir ara zaman tanınan kişidir. Bu konuda özellikle başta TÜRMOB Genel Başkanı olmak üzere, tüm TÜRMOB yöneticileri ve parlamentoda bu konuyu savunanları, bu konuda gönül verenleri ben sizin adınıza kutlamak istiyorum. Çünkü bunu yurtdışında anlattığımız zaman “Size parlamento, size yürütme bu kadar mı önem veriyor?” şeklinde değerlendiriliyor. Yani tatili gidip yapıp yapmamak önemli değil, zaten kimsenin adı muhasebeci olduktan sonra işe başladığı günden bugüne kadar tatil yapması söz konusu değil, tatil yaparsanız yeni müşterinizi alamazsınız, önemli olan bu emeğinizin belirli kesimler tarafından fark edilmesidir.

Değerli arkadaşlar, acaba Türkiye bu ufuklarla neyi yapmak istiyor, onu da bir-iki söz ile söyleyip sözlerime son vermek istiyorum. Tabii alışsınız bir-iki söz deyince yine bir 5-10 dakika sürüyor, cebimden de kağıt filan çıkartmadım, korkmayın; şimdi, “yeni ufuklar” derken sizi dünyayla, özellikle konuklarımızın önünde karşılaştırmak istiyorum. Bu yıl uygulamaya başlanan uluslararası etik kuralları birebir geçtiğimiz genel kurulda TÜRMOB yönetiminin önerisiyle oylarınızla kabul edilmiştir. Bu bizim öne çıkışımızın, dünyayı yakalayışımızın belirli insanlara anlatılması konusunda önemli bir adımlar. Bu etik kurallarının Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanmasını beklemeyiniz! Bunun eğitimini, bunun tartışmalarını yapmaya başlayınız! Çünkü uluslararası bile ilk kez bu yıldan itibaren başlayan meslek etik kurallarında muhasebe defteri tutulması, finansal tablolar hazırlanmasıyla ilgili kurallar getirilmiştir. Ve orada okunursa ilk defa biraz evvel Değerli Müsteşar Yardımcımızın kayıtlı ekonomiye geçerken beklediği, bize ortaya koyduğu beklentisini orada size “irade” olarak tanınmıştır. Yani uygunsuz bir faturayı işlemenizi isteyen, önerinizi dikkate almayan müşterinizin işini tazminat olarak bırakma hakkı vermektedir, bu uluslararası bir kuraldır hatta siz, bağımlı çalışmanız varsa, müdürlük yapıyorsa yine İş Kanunu’na göre tazminatını alarak bu gerekçe göstererek “iş bırakma hakkı” vardır. Burada maddeleri çok iyi okuyunuz, sahip çıkınız, Maliye Bakanlığı’nın bunu yayınlamasını da beklemeyiniz. Çünkü muhasebe mesleğinin gelenekleri yalnız bir kanun, bir belge, bir bildiri yayınladığında değil, biz kendi içimizde hissettiğimiz zaman yürürlüğe girer.

Bu arada yeni kavramı da sizinle paylaşmak istiyorum; biraz evvel hep muhasebe defteri tutmanın ikincil bir iş olduğunu söyledim, dünyada bu böyledir yani siz dünyada herhangi birisiyle konuşurken “Ben muhasebeciyim” dediğiniz anda sizi denetim yapan kişi diye algılıyor. Peki bu kadar firmalarda hatta büyük firmalarda bile denetim yanı sıra ya da denetim yapmayıp yalnız finansal tabloları hazırlayanlar nasıl bir iş yapıyorlar? O işinde adı arkadaşlar, “out sourcing”dir. Yani o iş adamının durumu müsait olsaydı bünyesine alacağı muhasebe müdürü yerine işi, size dışarıya vermiştir. Asıl işiniz o işin denetimidir. Mükerrer 227’in de, tekrar okursanız, ücret tarifesine bakarsanız size dizayn edilen, size meslek olarak tasarlanan ve yapılmasını da istenen yapı odur.

Bütün bu anlattıklarım Türkiye’de muhasebe mesleğini ifa edecek uluslararası düzeyde bir yapıya sahip olmamızdır. Peki, acaba gelecek ufukumuz nasıl olmalıdır? Gelecek ufukumuz bence çok ümit vericidir. Nedeni de bizler hayal edebilen insanlarız ve bakın 1992’den bu yana her şeyi yapıyoruz, hayal ediyoruz çünkü hayalimizi iki sözcük arasına sıkıştırmışız, dünyada ve Türkiye’de yaratılan katma değerden hak ettiğimiz payı almak. Emeğimizin karşılığı olan bu payın alınana kadar yapılması gereken her şey kamu güvenini sağlayan, toplumun ileriye gitmesini sağlayan olgulardır. Bu konuda üzülerken söylemeliyim, bazı aksaklıklar yaşanıyor. Örneğin, Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurumu’nun sınavla denetim uzmanlığı belgesi vermeye kalkışması dünya standartlarına aykırıdır. Dünya standartlarına aykırıdır! IOSCO’nun bile düzenlediği yani sermaye piyasasının bağlı olduğu uluslararası kurul bile bu belgenin bağımsız, tarafsız bir meslek örgütü tarafından kamu gözetimi adı altında verilmesini gerektiriyor. Bütün bunları yapabileceğinize olan inancımı şu nokta ile tamamlamak istiyorum; bizim kanunumuzun lütfen genel gerekçesini herkes okusun. Gerçekten, bizim kanunumuz bugün Avrupa’nın, Amerika’nın, Batı’nın kurmak istediği kamu gözetim sistemine göre dizayn edilmiştir. Mesleğimizin kamu gözetim sistemi bellidir, yetki TÜRMOB’dadır, TÜRMOB’un da faaliyetlerini yine orada bir cümle ile denetleme görevini yürütme adına Maliye Bakanlığı’na verilmiştir. Yeni arayışlara girmek, yeni yeni farklı meslekler ihdas etmek, bizim meslek örgütümüzün kabul etmeyeceği şeydir.

Ben bir konuda bir sevincimi paylaşarak son cümlemleri söylüyorum; çıkacak Türk Ticaret Kanunu’nda en etkin olacak kesimlerden birisi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki müfettişlerdir. Sevinçle söylemek istiyorum ki, bu müfettişlerin önemli bir kısmı bizim meslek örgütümüzün üyesidir, önemli

bir kısmı Ankara ya da İstanbul Oda'larımızın üyesidir. Onlarında katkısıyla önümüzdeki dönemde denetim meselesini farklı boyutlara götürmek isteyenlere “Bu denetim işi, TÜRMOB’un işidir” dedirtmeliyiz. Ben hepimizin bey-ninde, muhasebeci denetim demektir sözcüğünün yayılacağı günü bekliyo-rum. Çünkü bizim işimize sahip olmamızı istemeyenler, bu sözleri söylediği-miz zaman şununla suçluyorlar; “Aman ha, muhasebeci işini kim yapacak?”. Muhasebe işini yine bizden vakti boş olan, denetim işi az olan, Avrupa’da ol-duğu gibi, Amerika’da olduğu gibi yine meslektaşlarımız yapacak ama biz bi-liyoruz ki ana işimiz o dur. Nasıl işinizin, firmanızın sahibi benim diyorsanız muhasebe mesleğinin de sahibi olmak denetim demektir. Bana sorarlarsa, so-ruyorlar da bazen, muhasebe mesleği nasıldır Türkiye’de, çok iyidir ve Tür-kiye’de yaşanan ekonomik, siyasal, sosyal bir çok sorunun çözümü de muha-sebecidedir. Bunların detaylarını okuyacağız ama en önemlisi, kurumsal yö-netişim, Batı’da olduğu gibi Türkiye’de de muhasebecilerin yalnız yapabile-ceği bir iştir.

Bu forumda, önemli ufuklar çizilecek, bu forumda Türkiye’ye hayırlı karar-lar oluşturacak bilgilerin oluşmasını, TÜRMOB’umuzu, odalarımızı güçlen-direcek bilgiler olmasını ama en önemlisi, siz meslektaşlarıma hem kolaylık hem emeğimizin hakkını veren ve insanca yaşama koşullarını söyleyen özgür bir ortamın sağlanmasına katkı sunması dileğiyle hepinizi saygılar, sevgiler sunuyorum, başarılar diliyorum.

Kemal SAĞ
CHP Adana Milletvekili

- Sayın Bakanım, Sayın Müsteşar Muavinim, Değerli Genel Başkanım, kıymetli protokol ve çok değerli meslektaşlarım. Şu anda ilk kez TÜRMOB bünyesinde bir konuşma yapıyorum, odalarda çok konuştum ama ilk defa böyle bir genel toplantıda konuşuyorum. İnanın değerli arkadaşlar, isterdim ki, TÜRMOB’da bir kuru-cu başkan olarak, bir üye olarak hepinizin şu kürsüden, şu salonu bir görmenizi çok isterdim çünkü bu meslek, 25 yıl önce, 30 yıl önce katip-lik olarak görülürken bugün bir kariyer sahibi meslek haline gelmiştir. Şu kurulda, şu salonda

bir forum yapmak her mesleğin harcı değildir, en tepeden en aşağıya doğru bu mesleğe emek vermiş, genel başkanlardan tutun Anadolu'nun ücra köşelerindeki odalarımızın hizmetlisine varıncaya kadar hepinizi tekrar tekrar kutluyorum ve bu arada hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum değerli arkadaşlar.

Önce üzerimde bir görevi ifa ederek konuşmama başlıyorum, Sayın Eski Genel Başkanımız ve şu anda Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı olarak Sayın Mustafa Özyürek bugün İstanbul'daki bir İktisatçılar Haftası konuşması münasebetiyle aramızda bulunamıyor, yarın gelecek, O'nun başarı dileklerini ve sevgilerini sunarak konuşmama başlıyorum.

Değerli arkadaşlar artık bu mesleğe, TÜRMOB ve üyelerine, Türkiye dar geldi, Akdeniz dar geldi, Avrupa yetmedi ve şimdi dünya çapında kuruluşların üyesi olmak durumundayız. Ve bu TÜRMOB, sizlerin verdiği güç ile geçen yıl Dünya Muhasebe Kongresini yapma başarısını göstermiş ve bunu tüm dünyaya ispatlamıştır. Ben önce o kongreye emeğe geçenleri de burada taktirlerimi sunmak ve teşekkür etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, TÜRMOB sayesinde bugün Türkiye'de muhasebe mesleği standartlara sahip olmuştur ve bugün TÜRMOB sayesinde ve sizlerin sayesinde muhasebecilik hem kariyer haline gelmiş hem de işte böyle toplantılarla gücünü, kalitesini ispatlayacak günlere gelmiştir. Ben bu forumun diliyorum ki hepinize, adında da olduğu gibi "yeni ufuklar" açmasını, sizlere yeni kaliteler kazandırmasını diliyorum. İnşallah nice yıllar bu forumlar yapılacaktır, ben yapanları, emeği geçenleri de kutlamak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bir konuya daha değinip konuşmamı bitireceğim çünkü ben, uzun konuşmayı seven bir arkadaşınız değilim, işin özüne dokunup geçeceğim; Sayın Masum Türker, ben O'nun soy ismine bir ekleme daha yapmak istiyorum, Masum Türker "Çalışkan" demek istiyorum, bu mesleğe çok katkı koymuştur, deminki konuşmasında da gerçekten, çok önemli konulara parmak basmıştır. Ben de o konuşmaya kendi adıma imza atıyorum. Genel Başkanımız da birçok konuyu dile getirdi, Sayın Müsteşar Muavinimizde dile getirdi. İşte bütün bu konuları hep beraber başararsak biz, artık geri dönülmez bir yükseklığe ulaşacağız ve bu mesleğe, kimse artık tek bir laf dahi edemeyecektir.

Değineceğim son konu değerli arkadaşlar, mali tatil konusu. Evet, mali tatil konusu bazılarımıza çok ilginç gelmeyebilir ama unutmayın ki, Türkiye'de

meslek adına tatili olan, yanılmıyorsam ikinci meslek sahibi bizleriz arkadaşlar. Bir tek adli tatil var biliyorsunuz ve adli tatil, bugün yargı mensuplarının gücünün bir göstergesidir. Siz bu tatili ister yapın ister yapmayın ama bu şekilde, Sayın Türker'in de belirttiği gibi hem dünyada hem de ülkemizde birçok meslekler arasında bir önemli yere sahip olmuş durumdayız. Örnek vermek istiyorum; bugün Barolar Birliği'nin üyeleri bizden çok değildir, biz bugün 65.000'e ulaşmış üye sayımızla belki de Türkiye'nin hem kalite hem de sayı olarak en önemli bir meslek kuruluşuyuz değerli arkadaşlar. Onun için bu mali tatil, bu mesleğe verilen bir önemi gösteren işarettir, bir taçtır ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisi bizlere vermiştir. Ancak sizden, siyasete katılmış bir arkadaşımız olarak bir ricam, bir istirahatım daha var değerli arkadaşlar; bugün avukatların ya da yargı mensuplarının Meclis'teki sayısı 100'ün üzerinde iken maliye, muhasebe veya mali müşavirlerin sayısı bugün 25'ler civarındadır. Ben bu salonda bu güzelliği yaşatan ve yaşayan sizlerin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de bu sayısal oranı yakalamanızı bekliyorum, bunu ifade etmek istedim. Bu duygularımı belirtirken tekrar bu formun nice yıllar, her geçen yıl daha iyi olmak kaydıyla devamını dilerken, foruma katkı koyan tüm arkadaşlarımızı şahsım adına ve partim adına kutluyorum, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum, hepinize iyi günler diliyorum değerli arkadaşlar.

1. ANA OTURUM

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri

Ertan AKBAŞ
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Değerli oda başkanlarım, sevgili meslektaşlarım bugün ve yarın ikincisini gerçekleştirecek olduğumuz 2. Türkiye Muhasebe Forumuna hepimiz hoş geldiniz.

Forumun, I. Ana Oturumunu bildiğiniz gibi “Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri” konulu. Konu hakkında sunumunu yapmak üzere Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir Arkadaşımız Sayın Oktay Aktolun’u kürsüye davet ediyorum.

Bilgi Teknolojileri ve Yönetim Bilgi Sistemi

Oktay AKTOLUN
SMMM

- Sağ olun, teşekkür ederim. Değerli konuklar, sayın katılımcılar öncelikle, konuşmama başlamadan önce herkese teker teker saygılarımı sunuyorum. Taktir edersiniz ki açılış konuşmalarında olduğu gibi çok profesyonel konuşmacılarımız vardı fakat bizim için böyle bir kalabalığa hitap etmek çok seyrek gerçekleşiyor dolayısıyla eğer dilimiz sürçerse heyecandan, şimdiden mazur görmenizi diliyorum.

Benim bugünkü sunumum, sizlere sunacağım konu, günümüzde artık işimizi yaparken sıklıkla karşılaştığımız bir takım terimler var. Bunlar nedir? Bilgi teknolojileri, yönetim bilgi sistemleri. Zaman zaman birbirine karışıyor, karıştırıyoruz ne olduğunu, bunlarla ilgili biraz daha detaylı bilgi vermek. İyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olmak için neyin, nasıl yapmamız gerektiği konusunda yapılan çalışmalarını, gelişmeleri sizlerle paylaşmak. Öncelikle bilgi teknolojileri terimine baktığımız zaman çoğumuz iş yerinde zaten bu konuyla ilgili belirli fonksiyonlarımız var, belirli bölümlerimiz var, özellikle Amerika’daki Bilgi Teknolojileri Kurumu, ITAA, bu konuda çok

belirli bir tanım yapmış. Tanıma baktığımız zaman hepimiz görüyoruz, diyor ki işte, “dizayn, geliştirme, uygulama, destekleme hizmetleri ve bilgisayar tabanlı bilgi sistemlerinin yönetimi konusunda gerçekleştirilen çabaların bir bütünü”.

Yine özetle baktığımız zaman kullandığımız yazılımlar, bu yazılımların içerdiği veriler ve bu yazılımların çalıştığı platform olan donanımların, bu platformlardaki süreçleri çalıştıran bir fonksiyon esasında bilgi teknolojileri birimi. Yönetim bilgi sistemine baktığımız zaman ise esasında yönetim bilgi sistemi, günümüzde akademik bir disiplin. İçinde neleri barındırıyor? Özellikle insan, teknoloji ve prosedürleri barındırıyor ve yine yönetim bilgi sistemi günümüzde nasıl yerleşti, artık nasıl kullanıyoruz kendi içimizde, kısaca MIS diye de özetliyoruz. Özellikle iş ihtiyaçlarını bilgi teknolojileri kullanarak çözme konusunda ortaya çıkan platformların kısa adı MIS.

Kurumda, kurumun tabii ki büyüklüğüne göre değişmek üzere ne gibi altyapılar var, ne gibi bilgiler var, teknoloji bu bilgileri nasıl harmanlıyor, nerelerde saklıyor, nasıl işliyor konusunda bir örnek göstermek istedim. Özellikle iş işlemleri dediğimiz, “business transaction” dediğimiz belirli, operasyonel olarak yaptığımız işlemler var. Bu işlemler belirli uygulamalar aracılığıyla, belirli operasyonel veri tabanlarında saklanıyor ve bu veri tabanlarından da bizim ihtiyacımız olan, bizim için değerli olan bir ara veri tabanında saklanarak işte o yönetim bilgi sistemi dediğimiz veri tabanına akıyor. Tabii bununla birlikte kurumumuzun büyüklüğüne göre değişen, kurumun belirli bölgelerdeki operasyonları olabilir, yurtdışındaki operasyonları olabilir, buradaki bilgilerin tutulduğu da “co operate data base” diye görüyoruz şemada, farklı bilgiler var. Onun dışında kurumumuz dışındaki birtakım kurumlarla bilgi alışverişinde bulunuyoruz, o da yine prezantasyonda, şuradan göstereyim, “data base of external data” dediğimiz farklı veri tabanlarından buluyor. Ve yine farklı amaçlarla kullandığımız uygulamalar var, karar destek sistemleri var, özel raporlama yapan birtakım uygulamalar var, buralardan gelen veriler yönetim bilgi sistemi dediğimiz, o bilgi teknolojileri platformları üzerinde oluşturulan, bizim talebimizle, bizim isteğimizle oluşturulan veri tabanına akıyor. O şemayı biraz daha özetlersek, yönetim bilgi sistemi dediğimiz zaman temel anlamda 4 tane fakat kurumun yine faaliyet alanına göre farklılık gösterecek yönetim bilgi sistemlerine sahip olabiliyoruz. Bunlara örnek neler? Finansal yönetim bilgi sistemi, spesifik muhasebeye yönelik bilgi sistemleri, pazarlama yönetim bilgi sistemi ve insan kaynakları bilgi sistemi karşımıza çıkıyor ve bu yönetim bilgi sistemlerinden biz ne gibi bilgiler elde edi-

yoruz? Belirli raporlamalar elde ediyoruz. Bu raporlara örnek vermek gerekirse periyodik olarak birtakım raporlar alıyoruz, diyoruz ki, ben spesifik bir araç satışı yapan bir kurumu ele aldım, periyodik raporlarda neler var, detaylı günlük satış raporu var, yedek parça olabilir, servis hizmeti olabilir, bunlarda neler var, işte sipariş numarası, müşteri numarası, kim satmış, ne zaman teslim edilecek, kaç adet, seri numarası ne, tutar ne gibi bilgiler. Yine, birtakım göstergelere, birtakım performans indikatörlerini gösteren, anahtarları gösteren raporlar var, bugün itibarıyla ne satmışız, bu aya ait tahmin edilen gerçekleşecek tutar nedir şeklinde. Veya insan kaynaklarımızı değerlendirdiğimiz, onların performansına yönelik birtakım raporlar var; kim belirli dönemde günlük olabilir, aylık olabilir ne satmış şeklinde. Birde istisna raporları olarak özetlenen birtakım raporlarımız var yönetim bilgi sistemlerinde, nedir bunlar? Belirli limitin üzerinde, belirli kriterler dahilinde yapılan raporlamalar, işte belirli tutarın üzerinde ne raporlamışız ona örnek bir rapor. Birde gerçek yönetim bilgi sistemine sahip olan kurumlarda otomatik olarak yapılabilen bir takım raporlamalar var, bunlar nedir? Burada bir örneği var, çok basit bir örnek, 3'er aylık realizasyon, gerçekleşme raporu. 3'er aylık dönemler bazında ne gerçekleşmiş, ne bütçeleşmiş, değişim nedir şeklindeki bilgileri bize sunan, bunlar eğer bir kurumda gerçek yönetim bilgi sistemi varsa bu tür bilgileri elde etmek, arada manuel işlem olmadan elde etmek mümkün olabiliyor.

Özetle yönetim bilgi sistemini, bilgi teknolojilerinden ayıran temel farka baktarsak, teknolojiyi değer yaratacak şekilde kullanmak iyi bir yönetim bilgi sisteminin tanımı. Eğer teknolojiyi hakikaten çok iyi kullanıyorsak, iş süreçleriyle teknoloji süreçlerini entegre edebilişsek biz yönetim bilgi sistemine sahip olma yolunda önemli adımlar atıyoruz demektir. Yine biraz daha temel farklara değinmek istiyorum ben, yönetim bilgi sistemiyle bilgi teknolojileri arasında ne gibi farklar var; yönetim bilgi sistemi sadece iş süreçlerini ve operasyonları desteklemiyor artık günümüzde. Ağırlıklı olarak karar destek sistemi, rekabet stratejileri, kurumun stratejilerini içeren uygulamalara sahip yönetim bilgi sistemleri. Zaman zaman yönetim bilgi sistemi kavramına baktığımız zaman şunu söyleyebiliyoruz kurumun içinde; evet, bilgi teknolojileriyle bazen karıştırabiliyoruz çünkü bildiğiniz gibi bilgi teknolojilerinde çok fazla teknik terim, çok fazla kısaltma var fakat önemli olan şunu biliyor olmamız lazım; yönetim bilgi sistemi esasında bir iş yönetim alanı. Biz işimizi ve taleplerimizi, ihtiyaçlarımız doğru tespit edemezsek, doğru ortaya koymazsak, teknolojiyi kullanma adına belki oluşacak olan teknolojileri, oluşacak olan uygulamaları yanlış tarif ediyor olabiliriz.

Artık günümüzde üniversitelerde de yönetim bilgi sistemi uzmanları yetiştirilmeye başlandı biliyorsunuz, bunu genelde bilgisayar mühendisliği ile karıştırılıyor. Bilgisayar mühendisliği daha çok teknik, daha çok yazılımın geliştirme teknikleri, donanımın, net-work altyapısının, iletişim altyapısının kurulması, bunların geliştirilmesi anlamında eğitimler vermekle birlikte. Yönetim bilgi sistemi ise iş ile işin sonucunda oluşacak olan yazılımdaki fonksiyonların doğru oluşması için gereken bilgiyi bize veriyor. Yine, önemli bir fark, ERP diyoruz, “Kurumsal Kaynak Planlaması Paketleri” diyoruz, bunlara örnek olarak işte, SAP’yi verebiliriz, Oracle uygulamalarını verebiliriz, BAAM, JD Edwards uygulamalarını verebiliriz, bunları da yönetim bilgi sistemi uygulamalarıyla karıştırmamak gerekiyor. Çünkü kurumsal kaynak planlaması uygulamalarının içinde yönetim bilgi sistemiyle ilgili hazır birtakım fonksiyonlar bulunmakla birlikte, kurumun değişen ihtiyaçlarıyla birlikte bu tür yazılımların içinde de bu tür altyapılar oluşturulabilir.

Kurumlarımızın niye yönetim bilgi sistemine ihtiyacımız var diye baktığımız zamanda, özellikle kurum içinde oluşan uzmanlığın desteklenmesi eğer kurum içinde dağıtım faaliyetleri mevcutsa o dağıtım kanallarının çoğaltılması, çeşitlendirilmesi konusunda yönetim bilgi sistemini kullanabiliyoruz. Üretim sürecine servis olabilir, belirli ürünler olabilir, daha etkin, daha efektif kullanabiliyoruz. Firmanın hareket etme kabiliyetini hareket ettiriyoruz, nasıl artırıyoruz bunu? Eğer doğru bilgiye istediğimiz hızda erişebilirsek firmanın karar alma hızı ve rekabette bir adım öne geçme şansı tabii ki olabiliyor. Çalışanlarımızı çok hızlı bir şekilde eğitebiliyoruz böyle bir altyapıya sahip olduğumuz zaman. Verilerimizin doğruluğundan emin olabiliyoruz. Verilerimizin doğruluğundan emin olabilmek iyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olmaktan geçiyor. “İyi” kavramını biraz daha açacağım ileriki slaytlarda. Ve en sonunda, hızlı karar verebilmek için bütün bunların hepsine baktığımız zaman hızlı karar verebilmek için iyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olmak gerekiyor.

Tabii günümüzde kurumların birçok problemi var, bu problemleri doğru teşhis edebilmek ve bu teşhisler sonucunda da birtakım önlemleri almak önemli. “İyi bir yönetim bilgi sistemim yok” ya da “var ama doğru çalışmıyor” diyen kurumlarda iyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olunmasının temel faktörleri neler diye baktığımız zaman 6 tane maddede ben özetlemeye çalıştım; birinci madde, işgücü yetersizliği, gerçekten hem iş tarafında hem de teknoloji tarafında işgücü yetersizliği birinci faktör. İkinci faktör, tasarım güçlüğü. İyi bir yönetim bilgi sistemini tasarlayabilmek her zaman ihtiyacı doğru söy-

lemek ve o ihtiyacı anlayıp onu ürün haline getirmekle mümkün olmuyor. Bunu yaparken doğru metotları, doğru yöntemleri kullanıyor olmak lazım, metodoloji eksikliği de buradan çıkıyor zaten. Eğer tasarımınız her şeyi kapsıyor ama belirli güvenlik açıkları varsa yine iyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olamıyoruz. Kurumumuzun içinde farklı uygulamalardan gelen çok farklı bilgiler olabilir, kurumumuz başka şirketlerle birleşmiş olabilir ya da kullandığı yazılımları belirli periyotlarda değiştirmiş olabilir ama farklı uygulamaların, farklı yazılımların biriktirdiği bilgiler içinde kirlilikler olabilir, uyumsuzluklar olabilir bu da önemli faktörlerden bir tanesi. Ve kuşkusuz ki, hızlı değişen teknoloji ve bu teknolojiye ayak uydurma çabası da yönetim bilgi sisteminin kalitesini etkileyenlerden faktörlerden, neden? Teknoloji mi önemli, fonsiyonalite mi önemli diye baktığımız zaman, önce fonksiyonalite daha sonra teknoloji sıralamasını doğru yapıyor olmamız lazım.

Kuruma etkileri neler? Doğru bir yönetim bilgi sistemine sahip değilsek, kuruma nasıl etkisi var? Birinci etki eleman kaybı. Eğer süreçler doğru çalışmazsa, normalde belirli periyotta bitirmemiz gereken işleri teknoloji altyapısı ya da yönetim bilgi sisteminin doğru dizayn edilmemesi nedeniyle çok uzun sürelerde hata düzelterek gerçekleştiriyorsak ciddi motivasyon kayıpları oluşabiliyor. Performansımızı yanlış ölçebiliyoruz. Finansal verimi hatalı olabiliyor, en önemli noktalardan bir tanesi. Finansal veri hatalı olduğu zaman, finansal veri bir kurum için bir aracın içindeki göstergeler diye biz hep tabir ediyoruz, eğer göstergeler doğruyu göstermiyorsa kurumunda bundan sonraki stratejileri tamamen yanlış olabiliyor. Kurumun içindeki iş süreçleri suistimale açık hale gelebiliyor. Çok büyük organizasyonlarda bugünlerde karşılaşılan temel problemlerden bir tanesi ve işler iyi gitmediği için, eleman kayıp ettiğimiz için, kendimizi doğru ölçemediğimiz ve doğru ölçeklendiremediğimiz için müşterilerimizle olan ilişkilerimiz zarar görüyor, repitasyonumuz kayıp oluyor. Ve sonucunda birtakım yaptırımlara maruz kalabiliyoruz.

İyi bir yönetim bilgi sistemine sahip olmak için ne gerekiyor diye konuya yaklaştığımız zaman, kesinlikle söylenen tek şey var, “doğru bilgi teknolojisi süreçlerine” sahip olmamız lazım. Tabii olaya şöyle yaklaşmamak lazım, “ya bilgi teknolojisi süreçleri bizim de konumuzla ne alakası var?”, değişen çağda, değişen teknolojiye yeni yaklaşımların gündeme geldiği 2000’li yıllarda artık bilgi teknolojisi süreçlerinin içinde, sadece bilgi teknoloji çalışanları yok maalesef, tüm iş süreçlerinden aktif katılım, özellikle finans ve muhasebe konusunda katılımın çok daha üst düzeyde olması gerekiyor.

Peki bilgi teknolojisi süreçleri niye çalışmıyor ya da neden farklı dizayn edilmiş diye baktığımız zaman, rekabet olmama nedenlerinden bir tanesi, çok hızlı rekabet, çok hızlı değişen rekabet. Dolayısıyla süreçleri çok doğru dizayn etmek, çok doğru oluşturmak gerekiyor bilgi teknoloji süreçleri açısından. Hızlı ürün geliştirme, değişen ihtiyaçlar, teknolojinin değişmesi, anlık kararlar, bugün farklı bir biçimde bilgiye erişmek istiyoruz, yarın çok daha farklı. Kontrol ihtiyacı, çok farklı şekilde bilgiyi kontrol etmek istiyoruz. Bilgi, çok hızlı değişiyor. 5 dakika önceki bilgiyle 5 dakika sonraki bilgi arasında çok ciddi farklar olabiliyor. Müşterimizi farklı şeyler talep edebiliyor. Uyum sürecinde farklı yaptırımlar gelebiliyor. Talepleri elememiş olabiliriz veya en önemli faktörlerden bir tanesi de patron istekleri. Tabii bunların sonucunda gereksiz yatırım, metodolojiyi uygulayamama, standart eksikliği, problemlerdeki artış, veri kaybı gibi problemler karşımıza çıkıyor.

Artık iş süreçleriyle bilgi teknolojilerini entegre eden, iş ihtiyaçlarına göre kurumun stratejisine, kurumun vizyonuna, kurumun misyonuna göre bilgi teknoloji stratejilerinin oluşmasına, oradaki iş-yapış şeklinin oluşmasına yardımcı olan ve bugünlerde sıklıkla duymaya başladığımız birtakım metotlardan, birtakım standartlardan bahsetmek istiyorum, kısa kısa, sizleri çok sıkmadan. Bunlardan bir tanesi ITIL. Bilgi teknoloji süreçlerine iş süreçlerini entegre etmek için bir metot sunuyor, çok daha stratejik, çok daha yüksek seviyeden bir yaklaşım, detaylara çok fazla girmiyor. Bir diğeri BS 7799, ISO 17799 da diyebiliriz, TSE'nin de yine 7799 adıyla bu standarda dahil olduğunu görüyoruz, bilgi güvenliği anlamında belli standartlar sunuyor. Özellikle teknoloji altyapısı ve fiziksel güvenlik anlamında da belirli standartları gündeme geliyor. Eğer kurumumuz çok yoğun bir yazılım geliştirme faaliyeti içindeyse, kendi yazılımlarını kendisi geliştiriyor ve özellikle de bu yazılımları müşterilerine de kullanıyorsa. Kaliteyi sağlamak ve doğru fonksiyonalityi sağlamak için geliştirilen birtakım standartlar var, CMM yani "Capability Maturity Model", yazılım geliştirme sürecindeki olgunluk seviyesini, kaliteyi oluşturmaya yarayan bir metodoloji. Check-IT, yine yazılım geliştirme faaliyetleriyle alakalı. Ve bugünlerde en çok duymaya başladığımız "KOVİT", tüm teknoloji süreçleri ve iş süreçlerini de içine alan bir genel yaklaşım.

ITIL'in içeriğine bakarsak, ITIL'in içeriğinde 7 kitapçık şeklinde oluşturulmuş belirli metotlar, belirli standartlar var, 10 tane alana fokus oluyor bu 7 kitap, 2 tanesi bizi çok, direk yakından ilgilendiriyor, özellikle finans sürecini, "Hizmet Destek Ve Hizmet Sunumu" bölümü. Bunun içinde neler var? Teknoloji fonksiyonunun, teknoloji departmanının belki de, olay yönetimi,

sorun yönetimi, konfigürasyon yönetimi, değişim yönetimi, sürüm yönetimi, hizmet seviyesi yönetimi, finansal yönetim, bilgi teknoloji hizmetleri için finansal yönetim, kapasite yönetimi, hizmet sürekliliği yönetimi, kullanılabilirlik yönetimi şeklinde belirli alanlarda sunduğu metotlar, önerdiği süreçler ve bu sürecin üzerindeki kontroller var.

17799'a baktığımız zaman özellikle kurumlarda güvenlik politikasının, güvenlik politikası deyince tabii sadece fiziksel güvenlik değil, çok küçük bir kısmı esasında fiziksel güvenliği ilgilendiriyor, önemli olan bilgi güvenliği politikasının, bilgi varlıklarının sınıflandırılmasını, kontrol edilmesini, personel güvenliği, iletişim ve operasyonel sistemlerin güvenliğinin nasıl oluşturulması, hangi adımlardan geçilerek bu güvenliğin elde edilmesi gerektiğini, uygulamalara erişim kontrolü, sistem geliştirme süreci, bakımı gibi alanlarda bize sadece güvenlik odaklı birtakım metotları sunuyor.

Check-IT ve CMMI daha önce dediğim gibi çok yoğun kurumlarda yazılımın geliştirme sürecindeki olgunluk seviyesini ortaya çıkartan metodolojiler.

Şimdi KOVİT'e biraz daha bakarsak, KOVİT'i özellikle kurumlardaki iş süreçlerini tanımlayan, biliyorsunuz COSO dediğimiz bizim bir iç denetim yaklaşımı var. Tüm iş süreçlerine etkin olamadığı ve bilgi teknoloji süreçlerini kapsamadığı için COSO, KOVİT diye bir IT yönetim modeli ortaya çıkarmış fakat bu IT yönetim modelinin içinde sadece bilgi teknoloji süreçleri yok daha öncede söylediğim gibi. IT Governance Institute tarafından ortaya konmuş, 1996'da ki, çok yeni, 10 yıl olmuş ilk kez yayınlandı, şu anda 4. Versiyonu var, 4.1 Versiyonu yakında açıklanacak. Yaklaşımı çok basit diyor ki, ben teknoloji fonksiyonumu, teknoloji süreçlerimi KOVİT ile yönetirsem çok şeffaf bir yönetim şekli uygulayım, şeffaf yönetim şeklini uygulamamın bana avantajı ne, bizlere avantajı ne? Denetlenebilir, izlenebilir, performansını ölçülebilir bir teknoloji sürecine sahip olurum. Ve bu sürecin altında da 4 ana alan, bunun altında 34 detaylı alan ve 318 tane de kontrol hedefi sunmuş. Tabii bunları bu KOVİT metodolojisine veya diğer metodolojilere hiçbir kurumda A'dan Z'ye uygulamak mümkün değil, mantıklı da değil. Önemli olan kurumun ihtiyaçlarına göre bizi ilgilendiren kısmını alıp bunları hayata geçirmeye çalışmak, tabii ki bir ön değerlendirmeden sonra.

Bu temel 4 alanına bakarsak KOVİT'in planlama-organizasyon, tedarik ve uygulama, destek ve servis, izleme ve değerlendirme diye alanları var. Bu alanların altında da çok fazla detayda kontroller, uygulama alanları mevcut. Finansal süreç finansal verinin bulunduğu süreç diye bakarsak, bizi en fazla

ilgilendiren alanlardan bir tanesini ben örnek olarak aldım, “tedarik ve uygulama alanı” diye geçiyor. Kurumunun içindeki ihtiyaçların belirlenmesi, ihtiyaçlar belirlendikten sonra teknoloji stratejisinin belirlenmesi yani “böyle bir ihtiyacımız var, dışarıdan mı alacağız, kendimiz mi geliştireceğiz, alternatif kaynaklar neler, nasıl fizibilite yapmamız lazım, dışarıdan alırsak maliyeti ne, içeride yaparsak maliyeti ne, stratejik açıdan hangisi doğru”, bu tür fizibilite çalışmalarının yapılıp risk, fayda, maliyet analizlerinin yapılması ve “biz yapalım veya satın alalım” kararının verilmesi süreçleri detaylı olarak tanımlanıyor. Ve tabii ki bunları yaparken işin aciliyeti, işin önceliği, her iki taraf açısından ortaya konulan iş planı, bu projelerinin sponsorunun kim olacağı, ki genel anlamda finansal projelerde özellikle, finans tarafının proje sponsoru olması, muhasebe tarafının sponsoru olması önemli, kim ne zaman olaya katılacak, ne zaman uygulamalar test edilecek ve teslim alınacak iş sahibi tarafından ve kullanılmaya başlanılacak, bu önemli. Özellikle, tabii şunu da herhalde takip ediyoruzdur, bankalarda özellikle, küçük bir denemesi yapıldı bu çalışmanın 2005 yılında, 2006 yılından itibaren de KOVİT esaslı denetime de bankalarda BDDK’nın yönetmelikleri sonucunda başlandı.

Benim sunumum bu kadar, dinlediğiniz için çok teşekkür ederim, saygılarımla.

Bilgi Teknolojilerinin Tasarımcısı, Kullanıcısı, Yöneticisi ve Değerlendiricisi Olarak Muhasebecinin Fonksiyonu

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Hepinize saygılar sunuyorum, efendim. “Bilgi Teknolojilerinin Tasarımcısı, Kullanıcısı, Yöneticisi ve Değerlendiricisi Olarak Muhasebecinin Fonksiyonu” gibi bir başlık gerçekten uzun ama muhasebe meslek mensubunun hangi alanlarla bilgi teknolojisi ile iç içe gelmesi gerektiğini ortaklaması bakımından önemli bir başlık. Şimdi bu çalışma tasarlanırken acaba işte dünyada bilgi teknolojisi ile muhasebecinin ilişkisini anlatan akademik raporlara mı bakmak gerekir, makalelere mi bakmak gerekir, çalışmalara mı bak-

mak gerekir diye düşündük ama daha sonra şunun doğru olduğuna karar verdik; IFAC'ın bununla ilgili raporları var. IFAC sizin de, hepimiz bildiği gibi, sizin de meslek mensubu olarak aslında üyesi olduğunuz TÜRMÖB'un da saygın bir üyesi olduğu Dünya Muhasebeciler Federasyonu ve yıllardır muhasebe mesleği ile ilgili pek çok alanda çalışma yapıyor. En son ve en güncel çalışmalarından bir tanesi, "Bilgi Teknolojisi ve Muhasebe Mesleği". Bu raporları esas alalım dedik, hem de uluslararası alanda yayınlanmış meslek mensubunu doğrudan ilgilendiren bu raporların ülkemiz meslek mensuplarına da bir şekilde aktarılmasını sağlayabilmek için.

Öncelikle şunu söylemek istiyorum; 2 günlük Forum programında siz de bakmışsınızdır, görmüşsünüzdür, ilk sunumlar bilgi teknolojileri üzerine ayrıldı, daha sonra muhasebe standartlarıyla ilgili bir bölüm var, bir oturum var, eğitim standartlarıyla ilgili oturum var, kalite güvencesiyle ilgili bir oturum var, daha birçok muhasebe ile ilgili toplantılar var, geçende yine, geçen yılki Forum da vardı, orada da pek çok konu var, şunu açıklıkla söylemek gerekir ki muhasebe standartları, denetim standartları, kalite-kontrol, kalite-güvencesi, muhasebe eğitimi bunların hepsinin temelinde bir varsayım var; mutlaka ve mutlaka muhasebe meslek mensubu zaten bilgi teknolojisi ile iç içe olmak durumunda. Yoksa uluslararası muhasebe standartlarını kolaylıkla uygulamak, uluslararası denetim standartlarını kolaylıkla uygulamak, kalite-güvence sistemi kurmak gibi şeyler gerçekten çok maliyetli ve meslek mensubunun çok zorlanacağı şeyler haline gelir.

Şimdi bilgi teknolojisi yine IFAC'ın tanımıyla yani bu çalışmanın tanımıyla şöyle tanımlanıyor ya da şunları kapsıyor; donanım ve yazılım ürünleri, bunlar hepimizin bildiği bilgisayar parçaları ve yazılımlar, bilgi sistemi işlem ve süreçlerin yönetimi, çok önemli insan kaynakları ve bilgi sistemiyle ilgili beceriler, burada insan kaynakları dediğimiz zaman öncelikle hemen muhasebe mensubunu koymamız gerekiyor bilgi teknolojisiyle ilgili muhasebe mensubu açısından bakıyorsak işe. Ve hemen de şunu söylememiz gerekiyor; muhasebe meslek mensubunun sahip olması gereken beceriler. Neler var? Bilgi sisteminin geliştirilmesi, bilgi sisteminin işletilmesi, bilgi sisteminin yönetimi ve bilgi sisteminin kontrolü, bunlar bilgi teknolojisinin bileşenleri olarak tanımlanıyor. Dolayısıyla bilgi teknolojisi dendiğinde yalnızca bilgisayar, yalnızca yazılım gibi şeyleri anlamak yerine bu bakış açısıyla bakmamız gerekiyor, dolayısıyla muhasebe meslek mensubu bilgi teknolojisinin aslında bir parçası.

Şimdi bilgi teknolojisi ve muhasebe çevresini biraz konuşmak lazım, bu bilgi teknolojileri muhasebe çevresinde neler oldu, neler yaptı? Şöyle söyleyelim, bilgi teknolojileri gelişmenin son derece hızlı olması ve kapsamının giderek genişlemesi muhasebe meslek mensuplarının bu alanla ilgili becerilerini de aynı hızla geliştirme gereğini ortaya çıkarmıştır. Ve muhasebe meslek mensupları, bilgi teknolojisi bileşenlerini kullanmanın yanında sadece kullanıcı olarak değil aynı zamanda yönetici olarak, aynı zamanda danışman olarak ve güvence sağlayıcı görevlerle her boy ve her tipteki örgütte bilgi teknolojisini kurulması, adaptasyonu, yayılımı ve kullanımını konusunda önemli rol oynamaktadır. Muhasebe meslek mensubundan beklenen üzerine aldığı işi veya sözleşmeyi diyelim, genel anlamıyla yerine getirecek düzeyde yetkinliğe sahip olmasıdır ve bilgi teknolojisi konusunda hem muhasebe meslek mensubu adaylarının, bu çok önemli, hem muhasebe meslek mensubu adaylarını hem de meslek mensuplarının günün gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olması gerekir. Şunu özellikle vurgulamak gerekiyor, meslek mensubu olduktan sonra muhasebecisinin zaten bilgi teknolojisi ile işi belli ama muhasebe mesleğini yapmak isteyen adayların da daha genç yaşlarda, daha kariyerinin ilk basamaklarında bu önemli olgunun farkına varıp kendi eğitimlerini ve kendi kariyerlerini bilgi teknolojisiyle bir araya getirerek olgunlaştırması gerekiyor, ona özellikle vurgu yapıyor.

Şimdi bilgi teknolojisi alanında çok dikkat çekici gelişmeler var, bunlar tabii özellikle muhasebe meslek mensubunu ilgilendirmesi bakımından sıralandı. Bir kere etkin donanım ve yazılımlara kolaylıkla ulaşabiliyoruz, artık bilgisayarlar satın alınabilir durumda, hepimizin masasında, ofisinde birden fazla bulunuyor. Yeni veri toplama ve depolama teknolojileri gelişti, işte biliyoruz, çok küçük alanlarda çok yüksek miktarlarda bilgiler artık toplanabiliyor. Çeşitlenen multi-media uygulamaları dediğimiz, artık bilgiler sesli, görüntülü olarak, değil mi efendim, bunlar aktarılabilir. Ve bilgi teknolojileri ile iletişim teknolojileri de birbirleriyle uyumlu çalışıyor yani bilgisayarınızda bilgiyi üretebiliyorsunuz, sonrada yine bilgisayarınız yoluyla bilgi teknolojisi, iletişim teknolojisi kullanarak başka bir yere gönderebiliyoruz, onlar da uyumlu çalışıyor. Ve e-mail ve internet yoluyla bireyler bireylere, bireyler örgütlere, örgütler örgütlere artık ağlar yoluyla bağlanabiliyor. Ve bilgisayar ortamında işlenmiş bilgiye yerinden veya uzaktan ulaşabiliyoruz, bugün artık e-beyanname gibi şeyler zaten meslek mensubunun çok yakından tanıdığı ve kullandığı araçlar. Muhasebe yönetimi ve stratejik diğer alanlara yönelik bilgi sistemlerinin yaygınlaşması, şunu söylemek gerekiyor; artık, mesela işte konuşuyoruz, biraz öncede Oktay Bey de söylemişti, muhasebe yazılımında

bitmiyor iş, işletmenin bütün süreçlerini kapsayan yani pazarlama, satın alma, üretim, bütün süreçlerini kapsayan bilgi sisteminin entegre edilmesi çağına geldik. Ve bilgisayar destekli yazılım mühendisliği, işletme mühendisliği çalışmaları, uzman sistemler sidir ağları ki, bunlar akıllı sistemler yani karar vermeye, destek vermek üzere geliştiriliyor. Hemen şunu söylemek istiyorum, mesela bizim fakültemizde işte yüksek lisans, doktora yapan öğrenciler olduğunda muhasebe yönünde tez yazmak isteyen öğrenciler işte bize atanırlar, değerli hocalarıma atanırlar. Şimdi yeni bir gelişme var ya da bizde bir süreden beri devam ediyor, şimdi mühendis kökenli master yapan öğrenciler muhasebe tezi yazmak için başvuruyorlar hatta en son bir tane endüstri mühendisliği doktora öğrencimiz, özellikle bizimle çalışmak istiyor çünkü çalışma yapmak istediği alan, iç kontrol ve iç kontrol sistemi üzerine yoğunlaşmak istiyor, “ben” diyor, “diğerlerini halledebilirim hocam, önemli olan diğer işletme süreçlerinin tamamını muhasebeyle birleştirip, birleştiremeyeceğim, böyle bir yeteneğim varsa onu ortaya çıkarmak istiyorum” diyor ki, trendi yani gelişmeyi görmüş olduklarından dolayı çok sevinçliyiz.

Kurumsal kaynak planlaması, ERP ve müşteri ilişkileri yönetimi, CRM dediğimiz sistemler artık kullanılıyor. On-line depo işlemleri hepimiz biliyoruz, elektronik veri değişimi, elektronik faturalama, ödemeler, fon transferi gibi sistemler yine bunlar yine muhasebe, bilgi teknolojisi alanındaki gelişmeler.

Şimdi bilgi teknolojisi alanındaki gelişmelerin muhasebe mesleğine etki alanları nelerdir? Bir kere örgütlerin yapılandırılması, yönetilmesi ve faaliyetleri etkilenmiştir. Yani örgütlerin şemaları değişmiştir, iletişimin yönü değişmiştir, iletişim işte, her zaman aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya, o hiyerarşik yapı bozulmuştur, yatay haberleşme imkanları doğmuştur. İşletmeler işte deposu Türkiye’de, satış elemanı işte Amerika Birleşik Devletleri’nde müşterisi İtalya’da olabilir hale gelmiştir, bu son derece değişik ve muhasebe mesleğini derinliği etkileyen gelişmedir.

Muhasebe işlemlerinin doğası ve ekonomik yapısı değişmiştir, muhasebe işlemleri de karmaşıklaşmıştır. Hele dünya geneline yayılmış işletmecilik faaliyetleri varsa işletmeler işletmelerle, kişiler işletmelerle hatta bir işletmenin değişik birimlerinin dünyanın her yerine dağıldığı bir durumda muhasebecinin bilmesi gereken, muhasebecinin kavraması gereken ekonomik işlemlerle gelişmiştir.

Meslek mensuplarının içinde yer aldığı çevrenin rekabet yapısı ve hiç kuşkusuz, meslek mensupları rekabetçi bir çevrede artık faaliyet göstermektedirler

ve meslek mensuplarının birbirleriyle de rekabet edebilmeleri bakımından bilgi teknolojilerini kullanarak muhasebeden beklentisi olan gruplara daha kaliteli bilgiyi daha hızlı zamanda vermeleri ihtiyacı onlara karşı getirilmiştir. Dolayısıyla meslek mensuplarının hani konuşulur ya “haksız rekabet var bizim mesleğimizde”, o haksız rekabetin ortadan kaldırılabilmesinin koşullarından bir tanesi de verilen muhasebe mesleği ya da muhasebe meslek mensubunun verdiği hizmetin çeşitlendirilmesi, farklılaştırılmasıdır. Biraz önce Oktay Bey bazı raporlar gösterdi, değil mi, böyle bilgisayardan alınmış, işte o özel raporları biz eğer meslek mensubu olarak bizden beklenenleri ya da değişik özel raporlar tasarımıyla verebilirsek yine bilgi sistemleri kullanarak o zaman farkı ancak yaratabiliriz diye düşünüyorum. Ve meslek mensubu için yeni fırsatlar doğdu, bir kere bilginin üretilmesiyle bilgi sisteminin tasarımı. Artık şunu söylemek lazım, muhasebecinin içerisinde bulunmadığı bir bilgi sistemi tasarımı, işletme içerisinde başarılı olamamaktadır. Değişik sebeplerle işletmelerle birlikte oluyoruz ya da görüşmeler yapıyoruz, işte “muhasebe yönlü bir problemimiz var hocam” ya da tanıdık ağabeylerimiz, “bir baksan ya Serdar, ne dersin, bizim muhasebe yönlü problemimiz var, konuşalım”. Muhasebe yönlü problemini konuşmak için muhasebecilerin dışında herkesi çağırıyorlar, bir de beni çağırıyorlar, muhasebecileri bırakmışlar. Çünkü muhasebeciler öyle bir şekilde yaratılmış ki işletme içerisinde, imaj olmuş ki, onlar yasal belgeleri hazırlarlar, işletmede ürün satan, ürün geliştiren mühendisler, üretim mühendisleri, üreticiler muhasebe ile apayrı bir dünya içerisinde girmişler. O zaman diyoruz ki, işte problem yaşamamızın asıl sebebi bu, muhasebecilerin, mali müşavirlerin, işletmenizdeki muhasebe kadrosunun sizin diğer süreçlerinize entegre olmaması. Bazı eğitimler var şimdi çok da modadır, dünyanın da her yerinde finansçı olmayanlar için finansman, muhasebeci olmayanlar için muhasebe falan diye, şirketler istediklerinde derler ki, “Hocam, biz şimdi bu grubun içerisine muhasebeci olmayanları koyuyoruz dolayısıyla yani finansçı olmayanları koyuyoruz, finansçı, muhasebeci olanları koymuyoruz” derler, biz de deriz ki, “hayır, asıl onların o eğitimin, o programın içerisinde bulunması gerekir” çünkü biliriz ki pek çok işletmede muhasebe problemi yok, muhasebecilerle işletmede diğer çalışanlar arasında iletişim problemi var. Birbirlerini anlama problemi var, birbirlerine yaklaşamama, birbirlerini anlayamama problemi var, onları çözmek için aslında muhasebeyle ilgili bir eğitim vermeye gitmişken aslında iletişim ile ilgili bir problemi çözüp rahatlıkla fakülteye geri dönebiliyoruz, durum bu.

Dolayısıyla diyoruz ki, bilginin üretilmesiyle bilgi sistemi tasarımı anlamında muhasebeci kesinlikle rol alıyor, bilgi sisteminin yönetimi ve kontrolü anla-

mında da muhasebeci rol alıyor ve bilgi sisteminin değerlendirilmesi alanında da yine muhasebe meslek mensubuna yeni görevler düşüyor. Bunlar muhasebe meslek mensubu için yeni düzende, yeni iş hayatında, modern iş dünyasında ortaya çıkan fırsatlar. Şimdi bunları biraz konuşalım; bir kere tasarımı demişiz, bilgi teknolojilerinde artan gelişim, artan bilgi kaynakları ve bilgiye ulaşmadaki kolaylık. Muhasebeciler, özel işletme karları için daha zengin bilgi setleri oluşturabilmekte. Tabii bilgiyi toplamak kolaylaştıkça, bilginin depolanması da kolaylaştıkça muhasebeci zamanının önemli bir kısmını bilgiyi işlemekle geçirebiliyor ve meslek mensuplarının bakış açıları da gelişiyor ve meslek mensupları yalnızca finansal veya muhasebe, parasal bilgilerle değil finansal olmayan bilgilerle de çalışmaya başlıyor. İşte bu ne demek? Üretim sistemiyle muhasebe sistemine entegre olması, dolayısıyla üretim sisteminde ortaya çıkan örneğin “frenin” muhasebe sistemi içerisinde uygun bir şekilde aktarılabilmesi. Bilgi teknolojileri her geçen gün rekabetçi avantaj aracı olarak görülüyor, muhasebe meslek mensupları geniş işletme bilgileri ve finansal becerileri sayesinde stratejik bilgi sistemleri, kontrol sistemleri, yasal düzenlemeleriyle ilgili danışmanlık verebiliyor. Bugün artık işletmelere eğer en basitinden bir bilgisayar yazılımı alınacaksa, eğer diğer süreçlerle bile ilgili olsa muhasebecinin fikrini sormak gerekiyor, büyük gelişmiş işletmeler zaten bunu yapıyorlar. muhasebeci, o takımın, o ekibin bir parçası.

Ve muhasebe meslek mensupları, bilgi teknolojileri kontrolü konusunda etkin işletmecilik bakış açıları ekleyebilirler. Mühendisler son derece değerli insanlar, diğer alanlarda çalışanlar işte mezuniyet, eğitim alanlar son derece başarılı insanlar fakat işletme içerisine gelindiğinde muhasebeciyle entegre çalışmadıkları taktirde işletmenin performansını, işletmenin başarısı üzerine olumsuz etkileri oluyor. Daha başarılı, daha performanslı sonuçlar alınabilecekken bunlar alınmıyor, en önemli sebeplerinden bir tanesi, muhasebecinin iletmedik bilgi sistemi tasarımı içerisinde rol almamış olması. Hatta şunu da söyleyeyim, şimdi bu bilgi sistemlerinin gelişmesi, bilgi teknolojilerinin gelişmesi muhasebe bilgisi konusunda demokrasiyi yaratmıştır. Çünkü işletmelerin önemli bir kısmı, şöyle bir şey vardır; pazarlamacılar, satışçılar, üreticiler, muhasebe ile ilgili herhangi bir bilgi bilmezler, muhasebe departmanının kapısı da çoğu zaman kapalıdır, “biz, yasal belgeleri yapıyoruz” deyip o alana muhasebeciler diğerlerini pek bulaştırmamışlar, hepinizi, çoğunuzu tenzih ediyorum en azından öyle söyleyeyim artık öyle bir şey yok, artık kurulan entegre sistemlerle herkes ihtiyacı olan bilgiyi hemen, hemen ulaşabiliyor. Dolayısıyla muhasebecinin böyle bir tasarım içerisinde yer alması lazım, üstelik işini de muhasebecinin kolaylaştırıyor. Bilgi sistemi yönetimi ve kontrolü, bir

kere bilgi sisteminin yönetimi aslında çok teknik bir şey değil yani bilgi sisteminin yönetimi dediğimiz zaman işte bilgi teknolojisiyle ilgili çok detaylı bilgilere sahip olmak gerekmiyor, detaylı bilgilere sahip olanlar zaten vardır. Fakat yeter ki muhasebe meslek mensubu o detaylı bilgilere sahip olanlarla beraber sistemin işletilmesini sağlayabilsin. Bir kere bilgi teknolojisi yatırımını yapalım mı, yapmayalım mı, o karara yardımcı olsun, örgütsel değişime uyacak, uymayacak mı bilgi sistemi onunla uğraşsın ve bilgi birikimini yönetsin.

“Muhasebe meslek mensupları, bilgi teknoloji ve tekniğine sahip olmayan üst düzey yönetim veya fonksiyonel yöneticiler ile işletme altyapısından mahrum olan teknoloji uzmanları arasındaki iletişim boşluğunu kapatır”, çok önemli bir cümle. Çünkü kabul etmek gerekir ki teknik bilgiye sahip olup muhasebe veya finansal bilgiye sahip olmayan hatta işletmenin diğer alanlarıyla ilgili bilgiye sahip olmayanlarla muhasebeci, o, olmayanları birbirlerine bağlar. Şimdi şunu söylüyoruz, mesela uluslararası finansal raporu artık, özür dileirim, Türkiye muhasebe, finansal raporlama standartları konuşurken şunu söylüyoruz “işte, bu muhasebe standartları en büyük ne değişiklik getirdi?”. Valla değişikliklerden en önemlilerinden bir tanesi, işletmede muhasebe politikalarının oluşturulması gerekiyor diyoruz. Yani nasıl? Soruyoruz, ISO 9000'niniz var mı? Kalite politikanız var mı? “Var”, astınız mı çerçeveyi, “astık”, şimdi sıra muhasebe politikalarına geldi. Mesela hasılat standardına göre eğer hasılatınızı hangi koşullar gerçekleştiğinde yazacağımıza baştan karar verip, onu bir politika haline getirmediyse bu muhasebeleştirme, daha sonra bunun denetimine yardımcı olmak söz konusu olmayacağından diyoruz ki, muhasebeciler, işte satış elemanlarıyla veya pazarlama departmanı ile iç içe çalışarak bir satış ile ilgili bir muhasebe politikası oluşturabilecekler diyoruz.

Bilgi sisteminin değerlendirilmesi; bir kere bu, meslek mensubunun iç ve dış denetim anlamında aldığı rollerle ilgilidir ve sistem ulaşılabilirliği, güvenliği, bütünlüğü, dayanıklılığı, bilgi bütünlüğü ve bilginin de gizliliğinin de sağlanması, sistem kaynaklarının etkin kullanılması gibi kontrolleri içerir. Son derece önemlidir! Sayın Masum Türker biraz önce söylemişti ki, “muhasebe mesleği aslında, denetim mesleğidir” ama siz de takdir edersiniz ki, denetim yapılmaya gidildiğinde o işletmenin güvenilir bir bilgisayar teknolojisi, bilgi teknolojisi yoksa o güvenilir, güvenilmez veya güvenliğine ilgili sorun olan bilgi teknolojilerinden alınmış raporlar da, raporların da güvenliği sorgulanır durumdadır. Dolayısıyla bakıyoruz şimdi denetim ile uğraşan, özellikle o

alandaki çalışan firmalar, finansal tablo denetimi yapacak personel alımının da ötesine geçmişler, bilgi teknolojisinin denetimini yapacak teknik personelin de istihdamını yapıyorlar. Durum şuna döndü; muhasebe firmaları aynı zamanda mühendisleri de istihdam ediyorlar ki, onlar önce gidilsin, işletmedeki bilgisayar teknolojisinin güvenliğini araştırırsın, eğer onda sorun yoksa o bilgi teknolojisinden çıkan rakamların veya bilgilerin üzerinde denetim faaliyeti yapılırsın. Aksi takdirde anlamsız. Dolayısıyla muhasebeci ve şöyle söyleyelim, muhasebe meslek mensubu da o alanla ilgili kontrol faaliyeti içerisinde bulunmalı, bir de şunu söyleyelim, artık bazen literatürde karşılaşıyoruz, “melez muhasebeciler” diyebildiğim bir grup insan var. Bunlar şunlar; bakıyoruz mühendis olmuş sonra muhasebe yönünde eğitimi alıyorlar uzun uzun, mesela yüksek lisans programlarına katılıyor dünyanın başka yerlerinde sadece bizim ülkemizde değil. Veya avukat olmuş ama yine geliyor uzun uzun muhasebe eğitimi alıyor veya başka bir alanda eğitim almış, gelip mesela tıp doktoru olmuş gelip muhasebe ile ilgili eğitim alıyor, sebebi bir hastane kuyruklarında oradaki faaliyeti yürütemeyeceğinden, işletmenin hangi alanıyla öncelikle ilgileneyim diye düşündüğünden gelip muhasebe eğitimi alıyor. İşte bunlar bakın veya bilgi-işlemciler işletmelerde, onlar da yine muhasebe ile ilgileniyorlar hatta onların muhasebeciliği nerede başlıyor, nerede bitiyor fonksiyonel olarak tartışılıyor fakat meslek mensubu olarak bizim mesleğe sahip çıkma adına ve onların da bilgi açığını kapatma, onlarla ortak çalışabilme anlamında bu değerlendirme fonksiyonuna dikkat etmemiz gerekiyor.

Meslek mensuplarının aldığı roller nelerdir? Bunlar da tanımlanmış, kullanıcı olarak finans vericisi, finansal kontroller, vergi uzmanı, icra-iflas uzmanı, bilgi analisti gibi alt başlıklar koyulmuş, güvence sağlayıcı ve değerlendirici yani kontrol eden olarak iç finansal veya faik denetçisi, bilgi teknolojisi değerlendiricisi, denetçi diye. Yönetici olarak ise bilgi yöneticisi, veri merkezi yöneticisi diye. Tasarımcı olarak muhasebecinin rolü finansal bilgi sistemi tasarlayıcı, bilgi mühendisi, işletme dışı danışman gibi.

Şimdi muhasebe meslek mensubunun, bu faaliyetleri veya rolleri üstlenebilmesi için bazı bilgi ve becerilere sahip olması gerekiyor. Bu çok uzun bir rapor aslında, o uzun raporun bütün detaylarını burada söylemek mümkün değil fakat biz en temel, en genel anlamıyla bunu hatırlatmak istedik ya da sizin bilgilerinize de sunmak istedik çünkü bugün Almanya’da da buna benzer bir forum yapılıyor olsaydı, bu konu eğer anlatılıyor olsaydı yine bunlar tartışılacaktı yani Fransa’da da, Amerika’da da, Filipinler’de de durum bu. Bilgi teknolojileri için genel bilgi ve beceriler; mesleki görevler hem bilgi teknolojisi

kavramlarını bilmeyi hem de bilgi teknoloji uygulamalarına ilişkin becerilere sahip olmayı gerektirmektedir, bilmek ile beceriye sahip olmak arasında bir fark yaratmış, hem bileceksiniz hem de o bilgiyi kullanabilme becerinizi geliştireceksiniz. 1990'lı yılların sonlarında Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Birliği, Amerikan Mali Müşavirler Birliği deyin, bizim TÜRMOB'un Amerika'daki versiyonuna ya da karşılığı rapor hazırlamışlardı, "kimler muhasebeci olmalı" diye. O raporda şöyle sıralanıyordu; 1, analitik yetenekleri olan insanlar, birinci sırada, 2. ve 3. sırasını karıştırabilirim ama sonunda aynı tepeye çıkacak, 2. sırada, iletişim yeteneği güçlü olanlar yani siz istediğiniz kadar muhasebeyi çok iyi bilin eğer iletişim yeteneğiniz, insanlarla olan iletişiminiz doğru yönde yürümüyorsa bir takım içerisinde yer alamayacağınızdan dolayı fayda da sağlayamayacaksınız, iletişim yeteneği. Ve bilgi, bilgisayar teknolojisi ile olan yakınlığımız, 3. sıra. 4. sırada ise muhasebe bilgisi. Deniliyor ki, "muhasebe bilgisi nasılsa bir şekilde alırsınız, önce muhasebe meslek mensubu olmak istiyorsanız, kariyerinizi bu alanda yapmak istiyorsanız bir bakın bakalım kendinize, analitik yetenekleriniz, bilgisayarla ilgili yetenekleriniz çünkü bazılarımız hakikaten teknoloji ile çok barışık olmayabiliriz veya iletişim ile ilgili yeteneklerinizi sorgulayın, eğer onlarla bir problem yoksa o zaman muhasebe eğitimi almaya başlayın ve muhasebeci olun" diyordu. Dolayısıyla bilgi ve beceriyi ayrı incelemiş sistem, ikisi de çok önemli.

Değişik iş alanları ve roller bilgi teknolojisi anlamında özel bazı bilgi ve becerileri gerektirse de bazı bilgi teknolojisi alanları tüm meslek mensupları için aynıdır. Ve muhasebe meslek mensubunun mesleğe kabulünden önce en azından bilgi teknolojilerine ve bilgi teknolojilerinin kontrolüne ilişkin genel bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu çok önemli, tabii bu yani hem muhasebe mesleğini yapmak isteyen kariyerinin başındakilere hem de muhasebe meslek örgütü anlamında bazı gereklilikler, sorumluluklar ortaya koyuyor. Ve özellikle yarın tartışılacak, evet yarın tartışılacak uluslararası eğitim standartlarının bir parçası tamamen muhasebe meslek mensubunun bilgi teknolojisi eğitimi ile ilgileniyor ve bu son derece önemli ve şunu da söylemek lazım, biz IFAC üyesi olmamızdan dolayı aynı zamanda uluslararası eğitim standartlarına zaten kabul ediyoruz, uluslararası denetim standartlarını, uluslararası muhasebe standartlarını alıp denetim standardını, muhasebe standardını, eğitim standardını bırakmak mümkün değil.

Şimdi temel olanlar yani genel bilgi vericiler neler, bir kere iletişim teknolojisi ile ilgili şeyler bilgiler. İnternet, artık biz çok içindeyiz, e-mail, SMS, dijital imza, elektronik dosyalar ve USP kullanımı. "Hocam, bu kadar detay

vermeye gerek var mı?” O daha detaylıydı da biz, bunları kesip özet halinde ve bu gibi deyiş kestik yani aslında bu rapor, bu detayda bir rapor, onun da bilgisini vermek isterim.

Bilgi teknolojilerini tasarımı, genel sistem kavramları, tipik işletme ve muhasebe süreçleri işlemleri, sistemin fiziksel ve donanımsal parçaları, erişim ağları ve elektronik bilgi transferi, yazılımlar, protokoller, standartlar, teknoloji sağlayıcılar, sistem alanı ve geliştirilmesi süreci, bununla ilgilenmesi gerekiyor muhasebecinin, bunun için de aşağıda yazıldı, bilgi teknolojilerinin yönetimi, bilgi teknolojisi ve stratejileri, bakın diyor ki, “işletmenin stratejisi ve vizyonu, işletmenin genel stratejisi ve genel vizyonunu bilmeden o işletmeye bilgi teknolojisini getirmek mümkün olmadığından ve bir meslek mensubunun bilgi teknolojisi getirilmesi anlamında rolü olduğundan dolayı muhasebeci aynı zamanda işletmenin genel vizyonu ve misyonu ve genel stratejileri hakkında bilgi sahibi olmak durumunda” diyor. İş süreçlerini sağlama gibi sistem alımı geliştirme süreci, bilgi teknolojilerinin yönetimi, özür dilerim ters gidiyorum sanırsam. Ve bilgi teknolojilerinin kontrolünü ilişkin genel bilgi ve beceriler kontrol çevresi, kontrol amaçları, katmanları, sorumluluğu gibi temel alanlar belirlenmiş. Peki, kontrollerin analizi ve değerlendirmeleeri için uygun kriterlerin seçilmesi, kontrol çevresinin değerlendirilmesi yani işletmede bilgi sisteminin kontrolü ile ilgilenen meslek mensubu nasıl değerlendirecek, neye bakıp iyiymiş bu, kötüymüş bu diyecek, onunla ilgili kriter seçmek zorunda. Bu kriterler elbette var fakat işletme büyüklüklerine göre muhasebe meslek mensubunun onlar üzerinde oynaması gerekir, kendisinin seçmesi gerekir. Dolayısıyla böyle bir görevi var.

Risk değerlemesi süreci ve faaliyetleri, bu olmadan mesela, şimdi yeni olan TFRS 7, diyor ki işte risk ile ilgili bilgileri, bilgilerle ilgili tam bir bilgi vermek gerekiyor, nasıl bilgi verecek? Yani işletmenin alacaklarının yaşlandırılması gibi bir işlem bile yoğun bilgi teknolojisi gerektiriyor çünkü. Elle yapmak mümkün değil ve onların doğruluğunun da denetlenmesi gerekiyor bir diğer bakış açısı, bu da meslek mensubu yapacak zaten gibi.

Ve biraz daha spesifik hale getirmişler, çok hızlı geçeceğim artık, kullanıcı rolüne ilişkin neler olması gerekir? Diyor ki, kullanıcı ile ilgili amaçlar ve bilgi teknolojisi araçları çok fazla tipte olabilir. Bazı tipik görevler alternatif eylemlerin seçilmesi, taktik ve stratejilerin belirlenmesi, kaynakların paylaşılması, analizin yapılması ve performans ölçümü gibi sıralanabilir demişiz. Biliriz ki, performans ölçümünü bizim ülkemizde yine çok ihmal edilen alan-

lardan bir tanesidir. Tüm muhasebe meslek mensupları bu görevlerle bilgi teknolojilerinin ilgili kullanımını bilmelidirler. Yani bugün işte, standart maliyet yöntemi gibi bir yöntemin, yönetim muhasebesinin veya maliyet muhasebesinin bir parçası olarak görmek bir şey ama bulunduğunuz işletmede standart maliyet sisteminin uygulanabilirliğini sağlamak üzere bir bilgi sisteminin kurulmasına yardım etmek başka bir şey. Aynı zamanda kurulmuş olan o sistemin kullanıcısı olmak başka bir şey, bunların her birisi muhasebe meslek mensubunun üzerinde bir görev.

Kullanıcı rolüyle neler var? Uygun bilgi sistemini, işletme ve muhasebe programlarının uygulanması, işletme ve muhasebe sistemlerinin anlaşılması, kişisel sistemin kontrol edilmesi. Şöyle söyleyelim, işletmede alınmış bir diyetim, bir muhasebe yazılımı, bu yazılım alındıktan sonra işletme için bir hesap planı oluşturmak bile aslında yani onun hangi kırılımlara, hangi bölümlere ayrılacağı ile ilgili bir çalışma yapmak bile muhasebecinin temel işlevlerinden bir tanesidir, o bile bilgisayar sisteminin, işletmedeki bilgi sisteminin tasarımı anlamında bir önemli faaliyettir hatta işletmelere gidildiğinde “bana bir işte, mizan ver, bir hesap planının durumunu göreyim” dediğimizde o işletmenin durumunu hemen anlıyoruz. Hatta enflasyon muhasebesi uygularken de pek çok işletme, enflasyon muhasebesi gibi veya yükseltmesi gibi o teknik nasıl yapılacağı, yazılım yöntemi uygulamada çok zorlandı, asıl zorlanmanın sebebi o bilgilerin toplanmamış, o bilgilerin detaylı bir şekilde alınmamış olmasıydı, onu söylemek isterim.

Geçtim, yönetici ile ilgili olarak özellikle, KOBİ’lerde muhasebecilerin yöneticilerle işbirliği yaparak bu meslek dallarının gereklerini yerine getirmeleri gerekmektedir yani bilgi teknolojileri anlamında da yardımcı olmak lazım, biliyoruz onu. Bu doğrultuda meslek mensuplarının sorumlulukları bilgi teknolojilerinin stratejik planlaması, bilgi teknoloji yatırımının değerlendirilmesi, bilgi teknolojileri verimliliğinin sağlanması, hizmetin kalitesinin sağlanması, satın alma ve geliştirmeyi izlemesi ve problem yönetimi gibi. Yönetici ile ilgili de, çok detaya girmiyorum zaten bu forumun sunumları, zannediyorum geçen forumda olduğu gibi kitap haline getirilerek yine meslek mensuplarının dikkatine sunulacak ama şöyle bir bakarsanız yansıya daha önce söylemediğim şeyler yok.

Tasarımcı, “meslek mensupları çalışan veya danışman sıfatıyla” diyor, “finansal sistemlerin tasarlanmasında geçmişten beri rol almışlardır zaten ve günümüzde muhasebecilerin bu rollerini bilgi teknolojileri ile ilgili süreçlerde de

sürdürmesi beklenmektedir, bu rolü belli bir takım içinde çalışarak ve yol göstererek gerçekleştirebilirler ve muhasebe meslek mensubunun tasarım ile ilgili faaliyetleri, kullanıcının ihtiyaçlarının belirlenmesi”, bakıyoruz işletmelere, işletmenin boyutu belli, binlerce Dolarlık yazılım alınmış işletmeye koyulmuş veya soruyoruz, “bu bilgi sizde üretilebiliyor mu?”, “bu bilgi bizde üretilemiyor” diyor, “neden üretilemiyor” diyoruz, “yok, öyle bir bilgi çıkmıyor” diyor, bir bakıyoruz elde bir yazılım var ki, aslında o bilgileri üretebilecek kapasitede fakat kimse o yazılımın o bilgiyi verip veremeyeceğini daha önce zaten tartışmaya bile açmamış veya daha da üzücü olanı, muhasebe meslek mensupları yazılımcılarının biraz keyfine bırakılmış, yazılım işini onlar yapmayınca yapılmıyor, meslek mensupları o anlamda da güç gösterememişler geçmiştir. Tasarımcı ile ilgili sistem araştırmaları, sistem uygulaması yönetimi, değişim yöntemi uygulamaları gibi ve şu önemli, sistem tasarımıyla ilgili bilgi ve becerilerin inter-aktif ortamda uygulaması dediğinizde kişiler arası iletişim becerisi, tasarımcı için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Yani meslek mensubu olarak muhasebenin her şeyini bilseniz bile hatta tasarımın her şeyini bilseniz bile o ekip içerisinde yer aldığınızda eğer diğer insanlarla iletişim problemi yaşıyor iseniz o halde yine başarılı sonuçlar alamıyoruz ve biz diyoruz ki, “muhasebe meslek mensubu, işletmede bütün süreçlerin arkasında, onlara destek sağlayacak iletişim kanallarını açık bırakmalı” diyoruz.

Değerlendirici olarak da dedik, iç ve dış denetim fonksiyonu ile ilgilidir. Mesela, finansal tablo denetimi açısından bakıldığında nelerdir değerlendirici olarak? İş-önem akışlarının anlaşılması ve belgelendirilmesi, finansal raporlama süreci ile ilgili sistemin test edilmesi ve kontrolü, bilgisayara dayalı kayıtların test edilmesi ve doğruyu yansıtıp yansıtmadıklarının değerlendirilmesi, bu bayağı, bayağı denetim faaliyetinin olmazsa olmaz bir işlevidir.

Yönetim muhasebesi bakımından bakıldığında, bilişim sistemlerinin etkinliğinin ve verimliliğinin değerlendirilmesi, bilişim sistemlerinin kullanıcıların ve işletmenin amaçlarıyla ne derece örtüştüğünün saptanması diyoruz.

Ben, kendi önerilerimi bunu kapatarak söyleyeyim, öneri şu; bir kere, meslek mensupları, bireysel olarak bilgi teknolojisi anlamındaki becerilerini, bilgilerini arttırmak durumundadırlar. Bu, aynı zamanda bir zaman ve yatırımdır yani bilgi teknolojisine yatırımdır hem bilgilenme hem de teknoloji anlamında. Bunu yapmak durumundayız çünkü rekabetçi çevrede bu tür temel stratejik yatırımları yapmaz isek bazı şeylerde geç kalmış sayılabiliriz. Mesleğe yeni girecek olan adaylar için ise, nasıl olur bilmiyorum, belki o tasarımı yapı-

lacak hem de üniversitede de biz, zaten bilgi teknolojisi ile ilgili eğitimler veriyoruz ama belki bu yeni iş dünyasının yeni düzenine uygun yani hem uluslararası denetim standartlarıyla çalışabilecek hem uluslararası muhasebe standartlarıyla çalışabilecek gibi, bu alana uygun belki mesleki becerilerin eğitim programları içerisinde yer almasını sağlayacağız ama tabii, Meslek Örgütü olarak zaten uluslararası eğitim standartlarını da kabul eden TÜRMOB, bununla ilgili çalışmalarını yapacak. Ama bakıldığı zaman yani bilinçli olarak işte, bileşim sistemi eğitimi gibi bir şey olmasa da belki Ankara’da vardır, bilmiyorum ama şunu söylemek lazım çünkü çok enteresan, dolayısıyla böyle bir şeyi gerektiriyor TÜRMOB, ne yapmış, işte, TESMER’in uzaktan eğitimi var, TESMER’in stajyerler için CD’si var, bunlar ister istemez mesleğe girecek olan adayların bilgi teknolojisini kullanımlarını gerektiriyor. Aslında dolaylı yoldan mesleğe yeni girecek olan adaylar bu işin içerisinde yer alıyor.

Ben, çok uzatmadan konuyu burada bitirmek istiyorum çünkü Forum, asıl sizin konuşmanız gerekiyor, sadece IFAC’ın bir dokümanı olması ve bütün muhasebe meslek mensuplarını ilgilendirmesi bakımından özellikle yer vermek istedim. Hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum efendim.

İzin verirseniz bir de hatırlatma yapmak istiyorum, size anket formları dağıtılmıştı, lütfen onunla eğer ilgilenirseniz ve doldurursanız ve sonra teslim ederseniz çok memnun oluruz çünkü muhasebe meslek mensubu ile ilgili bir çalışma hazırlanıyor, böyle büyük bir katılımcıyla çok değerli sonuçlar edinebiliriz, tekrar teşekkür ederim, sağ olun.

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri Forumu
Serbest Tartışma

Ertan AKBAŞ
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Hocamıza çok teşekkür ediyoruz değerli sunumları için. Değerli katılımcılar, Programın bu bölümünde ben, izninizle kürsüye geçiyorum sevgili katılımcılar. Değerli oda başkanları, çok değerli yöneticiler, kıymetli hocalarım, sevgili meslektaşlarım. Türkiye 2. Muhasebe Forum'una tekrar hoş geldiniz diyorum. Birincisini geçen yıl 20-21 Nisan Günlerinde İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz 1. Türkiye Muhasebe Forum'undan sonra ikincisini gerçekleştirmek üzere burada toplanmış bulunmaktayız. 1. Muhasebe Forumu, bilindiği gibi 4 ana başlık altında, 1-Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Faali-

yetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği, 2- Finansal Raporlama Faaliyetleri, 3- Denetim ve Denetime Talep, Denetim Faaliyetleri, Meslek Tekniği, 4- Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik konuları üzerinde sunumlar yapılmış ve değerli katılımcıların düşünce ve önerileri enine, boyuna tartışılmıştı. 1. Muhasebe Forum'unu düzenleme kararını alırken TÜRMOB olarak belli beklentilerimiz vardı, bu beklentilerimizin en önemlisi bilindiği gibi, forumda tartışılan konuların birkaçının meslek yönetmeliği olarak yönetmeliklerimiz içinde yer almasıydı. 1. Forum'dan TÜRMOB Genel Kurul Toplantısına kadar geçen süreç içinde yönetmelik Komisyonları toplanarak birçok yönetmelik hazırlanmış olup Genel Kurul gündemine taşınarak madde madde çok değerli delegelerin görüşleri ve oylamalarıyla karar bağlanmıştır. İşte, bütün bu çalışmalarımıza 1. Türkiye Muhasebe Forum'u büyük ışık tutmuştur. Mesleğimizin önünde bekleyen bir dizi sorunlarımızın çözümüne büyük katkı vermiştir.

Değerli meslektaşlarım ve değerli katılımcılar, bugün ve yarın ikincisini gerçekleştireceğimiz Türkiye Muhasebe Forumunun 5 ana oturumu bulunmaktadır. Bunlar, Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri, Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme, KOBİ Muhasebe Standardı, Muhasebe Eğitim Standardı ve Kalite Güvence Standartlarından oluşmaktadır. Forum'un açılış konuşmalarından sonra Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri Ana Oturumunda "Bilgi Teknolojilerinin Tasarımcısı, Kullanıcısı, Yöneticisi ve Değerlendirici-

si Olarak Muhasebecinin Fonksiyonu” konusunda değerli Hocamız Doçent Doktor Sayın Serdar Özkan ana hatlarıyla değindiler. Sayın Hocamızın özellikle, üzerinde durduğu konular, bilgi teknolojilerinin tasarımcısı, kullanıcı, yöneticisi ve değerlendiricisi olarak muhasebecinin bu alandaki fonksiyonu, bilgi teknolojileri ile ilgili muhasebecide olması gereken beceriler yani sadece bilgiyi bilmenin yanı sıra beceri kabiliyetinin de olmasının altını özellikle çizdiler. Bilginin üretilmesi, üretilen bilginin meslek alanlarında kullanımı konusunda yine, muhasebecinin fonksiyonu konusunda değerli bilgiler verdiler.

Değerli katılımcılar, ne zaman bilgiden ekonomik değer yaratma söz konusu oldu o zamandan itibaren mesleğimiz ile bilgi teknolojileri arasında yakın etkileşim oluşmaya başlamıştır. Ülkemizde ilk defa 1960 yıllarının başlarında işletmeler ücret bordrosu, müşteri ve satıcı hesaplarının izlenmesi gibi muhasebenin periyodik işlerinde bilgi teknolojilerinden yararlanmaya başlamıştır. Daha sonra ise yöneticiler, muhasebe alanlarının dışında üretimde olası hatalar, personel verimliliği ve değişik maliyet analizleri gibi konularda bilgi teknolojilerini kullanmaya başlamıştır. Bu uyum ve gelişme süreçlerinde her zaman bilgilerin güvenilirliği tartışılır olmuştur. Ne zaman ki, bilgi teknolojilerine paralel olarak iletişim teknolojilerinde gelişmeler oluşmaya başladı o zamandan sonra güvenilirliğin tartışılması da son bulmuştur. Bu dönem bilgi sağlama, bilginin eşzamanlı olarak kullanımı, iletilmesi ve paylaşılması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bütün bu gelişmeler, muhasebecinin ve buna yönelik eğitimin bilgi ve iletişim teknolojilerini, bunlara ilişkin sistemlerin geliştirilmesi ve uygulanabilmesi için gerekli altyapıların oluşturulması ihtiyacını ortaya koymuştur. Günümüzde meslek mensubunun, bilgileri değerlendiren, sonuç çıkaran, yorumlayan, analizini yapabilen özelliklerde olması gerekliliği hepimizin ortak düşüncesidir diye düşünüyorum. Çünkü gelişen teknoloji, topluma daha fazla katkıda bulunmaları için muhasebe mesleğini yapanları sürekli zorlamaktadır.

Sevgili meslektaşlarım, tam bu noktada TÜRMOB olarak aday meslek mensuplarına, mesleği yapan mevcut meslek mensuplarına ve Oda Yöneticilerine bilgi teknolojilerini maksimum seviyede kullanarak yaptığımız 3 projeden kısaca bahsetmek istiyorum;

Birincisi, bilindiği gibi bütün meslek mensuplarını tek platformda buluşturma çabası içinde olan TÜRMOB, bundan 2 yıl önce Türkiye'nin ilk internet tabanlı “Merkezi Muhasebe Programını”, kısaca LUCA projesine başlama ka-

rarı aldı. Şimdi bu projenin birinci ayağı tamamen bitmiş olup şu anda 3.000'in üzerinde üyesi ve yaklaşık 8.500 kullanıcısı bulunmaktadır. Bu yıl 7. yada 8. aylarda kullanıma sunulacak olan Ticari Paket ve Kurumsal Çözümleri içeren LUCA 1 ile tamamen entegre çalışacak olan LUCA II bitmiş olacak, siz değerli meslek mensuplarına sunulacaktır. TÜRMOB olarak hedefimiz, bilgi teknolojileri ve mesleği en iyi yerde buluşturup, maksimum faydayı sağlamak serbest ve bağımlı çalışan yaklaşık 65.000 meslek mensubunu tek sistemde, tek açtı altında buluşturmaktır.

Değerli katılımcılar, ikincisi ise sürekli eğitime olan ihtiyacın artmasının yanında bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde sağlanan gelişmelerin desteklediği çağdaş bir eğitim yöntemi olan “uzaktan, sürekli eğitim”, kısaca e-USE Projesi. Söz konusu Proje, bir dizi alt projelerin tamamlanmasıyla tamamen bitecektir. Şu anda tamamlanan ve kullanılan SMMM Mesleki Yeterlilik Sınavlarına Hazırlık Inter-Aktif Eğitim Seti, Staja Başlama Sınavlarına Hazırlık Inter-Aktif Eğitim Seti ve Stajyerlerin Zorunlu Eğitimi Inter-Aktif Seti olmak üzere 3 alt proje tamamlanmış bulunmaktadır. Bu eğitimin amacı, farklı mekânlardaki öğrenci, öğretmen ve diğer öğretim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiği kurumsal bir eğitim faaliyeti olarak açıklanabilir. Bu Projenin aday ve mevcut meslek mensuplarına sağladığı en önemli avantaj, eğitimin zaman ve mekandan tamamen bağımsız olarak yapılabilmesidir. Öğitmen ve öğrencilerin aynı zamanda, aynı mekanda bulunma zorunlulukları ortadan kaldırılmıştır. Meslek mensuplarına verilen eğitimin meslek yaşamı süresince sürmesi inancıyla bu Projelere başlanmıştır.

Son olarak da kısaca e-Birlik projesinden bahsetmek istiyorum; değerli katılımcılar, bu projede hedeflenen amaç TÜRMOB'a bağlı bulunan Odalar ve bağlı meslek mensuplarını kapsama alacak şekilde bildirim ve Odaların bütün işlemlerini bilgisayar ortamında entegre yazılımlarla yapmasını temin etmek, Odalar ve meslek mensuplarıyla internet üzerinden son iletişim teknolojileri kullanılarak haberleşmek ve işlemler yapılırken zaman kaybının önüne geçmektir. Bu sayede TÜRMOB ve Odalar aynı dili konuşuyor olacak. Odalar, hiçbir yatırım yapmadan bütün yazılımları TÜRMOB sunucuları üzerinden kullanacaklardır. Böylece faaliyet alanlarındaki en yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine ulaşmaları sağlanmış olacaktır. Proje, kendi için e-Birlik ve e-Oda isimleri adı altında ikiye ayrılmış olacak ve her iki proje toplam 29 modülden oluşacaktır. Projenin yapım çalışmalarına yaklaşık 2 yıl önce start verilmiş olup, 1 yıl önce test edilmiş ve Ocak 2007 Ayından itibaren de e-Birlik projesi TÜRMOB bünyesinde aşamalı olarak kullanılmaya başlamıştır. e-

Oda Projesi ise İstanbul ve Ankara Odalarında test edilmiş, gözlenen aksaklıkları süratle giderilmiş ve Mayıs 2007 Ayından itibaren Ankara Odamızca kullanılmaya başlanılacaktır. Daha sonra ise bütün Odalarımız e-Oda Projesini adım adım kullanacaklardır.

Meslek ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojilerinin yakın temasını olaya bakış açımızı ve verdiğimiz önemi anlatma bakımından siz değerli meslektaşlarıma kısaca bilgiler sunmaya çalıştım. Şimdi, bize ayrılan süre içerisinde ve süreyi de ekonomik kullanma kaydıyla biliyorsunuz, saat 13:00'de 1. Ana Oturum sona erecektir, şu anda itibaren ben sözlerimi tamamlıyorum. Bütün katılımcılara ve sunumunu yapan değerli Hocama ve sevgili meslektaşım Oktay Aktolun'a teşekkür ediyoruz katkılarından dolayı. Ve müsaadenizle bu bölümde, yaklaşık 1 saatlik bölümde Soru-Cevap Bölümüne geçiyoruz, sorularınızı almak istiyoruz. Buyurun,

Erol ŞUMLU

İzmir

- Bizim sorularımız Sayın Serdar Özkan'a olacak. Konuşması esnasında birtakım notlar aldık ve bu notları soru şekline çevirdik yani bu, 6 tane soruyu acaba tek tek sorup cevap mı almak doğru olur yoksa hepsini toptan sorup, toptan cevaplamak mı daha doğru olur acaba? Birinci sorum, "bilgi teknolojileri tasarımcısı ve kullanıcısı, yöneticisi ve değerlendiricisi olarak mesleğe nitelikli personel yetiştirilmesi açısından üniversitelerde ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?". Bu çalışma süreci içerisinde bu konu ile ilgili olarak Meslek Odalarının üniversitelere ya da üniversitelerin Meslek Odalarına katkıları nelerdir? Bilgi teknolojisi tasarımcısının, tasarım aşamasında ve güncellenmesi sırasında, bu bilgilerin güncellenmesi sırasında nitelikli seviyeye gelmesi ve kendini geliştirmesi olağandır. Peki, bu bilgileri hazır alan ve hazıra alışan meslek mensubunun gelişimi açısından bu durum sakınca yaratmaz mı? Bu bilgileri ve tasarımları yapacak meslek mensuplarının üniversitelerde şu an için bilgili ve becerikli olarak yetiştirildiğine inanıyor musunuz? Bu nitelikleri de düşünerek, bu eğitimin özellikle, SM meslek mensuplarını da düşünerek lise seviyesinden başlatılması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Ve son olarak bilgi teknolojilerinin tasarımı aşamasında işletme içerisindeki tüm birimler bu programları ve teknolojileri hazırlarken muhasebe ile ortak çalışma zorunluluğu vardır. Bu durumda meslek mensuplarının nitelikli eğitim alması ve yetiştirilmesi zorunludur ve gereklidir. Bu açıdan bakıldığında bilgi tekno-

lojisi eğitimi ile destekli bir “muhasabe fakültesi” kurulması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Teşekkür ederim.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Ben cevap vereyim, çok teşekkür ederim bu sorularınız için. Ben, en sondan başlayayım, muhasabe fakültesi kurulmasını kabul ediyorum, keşke öyle bir şey olsa, ne kadar memnun oluruz fakat şunu söylemek gerekir; muhasabe fakültesi, sanıyorum yalnızca muhasabe bilgilerini veren bir fakülte özlemiyorsunuz. Çünkü muhasabe fakültesi gibi bir şey kurup, yalnızca sadece ve sadece muhasabe ile ilgili bilgiler verdiğimizde yine, iş hayatında başarılı faaliyet gösterebilen meslek mensubu yetiştirmemiz olanaksız. Çünkü muhasabe, işletmenin aslında bir fonksiyonudur, işletmenin bir diğer fonksiyonu da diğer işletme fonksiyonlarına ilişkin bilgilere destek vermesi yoluyla anlamlı hale gelmektedir. Ama kesinlikle, bugün işletme bölümleri içerisinde işte, muhasabe dersleri veriyoruz veya diğer iktisat bölümleri, maliye bölümleri, diğer bölümlerle de, muhasabe derslerinin çok yeterli olduğunu düşünmüyorum, en azından Türkiye geneline bakıldığında, keşke öyle bir şey olabilse.

İkincisi, üniversite, ne gibi çalışmalar yapıyor, meslek mensubunun bilgi teknolojisi anlamındaki eğitim altyapısını oluşturmak bakımından, üniversiteler, öyle çok büyük çalışmalar falan yapamamaktadırlar meslek mensuplarının bilgi teknolojisi anlamındaki altyapılarını geliştirmek amacıyla. Biz, normal fakültelerde işte, bilgi teknolojisi alanında temel bilgisayar kullanımı, temel bilgisayar becerileri anlamında eğitim vermek durumundayız. Üniversitelerin imkanları malum, ortada, yeni üniversitelerde kuruluyor, onların işte, imkanlarının bir kısmı oraya gideceğinden dolayı çok iyi durumda sayılmayız. Fakat doğrusunu söylemek gerekirse işte, elimizden geleni yapıyoruz. Bilgi teknolojisi eğitimi dediğimiz şey hem çok masraflı yani hem teknoloji yatırımı yaptırmayı gerektiren üniversiteye hem de ders programı içerisinde kurgu yapmayı gerektiren bir şey, o kadar, en azından devlet üniversitelerinde işletme yönünü yani mühendislik değil de işletme yönünü veya diğer sosyal alanlardaki bilgisayar eğitiminin çok güçlü olduğunu düşünmüyorum ama şunu söylemek istiyorum; şöyle bir şey var, şimdi uluslararası muhasabe standartlarından bahsediyoruz ve çok kısa içerisinde hatta pek çok üniversitede ders programının bir parçası oldu, uluslararası denetim standartlarından bahsediyoruz, kalite güvence standardından bahsediyoruz ve hepsinin ötesinde, bir de uluslararası muhasabe eğitimi standartları var, bu, yeni çevre, bunların eğitimini

de değiştirmek yani tek dzen muhasebe sistemiyle ilgili muhasebe eğitimi verirken kullandığımız yaklaşımların uluslararası muhasebe standartlarının eğitimi verilirken kullanacağımız yaklaşımlarla aynı olmasını beklememek gerekiyor, bambaşka bir bakış ağıyla yapmamız gerekecek. Dolayısıyla belki yakın zaman içerisinde bilgi teknolojileri imkanları el verdiğince bu işin bir parçası yapmaya çalışabiliriz. Dolayısıyla meslek odalarıyla üniversiteler arasındaki ilişkinin ben, güçlü olduğunu, daha da güçlenebileceğini düşünüyorum. İşte, benim şimdi konuşuyor olmam meslek odası ile Üniversite arasındaki ilişkinin iyi örneklerinden bir tanesi. Odanın eğitimleri anlamında da yapıyoruz ama bilgi teknolojisi eğitimi anlamında gerçekten, odaların yani meslek örgütünün ne derece yoğun çalıştığını şu an gerçekten bilmiyorum ama biraz önce de Ertan Beyin söylediği gibi çalışmalar devam ediyor, herhalde bu ilişkilerin üniversitelerle bağlantısı da var.

Bir şeyi ben yakalayamadım, “tasarım aşamasında muhasebe ile ortak çalışmak gerekiyor ve tasarım ve güncelleme hazırlama aşamasında hazır alışan muhasebeciler için sorun yaratmaz mı?”, ben orada ne demek istediğinizi anlamadım ama şöyle bir şeyse eğer, işte, bilgisayar programı getirdiler, işletmeyi kurulur, sonra bilgisayar programı güncellenir yani yükselttirilir şeyi, yine işletmeye getirilir kurulur. Bizim konuştuğumuz şey zaten bu değil, bir kere muhasebecinin yapması gereken hangi bilgisayar programının işletmeye getirileceği, hangi parçalarıyla getirileceği, kaç kişi tarafından kullanılacağı, hangi modüllerinin alınıp entegre edileceği, hangilerinin entegre edilemeyeceği gibi bazı kararlar, yalnız sadece bir tane bilgisayar programı alıp da onu kullanmak değil. Görüldüğü gibi LUCA ile ilgili, ilk çıktığında değil mi, ticari bir paketi vardı ama şimdide, şimdi diyorsunuz ki değil mi, bütün entegre paketi oluşturuluyor işte, bu meslek mensuplarından gelen ihtiyaçtır. LUCA’nın bu boyuttaki bir ERP paketini meslek mensuplarının katkısı olmadan işletmeye yerleştirmek mümkün değildir, üstelik ERP yani kurumsal kaynak planlaması türünden yazılımlar yarı işlenmiş yazılımlardır, yarı mamuldür yani. O işletmeye getirilir, ortaya konulur sonra o işletme için yerleştirilir işte, o aşamada muhasebe meslek mensubu faaliyet göstermek durumundadır, hazır falan alışmak anlamında da bir şey değildir o, aksine “başına iş almak” anlamında bir şeydir ve muhasebe meslek mensubunun son derece önemli işleri vardır. Ben, sanıyorum yeteri kadar cevaplayabildim, yine sorunuzu olursa memnuniyetle cevap veririm, teşekkür ederim.

Ahmet AKIN

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

Serdar Hocam ile bir konuyu paylaşmak istiyorum, belki de yanıtı olabilir; şimdi, bilgide iletişim teknolojisi, akıl almaz bir hızla geliyor, bu tabii doğal olarak bizim muhasebe ve denetim mesleğine de yansıyor. Analitik incelemeler olsun, değerlendirmeler olsun, örnekleme metotlarıyla denetimler olsun, bunları bilgisayar programları şekliyle rahatlıkla yapabiliyoruz. Ancak sonuçta, muhasebe işlemlerinin sonucu bir denetim faaliyeti olduğu için bu denetimin en doğru şekilde ben, kağıt üzerine döküm yapıldıktan sonra yapıldığını görüyorum. Yani ne yaparsak yapalım bilgisayar ekranında bu işi çözemiyoruz. Bilmiyorum, ben mi böyle anlıyorum veya böyle mi devam edecek bu iş? Kağıt ortamında denetim, sonuçta bana göre en sağlıklı denetim. Bu, böyle mi devam etmesi gerekiyor veya sizin bu konudaki değerlendirmeniz nasıldır? Teşekkür ederim.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Şimdi bilgisayar programları işte, bizim gibi insanların oturup yaptığı programlar ve bu programların tasarlanmasında hele denetimde kullanılacak bir bilgisayar yazılımı ise mesela, zaten meslek mensubu ister istemez o programın yazılımı içerisinde yer alıyor. Ama kağıda dökülmekten kastınız bilgisayar kullanmadan elle yapmak anlamında mı yoksa bilgisayarla yaptıktan sonra onun kağıda dökülmesi?

(Bilgisayardaki verilerin kağıda aktarılması.)

Bilgisayardaki verilerin kağıda aktarılarak yürütülmesi. Bu bir, ne diyelim, bu bir tarz fakat hani ideal olan, asıl amaçladığımız şey her şeyin bilgisayar üzerinde yürütülebilir olması yani hazırlanan bir raporun diğerine gönderilebilir olması, bilgisayarda denetimin yapılıp sonuçlarının yine, bilgisayar üzerinde raporuyla hazırlanıp veriliyor olması gibi. Fakat tabii, ister istemez her şeyin kağıtsız yürütülebilmesi için bir kere kültürel olarak buna hazır olmamız lazım, bir. İkincisi, kullandığımız programların güvenilirliği anlamında da belli bir düzeye ulaşmış olmamız lazım. Şu anda dünyada evet, çok başarılı denetimde kullanılan yazılımlar var fakat bu yaygınlıktaki, TTK'nın gelmesi durumunda yaygınlaşacağını da düşünüyoruz, bu yaygınlıkta ve bu boyutta kullanılmadığı ortada. Dolayısıyla belki bir dönem dediğiniz gibi hem bilgisa-

yar hem kağıt birlikte yürüyecek ama belli bir dönem sonra, işin ideali hiçbir şekilde kağıda dökülmemesi. Benim asıl yani idealimiz işte, kağıtsız bir iş dünyası gibi diye söyleyebilirim. Teşekkür ederim.

İlhan GÜVEN **İstanbul**

- Hocama çok teşekkür ediyorum, Hocam hakikaten, ufkumuzu açtınız yani. Ufkumuza yeni ufuklar kattınız. Dağarcığımıza yeni bilgilerde kattık. Hocam, bu sunumunuzdan benim anladığım, bilgisayar ya da teknolojiyi kullanarak bir bilgi üretimini anlıyorum. Bilgisayar kullanarak işletmeler, bir bilgi üretimi elde ediyor, bu bilginin de bir şekilde kullanımı söz konusu. Eğer bir bilgi üretiliyor ise burada bir maliyetten bahsetmek gerekiyor, bilgi üretiliyorsa bir de bunun tüketiminden bahsetmek gerekiyor. Eğer üretim söz konusu ise işletme için, bir maliyet söz konusu ise bu ya aktifleştirilmelidir ya da depolanabilir, stoklanabilir bir ürün haline gelmelidir, o zaman biz bunları mali tablolarımızda bir şekilde de göstermemiz gerekiyor. İşletmenin hangi departmanlarından bu bilginin üretiminde ne kadar maliyet oluşturacağımızı da mali tablolarımıza yansıtmanız gerekiyor diye düşünüyorum. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- İlhan Bey çok teşekkür ederim. İlk defa duyuyorum böyle bir yaklaşımı, o yüzden pek bir şey henüz düşünemedim fakat bilgi üretmek, muhasebecinin temel işlevi. Muhasebe meslek mensubunun temel işlevi bilgi üretmek çünkü zaten muhasebenin tanımı artık dünyada “işletmenin dilidir” şeklinde. Dolayısıyla dil dediğimiz şey iletişim için kullanılır, iletişim için kullanılacak olan şey ne iletir? Bilgiyi iletir. Dolayısıyla muhasebe fonksiyonu anlamında üretilen bilginin bir maliyeti var, eğer oysa eğer hani onun aktifleştirilmesi diye bir şey hiç, gerçekten düşünmedim, aklıma gelmiyor en azından ama bilgi üretilecek. Çünkü muhasebenin var olmasının sebebi o fakat dersiniz ki, işletmeler hani yazılım anlamında bazı şeyler yani bilgiyi kullanıp da yazılım oluşturuyorlar yani bilgi birikimini bir araya getirip de bir yazılım oluşturuyorlar falan anlamındaysa yani reel varlık oluşturuyorlar anlamındaysa o zaman tartışırız, zaten kaldı ki, varlık tanımı muhasebe standartları içerisinde

açıkça yazılmış. Sizin dediğiniz bilgi birikimini oturur, tartışırız, onlar o varlık tanımları, kriterleri içerisine giriyorsa onu rahatlıkla alırız. Muhasebeyi, entelektüel anlamda bir tartışmaya giriyoruz yani muhasebe teorisi anlamında bir tartışmaya giriyoruz, teşekkür ederim çok kayda değer bir tartışma konusu. İzin verirseniz bunu, biraz daha geniş ortamda düşünerek tartışalım, sonra gerekirse meslek mensuplarıyla da paylaşırız. Teşekkür ederim.

Gökhan ÇÖZELİ

Mersin

- Bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi ve yönetim bilgi sistemine entegrasyonu ile gelişen muhasebe sistemleri, ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacaktır. Yönetim bilgi sistemi içerisinde yer alan ve ekonomik büyümenin itici gücü olan teknolojik gelişmenin o ülkeye entegrasyonunun gerçekleştirilerek diğer ekonomilere yakınsama için yönetim bilgi sistemi içerisindeki prosedürleri hızla gelişen teknoloji karşısında esnekleştirecek ve esnekleştirerek kurumsal altyapının sağlanması en büyük ihtiyaçtır diye düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsunuz?

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Kesinlikle katılıyorum. Şöyle söyleyelim, yönetim bilgi sistemi bugün, biraz önce tartıştığımız Oktay Bey, sağ olsun, O konuştu, Siz de şimdi söylediniz, yönetim bilgi sistemi bizim, en azından şöyle bir örnek vereyim, Fakültede muhasebe dersi, kendi adıma söyleyeyim, Muhasebe Hocasıyım, muhasebe dersleri kadar önem verdiğimiz bir alandır, yönetim bilişim sistemleri. Niye böyle söylüyoruz? Bir kere, artık dünyada işte, süreç temelli maliyetleme, süreç temelli yönetim, faaliyet temelli yönetim yani dünyada artık şöyle yaklaşıyor, en azından maliyet sistemleri bakımından da bakıldığında, deniliyor ki, “maliyetlere sebep olan şeyler ürünler, hizmetler değildir, onları sizin nasıl yaptığınızdır”. Eğer soru buysa eğer yani üretimini yaptığınız şeyi nasıl yaptığınızdır ona sebep olan şey, 100 metre yürüyerek de yapabilirsiniz bir şeyi işte, uçakla giderek de yapabilirsiniz bir şeyi. Maliyete sebep olan şey gidilen yer değil, sizin nasıl gittiğinizdir, öyle örnek vereyim. Durum böyle olunca işletme süreçlerinin çok verimli bir şekilde analiz edilmesi gerekiyor yani biz neyi yapıyoruz, neyi, neden, nasıl yapıyoruz gibi bir soru soruyoruz. Bu sorunun da cevabı işletmede yapılan bütün faaliyetlerin tek tek,

hiç üşenmeden tek tek nasıl yapıldığını ortaya koymak, onların aynı zamanda maliyetlerini ortaya koymak, bunlardan müşteri için, hizmet alıcı için değer yaratmayanlarını elimine etmek ve ortaya etkin bir işletme sistemi koymak. Fakat etkinliği sağlayabilmek bakımından düşünüldüğünde bunun, bilgi akışıyla desteklenmesi gerekiyor ki, yönetim bilişim sistemi dediğimiz bu. Yönetim bilişim sistemi, hiç bilgisayar falan yokken de pekala, işletmelerde vardı işte, o kanalların açık tutulması, gerekli yerlere gerekli bilginin zamanında ve uygun maliyette gidebilmesi. Teknoloji elbetteki, yönetim bilgi sisteminin etkin çalışmasını, ne yapmıştır bizim için, hızlandırmıştır. İyi bir yönetim bilgi sistemi, iyi bir bilgi teknolojisi ile desteklendiğinde işletmenin verimini bir kere arttıracaktır, hatalarını önceden görebilmesini, simule edilebilmesini sağlayacaktır. Bütün bunlar bir araya geldiğinde de işletmenin veriminin artması ekonomideki verim artışına sebep olacaktır ki, bilgi teknolojisini işletmecilik anlamında en verimli ya da en anlamlı kullanımı yönetim bilgi sistemi içerisine entegre edilmesidir. Muhasebe sistemi, yönetim bilgi sisteminin bir parçasıdır. Bir daha söyleyelim, muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin bir parçasıdır. Asıl meselemiz zaten muhasebe sistemlerinin işletmedeki diğer sistemlere entegre edilebilmesidir. Onu diyoruz ya, yalnızca Maliye Bakanlığının istekleriyle ilgili beyannameleri hazırlamak anlamında yaptığımız muhasebe faaliyetleri muhasebenin kendisi değil ve diğer işletme fonksiyonlarıyla entegre olamıyor ve muhasebe, aynı zamanda denetimle, denetim diye tanımlarsak eğer önce tablolar hazırlanacak sonra gidip birisinin denetlemesi gerekecek. Şunlar söyleniyor, işletmedeki bilgi sistemi ve iş kontrol sistemi eğer doğru çalışmıyorsa oradan üretilen bilgilerin zaten doğruluğu tartışmalıdır, öncelikle o problemlerin çözülmesi sonra finansal tablolara ve onların denetimi ile ilgili meseleye gelmemiz gerekiyor. Dolayısıyla yönetim bilgi sistemi, muhasebe bilgi sistemiyle entegredir, yönetim bilgi sistemi işletmede verimliliği artırır, verimliliğin artması, dolayısıyla ülke ekonomisine katkı sağlar. Çok teşekkür ederim.

Erol DEMİREL
İstanbul

- Ben de Hocama çok teşekkür ediyorum, gerçekten çok güzel bir sunumdu, çok faydalandı. Tabii, işletmelerin yönetim bilgi sistemlerinde muhasebecinin, muhasebenin rolü, fonksiyonunu çok önemli olduğunu ve bu konuda kendimizi gerçekten, geliştirmemiz, bu önemin farkında olmamız gerektiğini çok temel bir olgu olarak ortaya koydunuz. Tabii, yönetim bilgi sisteminin,

muhasebecinin dışında, muhasebenin dışında diğer tarafları var. Bu bilgi sisteminin işte, satın alma boyutunda, tasarım boyutunda ve özellikle de işletmecisi ve yatırımcı boyutunda. Böyle baktığımızda, tamam, bizler bu bilgiyi, bunun önemini kavramalıyız, kendimizi bu anlamda geliştirmeliyiz, bunu standartlarını algılamaya çalışmalıyız, acaba diğer kesimler, diğer tarafları bu, muhasebenin bu fonksiyonunu, muhasebecinin bu fonksiyonunu algılamak, kavramak, önemini algılamak boyutunda eğitimi ya da işletmelerde buna ilişkin bir eğitim, bunun önemi anlatılabiliyor mu? Böyle bir gereksinimi, siz de mutlaka hissediyorsunuz ancak böyle bir eğitim verilebiliyor mu? Çünkü bu, muhasebenin fonksiyonunun ya da muhasebecinin bu sistemdeki rolünün algılanması ve başarıya ulaşması bunun bir bütün olarak diğer kesimlerin de bunun önemini fark etmesi, bu gerekliliği duymasından geçiyor diye düşünüyorum. Aksi takdirde sizin de biraz önce belirttiğiniz gibi farklı kesimde muhasebecinin olmadığı kesimde bu kararlar alınabiliyor ve hayata geçirilebiliyor, bu çok önemli bir eksiklik. Bu, bir bilgi eksikliği mi, bu bir gereksinim eksikliği mi? Bu konudaki düşüncenizi almak istiyorum, teşekkür ederim.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Çok teşekkür ederim, Erol Bey. Çok doğru bir noktaya temas ettiniz, şudur; muhasebe, bir hizmettir. Muhasebe hizmet olunca hizmeti veren meslek mensubu, bir de bunun alıcısı var, hizmeti alan var ve muhasebe hizmeti almaya kalkmakta işte, o hizmeti satın almaktan bahsediyoruz. Ortada, aslında hizmeti veren ile hizmeti alan gibi iki grup var ve karşısındaki muhasebe hizmetinden istediği şey, oradan belli bir kalitede, belli bir hizmet almak. Eğer ihtiyacı yoksa zaten almıyor yani normal sanki ürün satıyormuşuz gibi düşünelim, şimdi bir kalem satıyoruz, kaleme ihtiyacı olmayan gelip bizden kalem almıyor.

Bazen bu, böyle bir problem var yani işletme yönetimleri muhasebe yalnızca beyannameler, yasal belgeler, onların hazırlanması olarak biliyorlarsa eğer ki, genel yaklaşım öyle, pek çok işletme için, o zaman bu tür bilgilere ihtiyacı olduğunu da bilmiyor. Mesela işte, performans ölçülmesiyle ilgili bilgilerin muhasebeci tarafından üretileceğini bilmiyor veya muhasebecinin onları da üretebileceğini bilmiyor. O yüzden işletmelerle konuştuğumuzda şöyle söyleniyor, “niye beni çağırdınız, mali müşaviriniz niye çağırmadınız, hocam, o, bunlarla ilgilenmez” diyor, halbuki, şunu bilmiyor ki, mali müşavirinden onu beklemesi gerekiyor. Sorun şu; ya muhasebecin, muhasebe mesleğinin kap-

samıyla ilgili eksik bilgi var iş dünyasında ki, o bizim sorunumuz, onu ne yapmamız gerekecek, meslek mensubu olarak, bu hizmeti veren olarak o hizmeti onlara tanıtmamız gerekiyor. Hiç cep telefonuna ihtiyacı olmayan birisi cep telefonu gidip satın almaz fakat cep telefonu satıcıları şunu yapıyor, “önce cep telefonuna ihtiyacınız var” gerçeğinden hareket edip ihtiyacı yaratıyor sonra da o ihtiyacı karşılıyor, bu, pazarlamanın temel kuralıdır.

Muhasebe meslek mensubu olarak önce “bize ihtiyacınız var” gerçeğini ortaya koymamız gerekiyor. Her meslek mensubunun bu anlamda bir misyonu var. Tabii ki meslek örgütünün de bu anlamda misyonu var fakat yine, kabul etmek gerekir ki, bu uluslararası standartlar, bu beklentimiz olan Yeni Türk Ticaret Kanunu, onlar geldiğinde iş dünyasının iş görme anlayışı, olaylara bakışı kesinlikle değişecektir. Hiç olmayan yeni ihtiyaçlar ortaya çıkacaktır, o ihtiyaçlar ortaya çıktığında da bu ihtiyacı giderme gereği ortaya çıkacaktır, o zamanda işte, bu ihtiyacı kaliteli karşılayabilen meslek mensupları yaşamaya devam edebilecek, diğerleri bunda zorlanabileceklerdir. İşletme sahipleri ve işletme yöneticilerinin muhasebe ya da muhasebecinin ona verebileceği hizmetlerle ilgili bilgi eksikliği vardır ve bu mesleğin kendini tanıtımı ile ilgili bir problemdir. Her meslek mensubunun bununla ilgili görevleri vardır aynı zamanda meslek odasının da bununla ilgili görevleri vardır. Bu bir süreç ve inanın ki işletme yönetimleri muhasebe meslek mensubunun beyannameler dışında, sadece basit olsun diye söylüyorum, kendine verebileceği bir hizmet olduğunda hemen bunu talep ediyor. Yeter ki, fiyatını da biçmek gerekiyor yani yaptığımız hizmet var, onun üzerine yeni hizmetler farklılaştıracaksınız, onların da fiyatını koyacaksınız, onları pazarlayacaksınız ki, muhasebe hizmetinin pazarlaması gibi yepyeni bir alanı ortaya koymak gerekiyor çünkü hizmetler artık çeşitleniyor. Bu, mesleğin imaj sorunudur, çözmek gerekir. Biz, üzerimize düşeni yapıyoruz, umarım siz de yaparsınız, bu şekilde çözülür ama bunun için de belli bir zaman gerekiyor diye düşünüyorum. Ve bir işletmecilik kültürü meselesidir, zaman içerisinde çözülecektir. Teşekkür ederim.

Ersin GÖKGÜN

Mersin

- Teşekkür ediyorum. Şimdi muhasebenin belki biraz daha ötesine gidersek “muhasebe mühendisliği” diye bir kavram gündeme gelecek, artık oralara doğru, muhasebe mühendisliği gibi bir kavram, geldi mi Hocam?

Bunları tartışmaya başlıyoruz ama ben, bu, bir tespit yapmak istiyorum; ufukları biraz geriye çekmek istiyorum bu doğrultuda çünkü bazı tespitleri, bazı düzenlemeleri yapmazsak eğer bu konuştuğumuz şeyleri uygulamaya geçiremiyoruz. Söylemek istediğim olay şu; muhasebe, denetimdir diyoruz, muhasebenin işte, ufuklarından ilerisinden tartışıyoruz ama muhasebecinin, meslektaşlarımızın üzerinde, hepimizin üzerinde çok ciddi yükler var ve bu yükleri de bilgi teknolojilerini kullanarak hafifletmemiz gerekiyor. Bu geçtiğimiz 1 yıl içerisinde dünyada gündeme gelen “XPRL” Raporlama Sisteminin ben altını çizmek istiyorum. şu an bizim e-beyan ve e-bildirge sisteminde uyguladığımız XML formatının dijitalleştirilmiş, akıllı hale getirilmiş bir şekli. Bu konuda ciddi bir çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum, hem Maliye Bakanlığı hem TÜRMOB olarak ki, meslektaşlarımızın bazı şeyleri raporlamaları kolay yaparak bu tartıştığımız ufukları, bu tartıştığımız muhasebe mühendisliğini yerine getirebilmeleri için. Teşekkür ediyorum.

Emin Semih ÖZKÖK
Zonguldak Karadeniz Ereğli

- Serdar Hocamın sunumundan çok yararlandık ancak orada işletme içindeki bazı sorunların kendilerine aktarılmasını öykü olarak bize aktarıırken, işletmenin ihtiyacı olan muhasebe bilgisinin ulaşmadığı konusunda şikayetleri göğüslediğini anlattı, yanlış anlamadıysak eğer. Evet, bizde şunu yaşıyoruz, işletme içindeki ön muhasebe elemanları dahil olmak üzere işletmenin sahipleri de bize yardımcı olmamak konusunda özel bir çaba içerisinde, bilgi aktarmama konusunda. Dolayısıyla aktarılamamış bilgilerle de çok gazla hareket kabiliyetimiz olmuyor. Biraz önce İstanbul Odasındaki arkadaşımız çok güzel bir konuya değindi, ürettiğimiz kaliteli hizmetin alıcısının eğitilmesi zorunluluğu var. Çünkü iş sahibinin yönetim bilgi sistemiyle falan çok fazla derdi yok, onun rasyonel karlılığını kendisi yakalıyor ve buluyor, bir çok yöntemi var, işçi çıkartmak gibi, tasarruf tedbirlerine gitmek gibi, işte, fiyatları ayarlamak gibi bir çözüm buluyor. Yine, sizin örneğinizden gideceğim, cep telefonunu örnek verdiniz, önce cep telefonu ihtiyacını yaratacağız, daha sonra cep telefonunu satacağız ama biz çok fonksiyonlu ve fonksiyonel bir cep telefonu yaratıyoruz buradaki topluluk, iyi eğitim almış, iyi hizmet üretecek bir topluluk oluyor, harikulade bir cep telefonu hazırlıyoruz ama vitrinde duruyor, bunu nasıl yapacağız? Bunun cevabını rica edeceğim, teşekkür ederim.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Evet, işletme sahipleri, evet, işletme sahipleri de muhasebeciye de, ne yapmıyorlar, yeteri kadar bilgi paylaşmıyorlar. Muhasebeciler de muhasebecilerle paylaşmıyor yani bilgi paylaşımı sorunu sadece muhasebe mesleğiyle ilgili değil ki, bilgi paylaşımı yine, ülkedeki iş kültürüyle ilgili bir şey. İş kültürüyle ilgili bir şey ki, biz, fazla bilgi vermeyi, birbirine bilgi vermeyi sevme-
yen bir kültür yapısına sahibiz, bu da bizim özelliğimiz yani kötüdür, iyidir, o ayrıca tartışılır. Bu böyle ama şunu söylemek gerekiyor yani muhasebe hizmetini tanımlamamız gerekiyor, benim gözlemlerimi söyleyeyim en azından, işletme yöneticileri, muhasebecilerin neler yapabileceğini bilmiyor veya hangi görevlerin muhasebeciler tarafından yapılabileceğini bilmiyor. Mesela, hangi raporları muhasebeciden isteyebileceğini bilmiyor. O zaman şöyle diyoruz, işte, doktora tezi yaptık, kendi projelerimizi yaptık, değişik şekilde işletmelerle hep bir aradayız, diyoruz ki, “sizin işletmenize” diyoruz, “mesela, ürün başına maliyet bilgisini üretmiyorsunuz” diyoruz, “merak etmiyor musunuz?” diyorum, “çok merak ediyorum ama çıkar mı?” diyor, “valla, çıkar” diyoruz. “hatta” diyoruz, “ürün başına çıktığı gibi” diyoruz, “departman başına da çıkar, mesela, hastaneler, hasta başına da çıkar, hatta SSK’lı hastanın maliyetini ayrıca görebiliriz”, “ciddi misiniz? Çıkar mı böyle bir şey?” diyor, “valla çıkar” diyoruz, çıkıyor.

Şimdi çıkması bir marifet, tamam, onu çıkarmak için sistemi tasarlamak gerekiyor, meslek mensubuna bu konuda görev düşüyor fakat unutmayınız, bu projeyi yaparken bir tane deneyimimiz var yanımızda, meslek mensubu arkadaşımız, o zaman meslek mensubu arkadaşımız, “başına dert açtın Hocam” diyor. Neyse ama diyoruz ki “yani başına dert açtık, iş yükün artıyor ama işte, yeni bir bilgisayar yazılımı ile” diyoruz, “bu şeyi, bu derdi başından alabiliriz”, şuna gidemiyor, işletme yönetimini yeni bir yazılım alma konusunda ikna edemeyeceğini düşünüyor, halbuki o bilgi, işletme yönetimi için çok değerli, işletme yönetimi, o bilginin çıkabileceğini bile bilmiyor, oturup bu konuda tartışma yapılamıyor, tartışma açılmamış, muhasebe departmanı diye bir departman var, işletme yönetimi oraya karışmıyor, o da oraya karışmıyor, yasal beyannameler gönderiliyor, gidiyor. Bu, tabii çok şey, insüle ediyorum yani örneği, böyle yürüyor bu işler.

Diyoruz ki, “bak, sen” diyoruz, “meslek mensubu olarak önce” diyoruz, “böyle bir raporun çıkabileceğini zaten söylemen gerekirdi, bir” yani bir işletme düşününün hizmet başına maliyet çıkıyor, “çıktıktan sonra bunun her ay

raporlanabileceğini söylemen gerekiyordu, sonra o raporun nasıl okunacağını da öğretmen gerekiyordu, sen bir kere o raporu o kişiye versen, üst yönetime versen, senden emin ol, bundan sonra o raporu isteyecek ve o bilgi o kadar değerli hale gelecek ki ve o bilgiye ulaşmak için para vermeyi de önerecekler yani öyledir o.” Çünkü bizim ülkemizde bir de bilgiye para verme konusunda şey yani bilgi pahalı bir şeydir, dünyanın en pahalı şeyidir fakat biz, bilgiye para verme konusunda henüz kendimizi geliştirmedik, o kültüre alıştırmadık, dolayısıyla “muhasibeci ne yapıyor ki” diyor yani satmıyor, almıyor, üretmiyor, sadece ne üretiyor, bilgi üretiyor. İşte, muhasebe mesleği, bilgi çağını o anlamda geçemedi diye üzülüyoruz.

Bütün işletme yönetimlerinin ve işletme sahiplerinin bu konuda eğitilmesi, ehlileştirilmesi gerekiyor yani iş hayatı anlamında bizimle beraber çalışabilmesi için eğitilmesi gerekiyor. Bu, bu da onların suçu falan da değil, onu söyleyelim. İsterseniz şöyle söyleyelim, “onların suçu”, evet yani ne yapacağız şimdi? Onların suçu, peki ne yapacağız şimdi? Kursu mı göndereceğiz yani öyle bir kurs mu var? Git, muhasebe konusunda ehlileş falan, öyle bir şey yok ki, yine kimin kime etkisi olacak eğer bunun peşini bırakırsak? Yine meslek mensubunun saygınlığı veya kazancını, alması gereken değeri etkileyecek. Dolayısıyla meslek mensubu olarak böyle bir şeyimiz var, böyle bir görevimiz var. Eleştiri değil yalnızca, bu konuda da elimizi taşın altına koymamız gerekiyor. Çok teşekkür ederim.

Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU **YMM Eskişehir Odası**

- Teşekkür ederim. Sayın Hocam, çok teşekkür ederim, aydınlattınız, yeni ufuklar getirdiniz, gerçekten mutlu olduk. Ancak hep şundan bahsediyoruz, verilerin değerlendirilmesi, denetimi, yorumlanması, yüksek teknoloji bunların hepsi çok olumlu şeyler ancak bunlara ulaşabilmek için ihmal ettiğimiz bir nokta var, acaba bu verileri kim girecek, nasıl girecek, doğru girecek mi? eğer bu veriler, doğru toplanırsa, doğru girilirse elde edilecek sonuçlar doğru olacaktır, buna göre yorumlar, değerlendirmeler ve denetim başarılı olacaktır. Bu ayağımı, özellikle mi ihmal ediyoruz, bilmiyorum, bu konuda ne düşünüyorsunuz Sayın Hocam? Burada üniversiteler ve TÜRMOB’a çok önemli bir görev düşüyor, bu işbirliğini sağlayıp veri toplayacak kişilerin vasıflı hale getirilmesi çok önemli bir nokta diye düşünüyorum. Teşekkürler.

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Çok teşekkür ederim Sayın Hocam. Sayın Hocam çok doğru bir şeyi gündeme getiriyor, işte, veriyi nasıl girerseniz, hangi kalitede girerseniz o kalitede bilgi alırsınız yani kötü kalitede girerseniz ya da düzgün girmezseniz zaten oradan sağlıklı bilgiyi ya da kullanışlı bilgi alma imkanı yok. Şimdi bizde ön muhasebe diye bir şey var ya ben, ona parmak basmak istiyorum izin verirsiniz; şimdi işletmelerde yine görürsünüz, muhasebe departmanında mali işler müdürü var, efendime söyleyeyim işte şefler var, bilgisayarlar, her şey kurulmuş faturayı giren, “ön muhasebeci var bizde” diyor, o giriyor, stajyerler falan giriyor, bir bakıyorsun, en mutsuz olan o, en az parayı kazanan o hatta eğitim açısından da en geride olan da o ve son derece mutsuz, diyoruz ki, mesela hep de problem oradan çıkıyor yani nasıl girerseniz ona göre sonuç alıyorsunuz.

Diyelim ki, hesap planı oluşturmuşsunuz, o, hesap planına uymadan istediği yere kayıt yapıyor, sonuçta alacak kaydı yapılmış mı, yapılmış, diğer alacak mıymış, efendime söyleyeyim, işte, ticari alacak mıymış, sistem açısından fark ediyor mu? Etmiyor yani alacak kayıtlara giriyor fakat biz, onu ayrı ayrı koyarken derdimiz şuydu; yarın, öbür gün şu soruyu soracaktık, ticari alacağımız kaç Lira, diğer alacağımız kaç Lira? Bunu görmek istiyorduk biz, o yüzden öyle bir ayırım yapmıştık. O baştaki, mutsuz, üzgün gelip de onu oraya canının istediği yere girdiği anda zaten o bilgiyi alam ihtimaliniz ortadan kalkıyor. O yüzden hep şöyle yapmışızdır, onlara özel ihtimam göstermişizdir hatta onu alıp, bak sen var ya yani bu konuda çok dikkatli eğer bilgi girmez isen sonuçta bu sistem patlıyor. Aslında sen bu sistemin en önemli parçasısın deyip onu, sistemin gerçekten önemli parçası olduğu konusunda hem bilgilendirmek hem de ikna etmek gerekiyor.

Hocam, bir anımı anlatabilir miyim? Ameliyat yapılıyor, hemşirelerin ameliyatta kullanılan malzeme ve işte, materyalin, malzemenin ve diğer kullanılan maddelerin kaydını tutması gerekiyor veya hastada kullanılan ilaçların kaydını tutması gerekiyor, küçük, tipik bildiğimiz sipariş maliyet sistemin bir hastaya uyarlanması, işte, hasta gelir hasta için kart açılır, sonra hasta için kullanılan her şey oraya yazılır sonra hastanın maliyeti çıkar, neyse. Şimdi ameliyathaneye bir tane muhasebeci sokamayacağımızdan dolayı o bilgilerin de hakikaten, ameliyathanede tutulması gerektiğinden dolayı, teknolojik olarak her şeyde böyle hani böyle, barkot sistemiyle okutamayacağımızdan, ilahi birisinin elle yapması gerektiğinden dolayı dedik ki, “bu hastanede ameliyat mali-

yetleri gelişigüzel çıkıyor” yani her ameliyat aslında ayrı ayrı, şöyle bir şey diyorlar “ by-pass maliyeti 1.5 milyar”, öyle bir şey yok ki yani iki damarlı mı, tek damarlı mı, işte, o yaştaki kişiye yapmak, bu yaştaki kişiye yapmak, çocuğa yapmak, bunların hepsi farklı maliyet gerekiyor, diyor ki “hemşireler, tek tek gireceksiniz”. İlk gelen belgeyi söyleyeyim, şöyle geldi, çok önemliydi o, o belge çok önemliydi yani hastaya hakikaten, böyle ameliyata sokmuş o belgeyi, çıkarmış kanlı manlı böyle, attı, protesto ediyor yani bilgi toplayan protesto ediyor. Dedi ki, “ niye böyle yapıyorsun, bak sen bunu yapınca ne oluyor? Ameliyatların maliyetleri belli olmuyor, işletmenin o ameliyattan karlı mı, zararlı mı olduğunu belli olmuyor, yarın, öbür gün işinin devam edip edemeyeceği de belli olmayacak, sen bu sistemin çok önemli bir parçasısın” deyip tek tek o hazırlamış olduğu formun hangi aşamalardan geçip, neye etki ettiğini ona gösterince, onu sistemin bir parçası haline getirince olay çözüldü.

Son derece önemlidir, veri girişinin nasıl yapıldığı son derece önemlidir. Veri girişi yapacak olan tabii, personelin ya da elemanların diyelim onların eğitime veya motivasyonuna veya seçimine özel önem göstermeleri, aksi taktirde dünyanın en iyi bilgisayar programını bile satın alsanız doğru veriler, uygun veriler girilmediği taktirde oradan bilgi almanız mümkün değil. Bu konu, enflasyon muhasebesi düzeltmesi yaparken yaşadığımız problemlerden bir tanesiydi, bilgiler girilmiş ama yığın halinde girilmiş, sistem içerisinde var mı? Var fakat detayı yok. İşte, o detay biz, onu bilgiye çevirmek istediğimiz için veri toplamak marifet, asıl marifet o verinin yarın, öbür gün bilgiye çevrileceğini düşünerek tasarlanmış bir sistem içerisine girilmesi. Dediğimiz bilgi sisteminin tasarımı aslında bu. Çok teşekkür ederim Sayın Hocam, umarım yeterli bilgiyi aktardık.

Özhan YILMAZ

Devlet Planlama Teşkilatı

- İzin verirseniz oturarak sormak istiyorum. Sayın Bakanın da üzerinde durduğu üzere denetim çerçevesinde muhasebe mesleği edinen kimsenin denetçi sıfatı konusunda da sorularım olacaktı. Belirttiğiniz üzere gelişen bilgi teknolojileriyle birlikte işletmelerin bu yolla ürettikleri verilerin, tırnak içinde “varlıkların” diyorum, gizliliği, bütünlüğü, ulaşılabilirliği, güvenilirliği, yürütülebilirliği gibi konular önem kazandı. Ülkemizde ve dünyada özellikle, bankacılık sektörünü özellikle belirtmek istiyorum, bu bilgi teknoloji denetimi ya

da bilgi sistemleri denetimi meslekler ortaya çıktı. Bahsetmiş olduğunuz gibi dış denetçi firmalar da finansal denetimi, muhasebe denetimi yapan elemanlar yanında bilgi teknolojileri ya da süreç denetimleri yapan elemanlar da almaya başladılar, özellikle işletme, endüstri mühendisliği ve yeni çıkan MIS gibi bölümlerden bu elemanları istihdam ettiler. Benim sormak istediğim, finansal denetimi yapan denetçilerle birlikte bilgi teknoloji denetimi yapan denetçilerin oluşturduğu takımlarla bir entegre denetim kavramı ortaya çıktı, sizin bahsettiğiniz bu takımların oluşturulması mı yoksa iki işi aynı anda tek bir denetçinin yapması şeklinde bir yaklaşım mı? Bir diğer konuda, yazınızda ve sunuşunuzda belirtmiş olduğunuz gibi denetçi rolü üstlenen muhasebe meslek mensuplarının, bilgisayar destekli denetim tekniklerini kullanmasından bahsettiniz. Bunu ve bilgi teknolojileri denetimini ayrı tutuyor musunuz?

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Ayrı tutuyoruz, ben hemen cevap vereyim madem süreci hızlandırmak için. Birincisi, takım halinde çalışmaktan bahsediyorum, bilgisayar mühendisleri, muhasebe meslek mensubu kadar derin muhasebe bilgisine ve denetim yapacak kadar muhasebe bilgisine sahip olması veya muhasebe meslek mensubunun, bilgisayar mühendisi kadar mühendislik eğitimi ya da teknolojiyi anlayabilecek kadar eğitim almasını beklemiyoruz, pratikte değil, keşke öyle bir şey olabilseydi. O yüzden asıl dediğimiz şey denetim faaliyetine gidildiğinde belli bir ekip oluşturulması, o ekip içerisinde bilgi teknolojisi denetimi yapanların ya da diğer anlamda işte, finansal tablo denetimi yapanların yer alabilmesi yani ekip çalışmasından bahsediyoruz. İstihdam yaparken de hem klasik anlamda finansal tablo denetimi yapacak hem de gidip bilgi teknolojisi denetimi yapacak personelin ayrı ayrı seçildiğini söylüyoruz fakat tabii, zaman içerisinde bunlar birbirlerinden görerek, konuşarak bilgiyi alabiliyorlar, bu da değerli bir şey yani işletme içerisinde amaca yönelik olarak çalışanların birbiriyle iletişimi. Bilgi teknolojisinin denetimi ile bilgisayar destekli denetimi birbirinden kesinlikle, ayırıyoruz. Bilgi teknolojisinin denetimi gerçekten de işletmede kullanılan bilgi teknolojisinin güvenilirliği anlamında düzenli kurgulanıp kurgulanmadığına bakmak, kontrollerin yerinde olup olmadığına bakmak, bilgi sistemine müdahale edip edilemediğine bakmak, bilgi sisteminin güncellenip güncellenemediğine bakabilmek, kimlerin bilgi sistemine girme izni olduğuna bakmak gibi, biliyorsunuz detaylarını, o, bilgi sisteminin gerçekten bilgi sisteminin denetimi. Mesela, bugün işte, Türk Tele-

kom'u denetlemeye kalksalar, herhalde gerçekten de telefonu kaldırdığımızda 1 dakika konuştuğumuzda, gerçekten o kadar konturun atıp, o kadar paranın hesaba yatıp yani o kadar paranın tahakkuk edip etmediğini, nasıl yapıyorlar bunu, bilgi teknolojisiyle beraber, hakikaten onu yapıyor mu, iyi çalışıyor mu? Bir kere bunu denetliyorlar fakat aynı zamanda denetimi yaparken bilgisayar teknolojisinden yararlanıyorlar yani denetim içerisinde spesifik yazılmış bazı yazılımlar var, denetim prosedürlerini içeren, ikisi ayrı şeyler. Denetim faaliyeti şöyle olacak yani bir, işletmedeki bilgi teknolojisinin denetimi yapılacak, iki, bilgi teknolojisi kullanılarak da denetim yapılacak, ikisi ayrı şeyler diye düşünüyorum. Teşekkür ederim, umarım yardımcı olmuştur.

Ertan AKBAş
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Evet. Değerli katılımcılar, 1. Ana Oturuma verdiğiniz katkılardan dolayı, sorularımızla verdiğiniz katkılardan dolayı hepinize teşekkür ediyoruz. Bu Oturumu kapatıyoruz, saat 14:00'te "Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme" adlı 2. Ana Oturumda buluşmak üzere hepinize afiyet olsun diyorum.

2. ANA OTURUM

Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme

Yahya ARIKAN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul SMMM Oda Başkanı

- Saygıdeğer hocalarım, değerli oda başkanları, değerli yöneticiler, değerli meslektaşlarım tekrar hepinize hoş geldiniz diyoruz. Bu oturumumuzda ara yok maalesef. Tam yol devam edeceğiz baştan belirtelim. Değerli konuşmacılar yarım saat süreleri var sunumları yapmaları açısından. Dört konuşmacı sunumunu tamamladıktan sonra format gereği sizlerin sorularını alacağız, katkılarını alacağız ve saat 17:00 gibi de oturumumuzu bitirmek istiyoruz. Ben ilk sözü Sayın Bumin Doğrusöz'e veriyorum. Buyurun Sayın Hocam. Kürsüden daha iyi olur Hocam.

Vergi Danışmanlığı

Doç. Dr. Bumin DOĞRUSÖZ

- Evet sayın başkanlar ben herkesi saygıyla selamlayarak konuşmama başlamak istiyorum. Şimdi bana verilen görev vergi danışmanlığı mesleğini anlatmak veya tanıtmak. Tabii vergi danışmanlığı diye bir meslek henüz ülkemizde olmamakla birlikte herhalde gidişat belki bizi oraya götürecektir. Yalnız gelebilecek eleştirileri göğüsleyebilmek adına önce şunu söylemek veya belirtmek istiyorum ki, tebliğimde Türkiye'de mevcut herhangi bir meslekle veyahutta bu meslekleri düzenleyen 3568 sayılı ve 1163 sayılı kanunları nazara alıp oradaki meslekleri revize etmek biçiminde değil benim tebliğim.

Daha ziyade bir mukayeseli hukuk incelemesi biçiminde olacak. Dolayısıyla mevcut mesleklerin revizesi biçiminde kesinlikle sözlerim anlaşılmasını gerektir.

Şimdi vergi danışmanlığı vergi mevzuatının iyi kavranması ve başarılı şekilde yaşama aktarılması için en önemli müesseselerden birisi. Bu konuda baktığımız

kaynaklarda yazan güzel bir laf vardı, ben onu buraya aktardım ama inanmıyorum; “Vergi müşavirleri olmak veya vergi danışmanları olmaksızın başarılı şekilde işleyen bir sisteme sahip olmak olanaklı değildir”, ama şu andaki vergi sistemimize göre vergi danışmanları olsa bile başarılı olmak mümkün değildir benim şahsi kanaatim o, onu öncelikle vurgulayayım. Çünkü bu derece kötü ve aksayan bir vergi mevzuatı içerisinde değme vergiciyim diyen bir kişinin bile mevzuata hakim olması son derece güç hatta zaman zaman bu mevzuatın sahibi Maliye Bakanlığı’nın bile mevzuata hakim olmadığını görüyoruz, bunun örneklerini geçmişte gördük. Mesela bir Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’na “m” bendi ekledik ondan sonra fark ettik, “yav zaten orada “m” bendi varmış!” gibilerinden. Dolayısıyla bu alt yapıyla bu mesleği kurmak Türkiye’de biraz zor gibi gözüküyor ama ben yine de vergi danışmanlığı müessesini veya mesleğini bir aktarmak istiyorum.

Şimdi baktığımızda çeşitli hukuk sitemlerinde vergi danışmanlığına üç işlev yükleniyor. Birincisi, tabii danışmanlık adı üzerinde, mükellefi bilgilendirmek, uyarmak, ona yardımcı olmak. İkinci yüklenen işlev; mükellef adına idareye muhatap olmak üçüncü işlev ise, mükellefin haklarını savunmak biçiminde karşımıza çıkıyor. Tabii vergi danışmanlarının işlevleri bu şekilde ortaya konulduğu zaman aynı avukatlar veya yeminli mali müşavirler veya serbest muhasebeci mali müşavirler gibi yapmış oldukları faaliyette bir tür kamu hizmeti biçiminde karşımıza çıkıyor. Ancak tabii böyle bir mesleği eğer biz oluşturacaksak bir takım sorunları yaşayacağız demektir. Ben şimdi bu yaşanabilecek sorunlara değinmek istiyorum, bu mesleği oluşturacaksak daha iyi oluşturabilmek adına. Şimdi bir kere sorumuz şuradan kaynaklanıyor; vergi hukuku bildiğiniz gibi mükellef ile Hazine arasında çatışan menfaatlerde denge kurma alanındaki bir hukuk dalıdır. Dolayısıyla vergi danışmanı dediğimiz zaman ilk önce danışmanın kime sadık kalacağı, yani mükellefe mi yoksa Hazine’yi mi sadık kalacağı veya ortada mı olacağı gibi bir sorunla karşılaşacağız demektir. Ha eğer ortada olacak diyorsanız, ki olması gereken de o, o zaman vergi danışmanı dediğimiz kişiye bir takım koruyucu haklar tanımamız gerekiyor. Şu anda mesela bu açıdan baktığımızda vergi danışmanlığını yapan kesimler içerisinde hiçbir kesim yeterli hukuki garantiye veya güvenceye sahip değil Türkiye uygulamasında. Tabii yasal düzenleme yaptığımız zaman batıda baktığımızda veya bunu düzenlemiş olan ülkelerde baktığımızda bu vergi danışmanlığı düzenlemesinin biraz mükellefler açısından bürokrasiyi veya bürokratik formaliteleri arttırdığını görüyoruz. Aslında tabii vergi danışmanlığı şu anda Türkiye’de yapılıyor, yapılmıyor değil. Ama tabii farklı kişiler farklı uzmanlık alanlarında farklı işlevlerle bu işi yapıyorlar. Kimler

yapıyor derseniz işte yeminli mali müşavirler, serbest muhasebeci mali müşavirler, serbest muhasebeciler, avukatlar, emlak komisyoncuları, bankacılar, noterler bunların hepsi kendi alanlarında birer vergi danışmanı. Bugün bankaya gittiğinizde Hazine Bonusu aldığımızda bunun vergisel rejiminin ne olacağını veya 1.1.2006 öncesi Hazine Bonusuysa beyanname verilmesi gerektiği konusunda bankadaki memure bize danışmanlık yapıyor. Veyahutta baktığımızda işte bir sözleşmeyi notere götürdüğümüzde bunun damga vergisinin nasıl hesaplanacağı konusunda noter bize bir danışmanlık hizmeti veriyor. Aslında bütün bunların yaptığı birer vergi danışmanlığı ve tabii diğer ülke mevzuatlarına baktığımızda bu şekilde çalışan kişilere ilişkin düzenlemeleri de görüyoruz ve bu şekilde yani bir lisansa sahip olmaksızın, bir sığata sahip olmaksızın vergi danışmanlığı yapanların dahi düzenlendiğini görüyoruz. Tabii bu arada hangi yöntemi kullanırsak kullanalım bu konuda eğer bir mevzuat oluşturacaksa bunun köstekleyici değil destekleyici olması gerekiyor. Tabii bunun nasıl olabileceğine birazdan değineceğim. Tabii bu arada eğer böyle bir meslek oluşturacaksa bu mesleğin oluşturulmasında vergi danışmanlarının da belki kendi içerisinde kademelendirilmesi de gerekiyor. Çünkü neden dediğiniz zaman, danışmana götürülen mesele bazen çok basit bir vergi sorunu olabileceği gibi, belki herkesin cevap verebileceği ama buna karşılık son derece komplike, son derece sofistike vergi meseleleriyle uğraşılması da gerekebiliyor. Vergi danışmanı gerektiğinde nasıl diyeyim, bir mesken kira gelirinin beyannameye nasıl yazılacağından tutun da çalışma alanı olarak, belki mükellefin ağır ceza mahkemesinde savunulmasına kadar geniş bir perspektif içerisinde çalışması söz konusu. Tabii bu arada gelecek olan talebe göre de bu mesleğe gireceklerin ve onların niteliklerinin belirlenmesi de gerekiyor.

Tabii her meslek, bütün meslekler hemen hemen hepsi tekel halinde çalışmak isterler. Tabii tekel olmanın mesleğe çok büyük bir faydası var. Meslek mensuplarına muhakkak orası doğru ama aynı zamanda bu tekelin genel topluma da bir fayda sağlaması gerekiyor. Yani bütün yasa koyucuların gerekçelerinde bu husus özellikle yer alıyor. Ve yine globalleşme süreci içerisinde belki küreselleşme de hani dünyanın gittiği noktada baktığımız zaman bir takım mevzuat kümelerine hepsinin bir hedefi var, o da şu; en kaliteli hizmeti en ucuza sunmak yolunda. Tabii bunun tekel halindeki mesleklerde biraz sağlamak zor. Çünkü neden derseniz, tekel halinde sunulan meslekler, ülkemizde de aynı şekilde bir kalite sorununu gündeme getiriyor, ücret artışı sorununu da tüketiciler açısından gündeme getiriyor. Tabii bu arada diğer mesleklerin durumları ne olacak onlarda çeşitli ülkelerde tartışma konusu yapılmış, birazdan onlara da değineceğim. Tabii bu noktada bir husus daha var, hemen he-

men bütün bu konuda düzenleme yapan ülkeler tabii belli fakülteler mezunu olmak veya belli alanda eğitim görmüş olmak veya bir yüksek okul mezunu olmak gibi şartları arıyorlar ama vergi danışmanlığını kabul etmiş olan bütün ülkeler vergi danışmanının eğitim işini kesinlikle bu konuda meslek odalarına bırakıyorlar veyahutta meslek mensubunun yanında usta-çırak ilişkisiyle yetismeye bırakıyorlar. Kesinlikle bir fakülte diploması veya yüksekokul diplomasının bu meslek için yeterli olmayacağı, meslek odasının aynı fakülte gibi bir eğitim vermesi, not vermesi ve bir diploma vermesi biçiminde ikinci bir eğitim getirdiğini görüyoruz.

Şimdi tabii vergi danışmanlığı eğer yasal düzeyde düzenlenecekse veya böyle bir mesleği biz düşünüyorsak, örgütleyeceksek eğer bu amaçla bu işin üzerinde duruyorsak vergi danışmanının davranışlarında veyahutta kararlarında veya uygulamasında nereye kadar kimin lehine hareket edeceği sorusunu gündeme getirmemiz gerekiyor. Demin dediğim gibi mükellef ile Hazine menfaatlerinin çatışma alanı olduğuna göre vergi, bu durumda mutlaka bir tarafsız konuma oturtmamız lazım vergi danışmanını. Tabii tarafsız konuma oturttuğumuz zaman bir kere iki tarafla da çatışan kişi mevkiine vergi danışmanını taşıyoruz. Yani bir yanda Hazine ile çatışıyor, bir yandan da mükellefle çatışıyor. Mükellefle çatışmasına birazdan geleceğim ama hiç şüphesiz mükellefler tabii kendilerinin içerisinde buldukları duruma göre, sahip oldukları özel hukuk kullanma avantajları içerisinde hiçbir mükellef genel kabul gören görüşe göre Hazine'ye daha çok vergi ödeyeceği yolu tercih etmek mevkiinde değil. Dolayısıyla hiçbir mükellef daha az vergi ödeyeceği yolu tercih etti diye suçlanamaz. Bu nedendir ki bu esastan hareket ettiğimiz zaman mükellefi bu şekilde uyaracak veya belki beyannamesini tasdik edecek veya imzalayacak olan vergi danışmanı dediğimiz kişiye bir takım haklar vermek gerekiyor. Şu anda mesela meslek mensupları, 3568 sayılı kanuna göre çalışan meslek mensuplarına da baktığımızda meslek mensuplarının Türkiye'de bu haklardan dahi yoksun olduğunu ve bu nedenle de vergi danışmanlığı adına bu hakların güçlendirilmesi gerektiği inancındayım. Neden dersenez çünkü vergi danışmanına mükellef sırlarını paylaşacaktır, kendi iç işleyişini anlatacaktır. Bu şekilde sırlara ve iç işleyişe sahip olacak olan vergi danışmanının bir kere en azından bürosunun dokunulmazlığının olması gerekmektedir. Yani kolaylıkla büro araması yapılamaması gerekir. Şu anda baktığımız zaman avukatlarda bile pek fazla bu konuda güvence yoktur. Tek şart savcının hazır bulunması koşuluyla aranabileceğidir. Ha bunun dışında herhangi bir güvence şu anda Türkiye'de meslek mensuplarında yok. Bunun yanı sıra davada şahitlikten çekinme hakkının tanınması gerekir, ki bu şu anda Türkiye'de tanın-

mıştır. Yani mali müşavirler, yeminli veya serbest kendi mükellefi yani işlerini takip ettiği kişi aleyhine ceza mahkemelerinde şahitlik yapmaktan kaçınabilecekleri gibi kendi mükellefi izin vermedikçe şahitlik de yapamaz. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu bu açıdan hem mükellefi hem mali müşaviri korumuştur. Avukatların ve mali müşavirlerin ceza mahkemelerinde şahitlik yapabilmeleri, kendi mükellefleri aleyhine mükelleflerinin iznine bağlı kılınmıştır. Bu bir anlamda sır saklama yükümlülüğünün devamı niteliğindedir. Ama burada başka sorunlarımız var Ceza Kanunlarımızda ona değineceğim.

Bunun yanı sıra vergi danışmanlarına bu işi kabul eden ülkelerde mesela bizim ülkemizde de bu yok, vergi danışmanlarına tebligatlara taraf olma yeteneği verilmektedir. Yani bir kişinin eğer bir vergi danışmanı varsa idare bütün tebligatlarına vergi danışmanına yapmak zorundadır. Vergi danışmanlarını atlayarak doğrudan doğruya mükellefe tebligat yapamaz, soru yönelmez veya defter ve belge ibrazı isteyemez veya herhangi bir konuda bilgilendirme yahut bilgi talebinde bulunamaz veya uzlaşmaya çağırılmaz. Mutlaka vergi danışmanını idare muhatap olarak almak zorunda ve durumundadır. Bunun yanı sıra baktığımız zaman yine vergi danışmanının, tabii idareye bildirilmiş olan vergi danışmanının mükellefi temsil hakkına sahip olduğunu görüyoruz. Yani çeşitli kurullarda, çeşitli komisyonlarda takdir komisyonundan tutun uzlaşmaya kadar mükellefi vergi danışmanı eğer varsa ve belliyse temsil hakkına sahiptir. Aynı zamanda bu temsil hakkı vergi incelemesi için de geçerlidir. Ama ülkemizde baktığımız zaman işte Maliye Bakanlığı'nın web sayfasında falan vardır mükellef hakları falan filan diye ama mükellefin bir vergi incelemesinde yanında yeminli mali müşavirini veya serbest muhasebeci mali müşavirini veya avukatını bulundurma hakkı yoktur. Bu tamamen inceleme elemanın takdirine kalmıştır. Yani eğer arzu ederse kabul eder, arzu ederse “buyurun beyefendi çıkın dışarı” der. Türkiye'deki uygulama şu anda bu şekildedir. Ha bu tip hakları tanımadan da bizim bir vergi danışmanını oluşturmamız mümkün değildir.

Yine baktığımız zaman genel kabul gören görüş çeşitli ülke mevzuatlarında vergi danışmanının aynen şöyle almışım; genel kabul gören görüş, vergi müşavirinin veya danışmanının mükellef lehine hareket etmesi, bir başka deyişle müşterisinin menfaatlerini kollaması genel kabul gören görüştür. Ha tabii bu hiçbir zaman vergi danışmanının devletin vergi mevzuatının emredici kurallarını nazara almayacağı anlamında değildir ama buna karşılık hiçbir zaman bir vergi danışmanı yine mevzuatlarda genel kabul gören görüşe göre, müşterisine ait özel sıklardan hareketle onu ihbar etmesi veya bildirmesi düşünül-

lemez. Eğer böyle bir eylem içerisine girerse o vergi danışmanı bu takdirde sır saklama mükellefiyetine aykırı hareket etmesi dolayısıyla belki meslekten ihraca kadar giden çeşitli yaptırımlarla da karşılaşabilir. Tabii bu sadakatinde yalnız, müşteriye sadakatinde yalnız mutlaka ki bir sınırının olması lazım. Genellikle baktığımız zaman, örneğin dolandırıcılık olayına veyahutta kaçakçılık devletin vergi mevzuatında kaçakçılık kabul ettiği hallere iştirak gibi fiiller veyahutta devlete yalan beyanda bulunma gibi fiillerinde yaptırım altına alındığına bakıyoruz. Şimdi acaba yine vergi danışmanlığı müessesesi ile Türkiye’de mevcut işte 3568 sayılı kanuna göre veyahutta hani avukatlık kanununa göre çalışanların bu konudaki sır saklama yükümlülükleri nedir diye baktığımız zaman ceza kanununda iki tane madde var, Türkiye uygulamasına baktığımızda. Bir tanesi 239. madde, diyor ki; sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır bankacılık sırrı veya müşteri sırrı gibi bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren, ifşa eden kişi şikayet üzerine bir yıldan bilmem nereye kadar hapsedilir diyor. demek ki ben yetkisiz kişilere bu bilgiyi verirsem hapsedileceğim, sır saklama mükellefiyetim ceza kanununda bu şekilde düzenlenmiş. Peki bu bilgiyi yetkili kişiye verirsem? Ben sır saklama mükellefiyetini ihlal etmemiş sayılıyorum. Üstelik bir madde daha var mesleğin üzerinde, mesleğimizin üzerinde Demokles’in kılıcı gibi duran, 278. madde! Diyor ki; işlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen bir kişi bir yıla kadar hapisle cezalandırılır. Şimdi bir muhasebeci düşünün ki, deftere sahte faturayı işlemiş, bunu da biliyor sahte olduğunu belki veya şüpheleniyor, bir inceleme elemanı bu meslek mensubu ile ilgili suç duyurusunda bulursa, burada bir suç işleniyor niye ihbar etmedin mükellefini diye, buyurun bir problem! Mesleğin başında Demokles’in kılıcı gibi duruyor. Eski ceza kanununda bu şekilde değildi madde, yeni ceza kanununa girerken Avrupa Birliği süreci içerisinde, ama böyle bir madde Avrupa’da falan görmedim hiçbir ülkenin ceza kanununda, dolayısıyla Demokles’in kılıcı gibi bir madde mesleğin üzerine oluşturuldu. Ha diyeceksiniz ki, peki ben müşterimle kavga etmeyi nazara alıp, ne yapayım içerde yatmaktansa ihbar ettim, ihbar ederim ceza kanununun bu maddesine takılmayayım diye. İhbar ettiniz, adama beraat etti! Savcılık resen iftiradan dava açıyor! Şimdi öyle bir şey ki hani iki ucu çiçekli değnek misali sağa gitseniz içerdesiniz, sola gitseniz içerdesiniz. Ha bunun sonucunda ne oluyor? Geçen gün bir tanışım geldi, mal bildiriminde bulunmamak suçundan mahkum olmuş, icra takibinde mal beyanında bulunmamış 10 gün hapis cezası yemiş. Gitmiş savcıya yatayım diye, üç sene sonra gel demiş savcı, yer yok içerde diye! Evet ha benim isteğim de meslek mensubu olarak biz işgal etmeyelim içeriyi, boş kalsın da bir başkaları varsa suç işleyenler onlar girsin diye.

Evet, şimdi tabii ama bazı ülkelere baktığımızda daha geleneksel veya gelenekçi ülkelere baktığımızda daha değişik şeyler karşımıza çıkıyor. Mesela bakanın Maliye Bakanlığı'nın Japonya'da meslek mensubunu tutuklatma yetkisi var. Yargı garantisi falan yok, savcılığa bir yazı yazıyor, şu meslek mensubunu tutuklayın suç işlediğinden şüpheleniyorum diye. Adam içerde! Allah'tan biz Avrupa Birliği'ne gireceğiz diye böyle şeyleri yapmıyoruz ama tabii çok fazlada onun için başka hukuklara da fazla bakmamak gerekir diye düşünüyorum. Çünkü çok uç noktalara kadar gidebiliyor. Mesela Maliye Bakanlığı Japonya'da yine bir yazı ile adamı meslekten men edebiliyor. Neyse ki bizde böyle şeyler şu anda yok. Tabii bu arada birde bu mesleğe girişte çeşitli ülkelerde karşılaşılan sorunlardan bir tanesi de vergi idaresinde çalışanlar olarak görülmüş. Vergi idaresinde çalışanların bir günü ayrılıp ertesi gün ben vergi danışmanım diye çıkması haksız rekabet olarak kabul ediliyor. Ha buna bir çözüm geliştirmişler, demişler ki eğer siz bu mükellefin işleri ile daha önce ilgilendiyseniz, örneğin inceleme yaptıysanız, denetlemesini yaptıysanız, beyannamesini kontrol ettiyseniz veya tahakkuk fişini kestiyorsanız o zaman belli süreler o mükellefe hizmet verme yasağı getiriliyor. Belki bizim meslekte de 3568'de de belki böyle bir şey getirilebilir, haksız rekabeti önlemek açısından olabilir ama bunun uygulaması Türkiye'de var mı diye baktığımızda bunun uygulaması şu anda örneğin bir takım kamu görevlileri için, örneğin Hazine Müsteşarlığı'nda çalışanlar gibi, Merkez Bankası'ndakiler gibi orada çalışanlar için zannedersen var ama mesela avukatlar için de var, hakimlikten ayrılıp avukatlığa geçtiğinizde belli bir süre kendi hakim olarak görev yaptığınız yargı çevresindeki davaları alamıyorsunuz. Belki böyle bir hüküm bizim 3568'e de taşınabilir, tartışmak gerekir.

Tabii bu arada çok tartışılan konular neler olmuş diye baktığımızda, örneğin bu işler tekel halinde yapılıyorsa bu takdirde bu işi vergi danışmanlığını yapanların kademeleri ne olacak ve birbirleriyle ilişkileri ne olacak sorusu gündeme geliyor. Mesela vergi danışmanının yaptığı hizmetlerden bir tanesi beyannameleri tasdik etmek veya imzalamak. Kimi ülke tasdik diyor kimi ülke imzalamak diyor ama bu arada mesela avukatlar da vergi danışmanı olarak kabul ediliyor. Avukatlar da vergi danışmanlığı yapabiliyor ama beyannameleri tasdik veya imza yetkileri yok veya vergi danışmanı defter tutabiliyor ama buna karşılık avukat defter hiç şüphesiz tutamıyor. Bir kademelendirme yapılmış ama buna karşılık defteri tutan bugün için muhasebeci dediğimiz kişi bu takdiri o da yine vergi danışmanı sıfatı ile ağır ceza mahkemesinde savunma avukatlığı yapamıyor. Yani vergi danışmanlarının da kendi içersinde bir kademelendirme yapılmış. Bunun yanı sıra bir çok ülkede yine vergi da-

nışmanlığı hizmetini tam bir tekel olarak kurmamış, ona da birazdan değineceğim. Mesela herhangi bir lisansı olmayan, herhangi bir odaya kayıtlı olmayan kişileri de vergi danışmanı yetkisi veriliyor, danışmanlığı yapma hakkı veriliyor ama onlardan hizmet almanın belli müeyyideleri var onlara birazdan değineceğim. Tabii bu arada eğer bir mükellef bir vergi danışmanı ile çalışıyorsa bu takdirde vergi idaresi bütün işlemlerinde vergi danışmanını muhatap alması gerekiyor. Ve bütün tebligatlarını deminde bahsettiğim gibi meslek mensubuna yapması gerekiyor. Peki meslek mensubundan, vergi danışmanından bilgi istediniz, bu bilgiyi demin bahsettiğim sır saklama yükümlülüğü içerisinde vergi danışmanı vermek zorunda mıdır? Hayır. Bu bilgiyi vermeden önce mutlaka ve mutlaka mükellefinden izin alması gerekiyor. Ancak izin aldıktan sonra vergi idaresine bilgi verebiliyor. Çünkü neden? Batıda kabul edilen, bizim anayasamızda da var ama vergi hukuku alanında pek kabul etmiyoruz onu, mükellefin susma hakkı var. Yani ben burada susmayacağım, cevap vermeyeceğim sende cevap verme deme hakkı var vergi danışmanına. Ancak vergi hukuku ve Hazine açısından vergi danışmanı eğer mutlaka ve mutlaka o bilginin idareye verilmesi gerektiği inancında ise, mesela Amerikan hukukunda öyle, mükellefine yazılı olarak bildiriyor, mükellef buna rağmen “hayır, bu bilgi verilmeyecek” derse vergi danışmanı üç ay içerisinde o danışmanlığı bırakması gerekir, bırakabiliyor. Ve bunu da danışmanlığı bırakma gerekçesi olarak kabul ediliyor ve idareye bildiriliyor. Böyle bir durumda vergi danışmanın herhangi bir sorumluluğu söz konusu olmuyor.

Tabii vergi danışmanlığının görev alanına baktığımızda ne gibi işlevler yüklemiştir çeşitli ülkeler danışmanlara diye baktığımızda şunlar karşımıza çıkıyor; bir kere vergi planlaması yapma hakkı vergi danışmanına ait. Mali ve diğer hizmetlerde yardım görev ve hakları var. Ticari hesaplanması ve denetimi ancak bu, tabii şu var vergi danışmanı çeşitli ülkeler oluştururlarken onların sahip oldukları mali müşavir veyahutta muhasebeci veya avukat gibi sıfatlarını kaldırmıyor, o sıfatlarıyla birlikte kullanıyor. Dolayısıyla burada ticari hesapların hazırlanması ve denetimi muhasebeci sıfatıyla vergi danışmanlığı yapanlarla sınırlandırılmış vaziyette. Vergi beyannamelerinin hazırlanması, tabii vergi beyannamelerinin hazırlanmasında vergi danışmanın görev alanına giriyor ama burada sofistike beyannameler daha ziyade mali müşavir sıfatına hâiz vergi danışmanına tanınan bir hak olarak karşımıza çıkıyor. Tabii günümüzde baktığımız zaman vergi beyannamelerinin artık out-sourcing yoluyla hazırlandığı sabahleyin Masum Bey değindiler, Masum Türker değindiler. Out-sourcing yoluyla hazırlandığını görüyoruz. Mesela 2005 yılında baktığımızda IRS’e, Amerikan İç Gelirler İdaresine verilen gelir vergisi beyannamelerinin

yaklaşık 90 bir adedi Hindistan'da hazırlanmış. Tamamen Hindistan'da hazırlanıyor beyannameler. Baktığınız zaman nasıl oluyor bu sistem, nasıl işleniyor diye, çeşitli kaynaklar var bu konuda. Hindistan'da muhasebeciler çok enteresan tabii bir bilgisayar yazılım şirketi olarak Amerika'daki bir muhasebe şirketiyle anlaşılıyorsunuz, her bir muhasebecinin çalıştığı küçücük odalar var, bu odaya kesinlikle cep telefonu, işte efendim fotoğraf çekebileceği bir cihaz herhangi bir şey gönderemiyorsunuz. Amerika'dan siz dataları gönderiyorsunuz zaten beyanname programları orada yüklü kendisinde, dataları gönderiyorsunuz o kendi Amerikan vergi mevzuatına da bakarak beyannameyi hazırlıyor ancak burada şu özellik çok önemli; Hindistan'daki muhasebecinin bilgisayarının belleği yok. Hiçbir zaman bu bilgiyi kaydına alamıyor. Hiçbir zaman herhangi bir örneğini çıkaramıyor, print edemiyor veyahutta başka bir yere forward edemiyor. Bu da sır saklama yükümlülüğü içerisinde çünkü buradaki sırrın saklanmasından Amerika'daki mali müşavir veya muhasebeci sorumlu.

Tabii bu arada yine vergi danışmanlarına yüklenen işlevlerden biri ülkelerde mükelleflerin vergi idaresi önünde temsil edilmesi. Ve tabii yine belli kesimle sınırlı olmak üzere mahkemelerde yine mükellefin haklarının savunması. Şimdi bu açıdan baktığımızda ülkeleri üç ayrı gruba ayırmak mümkün. Birincisi tam düzenleme yapan ülkeler diyelim bunlara isterseniz. Bu ülkelerde Almanya başı çekiyor ve Almanya diyor ki, her yönüyle bu işi düzenlemiş, diyor ki, avukatlar, muhasebeciler ve denetçiler bunlar diyor aynı zamanda vergi danışmanıdır. Bazı şeyler için lisans gerektiriyor ama genelde vergi danışmanlığı sıfatını kullanmaları için bu kişilerin herhangi bir, mesleğe girişte herhangi bir koşul yok ama bu sıfatları alabilmek yani muhasebeci, avukat veya denetçi sıfatını alabilmek, o lisansa sahip olabilmek hiç şüphesiz katı kurallara bağlı. Buna karşılık Amerika ve Avustralya gibi ülkeler bunlar kısmi düzenleme diye ben adlandırıyorum. Mesela Amerika diyor ki, herkes beyanname düzenleyebilir diyor, herhangi bir sınır getirmemiş beyanname düzenlemeye, bir tekel kurmamış, ancak diyor beyannameyi düzenleyen sosyal güvenlik numarasıyla birlikte beyannameyi düzenlediğini beyanname üzerinde belirtmek zorunda. Ha bu şekilde beyannameyi düzenleyen kişinin ilgili meslek mensubu olmaması halinde sorumluluğu daha ağır. Daha ağır müeyyideler veya daha ağır yaptırımlar öngörmüş. Yani bir anlamda mantık olarak Amerika diyor ki, herkes bu işi yapabilir ama bu işe burnunu sokuyorsan yakarım diyor. Dolayısıyla böyle bir tehditvari yöntemle önünü kesmiş diğer kişilerin beyanname düzenleme işlevinde rol almalarını. Bu nedenle Amerika'da muhasebeci veya mali müşavir sıfatına haiz olmayanların beyanname

düzenlediği pek fazla uygulamada görülüyor. Yine buna karşılık vergilendirme işlemlerinde hemen herkesi vekil tayin edebiliyorsunuz idareye karşı ama vergi idaresi IRS sadece muhasebeci, mali müşavir, avukat sıfatına sahip olan kişileri muhatap olarak alıyor, diğer kişileri muhatap olarak almıyor. Yani diğer herhangi bir kişi vergi danışmanlığı sıfatıyla örneğin bir kira beyannamesini düzenlediyse bunlar sorumludur diyor, vekaletname ile getirip beyannameyi verebilirsin, sosyal güvenlik numaranla verebilirsin diyor ama ben bu beyannameye bir sorun çıkarsa sana tebligat yapmam çünkü ben seni muhatap almam diyor, bu şekilde meslek mensuplarını koruyor. Avustralya ise çok ilginç bir serbesti sağlamış. Diyor ki, herkes vergi danışmanlığı yapabilir hatta şirketlerde bağımlı olarak da vergi danışmanlığı yapabilir, bunun için herhangi bir sığata gerek yok ama diyor siz sadece muhasebeci veya mali müşavir sıfatına haiz kişiden vergi danışmanlığı alıyorsanız ödediğiniz ücreti gider yazabilirsiniz diyor. Yani bir şirkette bağımlı olarak çalışan bir kişi dahi eğer lisanslı mali müşavir sıfatına veya avukat veya mali müşavir sıfatına sahip değilse ona ödediğiniz ücreti gider yazma olanağı yok. Bu şekilde caydırma yöntemi ile bu mesleğe önem kazandırılmaya çalışılmış. Bunun yanı sıra bu konuda tabii tam bir serbestinin olduğu ülkelerde var. Fakat ülkelere baktığımız zaman hep mükellefi vergi danışmanına gitmeye mecbur etmiyor ama buna karşılık öyle yollar çiziyor ki siz mecburen vergi danışmanına gidiyorsunuz.

Tabii bu arada eğer bu konuda bir düzenleme yapacaksa, şöyle bir söylediklerimi tekrar gözden geçirilirse bir tekel oluşturulup oluşturulmayacağı, mevcut meslek ve sıfatların korunup korunmayacağı konusunda bir tartışma yapmamız gerekiyor. Bunun yanı sıra tabii vergi danışmanlarının hangi aktivitelerde yetkili olacağı veya profesyonel ayrıcalıklarının neler olacağı, hani büro dokunulmazlığı, şahitlik yapmaktan kaçınma olanağı gibi. Ama mesela baktığımız zaman şu anda vergi mevzuatımızda da bir takım olanakların vergi danışmanlığına veya şu anda belki meslek mensuplarına tanınabileceğini düşünüyorum. Mesela hemen aklıma iki tane geliyor, bir tanesi tecil uygulaması. Örneğin bugün Maliye Bakanlığı mükelleflerin tecil taleplerini görüşürken mali müşavirin hiç fikrini almıyor. Neden? Mali müşavirinin, yeminli mali müşavirinin veya serbest muhasebeci mali müşavirinin veya vergi danışmanının ne dersiniz artık, olumsuz görüş bildirebileceği bir yerde Maliye Bakanlığı'nın da orada durması gerekiyor. Ama bugün bu görüş sorulmuyor. Mesela ihtiyati tahakkuk, şimdi vergi dairesi bakıyor bu adam yurt dışına kaçıyor diyor. E bu adamın burada resmi bir vergi danışmanı varsa, bir yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşaviri varsa ve en az 10 yıldır, 20

yıldır onunla çalışıyor, tanıyorsa mükellefini bu konuda fikrini almak gereğini bile duymuyor. Ama eğer bir ciddi müessese kuracaksınız bunları da tanımak zorundasınız. Tabii bu arada vergi danışmanlığını tekel olarak kursak bile bir takım mesleklerden bunları alamıyorsunuz elinden, sen danışmanlık yapamazsınız diyemiyorsunuz. Onlara kısmi olarak da bu hakkı tanımamız gerekiyor. Mesela ilk aklıma gelenler noterler, gümrük müşavirleri, patent ve marka vekilleri gibi. Dolayısıyla ha o zaman bizim meslek mensubu olacak olan lisanslı vergi danışmanının da bunlarla ilişkisini de galiba yasamızda düzenlememiz gerekiyor.

Tabii meslek nasıl kontrol edilecek? Bu meslek nasıl denetlenecek veya vergi danışmanları nasıl denetlenecek? Bir kere şunu söyleyeyim; eğer biz vergi danışmanı dediğimiz kişiyi mükellef ile Hazine'nin menfaat çatışması arasında ortadaki adam olarak görüyorsak, hakem mevkiinde görüyorsak bunun denetimini her iki gruba da bırakamayız. Yani ne müşteri kesimi danışmanı denetleyebilir ne de Maliye Bakanlığı denetleyebilir. Çünkü özellikle bu konuda doktrinde söylenen şey şudur; eğer vergi danışmanının denetimini siz Maliye Bakanlığı'na bırakıyorsanız çalışma kağıtlarının işte mütalaalarının denetimini Maliye Bakanlığı'na bırakıyorsanız o takdirde kısa bir süre sonra Maliye Bakanlığı'nın güdümüne girer bu meslek deniliyor. Dolayısıyla genellikle benimsenen veya ortaya konulan yol kamu sektörü ve özel sektör temsilcilerinden oluşan karma bir komisyon tarafından denetimlerinin yapılması yani denetim komisyonunda her iki sektörün hem özel hem kamu sektörün, odaların, meslek odalarının da temsilcisinin bulunduğu bir komisyona bu yetkinin verilmesi. Mesela bakın şu anda aynı şekilde bu tip denetim eksikliğinin denetim yetkisinin sadece ve münhasıran Maliye Bakanlığı'na verilmiş olmasının sıkıntısını biz 3568 sayılı kanunda da yaşıyoruz. Yine mesela bakın yeminli mali müşavirlerle sorumluluk uygulaması veya suç duyurusunda, yani aynı şey serbest muhasebeci mali müşavirler içinde geçerli, sorumluluk uygulaması açısından baktığımızda bir denetim elemanının ak dediğine bir başka denetim elemanı kara diyebiliyor. Veya bir denetim elemanı işte geçmişte çalıştığı kurullara veya hizmet verdiği inceleme birimlerine bakmak suretiyle rapor yazabiliyor. Dolayısıyla burada bizim objektifliği sağlayacak en azından meslek mensuplarının sorumluluğunu gerektiren veya onunla ilgili suç duyurusunda bulunulması gerektiren hallerde bu şekilde bir karma, örneğin TÜRMOB'la Maliye Bakanlığı'nın birlikte oluşturabileceği bir komisyonun kurulması ve oranın denetim süzgecinden geçmesi gerekebiliyor. Mesela benim elimde bir olay var çok enteresan, örtülü sermaye faaliyetinden rapor yazmış inceleme elemanı, iki yıldır yeminli mali müşavir müteselsil sorumlu-

dur demiş son iki yılda dememiş, olay aynı ne fark etti? Hiçbir şey fark etmiyor ama iki yılda sorumlu değilse öbür iki yılda niye sorumsuzdur veya sorumludur veyahutta tam tersi durum. Bunun izahı yok. Bu nedenle kesinlikle bu konuda standartların bu mesleği oluştursak da oluşturmasak da kurulması gerekiyor. Nitekim vergi konseyinde yaptığımız bir çalışmada, bir tasarıda bu konuda ceza hükümleriyle ilgili olarak vergi suçu 369. maddesinin bu şekilde bir revizesine ilişkin bir hüküm hazırladık. Suç duyurusu veyahutta sorumluluk gerektiren raporların belli bir komisyondan geçerek an azından uygulamada standardı sağlamak yolunda.

Bunun yanı sıra dediğim gibi çeşitli ülkeler vergi danışmanına gitmeyi teşvik edebiliyorlar. Teşvik ederken de tabii dediğim gibi çeşitli yöntemler, hani gider yazdırmamak, meslek mensubu olmayan vergi danışmanını belki biraz daha ağır müeyyidelendirmek gibi yöntemleri uygulayabiliyorlar. Bu konudaki bir ilginç gelen uygulama da bana beyannamesini vergi danışmanına veya meslek mensuplarına imzalatırmayanlara veya tasdik ettirmeyenlere vergi yasaları ile asgari matrah getirtilebiliyor. Veyahutta efendim farklı bir vergi oranı uygulanabiliyor. Çünkü şu var; aynı zamanda bir meslek mensubunun denetimi aynı zamanda madem ki adamın yaptığı işe biz kamu hizmeti diyoruz, kamusal bir denetimdir o halde denetim işlevini, devletin denetim yükünü hafifletiyor. Denetim yükünü buna karşılık ağırlaştırıyor yani beyannamesini imzalatırmamış veya tasdik ettirmemiş kişi için 1 puan veya 2 puan farklı bir vergi oranının uygulanması bana da şu an için doğal geliyor. Mesela bakın yakınıyoruz hayat standardı için, şöyle bir uygulama yapılabilir bana hiç ters gelmedi düşündüğüm zaman. Hayat standardını meslek mensuplarına beyannamesini imzalatırmayanlar için getirebiliriz veyahutta yeminli mali müşavire tasdik ettirmeyen serbest muhasebeci mali müşavire, çünkü o denetimsiz beyannamedir. Adamın ne yaptığını, nasıl yaşadığını bilmiyorum ama ben bir mevkiide şu anda meslek mensubuna da güvenmek durumundayım. Eğer benim için diyorsa ki meslek mensubu, “evet arkadaş ben bu adamı inceledim hayat standardının altında para kazanmıştır, geçmişteki birikimlerinden yemiştir” diyorsa ona hayat standardını uygulamayabilirsiniz ama bütün mevzuatlar görüyorum ki bizim ülkemizdeki tersine olaraktan mesleği ve meslek mensubunu teşvik edici yönde. Bizdeki gibi köstekleyici yönde değil. Ama tabii işin ceza yanına geldiğimiz zaman tabii imzalanan ve vergi danışmanı bulunan kişinin vermiş olduğu beyannamede bir hata bulunması halinde vergi aslı ve faizi için tarhiyatın mükellefe yapılması cezanın vergi danışmanına yapılması kabul ediliyor. Yani bizdeki gibi vergi aslından, faizden sen hepsinden müteselsilen sorumlusun gibi bir şey dünyada yok. Sadece hatası-

nın sonucu olarak cezadan vergi danışmanı sorumlu. Bununda iki tane sübabı var yani adamı hemen asmiyorsunuz. İki tane sübabı var, birincisi mali sigorta yaptırabiliyor kendisini. İkincisini de vergi danışmanı o hatanın beyannameye oluşmasından kendi kusurunun olmadığını veyahutta mesleki özeni göstermiş olsa idi dahi o kusurun yinede oluşabileceğini ispat edebiliyorsa bu takdirde vergi danışmanı cezadan kurtulma olanağına sahip.

Kısaca ve kabaca işte dünyadaki vergi danışmanlığına ilişkin düzenlemelerden bir toplama yapmaya çalıştım. Önümüzdeki günler nerelere gider onu bilemeyeceğim. Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Yahya ARIKAN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul SMMM Oda Başkanı

- Sayın Bumin Doğrusöz'e çok teşekkür ediyoruz. Değerli katılımcılar aslında süre olarak 30 dakika vermiştik. Bu bölüm forumumuzun, 2 günlük forumumuzun en önemli bölümü bize göre. Biliyorsunuz mesleğimizin en temel konusu haksız rekabet konusu. Haksız rekabetin de temelinde çok az iş alanının olmasından kaynaklanıyor. Belki bu forumun sonucunda yeni iş alanlarını önümüze koyarak, haksız rekabet konusunda da ciddi adımlar atılmasını önermiş oluruz diye düşünüyoruz. O nedenle ben çok önemli bir bölüm olduğu için 30'ar dakika süre vermemize rağmen değerli sunum yapan arkadaşlarımızın sözlerini kesmiyoruz, zannediyorum sizlerde sabırla izliyorsunuz. İkinci konuşmacı Sayın Aslı Gültekin, buyurun.

Yönetim Danışmanlığı

Aslı GÜLTEKİN

- Merhaba. Sayın Başkan, sayın konuşmacılar, değerli meslektaşlarım ve çok değerli konuklar. Öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sizinle paylaşacağım konu yönetim danışmanlığı. İlk olarak yönetim, yönetim danışmanlığı, yönetim danışmanı kavramları üzerinde durmak istiyorum.

Yönetim, amaçların etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi için bir insan grubunda işbirliği ve koordinasyon sağlamaya yönelik faaliyetlerin tümüdür. Yönetim danışmanlığı bağımsız, bilgili ve deneyimli kişi veya kişiler tarafından

özel, kamu ve diğer işletmelerde iş stratejisi, organizasyonel yapı, iş yapma yöntemleri, alanlarındaki sorunların belirlenmesi, araştırılması ve uygun önerilerin yapılarak bu önerilerin uygulanmasında destek olmayı kapsayan bir hizmettir. Yönetim danışmanı dediğimizde ise işletme içinde bulunmayan, bir veya birden fazla alanda uzmanlaşarak bu alanlarda sağladığı tarafsız ve etkin bilgi, beceri, deneyim, öneri ve uygulama desteğini müşterisinin gereksinimleri doğrultusunda uygulayarak işletme problemlerini çözümleyebilmek için kullanan ve yapmış olduğu bu iş karşılığında ücret alan kişidir. Yönetim danışmanının özelliklerini üç açıdan sıralamak istersek birincisi; bilgi, ikincisi; beceri, üçüncüsü; kişiseldir.

Bilgi açısından baktığımızda danışmanlık kapsamına giren konuları uygulaması ile ilgili temel bilgilere sahip olmak, konuların birinde veya birden fazlasında uzman olmak, yönetim teknikleri, bilgi teknolojisi, ölçüm ve kontrol metotları, analiz, finansal yönetim ve planlama konularında temel bilgilere sahip olmak, yönetim ve organizasyon teorisinde bilgili olmak, işletmelerin çalışmalarında ortaya çıkan insan faktörü ile ilgili konularda tutarlı bir anlayışa sahip olmak, şirket kültürü ve geleneklerinin değişim süreci üzerindeki etkilerini anlayabilecek anlayış, deneyim ve bilgilere sahip olmak. Beceri açısından özelliklerine geldiğimizde ise analitik yetenek yani çok farklı açılardan düşünebilme, değerlendirme yeteneği, karar verme yeteneği, kişisel ilişkiler,

ikna kabiliyeti, iletişim yeteneği, pazarlama ve satış yeteneği olması gerekir. Yönetim danışmanın kişisel özelliklerine baktığımızda iyi analiz eden, tarafsız, emredici olmayan, dürüst, analitik düşünebilen, yaratıcı olması gereken kişisel özelliklere sahip olmalıdır.

Yönetim danışmanına başvuru sebeplerini sıraladığımızda; büyük ekonomik değişiklikler, küreselleşme, değişim mühendisliği, küçülme gibi moda akımlar, rekabet avantajlarını korumak, enformasyon, üretim, ekonomi ve yönetim alanındaki hızlı değişimlerin yarattığı belirsizlik, teknolojinin hızlı değişimi, piyasanın uluslararasılaşması, özelleştirme, çevre bilincinin artması, örgütsel değişim, çok uluslu birleşmeler, teknoloji odaklı projeler gibi sıralanabilir. Yönetim danışmanlığı almanın anahtar nedenleri olarak düşünürsek buna uygulamadan doğan sebepler olarak baktığımızda birincisi firma kaynaklarının yetersiz olması, firmanın bu tip projelerde tecrübesiz olması, çok etkili lokomotif bir güce ihtiyacının bulunması, dışarıdan yönetim danışmanlığı kendi bünyesindekinden daha düşük maliyette olması. Uzman bilgisi açısından baktığımızda ise endüstri, organizasyon, sorun hakkında spesifik bilgi ve tecrübelerinin bulunması. Kusur bakımından sebeplere baktığımızda şirket içi yanlış işlerin olması, yani şirketin gidişatının kötü olması, hisse sahiplerinin sorumluluğunun paylaşma ihtiyacı. Bağımsızlık bakımından sebeplere baktığımızda ise tarafsızlık, tüm politik anlayışlara mesafeli olunmak istemesi. Güvence bakımından baktığımızda ise pratik, hızlı, dahili bir çalışma bakımından şirkete imaj katması bakımından yönetim danışmanına ihtiyaç vardır.

Yönetim danışmanlığı hizmet alanlarına baktığımızda stratejik ve örgütsel geliştirme bu açıdan değerlendirirsek alt gruplarında; stratejik planlama ve uygulama, örgütsel yapı, yönetim sistemleri, bütünsel gelişim, yönetim desteği. Finansal planlama ve kontrol açısından baktığımızda ekonomik planlama ve kontrol, muhasebe sistemleri kuruluşu, iç denetim sistemleri kuruluşu, dış denetim sistemleri kuruluşu, finansal planlama ve kontrol, yatırım analizleri ve fizibilite, şirket edinimleri ve birleşmeleri, şirket kuruluşları, maliyet hesapları sistemleri kuruluşları. İnsan kaynakları açısından baktığımızda personel politikaları, liderlik ve takım oyunu, iş ve kariyer planlama, personel edini mi, işe özendirme, değişime uyum, kurumsal kültür ve değer sistemleri. Üretim ve hizmet yönetimi olarak baktığımızda ise üretim planlama, üretim yönetim sistemleri kurma, işin yalınlaştırılması, malzeme yönetimi ve lojistik, kalite kontrol, ürün geliştirme, bakım, yerleşim planlaması. Pazarlama ve kurumsal iletişim olarak baktığımızda pazar araştırmaları, pazarlama stratejisi, satış organizasyonu, iletişim stratejisi, ilgi grupları ile ilişkiler. Bilgi tek-

nolojisi ve sistemler olarak baktığımızda gereksinim analizi, iş stratejisi, bilgi teknolojisi stratejisi, uygulama, ağ donanım, yazılım geliştirme. Proje yönetimi olarak baktığımızda proje planlaması, proje yönetimi, izleme sistemleri, zaman yönetimi, taşeronların koordinasyonu. Ekonomik ve çevresel etütler olarak baktığımızda ise ekonomik analizler, maliyet etütleri, yatırım değerlendirme, çevre etki değerlendirme olarak sıralanabilir.

Danışmanlık projesinin aşamalarına baktığımızda çözülmesi gereken bir problem vardır. Onun akabinde araştırılması istenen bir konu, değişik bir bakış açısı ve değerlendirme ihtiyacı yani işletmeyi işletme körlüğünden kurtaracak birisine ihtiyaç, uzmanlık ihtiyacı durumdan habersiz bir yönetimin ya da yetersiz bir yönetimin bulunması gerekmektedir. Danışmanlık hizmet projesi bir süreç şeklinde akar, bu bir çemberdir ve ilk aşamada ilk kontak veya müzakerelerin başlaması yani gerekli kontaklar yapılarak danışmanlarla bir iş ilişkisinin kurulması, sözleşme yapılması, müşterinin ne istediği ve danışmanın neler verebileceğinin ortaya konması gerekmektedir. Bilgilerin toplanması, ne yapılacağıınin kararlaştırılması daha sonraki aşamada bilgilerin anlamlı hale getirilmesi, problemle ilgili teşhisin konulması daha sonraki aşamada seçeneklerin belirlenmesi, kararın verilmesi ve planların yapılması sonraki aşama planların yürürlüğe konulması ve uygulanmaya çalışılması. Danışmanla müşteri arasındaki ilişkinin bitirilmesi akabinde takip edecek follow up çalışmalarının belirlenmesi gerekmektedir.

Evet yönetim danışmanlığı bir süreçtir, ilk kontakla başlar, proje başlamasıyla devam eder analiz, hedeflerin tanımlanması, projenin ilerlemesi, sonuçların değerlendirilmesi, takip edilecek çalışmalar diye sonuçlandırılır. İlk aşamada yani danışmanların müşteri ile tanışmaları dört şekilde cereyan eder. Birincisi, danışmanla ve müşterisi tesadüfen bir araya gelirler. İkincisi, danışman verdiği hizmetleri müşterisine öneri olarak götürür. Üçüncüsü müşterisi hizmet almak istediği konuda belli danışmanları araştırır. Dördüncüsü, üçüncü şahıslar tarafından müşterisi ve danışman bir araya getirilir. Sözleşmenin yapılması aşamasında ve bu aşamada proje başlar ve en önemli aşamalardan birisidir. Her şeyi net bir hale getirir. Projedeki görevlerin belirlenmesi ve sözleşmenin yapılma aşamasında müşteriyle birlikte bu projede çalışılıp çalışılmayacağı da danışman için kesinleşmiş olur. Sözleşmede yer alması gereken unsurlara baktığımızda birincisi, yerine getirilecek hizmetin kapsam ve yapısı. Bağımsız bir yüklenici olarak danışmanın statüsü ve üstlendiği işin final çalışmasının açık bir ifadesi. Hizmet bedelleri ve harcamaları hakkında detaylar. İlişkinin uzunluğu, ilişkinin kimler tarafından ne zaman ve nasıl sona er-

dirileceği. Verilecek hizmette hangi değişiklikler kimler tarafından yapılabilir, işletmeyi korumak üzere gizli bilgilerin işlenmesi konusunda özel istekler, tartışmalara çözüm bulmada izlenecek yollar, sorunların çözümünde hangi yöntemlerin kimler tarafından kullanılabilceği, hangilerinin kullanılamayacağını belirlenmesi. Son olarak da resmi bildirimlerin nasıl verileceği, kapsamla ilgili atamaların nasıl yapılacağı ve yürütüleceği sözleşmede belirtilmesi gerekir. Bilgilerin toplanması çalışanlardan ve/veya kayıtlardan elde edilen gerçeklere dayanan bilgiler. Konuyla ilgili kişilerin duygu ve düşünceleri, tüm iç ve dış müşterilerin tutum ve davranışları. Her zamanın ihtiyaç duyduğu bilgiyi toplamada kendine özgü yöntemleriyle olabilmektedir. Bilgilerin anlamlı hale getirilmesi ve teşhisin konulması aşamasında danışmanlar problemin teşhisinden sonra müşterileri için maksimum sayıda uygun çözüm ve seçenek üretmelidirler. Uygulanacak yöntem karar verildikten sonra sıra bu çözüm yolunun planlanmasıdır. Planın yürürlüğe konulması ve uygulanmaya başlanmasında ise danışmanlar plan yürürlüğe konulmadan ve uygulanılmaya başlanılmadan yazdıkları tavsiye raporunu postayla yollayarak ya da birkaç bizzat yöneticiye sunarak görevlerini tamamlarlar.

Daha sonraki aşama bu da rapordan ilgili herkesin doğru bir şekilde haberdar olmasını sağlamaktır. Danışmanın görevleri bu noktada gerekli kontrolü yapmak, yol göstermek, teşvik etmek, anlatmak, gerekli eğitimleri vermektir. Danışmanla müşteri arasındaki ilişkinin bitişine baktığımızda; plan yürürlüğe konulup harekete geçildikten sonra soruna neden olan eski yöntemden farklı hangi yolların izlendiği ve hangi ilerlemelerin kaydedildiğinin danışman tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir. Ancak yeni yöntem ve yolların etkili bir şekilde uygulandığı ve kuruluştta sorunun çözümü ile ilgili olumlu gelişmeler kaydedilmeye başlandığı belirlendikten sonra danışmanla müşterisi arasında hizmet anlaşması bitirilebilir. Takip edilecek çalışmalar; takip eden çalışmalar genellikle uygulamada istenilen standartların sağlanması için kararlaştırılan belli bir süre uygulamanın izlenmesi ve gerektiğinde destek verilmesi gibi yardımları kapsamaktadır. Yine de danışman verdiği hizmetin yapısına bağlı olarak müşterisini uzun dönemli çalışma için ikna edip, uzun dönemli bir follow up çalışması, anlaşması yapabilir. Bu tamamıyla projenin gerektirdikleri ve danışmanın becerilerine bağlıdır. Fakat burada da danışmanlar bir şeye dikkat etmelidirler, müşteriyi kendine bağlamak oldukça kolay olmakla birlikte müşteriden kopmak bir o kadar da zordur. Follow up çalışması diye yapılan anlaşmanın sonunda danışmanın kendini yepyeni bir sorunun çözümüyle karşı karşıya bulması da olasıdır. Bu nedenle follow up anlaşması

için bir sözleşme yapılacaksa ve bu sözleşmede de asıl sözleşmede dikkat edilen tüm unsurlara aynen uyulmasında fayda vardır.

Evet danışmanlık bir süreçti, ilk aşamada bir görüşme yaptık, ikincisinde sözleşme hazırlandı, üçüncü aşama bilgi toplandı, dördüncü aşamada toplanılan bilgiler anlamlı hale getirilip problem teşhis edildi. Beşinci aşamada seçeneklerin belirlenmesi, planların hazırlanması söz konusuydu. Altıncı aşama planın yürürlüğe konulması ve uygulanması idi. Yedinci ve son aşamada ilişki bitti fakat aradaki okta da gördüğümüz gibi sözleşme bittikten sonra follow up anlaşması ile ikinci aşamaya tekrar dönülmektedir. Danışmanlık metod, teknik ve modellerine baktığımızda danışmanlar çeşitli üniversite, bilim adamları ve yönetim düşünürlerinin fikirlerinden yararlanarak kendi ürünlerini yani hizmetlerini geliştirirler. Bununla birlikte bazı konularda danışmanların tamamıyla orijinal, yepyeni fikirler koyduklarına da rastlanır. Aslında hizmet biraz da kişiye özeldir.

Danışmanlık konusunda çeşitli yaklaşımlar mevcut. Birincisi, görev, proses, bilgi transferi, yol göstericilik. Ya da danışmanlar tarafından geliştirilen özel yöntemler. Şu an uygulanmakta olan yöntemlere baktığımızda en tanınmışları Boston Consulting Matrisi, General Elektrik Matrisi ve akabinde kullanılmaya hazır bilgi ve fikirler, denetimler, prosesler araç ve teknikler yer almaktadır. Dünyada yönetim danışmanlığına baktığımızda liberal ve rekabetçi ekonomik sistem içerisinde sürdürülebilir gelişimi sağlayabilmek için kuruluşların kurumsallaşmanın önemini anlamaları, ekonomik ve sosyal yaşamda toplumun şeffaf, denetlenebilir ve değerlendirilebilir yapılara güven duyması, bilginin değerli ve güçlü bir kaynak değer olduğunun bilincinin artması, hızlı gelişim ve değişim ortamında her an gereksinim duyulan her bilgiyi ve beceriyi aynı kuruluş içinde var etmenin ve elde etmenin zorluğu ve maliyeti. Yönetim danışmanlığı hizmetine talebin zaman içinde hızlanarak gelişmesine zemin hazırlamıştır.

Ülkemizde yönetim danışmanlığının gelişimine baktığımızda ise Türkiye yönetim danışmanlığı hizmeti talep ve üretimi açısından büyük potansiyeli olan bir ülkedir. Yönetim danışmanlığı hizmetini kısa bir oryantasyon ve bilinçlendirme programı sonunda sunmaya hazır bilgi, deneyim ve beceri bakımından girişken ve yetkin insan kaynağımız ise çok zengin. Danışmanlık hizmetlerinin gelişmesi ülkenin ve bölgelerin özel durumları göz önüne alınarak oluşturulmalıdır. Türkiye’de danışmanlık hizmeti gelişmesi için uzmanlık artması ve yöneticilerin bilinçli olmaları gerekir. Bunun göstergesi ise danışmanlık

hizmeti alan çoğu kuruluşun başarılı, daha çok kurumsal firmalardan oluşmasıdır. Meslek mensuplarımız muhasebe mesleğinin zaman içerisindeki değişimlerine uymalı ve bu konuda gereken eğitimleri çok itinalı bir şekilde almalıdır. Başarılı olabilmek, ileriye görebilmek ve riskleri kontrol altında tutabilmek için sistem üzerine yoğunlaşmış ekip halinde çalışmak zorundayız. Yarıyı dün haline getirdiğimiz sürece ve bilgileri etkin kullandığımızda başarı kaçınılmaz olacaktır. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve İyi Yönetişim

Yrd. Doç. Dr. Esra ASLANERTİK

-Hepinize hoş geldiniz demek istiyorum öncelikle ve bu kadar kalabalık bir topluluğa sesleniyor olmaktan ötürü de çok mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum öncelikle. Benim konum kurumsal sosyal sorumluluk ve iyi yönetim. Ancak hepinizin 1 saati aşmış olması nedeniyle dikkatinizin de biraz dağıldığını düşünerek konuşmalarına çok kısa bir anektodla başlamak istiyorum. Bu benim Üstün Dökmen'in kitabında okuduğum ve kendisinin kızını anlattığı olaya farklı bakış açılarıyla ilgili küçük bir anektod. Sokrat yönetimle ters düşmüş ve idam edilmesine karar verilmiş. İdam edilirken karısı iki gözü iki çeşme ağlamaya başlamış. Sokrat demiş, niye ağlıyorsun? Haksız yere idam ediliyorsun o yüzden ağlıyorum demiş, ki bu olaya birinci farklı bakış açısı ve Sokrat buna çok farklı ikinci bir bakış açısı daha getirmiş, haklı yere idam edilseydim sence daha mı iyi olurdu demiş. Ve koridordan geçerken eşi de Üstün Dökmen'in bunu kızına anlatırken duymuş ve o da üçüncü bir farklı bakış açısı getirmiş olaya. Demiş ki, vay be adama bak gene giderayak karısına laf sokuşturdu. Ve böylelikle aslında çok basit bir olayın nasıl farklı bakış açıları ile irdelenebildiğini de görmüş oluyoruz. Bunu neden anlattım? Çünkü kurumsal sosyal sorumluluk da çok farklı bakış açılarıyla ele alınabilecek bir konu.

İşletmeler tarafından kaliteli, güvenilir ürün ve hizmet sunulması veya çalışanların sorunları veya çevreye duyarlılık veya bağış yapmak bunlardan her biri bir kurumsal sosyal sorumluluk konusu olarak rahatlıkla ele alınabilir. Ama bu neye göre değişir? İşletme neyi kurumsal sosyal sorumluluk konusu olarak ele almalıdır ona bir bakıyoruz. Bir kere kurumsal sosyal sorumluluğa bakış açısı işletmelerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri ile çok bağlantılı. Çünkü gelişmekte olan ülkelerde şirketlerden beklentiler daha çok kaliteli ürün üretilmesi gibi, çevreye duyarlı ürünler üretilmesi gibi faaliyetler konularına yönelik iken gelişmekte olan ülkelerde veya gelişmişlik düzeyi düşük olan ülkelerde bu beklenti daha çok bağış yapmak gibi, çalışanların sağlık ve eğitimi ile ilgili sorunların halledilmesi gibi bazı yönler kaymakta. Bunun da sebebi gelişmekte olan ülkelerde aslında devletin üzerine düşen bazı görevlerin şirketler tarafından yapılmasının beklentisi içerisinde bulunulması toplum tarafından. Peki kurumsal sosyal sorumluluk nedir? En geniş anlamıyla bir kurumun ekonomik ve hukuksal sorumluluklarının ötesinde etik ve sosyal sorumluluklarını finansal performansını destekleyecek şekilde göz önünde bulundurarak paydaşlarının sosyal gereksinimlerini karşılayabilmesi olarak tanımlıyoruz. Paydaşlardan kastımızda kesinlikle işletme içi değil işletmeyle ortak herhangi bir kesişme noktası bulunan her grup, her topluluk kesinlikle bir paydaş olarak nitelendirilebilir. İşletme ortaklarından çalışanlarından başlayıp ta ki tedarikçilerine ve müşterilerine gidene kadar. Kurumsal sosyal sorumluluk alanlarına baktığımızda ise bunların ekonomik kalkınma, insan hakları, çalışanlar, eğitim, sağlık ve güvenlik, toplumsal destek, değer zinciri özellikle de son dönemde yer alan skandallar sebebiyle yolsuzlukla mücadele etik ve çevre konularında bir odaklanma olduğunu gözlemlemekteyiz. Her ne kadar ülkemiz için gerçekten yeşermekte olan bir fidan gibi olsa da kurumsal sosyal sorumluluk aslında önemli gelişimler kaydetmiş durumda. Ta ki işletmelerin ilk adımlarından liderlik noktasına geldikleri güne kadar çevreye yaratmış oldukları olumsuz etkilerin ortadan kaldırılıp artık olumlu etkilerin yaratılmaya başladığı güne kadar ve kurumsal çabalardan paydaşlarla birlikte hareket edilmesine basit ölçümlerden artık kurumsal ve düzenli özellikle performans ölçümlerine yönelmesine, kurum içi denetimlerden kurum dışı bağımsız denetimlere ve kurum içi değerlendirmelerden işletmelerin tüm toplumda örnek gösterilmesine kadar uzanmış olan bir süreç aslında kurumsal sosyal sorumluluk.

Bu kadar kapsamlı bir sürecin mutlaka ki işletmeler açısından da ölçülmesi büyük önem taşımakta. Çünkü paydaşları kendimizle birlikte hareket edebilmesini sağlayabilmek için öncelikle onlarla olan ilişkilerimizi etkileyecek ve

kurumumuzun yapısına uygun kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerimizin neler olacağına çok iyi karar vermemiz gerekiyor. Çünkü her alana yayılmak finansal olarak da mümkün olmayacaktır. İkinci en önemli nokta ise; kurumsal sosyal sorumluluğun gerçekten kurum itibarına çok büyük katkısının olması ve bu katkının ne ölçüde olduğunun belirlenmesi içinde kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının sonuçlarının mutlaka ölçülmesi gerekliliği.

Üçüncü olarak da kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri sonucunda topluma ne tür faydalar sağlandığı ve bu sağlanan faydaların da işletmeye getirdiği katkının mutlaka belirlenmesi gerekiyor. Tabii ki ölçtüğünüz bir şeyi eğer insanlarla iletişim yoluyla paylaşmazsanız bir değer kazanması söz konusu değil. Tabii ki bu değer kazanma da nasıl olacaktır? Eğer ölçümlerinizi standart raporlara dökebilirsiniz ancak o ölçüde değer kazanacaktır. Bu yüzden kurumsal sosyal sorumluluğun da işletmeler tarafından raporlanması gerekmektedir. Bunun en temelinde yatan sebeplerden bir tanesi işletme paydaşlarının artık bilgilendirme ihtiyaçlarının son derece artmış olması, artık finansal sonuçlarla sadece yetinmemekteler. Bazen de dipnotlarda yer alan sonuçlarla da yetinmeyip çok daha fazla bilgi sahibi olmak istemekteler işletmelerle ilgili. Bu bir anlamda artık bir trend haline de dönüşmüş durumda. Çünkü bütün işletmeler üçlü raporlama dediğimiz sosyal ekonomik ve çevresel raporların üçünü birden aynı anda hazırlamaya başladıklarından rekabet bu boyuta da taşınmış ve artık herkes ya faaliyet raporlarının içerisinde ya da ayrı bir raporlama olarak kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasına ve üçlü raporlamaya önem vermeye başlamışlardır. Toplumla iyi iletişimin kurulabilmesi de toplumu bilgilendirme düzeyinizle ilişkili olduğu için yine kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması bu noktada oldukça önemlidir. Ve kurumsal yatırımcıların kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları hakkında da artık daha fazla bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Çünkü yatırımcılar finansal güçlülük yanında itibar elde etmiş, toplumda kabul gören işletmelerin ve sosyal sorumlu işletmelerin hisselerine yatırımlarını yönlendirmeyi tercih ediyor boyuttadırlar. Bir diğer sebep de yasal zorunluluklardır. Özellikle de Avrupa Birliği'nin çevreye vermiş olduğu önem doğrultusunda çevresel performansa yönelik raporlar hazırlanmakta ve bu finansal raporların dip notlarına kadar da taşınmaktadır ayrıca. Paydaşlara da yalnız finansal konuların değil finansal olmayan konuların da önemli olduğunun ortaya konabilmesi açısından, ki özellikle bunu hissedarlara yansıtılabilmek açısından kurumsal sosyal sorumluluğun raporlanması büyük önem taşımaktadır.

Kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasına az önce bahsetmiş olduğum gibi

ekonomik, sosyal, çevresel şeklinde üçlü raporlama olarak veya sürdürülebilirlik raporlaması adı altında bağımsız bir raporlama türü olarak da görülebilmekteyiz. Bu noktaya biz neden geldik? Tabii ki öncelikle kaybedilmiş bir toplumsal güven söz konusu. Özellikle de muhasebe skandalları sebebiyle. Kaybedilmiş olan toplumsal güvenin yerine konulabilmesi için üç basamaklı bir kurumsal şeffaflık modeli önerilmiş. Bunlardan birinci basamakta farklı ülkelerde yer alan finansal raporlamaların karşılaştırılabilirliğini mümkün kılmak açısından uluslararası finansal raporlama standartları yer almakta.

İkinci basamakta ise aynı sektörde faaliyet gösteren firmaları karşılaştırabilir kılmak için sektör bazlı standartların olması gerektiği önümüze çıkmakta. Üçüncü basamakta ise şirkete özgü bilgilerin ki bunun içerisinde şirket stratejilerinin açıklanmasından, bunların uygulanabilirliğinden, şirketin nereye varmış olduğundan, sosyal anlamdaki faaliyetlerinden ve bunların sonuçlarından, çevreye duyarlılığından birçok şeyden bahsedilerek şeffaflık düzeyinin giderek artırılması noktasına gelinmesi gerekliliği gündemdir. Tabii ki kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili bir raporlama yapılması gündeme geldiğinde bu raporlarında hem güvenilirliği açısından hem karşılaştırılabilirliği açısından mutlaka ki belli bir standardının olması gerekiyor. Burada ilk adım küresel raporlama girişimi olarak adlandırılan farklı ülkelere farklı uzmanlık alanlarındaki kişilerin bir araya gelerek bir kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması içerisinde nelerin, hangi boyutlarda yer alması gerektiğinin standart olarak belirlenmesi ve “Global Reporting Initiative” olarak da adlandırılan bir standart raporlama şekli. Bir diğeri de en yakın tarihteki olarak da Birleşmiş Milletlerin Ticaret ve Kalkınma Konferansının belirlemiş olduğu performans göstergeleri, ki bu performans göstergeleri aynı zamanda kurumsal sosyal sorumluluğa ilişkin açıklamaların ne boyutta yapılacağına da bir yol göstericisi olmakta bizlere. Kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasını yaparken de öncelikle dediğim gibi kurumsal sosyal sorumluluk alanlarını belirlemek zorundayız. Daha sonra kurumsal sosyal sorumluluk stratejileri oluşturulmalı, planlanmalı, uygulanmalı ve etkin bir şekilde yönetilmeli ve burada dikkat edilmesi gereken noktada mutlaka bu stratejiler kurum stratejileri ile örtüşmek durumunda ve paydaşlara da çeşitli raporlamalar yoluyla iletilmek durumunda.

Tüm süreçler, kurumsal sosyal sorumluluk adına ele alınan ölçülebilir, raporlanabilir olmalı, sonuçlar paydaşlarla açık ve şeffaf bir biçimde paylaşılmalı, finansal performansa katkı sağlayabilecek kurumsal sosyal sorumluluk hedefleri ortaya koyulmalı ve performans göstergeleri belirlenerek mutlaka bu

hedeflerle ilişkilendirilmelidir. Tabii ki oluşturduk, raporladık ve raporladıktan sonrada mutlaka ki güvenilirliği açısından bu raporların denetlenmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluğun denetlenmesi için de öncelikle çok iyi bir sistem yapısı olması gerekmektedir. Bu sistem yapısında nelerin olması gerektiğine bakarsak da öncelikle bir kurumsal sosyal sorumluluk politikasının mutlaka işletme tarafından ortaya konulmuş olması, yönetim kurulunun sorumluluğunun açık ve net bir şekilde belirlenmiş olması, yönetim kurallarının mutlaka ifade edilmiş olması, kurumsal yönetime işletmenin kendisine adapte etmiş olması, paydaşlara verilen sözlerin tutulabilir ve mutlaka tutuluyor olması ve işletmede bir çevresel yönetim sisteminin yerleşmiş olması beklentisi söz konusudur.

Kurumsal sosyal sorumluluk raporunun denetlenmesine ilişkin de geliştirilmiş olan bir standart AA1000 standardıdır ki bu hesap verilebilirlik temel alınarak oluşturulmuş bir standarttır. Tabii ki burada az önce bahsetmiş olduğumuz denetimle ilgili boyutlarda en fazla önem kazanan ve Türkiye’de de şu anda fazlasıyla gündemde olan konu kurumsal yönetim konusu. Kurumsal yönetim bir kurumun sosyal ve finansal sermayeyi çekmesine, etkin bir biçimde çalışmasına, toplumun değerlerine saygı gösterirken aynı anda ortaklarına da ekonomik değer yaratmasına olanak tanıyan kanun, yönetmelik, kurallar, kodlar ve her türlü düzenlemeler ile uygulamalar olarak tanımlanmaktadır. İşletmelerin sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerinde de en temel yol gösterici iyi yönetim ve kurumsal yönetim ilkeleridir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta kurumsal yönetim demiyoruz sadece olayı bir ileri boyuta taşıyarak iyi yönetim diyoruz. Çünkü kurumsal yönetim ortaya kuralları koyarken iyi yönetim ise bir karar alma süreciyle bu kararların uygulanmasını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan’ın bu konudaki yaklaşımı ise “İyi yönetim belki de yoksulluğu sona erdirecek ve kalkınmaya sağlayacak tek ve önemli faktördür.” şeklindedir. OECD Genel Sekreteri Donald Johnston tarafından yapılan açıklamada ise tüm vatandaşlara kaliteli ve üretken bir yaşam sağlamak için fırsatlar yaratmanın anahtarı ekonomik büyüme, sosyal uyum, iyi yönetim arasındaki üçlü dengenin olduğu vurgulanmaktadır.

İyi yönetimin temel ilkelerine baktığımızda ise bir işletmede iyi yönetim olup olmadığını stratejik vizyona sahip olup olmadığıyla, hesap verilebilirliğin boyutuyla, şeffaflığıyla, cevap verebilirliğiyle yani anında olaylara geri bildirim sağlayabilmesi veya sağlayabilme gücüyle, etkinliğiyle, eşitlikçi yapısıyla ve hukukun üstünlüğünü gözetmesi ve aynı zamanda da katılımcı ol-

masıyla ölçebiliyoruz. Kurumsal yönetim niye bu boyuta geldi, bu kadar önem kazandı? Çünkü artık ulusal pazarlar yetersiz kaldı ve biz uluslararası pazarlara taşınmak durumundayız, ulusal sermaye de yetersiz. Uluslararası kaynakları elde etmek durumundayız. Uluslararası sermayeye ulaşmak için ise uluslararası kurallara uymak gerekmekte ve bu kuralları mutlaka işletme içerisinde de düzenlemeler ve uygulamalar şekline dönüştürmek durumundayız. Bunların da ilk temel ve birinci basamağı uluslararası muhasebe standartları ve bağımsız muhasebe denetimi olmaktadır.

Peki ne katıyor bize kurumsal yönetim? Kurumsal yönetimin kalitesi arttıkça işletmeler açısından kurum itibarının artmasına paralel olarak finansman imkanı ve likidite ihtiyaçlarının karşılanması ve bunun doğrultusunda da sermaye maliyetinin düşmesi söz konusu olmaktadır. Bugün 1. Ana Oturumda da bahsedildiği ve benim de bu noktaya kadar anlatmış olduğum kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili boyutları dikkate aldığımızda bunları 21. yüzyıl karakteristikleri olan küreselleşme, rekabet, ki biz bunu artık hiper rekabet desek daha doğru olur düşüncesindeyim, teknolojiyle beraber ki özellikle de bilgi teknolojilerinin yayılması, hızla yayılması sebebiyle artık bizim mesleğimizde de bazı değişimlerin olması kaçınılmazdır. Bu yüzden öncelikle yeni bir iş alanı olarak sadece finansal raporlama değil, kurumsal raporlama yapabilmek yani hem olayı finansal hem çevresel hem de sosyal boyutuyla irdeleyebilen kişiler haline dönüşmemiz gerekiyor. Bunun içinde aynı zamanda tabii ki her konuda uzman olmamız mümkün olmayacağı için muhasebe, davranış bilimleri, hukuk, mühendislik gibi farklı uzmanlık alanlarından kişilerin yer aldığı bir denetim takımına ihtiyaç duyulmaktadır ki bu da takım çalışmasına yatkınlığı gerekmektedir.

Bir diğer konu ise kurumsal yönetim çerçevesinde etkin bir gözetim için yönetim kurulunun yönetimden bağımsız olması gerekmekte ve denetçinin bağımsızlığı da bir zorunluluk haline dönüşmektedir. O zaman burada iki farklı türden uzmanlık alanı ortaya çıkmaktadır. Bir tanesi bağımsız denetim, diğeri ise yönetim danışmanlığı. O zaman biz öncelikle ne boyutta yer alacağımıza, hangi alanda uzmanlaşacağımıza karar vermek durumundayız. Çünkü bağımsız denetimle yönetim danışmanlığını bir arada götürmek söz konusu olamayacaktır kurumsal yönetim çerçevesinde. Ve sadece kurumsal sosyal sorumluluğun işletmelere taşınması değil bizim yardımımız yoluyla üretilen muhasebenin ürettiği bilgilere dayanılarak doğru yargılara varılabilmesi ve akılcı kararların da alınması da ancak şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik gibi sosyal sorumluluk ilkelerinin benimsenmesi ile mümkün olabilmektedir ve tekrar

üzücü skandallarla karşılaşmamak adına sosyal sorumlu muhasebeciler haline dönüşmemiz kaçınılmazdır. Ve kamu çıkarlarının gözetilmesi ve dürüst bir şekilde mesleki sorumlulukların yerine getirebilmesi için de ve bunları yerine getirdiğimizi de karşı tarafa yani müşterilerimize ifade edebilmek adına da mutlaka güvenilir iletişim ve hizmet pazarlamasına önem verilmesi söz konusu olmaktadır. 21. yüzyılda değişim, teknolojik gelişmeler, kurumsal sosyal sorumluluk raporları, bunların denetlenmesi, güvenilirliği ve hızlı bir şekilde aktarılması ihtiyacı sonucunda da bunların artık yazılı raporlar olması fakat hızlı ve teknolojik bir hale dönüşmesi açısından da mutlaka kendimizi bir an önce teknolojiye adapte edip iyi yönetim, yani kurumsal yönetimin ötesinde iyi yönetim ve sürekli eğitimi de hızlı bir şekilde meslektaşlarımızın benimsemiş olması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili benim anlatacağım bu kadardır. Çok teşekkür ediyorum sabırla dinlediğiniz için.

Muhasebe Mesleğinin Geleceği ve Yeni İş Alanları

Yrd. Doç. Dr. Çağnur BALSARI

- Merhaba herkese. Günün son konuşmacısı olmak gerçekten çok zor çünkü panelde bulunan herkes çok güzel konuşmalar yaptı. Benim de konuşacağım aslında onların hepsini bir yönden kapsayan bir çalışma olduğu için aslında benim işim birazda kolaylaştırdılar da diyebilirim bir yönden. Konumuz muhasebe mesleğinin geleceği ve yeni iş alanları. Aslında ben 1995 yılında böyle bir ortak çalışmada yine aynı konu üzerine TÜRMÖB'un bir yarışmasına katılmıştım ve bir ödül kazanmıştık. İşte 10 sene daha fazla olmuş yine aynı konu üzerinde konuşuyoruz. Bir 10 sene sonra da yine ben konuşabilirim bu konu üzerine. Çünkü bizim mesleğimiz o kadar dinamik ki, o zamanki çalışmamızda bütün olay tek düzendi. Herkes tek düzen nasıl gelecek, ne yapacağız, mesleğe getirdikleri ne olacak, götürecekleri ne olacaktı. Şimdi ise bütün olay uluslararası muhasebe standartları, KOBİ'ler için standartlar, Basel II bambaşka bir ufka doğru açıldık. O yüzden tekrar bütün öngörülerimi-

zi gözden geçirmek zorunda kaldık. Gerçekten mesleğin kuralları değişti. Ben eskiden muhasebeci kuralları uygulayan rolünderken şimdi karar veren rolüne geçmek durumunda kaldım. Bu bir yönden çok güzel bir şey çünkü mesleğin değerini arttıran bir şey. Değerin artması demek her yönden yani hem maddi yönden hem saygınlık yönünden değerün üstün nitelikler kazanması demek ama aynı zamanda çok da zor bir şey. Çünkü karar veren olmak hakikaten büyük bir sorumluluğu da beraberinde getiriyor.

Ben çalışmama devam ederken öncelikle bugün aslında ana oturum konusu olarak muhasebe mesleğine iş geliştirme ve iş zenginleştirmeydi. Onlara bir kavram olarak bakalım ve muhasebedeki uygulamalarına bakalım istedim. İş geliştirme, bir işin yatay olarak genişletilmesi yani bir işi yapıyorsunuz onun yanına başka işler de ekliyorsunuz, fakat bu işlerde daha üst düzey işler değil. Yani kurumsal vergi yapıyorsunuz, şahıs vergisi de yapabilirsiniz bu ektir, genişlemedir ama daha üst düzeye çıkmıyorsunuz. İş zenginleştirmeye baktığımızda ise yine işlerimiz çeşitleniyor ve çoğalıyor fakat bu sefer dikey bir genişleme söz konusu. İşin içine planlama ve kontrol fonksiyonları giriyor. Aslında dediğimiz karar veren olmak konumuna gelmek iş zenginleştirme oluyor ve çeşitlilik bu şekilde artması olarak görüyoruz. Şimdi biz muhasebe meslek uygulamalarına baktığımız zaman bunları endüstri ve endüstri dışında olanlar diye düşünebiliriz. Endüstri dışında çalışanlar ise dört büyük denetim firmasında çalışanlarımız var, küçük, orta ölçekli muhasebe firmalarında çalışanlarımız var. İş zenginleştirme ve genişletme yönünden endüstri ve küçük ve orta ölçekli muhasebe firmaları aslında daha çok üzerinde durmamız gerekenler çünkü dört büyük denetim firması zaten global düzeyde çalıştığı ve bilgi paylaşımı yarattığı için hakikaten çok büyük bir hizmet çeşitliliğine sahipler. Endüstriye baktığımızda endüstride iki önemli değişim var muhasebeci yönünden. Bir, muhasebecinin organizasyon içerisindeki yeri değişmekte. Baktığımızda eskiden genel müdür onun altında mali işler müdür yardımcısı ve daha sonra muhasebe müdürlüğü geliyordu. Muhasebe müdürü tamamen, yalnızca muhasebeyle ilgili, daha önce sabahki konuşmamızda bahsetmişti, yönetim ayrı bir şey muhasebe ayrı bir şey mantığıyla işleyen bir ortamdıydı. Bugün ise muhasebeci daha çok genel müdür pozisyonlarına en yakın aday ya da mali işler pozisyonlarına en iyi aday konuma gelmiş durumdadır. Neden muhasebeci böyle bir konumlara gelmeye başladı? Çünkü bilginin değeri arttı ve muhasebeci aslında bilginin başında duran insan. Muhasebeyi giren de biziz, işleyen de biziz, raporlayan da biziz. O zaman en hakim olan konuya muhasebeci ve onun doğal olarak işletmenin içerisinde yükselmesi çok daha kolaylaştı. Baktığımızda bu konuda Kanada'da yapılmış bir ça-

İşmada şirketlerin performansları, 1000 şirket üzerinde yapılan bir çalışmadır. Şirketlerin performansları karşılaştırılıyor ve genel müdürü muhasebe kökenli olanlar hem öz kaynak getiri oranı hem de toplam varlıklar getiri oranı yönünden bakıldığında genel müdür muhasebe kökenli olmayanlara göre çok büyük bir üstünlük getiriyor. Bu çalışma aslında 1998 yılından beri her sene yapılan bir çalışma. Bu 2006 verileri ve her sene aynı ilişki aynı şekilde gözlemlenebiliyor. Bu yurt dışında tabii ki bu çalışmaların sonuçları olarak şirketlerde de muhasebecilerin konumu daha önem kazanmakta.

Şimdi baktığımızda muhasebeciler ana tema olarak ikinci yönü, tamam biz genel müdür olacağız ya da mali işler müdürü olacağız, ikinci bir değişim söz konusu artık bu genel mali işler müdürünün şirket içerisindeki rolü de değişmiş durumda. Burada iş geliştirme yönünden baktığımız zaman karar verme söz konusu, çok yönlü analizler yapma, bu analizlerin içerisinde en iyilerini seçme ve raporlama. Çünkü biz biliyoruz ki muhasebede bin bir çeşit rapor üretebiliriz. Performans düzeyinde olsun, maliyetlendirme olsun, bütçeler olsun bin bir tane rapor yapabiliriz ama bunları okumaya gerçekten üst yönetimin vakti var mı? Bizim vermemiz gereken bilgi aslında en önemli, işletmeye en büyük katma değeri getirecek bilgi olmalı. Bu yüzden karar vermek dediğimizde üretilen bilgilerin modellerine karar vermek olduğu gibi en faydalı bilginin ne olduğuna da karar vermemiz gerekiyor. İkinci ve üçüncü ana temalar aslında iş zenginleştirme yönünden daha çok planlama yönlü. Risk ve iç kontrol dediğimizde bir işletmenin karşılaşacağı riskler neler olabilir, ana noktalar nelerdir, bunların çözümleri nasıl olabilir, işletme bir çok yönden faaliyet riski, piyasa riski, kur riski binlerce çeşitli riske maruzdur. Bunların içinden en önemlilerini seçip bunlara ne gibi çözümler getirilebileceğinin üzerinde durması gerekiyor mali işler müdürünün. Ayrıca uygulanan stratejiye destek vermesi gerekiyor. Burada tamamen kendi alanının dışına çıkıp aslında gidip yatırım kararları, satın alma kararları, yeni ürün geliştirme kararlarında da destek hizmet vermesi gerekiyor. Geçmiş bilgilere çünkü en iyi sahip olan o, piyasayı takip etmek zorunda olan da yine mali işler müdürü. O zaman stratejiye önemli bir destek diğer fonksiyonlara da görüş bildirmek olarak geliyor. Bu durumda temel işler neler? Öncelikle şirketin değer yaratan faktörlerini bulmak gerekiyor ve bu bilgilerin kaynakların etkin kullanımında ön plana gelmesi gerekmekte. Performans değerlendirmesi yapılmalı ama bir çok performans değeri değerlendirilmesi var; çalışanların, departmanların, ürünlerin. Bunların her birinin ayrı ayrı yapılıp ayrıca bunların iletilmesi gerekiyor. Hem performansı yapılandırma hem de üst yönetime. Dolayısıyla mali işler müdürünün iletişim becerilerinin de çok ön plana çıktığını görüyo-

ruz. Bunun haricinde maliyet kontrolü, bütçeleme ve öngörünleme sistemleri kullanılarak bunların yapılması gerekiyor. Ve yine daha önce belirttiğimiz gibi risk yönetimi üzerinde duruyoruz. Bunlar tamamen endüstride çalışan muhasebeciler için geçerli. Hem mesleğin yeri hem de yapacağı işler tamamen farklılaşıyor.

Dört büyük denetim firmasına baktığımızda, ben aslında bunları yalnızca onların sağlamış olduğu hizmet çeşitliliğini görmek açısından üzerinden geçiyorum çok kısaca. Ana başlıklar altına alırsak denetim, danışmanlık, risk danışmanlığı ve vergi üzerine yoğunlaşmaktalar. Denetimde, finansal tablo denetimi olduğu gibi çeşitli standartlara göre, iç denetim, sistem-süreç denetimi, bunlar sabahki konuşmada da ele alınmıştı ve bilgi teknolojileri denetimi hizmetleri veriliyor. Danışmanlık hizmetlerinde muhasebe, mali işler, finansal yönetim, şirket birleşmeleri ve satışı, bilgi sistemleri, eğitim hizmetleri ve yönetim danışmanlığı. Mesela benim çok aklıma takılmıştı; yönetim danışmanlığı dediğimizde hemen ilk akla gelen muhasebeciler genelde olmuyordu daha öncelerinde, niye şimdi yönetim danışmanlığı muhasebecilerin işi oldu? Bunun büyük denetim şirketlerinde çalışan bir yöneticiyle konuştuğumuzda o şunu dedi; “Biz aslında denetime gönderdiğimiz belli bir denetim tecrübesine sahip elemanlarımızı yönetim danışmanlığına alıyoruz, o bölümümüze alıyoruz. Neden? Çünkü inanılmaz bir tecrübeye sahipler, pazarı biliyorlar, birçok şirkete girip çıktıkları için ve o şirketlerin hakikaten iç yüzünü bilebildikleri için. O yüzden bu tecrübeler onlara yönetim danışmanlığı alanında büyük bir ek fayda sağlıyor. O yüzden artık yönetim danışmanlığı bile muhasebecinin işi haline geldi. Bunun haricinde risk danışmanlığı hizmetleri veriyor büyük denetim şirketleri. Burada finansal risk yönetimi, bilgi riskleri yönetimi gibi faaliyetler var, derecelendirme yapıyorlar, bunlar hep ek iş alanları ve çeşitlilik, bunun haricinde vergi var. Verginin içerisinde normal vergi hizmetleri olduğu gibi genelde çok uluslu şirketlerle çalıştıkları için transfer fiyatlandırması, bir uluslararası şirket için en az vergi ödeyecek bir şekilde diyelim, transfer fiyatlandırması uluslararası şirketin bölümleri arasında nasıl yapılabilir? Değişik ülkelerde faaliyet gösteren şirketlerin her ülkenin yükümlülüklerine uygunluğu, kurumsal uygunluk nasıl sağlanabilir gibi ek hizmetler de var. Şimdi bunlar bizim için çok öngörülebilir olmayabilir şu anda diye düşünebiliriz küçük ve orta ölçekli şirketler için, muhasebe firmaları için ve fakat artık bugün KOBİ’lerde, yurt dışında bir çok faaliyette bulunuyorlar. Bundan dolayı onların da bu tür hizmetlere ihtiyaçları artmakta. Dolayısıyla küçük ve orta ölçekli muhasebe firmaları da bu tür hizmetleri vermek durumunda kalacaklar. Çünkü açıkçası bizden başka verebilecek birisi yok.

Şimdi küçük ve orta ölçekli muhasebe firmalarına baktığımızda aslında bunları denetim ve muhasebe diye düşünebiliriz fakat ben genel olarak dünyadaki bütün değişimler hepsini birden etkilediği için öyle bir ayrıma çok gerek duymadık. Türkiye’de orta ölçekli olan denetim firmalarına baktığımızda, bunlar da yine denetim danışmanlık ve vergi alanlarında hizmet veriyorlar fakat onların alt başlıklarındaki çeşitlilik dört büyüklere nazaran biraz daha az. Tabii ki bu bir kapasite meselesi her şeyden önce, mesela denetimin altına yansıyor, finansal tablo denetimi ve iç denetim var ama bilgi teknolojilerinin denetimi, bilgi sistemlerinin denetimi yok, karşılaştığımız bir şey değil. Finansal yönetime bakıyoruz, yatırım danışmanlığı filan, mesela şirket birleşmelerinde yabancı yatırımcı, potansiyel yatırımcıların çekilmesi, bunların analizlerinin yapılması gibi olaylar daha çok büyük şirketlere kalmış durumda. Bunun haricinde çok fazla eğitim hizmetleri var ve yönetim danışmanlığı yine gözümüze çarpıyor. Şimdi küçük ve orta ölçekli muhasebe firmalarını etkileyen gelişmelere baktığımızda küreselleşme diyoruz, küreselleşme niye o kadar önemli? Çünkü dediğim gibi artık KOBİ’lerde, yurt dışında yani çeşitli ülkelerle iş yapıyorlar, en küçük şirkete bile baktığımızda en azından bir ihracat-ithalat bir şey görüyorsunuz. Bu durumda muhasebeden istenen hizmetler de farklılaşma gösteriyor. Bir ihracat-ithalat işlemine giren şirketler artık o risklerini, kur risklerini kontrol etmek istiyorlar, bir şekilde bazen türev ürünlere ihtiyaç duyuyorlar. Bu sefer bu bize ne olarak geri dönüyor? Türev ürünlerin muhasebeleştirilmesi. Bunun gibi birçok yeni şeyler gelmeye başladı. Artık basit bir işlem halinden çıktı muhasebe. Ayrıca bunu bir talep edilen hizmetteki değişimle birlikte değerlendirirsek artık zaten o eski anlamdığımız anlamdaki işleri bilgi teknolojileri çok hızlı bir şekilde yapıyor. O zaman muhasebeci olarak bizim gerçekten ne yapmamız gerekiyor? Bizim karar vermemiz gerekiyor. Bu tamamen bizim hizmetlerimizi değiştiriyor. Tabii buradaki önemli bir şey; yetkin ve donanımlı insan gücü kısıtı. Hakikaten şu anda özellikle Türk Ticaret Kanunu’nda görüşüldüğü gibi, yeni Türk Ticaret Kanunu’ndaki şu an düşünüldüğü gibi olursa denetim hizmetine ihtiyaç duyacak şirket sayısı inanılmaz oranda artacak. Ve bizim şu anda aslında onu kaldıracabilecek insan kapasitemiz pek yok. Yani rekabetten bahsediyoruz hep, evet çok rekabet var fakat bir anlamda yeni gelişmeler ışığında aslında bizde çok fazla insan gücü yok bunları karşılayabilecek. Bu bir yönden güzel bir şey, bu meslekte olanların değerini çok artırıyor ve size seçme olanağını sağlayacak. Yani müşterimizi seçme olanağını. Hani müşterimizi eğitelimden ya da müşterimiz acaba hizmetimizin değerini biliyor mudan bahsediyorduk, gerçekten eğitilen ve hizmetin değerini bilen müşteriyi seçme olanağımız olabilir.

Tabii bunun için biz ne yapıyoruz? İnsan yetiştirmek olarak, tabii üniversitelerde biz mümkün olduğunca bu konuda yardım yapmaya çalışıyoruz, birçok bütün yeni düzenlemeleri ders programlarımıza almaya çalışıyoruz, en iyi öğrencilerimizi muhasebeye yönlendirmeye çalışıyoruz, çünkü hakikaten yapılan işler çok çeşitli. Gerçekten onları özümseyebilip iyi yapacak insanlara ihtiyaç var, mesleğin değerini arttıracak insanlara ihtiyaç var.

Bunun haricinde muhasebeyi etkileyen diğer bir alan güven krizleri. Tabii ki bir çok finansal skandal yaşandı dünyada ve bu muhasebeye olan güveni azalttı ya da muhasebecilere olan, denetim şirketlerine olan güveni azalttı ve aslında bunun ikinci bir sonucu olarak standartlarda karmaşıklıklaştı. Çünkü her şeyi kontrol edebilmek için çok kapsamlı standartlar oluştu, üstüne üstelik bunlar her geçen günde değişiyor. Bunların takibi ve uygulaması son derece zorluklar yaratmakta. Tabii bunlarla nasıl başa çıkabiliriz? Hani çok çeşitli bir hizmet yelpazesi var bir kere. Hem dört büyük şirkette gördüğümüz gibi orta, ölçekli şirketlerde gördüğümüz gibi çok farklı alanlara gidebiliriz. Fakat hepsini birden yapamayız! Artık muhasebe, ben her türlü muhasebe işini yaparım diye bir kavram yok, muhasebenin alanları içerisinde uzmanlaşmak söz konusu, yaptığımız işi en iyi şekilde bir işi yapalım ama çok iyi yapalım ve çok yüksek değere satalım. Bütün olay buraya dönmeye başladı, bu bütün küresel bir olay, bütün muhasebe şirketleri şu anda bunu çalışıyorlar.

Büyük muhasebe şirketleri bile kapasite zorluğundan dolayı artık bugün; “ben şu, şu, şu sektörlerle yönetim danışmanlığı veriyorum diğerlerine vermiyorum” diyorlar, değil ki küçük ve orta ölçekli şirketler onlarda daha da bir uzmanlaşma söz konusu olmak durumunda yani hizmette uzmanlaşma, o hizmetin belli bir sektöründe uzmanlaşma bile söz konusu. Bu bize ne getirecek? Ha belki daha bir tek işi yapacağız ama daha yüksek değerli bir işi yapıp daha da çok değerini karşılığını alacağız.

Bu gelişmeler ışığında yapılması gerekenler nedir diye baktığımızda; bir kere profesyonel bir iş ağının oluşması çok önemli meslek açısından. Bu yalnızca meslek mensuplarının oluşturduğu bir iş ağı değil; iş adamlarının, kamunun içinde bulun da mesleğin geleceği ile ilgili her türlü konunun tartışıldığı ve ihtiyaçların belirlendiği bir iş ağının oluşması şart, ki biz hangi alanlarda özellikle Türkiye’de neye çok ihtiyaç varsa onları daha iyi verebilelim hizmet olarak. İkincisi; uzman eğitimi. Uzman eğitimi derken yalnızca muhasebe bilgisi olan uzman eğitimi değil bunun yanında muhasebeci artık çok iyi ekonomi

bilmeli, çok iyi finans bilmeli, istatistik bilmeli, onları bırakın onun yanında ayrıca çok iyi iletişim becerileri olabilmeli, anlatabilmeli bunları, yönetim becerileri olmalı. Yani uzmanlık eğitiminin içine çok başka faktörler de girebilmekte. Ayrıca uygulama yönetimi yapılmalı. Bu ne demek? Biz ne kadar çok uzman eğitimi yapsak da, muhasebeyi şahane bilsek, finansı hepsini çok iyi bilsek de hepimiz biliyoruz ki, en çok da biz akademisyenler biliyoruz bunu uygulama farklı! Onu da siz çok iyi biliyorsunuz, uygulamayı. Uygulamanın aktarılması lazım yani tecrübelerin aktarılması, olaylara getirilecek en doğru, en etkin çözümlerin tartışılması lazım. Bunun meslek mensupları arasında yapılması lazım ki, biz en doğru şekilde olaylara yaklaşabilelim. Bunun için farklı toplantılar düzenlenebilir, bilgi ağları kurulabilir. Çünkü mesela dört büyük şirket niye bu kadar büyükler dediğimizde, çünkü oradaki her bir olay değişik bir olayla karşılaşıldığında ve buna çözüm üretildiğinde bütün şirketlerle bu paylaşılıyor. Bütün şirket global anlamda yani Almanya'da olmuş bir olay bugün Türkiye'de o şirketin bir üyesi tarafından hemen o şirketin bilgi ağı içerisinde bulunup çözüm önerilerine de bakılabiliyor. Bunu küçük ve orta ölçekli işletmelerde kendi aralarında dayanışma sağlayarak, ayrılıkları bir kenara bırakarak dayanışma sağlayarak bunun paylaşılması gerekiyor, uygulama tecrübesi çok önemli. Ayrıca lobi faaliyetleri; bu da enteresan çünkü genelde baktığımızda dünyada büyük şirketler, bu denetim olsun ya da normal endüstrideki şirketler olsun, bir çok mevzuatta değişikliğe sebep olmuşlardır, imaj yönetimi yapmışlardır hep lobi faaliyetlerinin sonucunda. Küçük ve orta ölçekli muhasebe şirketleri de tek başlarına belki bir şey olmaya bilir, hani bir şeye karşı çıkarsınız bir mevzuat yanlıştır bir şeydir, size farklı yükümlülükler getiriyordur, bunu lobi faaliyetleriyle bütün ayrılıkları bir kenara bırakarak dışarıya karşı böyle tek vücut halinde lobi faaliyeti yapmak gerekli. Ayrıca imaj yönetimi bu lobi faaliyetlerinin içerisinde. Çünkü muhasebeci imajı hem skandallarından dolayı zarar görmüş durumda hem de hakikaten mesleğin hizmetinin ne kadar önemli olduğunun da anlatılması lazım sabahki oturumda konuşulduğu gibi bunun için de faaliyetlerde bulunulması gerekiyor. Bunlarla ancak yeni hizmetler verebiliriz, hizmetlerimizi çeşitlendirebiliriz ve verdiğimiz hizmetlerin karşılığını alabiliriz diye düşünüyorum. Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim, sağ olun.

**Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve
Zenginleştirme Forumu
Serbest Tartışma**

Yahya ARIKAN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul SMMM Oda Başkanı

- Evet Sayın Balsarı'ya teşekkür ediyoruz. Evet değerli arkadaşlar bildiğiniz gibi bu forumların sonucunda geçen seneki forumda iki tane yönetmelik ortaya çıktı. Yine bugün burada oluşacak olan görüşler hem yeni yönetmeliklerin oluşmasına hem de önümüzdeki süreçle ilgili çok önemli katkılar getirecek. Bu anlamda tartışma kısmı bizim için son derece önemli. İzninizle dört konuşmacımızın bize sunmuş oldukları konularla ilgili çok özet birkaç konu altını çizerek sözü size bırakmak istiyorum.

Sayın Bumin Doğrusöz; vergi danışmanlığının ülkemizde çok yaygın olmadığını, genellikle muhasebeyle birlikte verilen bir şey olduğunu anlattılar. Vergi danışmanlık işinin tarafsız olması gerekli olduğunu, özellikle bazı hakları olması gerekli olduğunu altını çizdiler. Örneğin büroların dokunulmazlığı, davada şahitlikten çekilme, tebligata taraf olma ve mükellefleri temsil hakkı gibi bir takım yetkileri olması gerekli olduğunu altını çizdiler. Bazı istisnalar hariç bu konuda ihbar mekanizmasının kullanılmaması gerekli olduğunu, özellikle vergi idaresinde çalışanların vergi danışmanlığına hemen geçmemesinin gerekli olduğunu, birçok ülkede bir zaman geçtikten sonra bu işi yaptıklarının altını çizdi, bu olmadığı takdirde haksız rekabetin körükleneceğini ifade ettiler. Ve yeni iş alanı olarak da bizim bu forumdaki en büyük amacımız yeni iş alanları neler olabilir diye araştırma sürüyor. Özellikle tecil uygulamasında ve ihtiyati tahakkuk konusunda meslek mensuplarımızın bu birikimden yararlanabileceğini ifade ettiler. Ve son olarak da birçok ülkede olduğu gibi vergi danışmanlığı yapıldığı takdirde mükellefleri bazı avantajlar sağlandığını, bu nedenle ülkemizde de bu tip avantajlar sağlanarak bu danışmanlık teşvik edilmesi gerekli olduğunu ifade ettiler.

Sayın Aslı Gültekin; yönetim danışmanlığının ne olduğunu, nasıl yapılacağını, aslında çok geniş bir alanı kapsadığını, özellikle örgütsel gelişme, finansal planlama, insan kaynakları, üretim hizmet yönetimi, pazarlama, bilgi teknoloji sistemleri, proje yönetimi, ekonomide çevresel etüdler gibi çok geniş bir

alan olduğunu ve bu anlamda meslek mensuplarımızın mutlaka uzmanlıklarını geliştirmesinin gerekli olduğunu altını çizdiler.

Esra Aslanertik; kurumsal, sosyal sorumluluk ve iyi yönetimin ne olduğunu, nasıl yapılacağını, alanlarını geniş bir şekilde anlattılar. Özellikle bazı skandalardan sonra kaybedilmiş toplumsal güvenin sağlanması açısından kurumların mutlaka iyi yönetim ve iyi kurumsal yönetim ilkelerinin olması gerekli olduğunu, bağımsız denetim ile yönetim danışmanlığının birbirinden ayrılması gerekli olduğunu ve yeni bir iş alanı olarak finansal raporlamanın yanı sıra kurumsal raporlama işinde meslek mensuplarının iş edinmesi gerekli olduğunu ifade ettiler.

Çağnur Balsarı ise; meslek mensuplarının Türkiye'deki özellikle bu tanıma birçoğumuz hoşgörüyü bakmayabiliriz ama bu sadece Türkiye'ye özgü değil muhasebede elde edilen gelirin yapılmasında dört büyükler olgusu hem dünyada var, hem bizde var. Benim bildiğim kadarıyla Amerika'da bu en az yüzde 90 pazar dört büyüklerin elinde. Türkiye'de de bu rakamın yüzde 80'ler civarında olduğunu biliyoruz. Şimdi burada sevgili hocamızın çizdiği bir konu var çok önemli, ki bizde hepimiz biliyoruz ki özellikle Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdiği zaman meslek mensuplarının yıllarca vergi için değil bilgi için muhasebeye doğru bir gidiş olduğunu hepimiz biliyoruz. Şimdi burada şu söyleniyor, sayın hocam da bunu ifade etti; meslek camiasının yeteri kadar işte hazır olmadığını, yeteri kadar insan kaynağı olmadığını hatta zaman zaman meslek mensupları, ki biliyorsunuz TTK yürürlüğe girdiği zaman, gireceği zaman tüm finansal tavrı UFRS'ye göre düzenlenmesi konusu var, bunu dahi bilmedikleri ifade ediliyor. Ben bu görüşe bir örgüt temsilcisi olarak katılmadığımı belirtmek istiyorum. Çünkü bu camia, muhasebe camiası yeniliğe son derece açık olan ve yeniliğe çok kısa sürede adapte olan bir camiadır. Sadece çok yakın bir zamanda bir örnek vereceğim; bir enflasyon muhasebesi ucubesi vardı, sonuçta ne oldu şu an herkes bilmiyor ama bu camia bu işi yapmaktan dolayı hiçbir gelir elde etmemesine rağmen çok kısa sürede enflasyon muhasebesini öğrenmiştir ve toplumsal sorumluluğu yerine getirmiştir. Şimdi TTK konusu yürürlüğe girdi, ki çok yakından takip ediyoruz, iki tane önemli konu vardı bunu sizlerle paylaşmamız gerekiyor TÜRMOB açısından. Bunlardan bir tanesi hocamın ifade ettiği pazarın paylaşması konusudur. Yani tasarıda büyük ve orta ölçekli işletmelerin işlemlerinin bağımsız denetim şirketleri tarafından yapılması ve küçük ölçekli işletmeninse iki SMMM veya iki YMM tarafından yapılması şeklinde değil mi Sayın Pişkin?

Boyut buydu. Ama TÜRMOB'un başından beri, ki biz bunu dört büyükler ki Türkiye temsilcisi arkadaşlarımızdır ama bir şey var; bu pazarı hep birlikte paylaşacağız. Bu pazarı hep birlikte paylaşmak zorundayız dolayısıyla tasarı böyle çıkmış olduğu zaman o zaman hocama ben katılıyorum, bizim büyük çoğunluğumuzun bu yeni iş alanından payımızı almamız söz konusu değil. Bu anlamda TÜRMOB'un önerisi doğrusu bu ki, TOBB'a gerçekten çok teşekkür ediyoruz, özellikle isim de vermek istiyorum, TOBB Başkan Vekili Halim Mete meslektaşımızdır, parlamentoda görüşme aşamasında bize çok ciddi katkı sundu. Orada iki SMMM'yi veya iki YMM'yi bire indirdik ama büyük işletmelerin, büyük şirketlerin, büyük ölçekli firmaların denetimini bağımsız denetim şirketlerinin, küçük ve orta ölçekli işletmeleri ise denetiminin bir SMMM veya bir YMM tarafından denetlenmesi şeklinde kabul edildi. Bu bizim için TÜRMOB açısından son derece önemli ve size her zaman söyledik, bu pazarı eğer birlikte sürdürmek istiyorsak SM'si, SMMM'si, YMM'si birbirimizin göz nuruna göz dikmeden bu alanları paylaşmamız gerekiyor. Bu anlamda sevgili hocam hiç endişe duymayın bu yasa parlamentodan çıktığında bu meslek örgütü nasıl enflasyon muhasebesini çok kısa sürede öğrendiyse TÜRMOB ve 78 Odamız kurumsal yapılarımızı kurarak bu sürecin altından kalkacağımızı belirtmek istiyorum. Ve sevgili hocam son bölümünde şunu ifade etti, gerçekten bizim de yıllardır savunduğumuz bir konudur, artık meslek mensubu her işi bilen bir meslek mensubu olmaması gerekiyor. Gerçekten uzmanlaşmalıyız, yıllardır savunduğumuz bir konu. TÜRMOB'un 13 tane projesi var, bu yapılan forum da bu projelerden bir tanesidir. Bu projelerden bir tanesi uzmanlaşmadır, zannediyorum önümüzdeki süreçte daha çok uzmanlaşmaya doğru gideceğiz ve hocamın önerisine katıldığımı belirtiyorum. Eğitim zaten bizim sürekli yaşam boyu eğitim dediğimiz konu bu meslek camiası kadar eğitim yapan başka bir kuruluş yok, bundan da vazgeçmemiz söz konusu değil.

Evet değerli arkadaşlar dört konuşmacı benim tespit edebildiğim kadar özet olarak aktardığı hususlar bunlar. Şimdi sözü size bırakmak istiyorum. Her ne kadar saat 17:00'de bitirmeyi düşünsek de biraz sarkabilir. Ben önce format itibarıyla söz almak isteyen arkadaşların isimleri yazmak istiyorum ve ondan sonra da yine katkı, söz alan arkadaşım eğer katkı sunmak istiyorsa katkı, soru sormak istiyorsa hangi konuşmacıya sorusunu yöneltiyorsa bunu belirtmelerini rica ediyorum. Evet isimleri almak istiyorum.

Yılmaz ŞANLI
Mersin

- Sayın Başkanım, değerli katılımcılar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Mersin'den katılıyorum. Mersin Mali Müşavirler Odası TESMER Yönetim Kurulu üyesiyim, mali müşavirim. Şimdi muhasebeci ve mali müşavirlerin fiilen yaptıkları meslek sırasında çok önemli iki tane görevi yapıyorlar ancak bu görev ne meslek yasasında ne ücret tarifesinde tanımlanmamış. Birincisi; özellikle tam tasdik ve katma değer vergisi iadesi raporu yazan yeminli mali müşavirlerin karşıt inceleme tutanakları biz SM ve SMMM'ler tarafından hazırlanıyor. Ancak biz kendi müşterimizin düzenlediği faturaya ilişkin karşıt inceleme tutanağını imzalıyoruz ancak biz kendi alınıma ilişkin bir karşıt inceleme yapma yetkisine sahip değiliz.

Kayıt dışı ekonominin önlenmesi için sahte ve muhteviyatı yanıltıcı belgenin kayıtlarımıza intikal etmemesi için bu konuda SM ve SMMM'lere karşıt inceleme yapma yetkisinin verilmesi gerektiğini, özellikle forumun gündemi olan mesleğimizi iş geliştirme ve zenginleştirmeden biri olarak öneriyorum. İkincisi de; yeminli mali müşavirler katma değer vergisi iadesini raporunu alıyorlar ancak rapor istemeyen 4.000 YTL altındaki ve vergi, sigorta, prim borçlarına mahsup edilen KDV iadelerindeki bütün süreci biz muhasebeci ve mali müşavirler yapıyoruz. Yani KDV iade dosyasını biz hazırlıyoruz, listeleri biz hazırlıyoruz. Ancak hiçbir yerde bizim adımız da yok imzamız da yok! Bunun karşılığı ücret tarifesinde de yok. Bazı meslektaşlarım para alıyor bazıları alamıyor. Bunun da meslek yasamıza bir iş olarak yer alması ve karşılığının da ücret tarifesinde belirlenmesi nasıl ki yeminli mali müşavirler KDV iadesi raporunun ekinde ücret sözleşmelerini sunuyorsa biz de bu tür mahsuben yapılan KDV iadeleri için de ücret sözleşmemizi ve makbuzumuzu kesip bizlere de yeni bir iş olanağı sağlanmış olsun.

Üçüncü konu; sınırlı uygunluk denetimine ilişkin meslek kararımız yayınlanmış ancak bunun TÜRMOB'un Maliye Bakanlığı'nı ikna etmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Yapılacak incelemelerin standart bir rapor örneği şeklinde hangi konuların, hangi şekilde inceleneceği ve rapora yazılacağı belirlenmesi ve tam tasdik kapsamına girip tasdik yaptırmayan, belli ciroyu aşan firmaların bu şekilde sınırlı uygunluk denetimini belli bir süre içinde SM ve SMMM'lere yaptırarak bakanlığa, mali idareye sunması sağlarsa bu da bize çok önemli bir gelir kaynağını yaratacağını düşünüyorum. Son önerim de; bu muhasebe mesleğinde işimizi geliştirmemiz, zenginleştirebil-

memiz için muhasebe bürolarının acilen bir takım standartlara kavuşturulması lazım. Bu standartların acilen tüm meslek odalarında tartışılarak bürolarda tutulacak defter sayısından, bürolarda yer alması gereken teknolojik alt yapıya kadar tartışılması çıkacak sonuçların da bir standartla belirlenmesi halinde meslek mensupları bürolarında kaliteli hizmet sunacaklar ve hak ettikleri ücretleri alacaklardır. Bu konularda TÜRMOB'un çalışma yapmasını diliyorum, hepimize teşekkür ediyorum.

Bahri GÖKMEN
Muğla

- Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası mensubu, TESMER Yönetim Kurulu üyesiyim. Saygıdeğer misafirler, değerli meslektaşlarım mesleğimize her yıl yüzlerce yeni meslektaşımız katılmakta ve çığ gibi büyümekteyiz. Diğer meslek kollarına giriş sadece o meslekle ilgili üniversiteyi bitirecek mümkün iken bizim mesleğimize ise işletme, iktisat, finans, ön lisans, ticaret lisesine kadar bütün okul mezunları girebilmektedir. Bunun da mesleğimizde enflasyon yaşanmasına neden olduğu aşıkardır. Biz mesleğimizde iş geliştirme ve zenginleştirme çareleri ararken bu durum bize köstek olmaktadır. Peki nedir çözüm? Bunun çaresi yok mudur? Elbette vardır değerli meslektaşlarım. Bunun bir tek çaresi vardır bence; bu çareyi I. Türkiye Muhasebe Formu'nda da acizane açıklamaya çalıştım ama dikkat çekmeyi başaramadım. Fakat bu düşüncemi her platformda dile getirmeye devam edeceğim. Kısaca özetlemeye çalışacağım, mutlaka birçok atladığım fikirlerim olabilir ama ben burada ana temayı vermeye çalışacağım. Bunu şekillendirerek Maliye Bakanlığı'na kabul ettirmek TÜRMOB'umuza düşecektir.

Devletimiz 3568 sayılı yasa ile milyarlık ciroları olan holdinglerin, şirketlerin, kuruluşların, ticaret erbabının muhasebesini, vergisini bizlere emanet etmiştir. Bizim hazırladığımız, tasdik ettiğimiz bilançolara, beyannamelere göre vergi tahsilatını yapmaktadır. Buraya kadar her şey doğru ve güzel ama bundan sonrası çok düşündürücü. Devlet kendi bünyesindeki resmi dairelerin muhasebe, vergi ve harcamalarını ehil olmayan kişilere emanet etmektedir. Bir hastanenin milyarlık inşaat veya cihaz alım işini altı sene tıp okumuş bir başhekim yapmakta, orman müdürlüklerinde milyarlık kereste alım-satım yine dört sene orman mühendisliği okuyan kişilerin yaptığını görüyoruz. Belediyelere baktığımızda bu durum daha içler acısı, hala ilkokul mezunu muhasebe müdürleri var. Milyarlık ihalelere imza atıyorlar. Tabii burada yapılan

hatalardan dolayı riske giren belediye başkanı oluyor. Bayındırlık müdürlüklerine gelelim, burada da milyarlık işlere imza atan yine inşaat mühendisi veya mimar. Silahlı Kuvvetlerde bu aynı şekilde.

Sonuç olarak devlet gelirlerini toplamak için 3568 sayılı yasayla muhasebeyi nasıl bizlere emanet ettiyse gerek kamu gelirleri gerekse devlet harcamaları yapan kurumlarda da yetkili olarak 3568 sayılı yasa ile yetki almış meslek mensuplarını görevlendirmek ve bu işin sorumluluklarını da meslek mensuplarına vermek durumundadır. Devlete ait kurumların muhasebe bölümlerine memur veya yetkili alınacağı zaman şu okul, bu okul mezunu yerine 3568 sayılı yasaya göre yetki almış serbest muhasebeci mali müşavir alınacaktır diye ilan etmelidir. Bu şekilde olması hem devlete gelir ve giderin uzman kişilerce yapılmasını sağlayacak hem de mesleğimizde yaşanan enflasyonun önüne geçilecektir diye düşünüyorum. Zaten gördüğüm kadarıyla devlette bu işten muzdarip olduğu için 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolörlük Kanunu çıkarmış bulunuyor. Ve kanunun ana maddelerinden bir tanesi; kabul edilmiş muhasebe sistemine uygun olmasını istiyor. Bu çok güzel de tek düzen muhasebe sistemini kim uygulayacak arkadaşlar? Doktorlar mı, mühendisler mi, belediye başkanları mı yoksa askerler mi? İşte sorun burada. Bu işin uzmanı onlar değil ki! Herkesin kendi işini yapması gerekmez mi? Öyleyse 5018 sayılı kanuna ek bir maddeyle kanunda adı geçen kamu kurum ve kuruluşlarında 3568 sayılı yasayla yetki almış meslek mensubu yetkili olarak çalıştırılmalıdır ibaresi konması yeterlidir diye düşünüyorum. Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum .

İslam DOĞAN
Yalova SMMM Oda Başkanı

- Sayın Başkanım bu formu düzenlemede emeği geçen ve katkı sağlayan herkese teşekkür ediyorum. Ben İslam Doğan Yalova Oda Başkanım. Şimdi bildiğiniz gibi her meslek grubu bir sosyal kesime bağlı olarak varlığını sürdürür. Bizim meslek mensuplarının yüzde 80'i benim tespit ettiğim kadarıyla yani bürosunda defter tutan meslek mensuplarını kast ediyorum, bu da mesleği fiilen yapan TÜRMOB üyelerinin yüzde 80'i diye tahmin ediyorum. Biz bürolarımızda asgari ücret tarifelerine dahi zor uyarak para tahsil etmeye uğraşyoruz. Yani bizim meslek mensuplarının büyük bir kesimi, çok büyük bir kesimi varlığını sürdürmeye çabalıyor. Bizim dayandığımız sosyal kesim küçük esnaf kesimi. Küçük esnaf kesimi her gün biraz daha çözümlenerek hızla

yok olma yolunda ilerliyor. Bizim Türkiye'nin en küçük illerinden biri olmasına rağmen Yalova'da bile Özdilek, Carrefour ve Migros mağaza açıyor, iki tanesi açıldı ve bunlar sattıkları ürün çeşitleriyle yüzlerce esnafın yaşamını yok etme yolunda ilerliyor. Ben şunu rica ediyorum; bu binleri ifade eden bürolarında defter tutan her ne kadar bizim için uygun olmasa dahi varlığını işletme defteri ile sürdüren binlerce meslek mensubumuza yeni iş alanları bulma konusunda bu forumlarda tartışılmasını diliyorum , başarılar diliyorum, teşekkür ediyorum.

Mehmet KOÇ **Ankara**

- Sayın Başkan güzel bir forum oluyor, teşekkür ederiz. Ben Çağnur Hocamın tespiti ile başlamak istiyorum, sizde bu tespiti devam ettirdiniz. Muhasebe skandallarından sonra güveni yeniden tesis etmek için verilen hizmetlerde ayırıştırmanın ve aynı hizmetin aynı firmalar tarafından farklı hizmetlerin verilmesinin engellenmesi noktasında biliyorsunuz bir yığın önlem alındı. Bu önlemler rotasyon, denetim hizmeti verilen firmalara danışmanlık hizmetinin verilmemesi gibi veya yönetim kurulunun denetim sorumlu bir üyenin seçilmesi gibi. Bu gelişmeler ışığında şu an Meclis'te görüşülmekte olan Türk Ticaret Kanunu Tasarısında da benzer hükümler yer aldı. Evet bizim mesleğimizin önünü de açacak en büyük gelişmelerden birisi hiç şüphesiz ki Türk Ticaret Kanunu'nun bu mesleğe yüklemiş olduğu fonksiyon. Bir; muhasebe mesleği ticari yaşam için, şeffaflığın sağlanması için bir güvence oluşturuyor. Yine muhasebe mesleği kamusal sorumluluğun oluşturulmasında güçlü bir kamu düzeninin sürdürülebilmesinde bir güvence oluşturacak şekilde denetim hizmetine talip oluyor. Sermaye şirketlerinde denetimin nasıl yapılacağı 400. maddede çok net bir şekilde ifade bulmuş durumda. Şu an bildiğim kadarıyla 400. madde Adalet Komisyonu'ndan geçmiş durumda. Şimdi birincisi Bumin Hocamın da tespitleri ışığında bir danışmanlık hizmetleri bağımsızlığı ortadan kaldırmasından dolayı denetçi firmaların yapmamasını öngörüyor. Ancak bunda sadece vergi danışmanlığı bağımsızlığı engellemez, denetçi firma veya denetçi vergi danışmanlığı da yapabilir diyor.

Birinci sorum Bumin Hocama, gerçekten bazı ülkelerde bu böyle vergi danışmanlığı verilen firmalara denetçilik de yapabiliyor. Gerçekten ülkemizde bu denetçi bağımsızlığını ortadan kaldırır mı, bunun irdelenmesinin tekrardan yararlı olacağını düşünüyorum. İkincisi; rotasyon çok önemliydi, tabii ki ülke-

mizde güçlü kurumsal yapıların oluşabilmesi için şirket rotasyonu gerekirdi diye düşünüyorum. Tasarının ilk halinde şirket rotasyonu vardı daha sonra herhalde şirket rotasyonu kaldırıldı, bunun yerine ekip rotasyonu getirildi. Ekip rotasyonu gerçekten şu an sizin de tespitleriniz noktasında yüzde 80'lere varan dört büyüklerin gücünün devam etmesi anlamına geliyor diye düşünüyorum. Bilmiyorum bir kez daha tekriri müzekkere yapıp Adalet Komisyonu'nda şirket rotasyonunun yeniden maddeye konulması mümkün müdür? Bunun bir kez daha değerlendirilmesini istiyorum çünkü güçlü kurumsal yapılar böylesi bir zorlamayla da gündeme gelebilir diye düşünüyorum. Bizde en büyük eksikliklerden birisi yabancı denetim firmaları karşısında yerli meslek mensuplarının oluşturduğu güçlü, kurumsal yapıların olmaması diye düşünüyorum.

Bir başka sorum, gerçekten denetim farklı gözlerle yapılması gereken bir iş tir. Şimdi küçük sermaye şirketlerinde bunu anlayabiliriz, bir külfet olmaması açısından tek kişi denetimini savunabiliriz ancak orta ölçekli firmalarda da mutlaka denetim bir ekip işi ile yapılması gerekir diye düşünüyorum. Bu da bir handikap yaratabilir önümüzdeki süreçte. Denetimden umulan faydayı ortadan kaldırabilir diye düşünüyorum. Gerçekten bunun bir kez daha gözden geçirilerek olabilirse tekriri müzekkere noktasında değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Gülender ALTINOK

Mersin

- Gülender Altınok, mali müşavir, Mersin Oda'sı adına katılıyorum. Forum boyunca mesleğe katkı açısından yorumlar getirdik, önerilerde bulduğumuz işte iş alanlarımızı genişletmek adına neler yapabiliriz dedik. Ben hep şunu merak etmişimdir, biz kendi iş alanlarımızda bile, onlara bile sahip çıkmazken nasıl farklı bir iş alanı yaratabiliriz diye düşünüyorum. Bunu niye söylüyorum? Yasamızda çok net bir ifade var; yeminli mali müşavirler defter tutamaz diye belirtiliyor ama, yeminli mali müşavirler tam tasdik kapsamında bakmış olduğu firmalarda meslek mensubu olmayan elemanların yapmış olduğu işlemleri bu sözleşmelerle beyanları veriliyor. Peki biz burada nasıl yeminli defter tutmamış oluyor, onun mantığını bir türlü anlamıyorum zaten. Artı muhasebeyi de meslek mensubu olmayan insanlar tutmuş oluyor diğer taraftan da. Bir kere bu konuda TÜRMOB'un kesinlikle net bir tavrını çok merak ediyorum, bu konuda yorumu nasıl olacak çok merak ediyorum. Yani

biraz önce siz söylemiştiniz, işte mali müşavir yeminliler biz birbirimizin işte rantına göz dikmeyelim, o zaman burada da aynı şey geçerli olsun diye düşünüyorum ben. Ve bunun dışında bazı rayiçlerin altında muhasebeci bulundurmama zorunluluğu sebebiyle meslek mensuplarının dışında meslek mensubu olmayan insanlar defter tutuyorlar. Öncelikle bizim bunlara bir karşı koymamız lazım ondan sonra bizim daha farklı alanlarda nasıl ilerleyebiliriz onu tartışmamız lazım diye düşünüyorum. Bu konuda fikrinizi istiyorum. Teşekkür ederim.

Hayri GÖRE **İstanbul**

- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Öncelikle bu forumu düzenleyen, emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum, kurumunuza teşekkürlerimi sunuyorum. Az önce söz alan arkadaşıma ayrıca teşekkür etmek istiyorum çünkü bu forumun konusunun meslektaşlarımızın sorunlarının neler olduğunu kısaca özetledi, çok net olarak özetledi. İnanıyorum ki bundan sonraki forumlarda daha farklı formatlarla karşılaşacağız. Mesleğin sorunlarının daha fazla tartışacağı forumlarla karşılaşacağız. Geçen akşam sayın üstadımız Masum Türker'in bir televizyon programında izlemiştim, çok doğru bir sözü vardı onu hatırlatmakta yarar görüyorum. Demişti ki; "Konuşturulmayan bir ülke olduk maalesef, konuşan insanlar da baskılarla susturulmak zorunda kaldılar" ama bizim meslek platformumuzda konuşan meslektaşlarımız var, konuşan bir meslek örgütü olduğumuzu ispat ediyoruz. Öncelikli olarak Sayın Çağnur Balsarı Hoca-ma sormak istiyorum; tekelci denetim firmaları ile meslektaşlarımızın gerçekten reel rekabet koşulları var mı ya da nasıl olabilir?

Kurumsal sosyal sorumluluk konusunda Sayın Esra Aslanertik'e bir soru yönelmek istiyorum. Meslektaşlarımızın, meslek mensuplarımızın kurumsal sosyal sorumluluklarda rolü ne olmalı? Örneğin Erebol firmasının çevreye verdiği zarar karşısında firmanın muhasebesini tutan meslektaşlarımız o firmanın atıklarını, kullandığı malzemeleri bunlarla ilgili bütün bilgilere sahipler. Bunları kamuoyuna doğru olarak veriyorlar mı, bu konuda sorumlulukları nelerdir, ne olmalıdır?

Bunun dışında da vergi için değil bilgi için muhasebe sözünüze sonuna kadar katılıyorum Sayın Başkanım ancak mahalli idare maalesef bizi böyle görmüyor. Bunu böyle görmemekte de devam edeceğini de diliyoruz. Her yıl yaşa-

dığımızı bu yıl yine yaşadık, yaşayacağız. Bizden istenen geçen yılki beyannamelerin üzerine % 20 arttırın gerisine karışmam, bizde bunu incelemeyeceğiz. Bilgi için muhasebeyi zorluyoruz ancak mali idare bizden vergi için muhasebe istiyor. Mesleğin bağımsızlığı maalesef ve maalesef burada sıfıra iniyor. Dünya Muhasebe Kongresinde gördük, dünyada muhasebe mesleği unvanları tek bir unvanda. Biz 3568 sayılı yasa ne zaman değiştirebileceğiz ya da bu konuda nasıl bir çalışma yapmamız gerekiyor? Anladığım kadarıyla, bildiğim kadarıyla 3568 sayılı yasa için Meclis'te bir teklif var, yine o teklif seçim yatırımı sanıyorum. Eğer burada da 3568 sayılı yasanın gerçekte mesleğe girişlerle lisans seviyesinin çekilmesi, tek unvan, tek oda getirilmesi, örneğin mesleki unvanlarla haksız rekabetin önlenmesi için yeminli mali müşavirliğin ortadan kaldırılması, bunlar sağlanmadıkça inanıyorum ki mesleğimiz gerçekten olması gereken saygınlığa zor oturacak, çok çaba sarf ediyoruz örgüt olarak görüyorum, hepimiz görüyoruz ancak meslek saygınlığı maalesef kamuoyuna mal edilmekten geçiyor. Önce mahalli idareden bağımsız sonra da gerçek dünyadaki unvanlara eş değerde tek unvanla oluşacak bir meslekle mümkün ancak. Teşekkür ediyorum.

Ali Atilla PEREK
Marmara Üniversitesi

- Ben Marmara Üniversitesi İngilizce İşletmede araştırma görevlisiyim. Adım Ali Atilla Perek. Benim burada bir şey eklemek istemişim, eklemek istediğim konu değerlendirme konusu. Şimdi değerlendirme konusu her geçen gün artmakta çünkü IFRS yani Uluslararası Finansal Raporlama Standartları tarihsel maliyetleme ve değerlendirme konusu yerine makul değerle değerlemeyi ön plana almakta her geçen gün. Ve bu durumda da bir değerlendirme söz konusu yani muhasebecilerin bir değerlendirme yapması ortaya çıkıyor. Aslında yurt dışında ve özellikle Amerika'da değerlendirme konusu aslında bir meslek gibi, çok ciddi bir örgütlenmeleri var ve bu değerlendirme mesleğinin de aslında kökeninde hep muhasebeciler bulunuyor.

Uluslararası bir gelişme de, uluslararası değerlendirme standartları oluşturulmaya başlandı. Şu an da üç tane sanırım uluslararası değerlendirme standardı var. 13-14 tane de kılavuz notu var. SPK bunları çevirdi birebir Türkçe'ye fakat IFRS uluslararası değerlendirme standartlarındaki değerlemeleri dolaylı olarak gösteriyor, değerlendirme metodlarını dolaylı olarak gösteriyor ama uluslararası değerlendirme standartları hep IFRS'ye atıfta bulunuyor. Yani sözün kısası IFRS ilerde

büyük bir ihtimal, UFRS diyorum özür dilerim, UFRS ilerde büyük bir ihtimalle ilerde uluslararası değerlendirme standartlarına atıfta bulunacak ve bir değerlendirme konusu her geçen gün daha ön planda olacak. Benim burada demek istediğim muhasebecilerin, ki bu değerlendirme konusu muhasebeciler için son derece önemli hale gelecek ve gerek standartlarla gerek şu anda da öyle, muhasebecilerin değerlendirme konusunda ön plana çıkması gerektiğini düşünüyorum. Bir değerlendirme mesleği Amerika'da ya da yurt dışında olduğu gibi oluşacaksa Türkiye'de de muhasebecilerin bu konuda ön planda olması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum, saygılar.

İlhan GÜVEN **İstanbul**

- İlhan Güven, İstanbul Oda'sından katılıyorum. Konuşmacılara çok teşekkür ediyorum, son derece yararlı oldu. Benim söylemek istediğim bir-iki şey var, Aslı Hanım'a katkı anlamında ya da düşüncemi o konuda, yönetim danışmanlığı konusunda kullandığı bir cümleden hareket ederek söylemek istiyorum. Bilginin toplanması ve anlamlı hale getirilmesinden bahsetti yönetim danışmanları için. Ben şöyle düşünüyorum; bilgi toplanmaz, veriler toplanır bilgi üretilir şeklinde düşünüyorum. Anlamlı, zaten bilgi anlamlıdır. Eğer anlamsız ise bu bir bilgi değildir şeklinde düzeltme yapmak istiyorum. Çünkü anlamlı olmayan bir şeyi işletmede değerlendirme yapılamaz, yönetim danışmanının asıl görevi de işletmedeki verilerden elde edeceği bilginin üretimi ya da üretilmiş bir bilginin kullanılabilir bir bilgi haline getirilmesi konusunda danışmanlık yapmaktır. Ben böyle düşünüyorum, teşekkür ederim.

Ünal TAYGAÇ **Ankara**

- Ünal Taygaç. Merhaba, forumu düzenleyen yetkililere öncelikle çok teşekkür ediyorum. Şu ana kadar bireysel olarak benim anlamımda çok zenginleştiğini düşünüyorum. Söyleyeceklerim şöyle; kişisel olarak, öncelikle Ankara'dan katıldığımı beyan edeyim, mali müşavir olarak çalışmaktayım. Çalışan arkadaşlarımla beraber bu görevi ifa etmeye çalışıyoruz. Genel itibariyle küçük ve orta ölçekli firmalara hitap etmekteyiz.

Şimdi sabahki bölümden çıkardığım sonuçlar şöyle, kişisel olarak ve çalışan

arkadaşlarımız olarak bizler her türlü donanımı üzerimize alıyoruz. Bunda neler var? Bilgi birikimimizi gerçekleştirmek, büromuzu zenginleştirmek, teknolojik her türlü olanaklardan yararlanmak bunların her birini yapıyoruz. Tabii bu konuşmalar esnasında da şöyle bir şey çıktı; muhasebeci dediğimiz, mali müşavir dediğimiz kişi öyle bir biyonik yapıya sahip olmalı ki analiz yeteneği olmalı, ikili ilişkileri, insan ilişkileri çok ileri düzeyde olmalı, internet kullanabilmeli, bilgiyi yorumlayabilmeli, okuduğunu anlayabilmeli, kişiyi tanıyabilmeli, müşteriye iyi hizmet verebilmeli gibi böyle bir biyonik yapıda bir meslek mensubundan bahsediyoruz. Bizler bunun için hepsini yaptığımızı düşünüyorum ama tabii ki her zaman kendimizi geliştirme yolu açık.

Bunun sonucunda ben şu açıdan değineceğim konuya birinci olarak; sorumluluklarımızın bizim olduğu yalnız yetkilerimizin kısıtlı olduğunu görüyorum. Bir şey yapacakken önümüze bir takım engeller çıkıyor. Bunun en güzel örneği bence benim aldığım müşterilerime ait şifrelerle internet ortamından müşterilerimin, mükelleflerin SSK ve Bağ-Kur borçlarını görebiliyor iken ve kendilerine uyarılarda bulunabiliyor iken vergiyle ilgili borçlarını stopaj, KDV, Gelir Vergisi vesair gibi borçlarına internet üzerinden erişemiyorum, vergi mahremiyeti yüzünden. Burada ilginç bir çelişki var; vergi mahremiyetinde SSK, Bağ-Kur vergi yalnız stopaj, KDV, Gelir Vergisi, kurumlar onlar mahremiyete giriyor. Bu gerçekten ilginç. Yani bir kısma girebiliyoruz bir kısma giremiyoruz. E tabii şimdi burada sorumluluğumuz var, bu sorumlulukla bir takım işleri yapmaya çalışıyoruz. Yalnız istatistiklere baktığımızda toplan denetim oranının yüzde 1.5 en fazla 2 oranında olduğunu görüyoruz. Yani her yüz kişiden yaklaşık 98'i sistemin dışında kalabiliyor, ortalama iki kişi buna en iyi ihtimalle üç diyelim, beş diyelim. Geri kalan büyük bir çoğunluk dışarıda. Birde tabii bu dışarıda olan kişilerden biraz önce de bahsedildi dört büyük denetim firması yüzde 80'ini, bu yüzde 80'lik kısma artık ilk 500 firmamı giriyor, ilk 1000 firmamı giriyordur onu bilemiyorum ama bizler maalesef geri kalan yüzde 20'lik büyük bir çoğunluğun muhasebe işlemlerini, müşavirlik işlemlerini yapmak zorunda kalıyoruz. Ancak pastadan daha büyük payı alan gelirler daha büyük o firmalardan elde edildiği için diğer denetim firmaları olurken bizler daha çok firmayla daha çok eziyetle uğraşmak sonucunda daha az pay almakla karşı karşıya kalıyoruz.

Burada meslek oluşturma yani mesleğin kriterlerini oluşturmak, mesleğin değerlerini oluşturmaktan bahsedildi, mesleğimizi oluşturmak sadece bizler için değil meslek mensupları için değil bence öncelikle bakanlığımızın yani kanun koyucunun devletın de yararına olacağı bir şey açısından düşünüyö-

rum. Çünkü biz ne kadar sağlıklı bir meslek oluşturursak o kadar çok fazla gelir elde edilir müşterilerden, mükelleften ve bu gelirlerle devletimiz o ölçüde kalkınır. Ancak tabii bunu yaparken önümüze çıkan engeller olarak da bir-iki örnek vermek istiyorum. Biz yıllardır, ben yaklaşık 15 senedir mesleğin içerisindeyim, tabanından beri meslekte çalışıyorum, biz bu konuda yıllardır şunun peşindeyiz; herkese diyoruz ki fişinizi kesin, faturanızı düzenleyin, ilgili yerlerden mutlaka belgenizi alın, belgesiz işlem yapmayın, makbuzunuza alın kayıtlarınız düzgün olsun. Ama birde bakıyoruz ki vergi iadesi denilen sistem kaldırılıyor ve bunun sonucu olarak yine bir istatistik Ocak ayına göre Şubat ayında KDV tahsilatı 92 birim düşüyor. Bu herhalde insanların fiş kesmediği, fatura düzenlemediği ve karşı taraf olarak da kişilerin bu belgeleri almaya gerek duymadıkları sonucunu ortaya çıkartıyor. E biz bir taraftan bu kadar uğraşırken bunlar yayılsın, düzenlensin, herkes bu belgeleri düzenlesin, herkes bunları kayıtlarına geçirsin diye uğraşırken bunun düzenlenmesi bana büyük bir çelişki olarak geliyor.

Buna benzer olarak da yıllardır üzerinde durulan basit usul denilen usulde yoğun bir müşteri potansiyeli olmasına rağmen bu sistem yıllardır kaldırılmakta ve bu sistemden hiç vergi alınmaması bilinmesine rağmen nedeni çok belli olmakla beraber bu konunun üzerine gidilmemekte ve bu usulü kullanan binlerce kişi belki de milyonlarca kişi hiç vergi ödemediği yıllarını geçirmektedirler.

Dolayısıyla sonuç olarak buradan diğer kurum ve kuruluşlarla ilgili bölümü anlattıktan sonra kendi meslek mensuplarımızdan da benim naçizane ricam şu; daha az müşteri için daha çok çalışanla iyi ve kaliteli hizmet vermek için uğraşalım. Saygılar sunuyorum.

Selahattin DOĞAN
Ankara

- Selahattin Doğan, Ankara Oda'sından katılıyorum foruma. Sayın Başkan özellikle bu foruma emeği geçen bütün yetkililere en içten duygularıyla teşekkür ediyorum. Gerçekten çok faydalı bir forum oldu özellikle bizler için. Benim burada birkaç sorum olacak özellikle başkanım size olacak, Yahya Başkanım. Birinci sorum; meslek mensuplarının özellikle gerek serbest çalışan gerek bağımlı çalışan sonuçta bir işverenden bir ücret alıyor ama bu ücreti bazen alıyor bazen almıyor. Bu ücret garantisi için, bu ücret güvencesi için herhangi bir çözüm yolu düşünebiliyor musunuz?

Şu anda bizim en büyük sıkıntımız ücretlerimizi tahsil edememek veya da ücreti kendisi verdiği için bir takım konularda bize yaptırım uyguluyor, defterimi alabilirim, şunu yapabilirim böyle ücret güvencemiz olacak mı? Bu sorularımdan birincisi. Diğer bir sorum da; serbest çalışanların biliyorsunuz ki asgari ücret tarifesi var, bu arkadaşlarımız bu asgari ücret tarifesinin altında iş alması kesinlikle yasaktır, kanuna aykırıdır. Peki bağımlı çalışanlar, özel sektörde çalışan arkadaşlarımız asgari ücretle mi çalışmak zorundalar, bunlar için de böyle bir tarife geliştirilemez mi? Burada da haksız rekabet söz konusu değil mi?

Diğer bir konu da, son söyleyeceğim olay da şu; bankalara vermiş olduğumuz bilanço ve gelir tabloları, finansal tablolar yani. Bunlara özellikle bankalar yeminli mali müşavir onayı veya vergi dairesi onayı istiyor. Siz Türk Ticaret Kanunu'nda bizlere yetki verildiğini, serbest muhasebeci mali müşavirlere bunlara tasdik yetkisi verildiğini söylüyorsunuz ama bizim bu yetkimiz bankalar tarafından tanınmıyor. Bu konuda neler yapmayı düşünüyorsunuz? Herkese teşekkürler.

Gökhan ÇÖZELİ **Mersin**

- Gökhan Çözelî, Mersin. Sorum Sayın Bumin Doğrusöz'e. Hızla gelişen dünyada mesleki açıdan vizyon oluştururken geçmişte ve şu anda üretilen çözümler gelecekte karşılaşılabilecek birçok yeni sorunun çözümüne dayanak olabilir. Bu bağlamda mükellefle maliye arasındaki çatışmayı gelecek açısından kilit, vergi mevzuatını da anahtar olarak nitelendirirsek etkin çözüme ulaşmada vergi danışmanının veya TÜRMOB bünyesinde vergi danışmanları kurulu gibi bir yapının kararlarının mevzuatın karmaşıklığından uzak daha yalın ve şeffaf bir temelde geliştirilmesi yönünde olumlu bir katkı sağlayabileceğini düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsunuz? Teşekkürler.

Emine USTA **Ankara**

- Merhaba herkes hoş geldi. Forum çok güzel emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Bende mesleki geliştirme anlamında bir katkı olacağını düşünerek biz mali müşavirlere hukuk, yani avukatlık yetkisi verilmesini istiyorum çünkü

birçok avukatlara biz danışmanlık yapıyoruz, vergi hukuku, menkul kıymet hukuku ve iş hukuku konusunda. Ben bilirkişilik de yapıyorum. Gelen dosyalardan görüyorum ki bu konuda bayağı yeterliyiz. Bununla ilgili TÜRMOB bir çalışma yapıyor mu; yapıyorsa hangi aşamada? Yapmıyorsa neden? Bu hak bize verilmeli diye düşünüyorum. Ayrıca birde biz hep kendi eğitimimizle ilgileniyoruz ama müşterilerimizin eğitimiyle hiç ilgilenmiyoruz, onlardan doğru veri alamıyoruz, belgeleri düzgün alamıyoruz. Onun için müşteri eğitimiyle ilgili de bir şeylerin yapılması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Ülkü SÖNMEZ

İstanbul

- Sayın Başkan, değerli konuşmacılar ilk önce saatlerce bu forumu izleyen, sabırla izleyen sizleri canı gönülden kutlamak istiyorum. Sonra bu forumu hayata geçiren bu işte emeği olan herkese hakikaten sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ve karşıda yazdığı gibi muhasebe mesleğinin gelişiminde yeni ufuklara ufkumuzu açan konuşmacılara da hepiniz adına teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar bende biraz ufkunuzu açmak istiyorum müsaade ederse-niz Sayın Başkan müsaadenizi rica edeceğim. Deminden beri konuşmacılara katkı sunanları izliyorum. Bir; bakanlık vesayeti kalksın istiyoruz ama bütün konuşmacılar her şeyi bakanlıktan bekliyor. Bize şunu da versin, bize bu parayı da kazandırsın, bu kanunu da çıkarsın, bu tebliği de çıkarsın! Bakın kayıt dışı ile gelişmişlik eş değer. Gelişmişlik arttıkça kayıt dışı ortadan kalkacak. Kayıt dışı arttıkça gelişme şansınız söz konusu değil. Az gelişmiş demiyorum bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde iş önce kanun sonra gelir. Önce hayata geçer, oturur, ondan sonra arkasından müeyyideler, kanunlar yaşama geçirilir. Bakın arkadaşlar bundan 20-25 sene, 30 sene önce herkes adına “doktor” derdi çünkü 7-8 ihtisas dalı vardı doktorlukta. Bugün hiç kimse kendine doktor demiyor, onkoloji mütehassısı, dahiliye mütehassısı, beyin mütehassısı üç yüze yakın mütehassısılık dalı var doktorlukta artık. Şimdi bugün ufkumuzu açtılar.

Ben buraya gelmeden önce İstanbul’da yaklaşık TESMER yönetiminin çerçevesinde UFRS’leri, TMSF’leri BASEL II’leri tartıştık. Şimdi ben yeminli mali müşavirim. Bundan 10 yıl önce mali müşavirdim, 17 yıl önce de hiçbir şeydim. Ancak ben bu mesleğin bir ferdiyim. Şunu hiçbir zaman unutmaya-

lım; muhasebe yok ise hiçbirimiz yokuz! Demek ki önce muhasebe gelişecek. Şimdi bugün ufkunuzu açtılar, biz İstanbul'da muhasebe mesleğinde uzmanlaşmayı tartışırken hiç bunlar aklımıza gelmedi. Muhasebede sektörel uzmanlaşmadan bahsetmeye başladık. Dedik ki, bir kısmımız ihracatta uzmanlaşalım, bir kısmımız inşaatla uzmanlaşalım, bir kısmımız orada bir kısmımız burada. Unvanlara takılıp kalırsak mesleğimizin içerisindeki şu anda mevcut unvanları birbiri üzerine sürtüştürmeye devam edersek hiçbir yere varamayız.

Bir arkadaşım dedi ki, yeminli mali müşavirler firmalarda serbest muhasebeci mali müşavir yok, orada birileri defter yazıyor onları tasdik ediyor. Peki ben size sorayım; ben serbest muhasebeci mali müşavirken X firmasına gidiyordum orada defteri belgesi olmayan birileri yazıyordu, bende onun yazdıklarını kontrol edip beyannameleri tanzim edip vergi dairesine veriyordum. Ne farkımız kaldı yeminli mali müşavirle? Müsaade eder misiniz, bir dakika. Arkadaşlar bu tip detaylara girersek yeni ufuklara ulaşamayız.

Değerli arkadaşlar çok açık ve net söylüyorum; meslekte unvan tartışmasını bir yana bırakıp yeni ufuklarda mesleğinize daha neler katabiliriz bunun hesabını yapmamız lazım. Kaliteli ve iyi meslek yaparsak para da peşinden gelecektir, bunu hep beraber bilmemiz lazım çünkü hepiniz de bir gerçeği bilin, belli bir süre sonra bu unvanların hiçbiri ortada kalmayacak çünkü bakın vergi danışmanlığı geliyor, yönetim danışmanlığı geliyor farklı farklı bu mesleğin içinde farklı oluşumlar gündeme gelecek. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yahya ARIKAN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul SMMM Oda Başkanı

- Evet, ben cevabını vereceğim, siz rahat olun, oturun, lütfen. Merak etmeyin. Evet 13 arkadaşımız söz aldı, katkı sunan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Minik bir turla forumu kapatacağız, Bumin Hocam'dan başlayalım. Siz 19:00 uçağına mı yetişeceksiniz Hocam? Buyurun Hocam.

Doç. Dr. Bumin DOĞRUSÖZ

- Bana yanlış hatırlamıyorsam ki soru vardı. Çok özür dilerim hoş görünüşe sığmayım, soru sahiplerinin isimlerini nota edemedim. Şimdi sorulardan bir tanesi danışman aynı zamanda denetçilik de yapıyorsa bu husus bağımsızlığı kaldırır mı? Yani bir denetçi aynı zamanda eğer vergisel açıdan denetim yapıyorsa yani bir tasdik hizmeti veya beyanname imza işi yapıyorsa zaten doğal olarak onun yaptığı iş vergi danışmanlığını da içerir. Ama bunun dışında bağımsız denetimle uğraşan yani verginin dışında farklı bir maksatla denetim yapan bir kişinin oturup vergi alanında da danışmanlık yapmasının pek fazla bağımsızlıkla bağdaşabileceği kanaatinde değilim. Bu nedenle ayrı ayrı meslekler olması ve örgütlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

İlginç bir soru geldi; ekip rotasyonu yerine şirket rotasyonu daha yerinde değil mi? Kanun tasarısı bu konuda revize edilmelidir dedi. Bu soruya pek fazla bilimsel bir cevap veremeyeceğim çünkü bu sorunun bilimsel bir cevabı yok güçler dengesiyle bağlı olan bir şey. Neden dersiniz, Türk Ticaret Kanunu ilk olarak Adalet Bakanlığı tarafından görüşe açıldığında belli bir süre beş yıl sonra şirketin değişmesi öngörülüyordu ve gerekçesinde şirket değişmesinin denetçinin bağımsızlığı açısından son derece önemli bir husus olduğu yazıyordu. Görüşe açıldı sonra Meclis'e sunuldu. Meclis'e sunulurken beş yıllık süre altı yıla çıktı ve burada "bağımsız denetleme kuruluşu veyahutta denetim takımı değiştirilir" biçiminde değişti. Sonra alt komisyona gitti, alt komisyonda altı yıl yedi yıla çıktı, bu arada da denetim şirketi değişir değil denetim takımı değişire tamamen dönüştü. Ama bunların hangisi bilimsel, neye göre bunlar yazıldı? Bunun tek açıklaması var güçler dengesidir başka bunun bir izahı yoktur. Yoksa yani ilk şekil, ilk tasarı dediğiniz gibiydi ama bugüne geldi. Şimdi bugünden yeniden geriye dönüş olabilir mi, olamaz mı yani Meclis'e verilecek önergelere bağlı. Ama gelişim bu şekilde.

Bunun dışında bir diğer soru da bana, bir dakika özür dilerim saptamaya çalışıyorum, evet Sayın Gökhan Çözeri, mükellefle maliye arasında çatışma kilit, mevzuatsa anahtardır dedi, vergi danışmanlığı mesleği mevzuat karmaşasının giderilmesi bir adım olabilir mi acaba dedi. Aslında tabii yani mevzuat karmaşası, mevzuattaki boşluklar işte düzensizlikler, eskimişlikler sürdüğü sürece veyahutta mevzuatımızın bugünkü haliyle yani bir denetim elemanın ak dediğine öbür denetim elemanı kara dediği, yargıya gittiğinizde "ne akı, ne karası gridir bu!" denilen bir ortamda vergi danışmanlığı mesleğini zaten kurmanın da, başarıya ulaştırmanın da olanağı yok. Dolayısıyla konuşmamın ba-

şında, tebliğimin başında dediğim gibi önce alt yapı olarak bizim vergi sistemimizi düzenlememiz ve düzeltmemiz geliyor. Bu arada avukatlık meselesine top geldi, bir sataşma gibi herkes bir cevap bekliyor zannedersenem. Bunun olamayacağı kanaatindeyim. Neden dersenez, bu apayrı bir uzmanlık ve formasyon işi, bu apayrı bir şey. Yani bir avukatın da evet bende kanunlarla uğraşıyorum, bende kanunları vergi mevzuatını biliyorum, tasdik yapayım demesi ne kadar abes bir şeyse bu da aynı şekilde. Çünkü bizim şu anda bir mücadelemiz var; vergi mahkemesinde biliyorsunuz mesela yargıçların ve hatta mahkeme başkanlarının hukukçu olma şartı yok. Bu yüzden Avrupa Birliği ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bizim vergi mahkemelerini yargı mercii olarak görmeme eğilimindedir. Yani biz burada oradaki bir mücadeleyi verirken burada ayrı bir mücadele açmak, çünkü vergisel sorunları sadece vergi mahkemesindeki sorun diye düşünmeyin, vergisel sorunların bir kısmı da ağır ceza mahkemesine gidiyor. Bu orada savunma işi apayrı bir uzmanlık işidir, ki ben hayretle karşıladım bu öneriyi getiren meslek mensubu arkadaşım iş hukuku alanında avukatlık yapmak istiyor anladığım kadarıyla çünkü biz iş hukukunu çok iyi biliyoruz dedi.

Bir hukuk dalını çok iyi bilmek başka şeydir onun usul hukukunu ve hakkın gerçekleştirme yollarını sağlamak çok farklı bir meslektir diye düşünüyorum. Bunun ötesinde gerek AB gerek OECD ülkelerinde vergi danışmanlarına da böyle bir hak ve yetkinin verilmediğini görüyorum. Nitekim avukatları da vergi danışmanı kabul ediyorlar ama onların da vergi danışmanı olarak yapabileceklerine sınır getiriliyor. Mesela bir denetim yetkisi verilmiyor, bir beyanname imzalama veya tasdik yetkisi bazı basit beyannamelerin dışında verilmiyor. Dolayısıyla meslekleri birbirine fazla karıştırmamak lazım diye düşünüyorum. Ha bunun ötesinde meslekleri birbirine kavuşturmamak gerekir derken, özür dilerim üstadım görüşünüze katılmıyorum, hangi meslek, hangi kanun, hangi yetkiyi verdiyse kanunu dolanmadan o yetki içerisinde mesleği ifa etmek lazım. Yoksa hani aksi takdirde eğer kanunları hani maksat vasıtayı meşru kılar deyip Machiavelli'ye kadar gerçi felsefeyi tartışmak, geri götürmek mümkün ama hani nasıl olsa maksat tahakkuk ediyor deyip de yetki karmaşasını meslekler içerisinde yaratmaya başladığımız zaman işin içinden çıkmaz problemlerle karşılaşırız gibime geliyor. Teşekkür ederim.

Aslı GÜLTEKİN

- Teşekkür ederim tekrar merhaba. İlhan Bey'e katkısından dolayı çok teşekkür ediyorum. Konuya tekrar değinmek istiyorum bende. Bilgilerin toplanılması ve anlamlı hale getirilmesi derken şirketin şimdi ne yapılacağına belirlenmesi açısından söylemişim. Şirket öncelikle bir yönetim danışmanına başvuruyor ve bunun akabinde yönetim danışmanı ilk olarak firmayı tanımak zorunda. İşi ve konusuyla alakalı her türlü veriyi toparlayıp anlamlı hale, yani hedefi doğrultusunda kullanabileceği noktaya getirmek zorundadır. Çünkü buna bir örnek vermek gerekirse bir yatırım yapacaksınız, ilgisini çekmesi açısından söyleyebilirim, denetim skandallarının en büyüklerinden olan Enron vakasında, Enron şirketi Hindistan'da bir enerji santrali yatırımı yaptı fakat yeterli danışmanlık olmadığından dolayı fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Yönetim danışmanı bu tip konularda çok önemlidir. Mesela herhangi bir gelir tablosu bir tek veri anlamında hedef doğrultusunda anlamlı bir veri değeridir. Bunları belirtmek istemişim tekrar teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Esra ASLANERTİK

- Bana yöneltilen soruda meslektaşlarımızın kurumsal, sosyal sorumluluk çerçevesindeki sorumluluklarıydı. Konuşmam esnasında da belirttiğim üzere üçlü raporlama dönemine girmiş durumda işletmelerin çoğu. Sadece finansal raporlar değil sosyal ve çevresel raporların da hazırlanması gerekiyor artık. Ancak sosyal ve çevresel raporları bir muhasebecinin hazırlaması beklentisi kesinlikle söz konusu değil, bunun bir takım çalışması olduğu ancak bu takım içerisinde mutlaka ki finansal performansta kilit rol oynayan muhasebecilerin yer alması gerektiği ve mutlaka sosyal performans ve çevresel performans hedefleriyle finansal performans hedeflerinin ilişkilendirilmesi gerektiği. Yoksa sosyal performans ve çevresel performans, finansal performans desteklemedikten sonra çokta anlamlı olması mümkün olmayacaktır. Birde muhasebeci önce kendisi sosyal sorumluluğu almalıdır ki hazırlamış olduğu raporlarda hesap verebilir, adil ve şeffaf raporlar olsun. Bu yüzden artık sadece yatırımların geri dönüşünü değil dürüstlüğü de geri dönüşünü hesaplayabilen muhasebeciler olması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Çağnur BALSARI

- Tekrar merhaba. Ben öncelikle bir yanlış anlaşılma olduysa onu düzeltmek istiyorum. Ben yetkin ve donanımlı insan gücü kısıtından bahsederken bunun rakamsal bir kısıt olduğunu belirtmek istedim. Muhasebe meslek mensupları şu anda olan mensuplar son derece yetenekli ve değişimlere ayak uyduruyorlar ama bir muhasebe, iyi bir muhasebe meslek mensubunun yetişmesi biliyoruz ki çok uzun yıllar alıyor. Ve önümüzdeki yıllarda gelen değişimlerle şirketlerden gelecek olan talep, hizmet talebini eleman artışı bu talebi karşılayabilecek durumda olmayacak. Bu yeni özellikle Türk Ticaret Kanunu'nda düşünüldüğü gibi olursa. Çünkü şirketlerin çok fazla bir hizmet talebi olacak. Şu anki eleman sayısı buna yeterli olmayabilir ya da gelecekte yeni gelenler ancak yetişme durumundalar. Çok uzun yıllar alıyor. Bundan dolayı bir problem söz konusu. Ben bunu belirtmek istemiştim.

Şimdi bana gelen sorulardan daha çok hep aynı alandaydı, teknelci denetim firmaları ile rekabet mümkün mü? Şimdi öncelikle şunu görmek lazım; büyük şirketler büyük denetim firmaları ile çalışmaya devam edecekler. Neden? Çünkü bu bir kapasite sorunu. İşlemleri çok karmaşık, çok fazla faaliyetleri var. Dolayısıyla bu faaliyetlerin denetimi ya da bunlarla ilgili hizmetlerin verilmesinde de büyük bir kapasiteye ihtiyaç var. Bunu da büyük denetim firmaları genellikle karşılayabiliyor şu anda. O nedenle böyle bir ayırım söz konusu. Nasıl rekabet edilebilir? Rekabet, uzmanlaşma ve kendine yeni iş, farklı şekilde hizmeti vererek, uzmanlaşarak sağlanabilir. Mesela küçük esnaf ölüyor dedik, işte bir Migros geliyor, Carrefour geliyor süper marketler kapanıyor ya da bakkallar kapanıyor dedik. Ama ayakta kalanlarda var, onlara baktığımızda ise ne yapıyorlar? Hizmetlerinde bir farklılık getiriyorlar, yani eve servis yapıyor bakkal, yok farklı bir ürün yelpazesi sunuyor, değişik ürünler getiriyor standart ürünler yerine. Bu şekilde hem varlığını sürdürüyor hem de aslında büyüyor. Bizim bu tarzda düşünerek hizmet çeşitliliğimizi arttırarak belli bir alan içerisinde ve kendimize farklı bir alan yaratarak rekabet etmemiz mümkün diye düşünüyorum. Ayrıca bir başka soru ise müşterilerin eğitimi yönündeydi. Yine o alanda profesyonel iş alanından bahsetmiştim. Biz teke tek bir müşteriyi eğitmemiz ya da onlara bir seminer hazırlamamız gibi bir şey söz konusu olmuyor fakat iş, meslek diğer meslek gruplarıyla bir araya gelerek, onlarla birlikte toplantılar düzenleyip bir profesyonel iş ağı, iş adamlarını da içine alacak şekilde kurarak bu ilişkiler sayesinde ancak belli bir eğitim ve hizmetimizin değerini anlatmamız mümkün olabilir diye düşünüyorum. Çok teşekkür ederim.

Yahya ARIKAN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
İstanbul SMMM Oda Başkanı

- Evet biz teşekkür ediyoruz. Değerli katılımcılar 13 arkadaşımız söz aldı. Tabii TÜRMOB'u hepimiz yakından tanıyorsunuz, yaklaşık yetmiş bin üyemiz var. Bu yetmiş bin üyenin içerisinde işletme defteri ile uğraşan var, bir milyon civarındaki esnafla uğraşan var, bağımsız denetim yapanlar var, uluslararası dolaşım hakkı isteyenler var ve burada söz alan arkadaşlarımız doğal olarak yaşadıkları sorunları da dile getirdiler. Örneğin yeminli mali müşavirle yaşanan sorunlar dile geldi, tahsilat sorunları dile geldi. Bunlar hepsi bizim gerçeklerimiz değerli arkadaşlarımız.

Ben TÜRMOB'un gündeminde olan bazı konu başlıklarını sizlerle paylaşmak istiyorum. Öncelikle Türk Ticaret Kanunu'nu çok yakından takip ettiğimizi ifade ettik. Özellikle bu kanun bir aksilik olmadığı takdirde bu dönem yasalastığında bir kere 01.01.2008'de yürürlüğe girmesi söz konusu değildir. Biz TÜRMOB olarak bunun en az bir yıl süren bir eğitim sürecimiz, en az bir yıl süren bir kurumsallaşma sürecimizin olmasını istiyoruz. Ve örneğin bu şekilde çıktığını kabul ettiğimizde bu kanun uygulaması 01.01.2009 olacaktır ve bu konudaki yaklaşımımız bu şekilde.

Bir diğer konu TÜRMOB'un gündeminde olan projeleri ifade ettik. E-TÜRMOB projemiz var, Luca her geçen gün gelişen bir projemiz. Eğitim konusu odaların kurulduğu ilk günden bu yana vazgeçemediğimiz ki özellikle TESMER'in hem UFRS konusunda hem de TTK konusunda çok yaygın eğitimleri olacaktır. Bunun dışında dört tane dosya hazırlıyoruz şu anda, bunu oda başkanlarının gündemine getireceğiz TÜRMOB olarak. Bu dört başlık belki de biraz önce söz alan arkadaşlarımızın sorunlarına da yanıt verecek başlıklar olabilir. Bunlardan bir tanesi yıllardır dile getirilen Katma Değer Vergisi ve Gelir Vergisi çelişkisi konusunda bir çalışmamız var. Yine bugün çok arkadaşım söz aldı mükerrer 227 ile ilgili bir çalışmamız var ki hakikaten artık mükerrer 227'deki anlayışımızı da tekrar gözden geçirmemiz gerekiyor. Eskiden

beyanname elle verilirken bir ön denetim olgusunu imza boyutunun artık elektronik ortamda başka bir boyuta gittiğinde değerlendirmemiz lazım, ki biz tüm beyannameleri meslek mensupları tarafından verilmesi düşüncemiz var ki mükerrer 227'den öncelikle bunu anlıyoruz ve oradaki sorumluluk kavramının düzeltilmesini düşünüyoruz. Yine dile getirilen tahsilatla ilgili, meslek mensubunun tahsilatlarının hangi yollarla büyük bir orana getirebilirizle ilgili bir çalışmamız, bir dosya başlığı olarak sizlere sunmak istedim. Yine bir başka konu Türkiye'ye özgü tüm vergi daireleri arasında uygulama birliği, bir uygulama rehberi düşüncemiz var, böyle bir çalışmamız var. Yine odalarımızın arasında bir uygulama birliği konusunda bir çalışmamız var ama bir gerçek var mesleki unvanlar arasında da yaşanan sıkıntılar var. Bunların da çözümüne yönelik olan bir çalışmamız var.

Bunları üst üste koyduğumuz zaman zannediyorum birçok sorunu da aşmış olacağız diye düşünüyorum. Tabii söz alan arkadaşlarım haklı olarak basit usulden işletme esasından yaşadıkları sıkıntıları dile getirirken bizim bu forumdaki amacımızın da şu şekilde algılanması gerekiyor; evet bunlar gerçeklerimiz ama önümüzde bu dünya var. Bu dünyada bu süreçte bir TTK var, yine söz alan arkadaşlarımızın bir vergi danışmanlığı, bir yönetim danışmanlığı bunları yeni iş alanı görüp görmeme konusunda tercihlerimiz var. Ve hep ısrarla söylediğimiz nokta şu; biz güçlerimizi birleştirmek zorundayız. Şu sevindiricidir; 1990 öncesi odalar kurulmadan önce han köşelerinde, küçücük yerlerde bu işi yapan arkadaşlarım şimdi daha geniş mekanlarda bu işlerini sürdürüyorlar. Bu Anadolu'nun her tarafında da böyle yapıldığını çok iyi biliyoruz. Ama bu yetmiyor değerli arkadaşlarım! 10 arkadaş, 20 arkadaş, 30 arkadaş, 50 arkadaş güçlerimizi birleştireceğiz. Bunun başka yolu yok!

İkincisi; mutlaka uzmanlaşacağız. Biraz önce ifade edildi artık meslek mensuplarımız her şeyi bilmek zorunda değil. Üçüncüsü; teknolojiyle bütünleşeceğiz ve yabancı dili mutlaka öğrenmek zorundayız. Ve bunları yaparken bir yandan ülke gerçeklerini göreceğiz bir yandan da bugün burada sunulan yeni iş alanlarını da görmek zorundayız. Eğer kendimizi sadece defter tutmaya mahkum ettiğimiz sürece merak etmeyin uluslararası dolaşım alanında birileri gelecektir bu pazardan payını alacaklardır. Ama biz bu şekilde düşünürsek, güçlerimizi birleştirecek herkes bu pazardan payını alacaktır inancındayız. Bu saate kadar sabırla bizleri izleyen siz değerli katılımcılara, sunum yapan değerli arkadaşlarıma sizler adına teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. Teşekkür ederim.

1. ANA OTURUM

KOBİ Muhasebe Standartları

Mustafa ÖZYÜREK
Onursal Başkan
CHP Mersin Milletvekili

- Sayın Genel Başkan, çok değerli hocalarım ve Türkiye'nin her tarafından gelen sevgili meslektaşlarım hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum ve sizlere kısa da olsa bir konuşma yapma fırsatı verildiği için büyük mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum. Dün çok önceden belirlenmiş, davetiyeleri basılmış iktisat fakültelilerin bir toplantısı vardı orada konuşmacıydım. O nedenle aranızda bulunamadım ama bugün hemen geldim, hem arkadaşlarımı, dostlarımı gördüm hem de sizleri topluca görme fırsatını buldum gerçekten çok mutluyum.

Değerli arkadaşlarım camiamız her geçen gün güçlenerek Türkiye'de toplumda etkinliğini artırarak yoluna devam ediyor. Ben bundan büyük mutluluk duyuyorum. Türkiye'de yüzlerce oda var, yüzlerce birlik var ve bizim gibi kurulları 17-18 sene olmuş bir camianın toplumun her kesimini de tanınması, sözüne itibar edilmesi son derece önemlidir. Bu konuda yapılan çalışmaları yakından izlediniz. Geçmişte bazı kanunlarda camiamıza yetkiler veren düzenlemeler yapıldı. Bu yıl iki önemli düzenleme yapıldı. Bunlardan biri 1992 yılından beri hep birlikte gündeme getirdiğimiz mali tatil uygulaması. Mali tatil ile ilgili yasa Meclis'ten geçti Sayın Cumhurbaşkanımız onayladı. 1 ile 20 Temmuz arasında isteyen meslektaşlarımız mali tatil yapacak. Biliyorsunuz; avukatların, hakimlerin geçmişte 45 günlük bir adli tatili vardı. Sonra bu bir aya indi yani avukatların, hakimler ve savcılarının yanında muhasebecilerin, mali müşavirlerin ve yeminli mali müşavirlerin de artık mali tatili var. Bu tatil yapılır yapılmaz, ama bir camianın iddiasını kanıtlaması açısından son derece önemlidir. Ben çok iyi hatırlıyorum 1992 yılında sizlerle birlikte bu konuyu ortaya attığımızda pek çok çevre tebessümle karşılamıştı. "Mali tatil olur mu, dünyanın neresinde mali tatil var" demişlerdi bize. Özellikle Maliye Bakanlığı'ndaki dostlarım bunu söylemişti. Bende onlara demiştim ki bir konunun Türkiye'de düzenlenmesi için mutlaka yurt dışında bir örneğine mi bakmak lazım? Biz öncü olalım, örnek olalım başkaları Türkiye'den örnek alsınlar demiştim.

Gerçekten dünyada ilk kez Türkiye’de mali tatil uygulaması başlamıştır. Bunun başarısı sizindir, camiamızındır, benim mutluluğum o konuda önerge vermiş olmak, oy vermiş olmak, meslek mensubu milletvekili arkadaşlarımla birlikte Meclis’in tümünü ikna ederek bu sonucu elde edenlerden birisi olmaktır ama bunun öncüsü sizlersiniz, bu konuyu birlikte ortaya attık, bu konuyu birlikte takip ettik, son olarak da değerli arkadaşım Mehmet Timur’un başkanlığındaki yönetimde bu konuyu ciddi şekilde takip etti ve sonuçlandırdı. Bir diğer önemli nokta ben ne zaman Sayın Timur’u görsem işte Maliye Bakanlığı ile beyan sürelerini biraz daha uzattırabilmek için bir uğraş verirdi, bu tabii sıkıcı bir iş sürekli talepte bulunuyorsunuz, aslında Maliye Bakanlığı o beyan sürelerini değiştirmek suretiyle bana göre büyük yanlış yapmıştı. O yanlıştan dönmek biraz işlerine gelmiyordu, zorlarına gidiyordu. Ama sonunda o konuda da gelir vergisi ile ilgili düzenleme içinde bu da çözülmüş oldu camiamız açısından önemli bir noktadır. Diyebilirsiniz ki bizim sürelerimiz zaten öyleydi biraz öne çektiler şimdi biraz da ileri aldılar. Şimdi değerli arkadaşlarım ama bunlar önemli kazanımlardır. Bir diğer önemli nokta Türk Ticaret Kanunu biliyorsunuz şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu’nda görüşülüyor. Büyük bir mutlulukla izliyorum. TÜRMOB baştan sona bütün çalışmalarını yakından izliyor. TOBB’la birlikte yakından izliyor. Musa Pişkin arkadaşımız ve Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden bir öğretim üyesi TÜRMOB’u temsilen orada bulunuyorlar, önem verdikleri her konuda söz alıp görüşlerini TÜRMOB’un görüşlerini tutanaklara geçiriyorlar ve önem verdiği, TÜRMOB’un önem verdiği konularda da önergeler vermek suretiyle sonuç alındı. Ben Adalet Komisyonu üyesi olmadığım halde tüzüğün tanıdığı bir haktır bir milletvekili dilediği komisyona katılıp konuşabilir ama oy veremez. Bende o hakkıma dayalı olarak hem yasanın görüşülmesi aşamasında toplantılara katıldım hem de bizimle ilgili düzenlemelerde de bulundum, bana ihtiyaç da yoktu gerçekten kendisini kutluyorum, Musa Pişkin arkadaşımız çok güzel bir şekilde müdahalelerini yapıyor, önerilerini sunuyor ve konuyu anlatıyor, anlatıldığı zamanda çoğunluk tarafından görüşlerimize, TÜRMOB’un görüşlerine itibar ediliyor. Tabii bu tasarı biraz maceralı bir tasarı oldu. Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis’te büyük çoğunluğa sahip olmasına rağmen, Komisyon Başkanı AKP’li olmasına ve büyük çoğunluğu elinde tutmasına rağmen bundan üç ay önce muhalefet engelliyor öyleyse biz bu kanunu gelecek döneme bırakalım diye bir karar aldılar ve üç ay hiç görüşmediler. Oysa CHP Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal pek çoğunuzun da bulunduğu Dünya Muhasebe Kongresi’nde açıkça bu tasarımı desteklediğimizi söyledi. Destekten maksat şudur değerli arkadaşlarım: Biz görüşmeleri güçlendirecek

bir şey yapmayız, yanlışlarla ilgili uyarılarımızı yaparız ve eğer komisyonda mutabık kaldığımız şekliyle geçerse genel kurulda temel yasa olarak yani her kırk maddenin bir madde gibi görüşülmesine onay vereceğimizi söyledik. Bu muhalefet için önemli bir destektir. Bizim engellediğimiz, engellemeye karar verdiğimiz yasaları nasıl üç maddelik yasayı üç haftada çıkaramadıkları kamuoyu biliyor, AKP'liler de biliyor. Hele böylesine 1500 maddelik bir yasayı muhalefet engellemek istediği zaman bunun on sene çıkması söz konusu olmaz. Biz bir temel kanundur, yenilenmesi gerektiğine inanıyoruz, elbette farklı düşündüğümüz noktalar var. O noktalarda iyileşmesi için, düzelmesi için önerilerimizi sunarız ama bizim dediğimiz olmadı biz bunu engelleyelim tavrımız olmaz. Bunu açıkça komisyona katılarak anlattım. Tabii bahane ortadan kalkmıştı AKP şu anda önemli ve güncel görmediği için gelecek döneme aktaracaktı fakat bizimde kararlılığımız ortaya konulunca komisyonda hızlı bir şekilde görüşmeler devam ediyor umarım tamamlanır.

Değerli arkadaşlarım bunlar yeni çağdaş bir meslek sürekli ihtiyaçları olacak. Bu ihtiyaçların bir kısmı sizin iç düzenlemelerinizle, yönetmeliklerinizle, mecburi meslek kararlarıyla düzenlenecek, bir kısmı yasayla düzenlenecek bu yaşayan bir organizma bütün dünyada bu meslek çok önemli bir meslek. Serbest piyasa ekonomisinin olmazsa olmazı muhasebecilik, denetçilik. 3568 sayılı yasa bütün eksiklerine rağmen bana göre bazı yanlışlarına rağmen bizleri örgütlü bir şekilde bir araya getirdi. Bu örgütlülüğün verdiği güçle önemli düzenlemeleri birlikte yapıyoruz, yapacağız. 3568 sayılı yasada fırsat olduğunda istediğimiz gibi çıkacağına inandığımız anda Meclis'in gündemine gelir. Gerekli değişiklikler yapılır. Ama şu anda gündeme getirmeyişimizin temel nedeni şudur; ruhsatsız sınavsız ruhsat almak isteyen pek çok çevre bir yolunu bulup kanuna kendisini yazdırmak suretiyle sınava girmeden ruhsat almak istiyor benim korkum böyle bir tasarımı getirdiğimizde, böyle bir teklifi getirdiğimizde yetmiş bin olan sayımızın hakketmeden 140 bine çıkmasıdır. Onu engelleyeceğimizi gördüğümüz anda 3568'in eksik yanlış yanlarını da düzeltme fırsatını buluruz. Sizleri çok yakından ilgilendiren sosyal güvenlik yasası Meclisten çıkmıştı ama Cumhuriyet Halk Partisi'nin çok haklı itirazları dikkate alınmadan çıktığı için Anayasa Mahkemesine götürdük, bazı önemli maddeleri iptal edildi ve şu anda da ertelendi. 2008'den itibaren çalışanların hakkını gözeten gerçek bir sosyal güvenlik yasasının çıkma şansı, fırsatı doğmuştur. O yasanın iptal edilmesinin çok doğru olduğunu, çok haklı olduğunu, çok hayırlı olduğunu düşünüyorum. Hepinizin çok yakından izlediği gibi o yasa eğer yürürlükte olsaydı bugün emekli olduktan sonra bürosunda çalışmaya devam eden arkadaşlarımızın emekli maaşlarının yüzde 33'ü kesile-

cekti. Bunu savunmak mümkün değil, buna hak vermek mümkün değil, bunun gibi yedi bin iş günde emekli olmayı, dokuz bin iş günde çıkararak bir anlamda mezarda emekliliği getiren bir tasarıydı bununda bizim camiamızı çok yakından ilgilendiren bu kanunu da 2008’de sizlerin görüşlerine uygun olarak, işçi sendikalarının görüşlerine uygun olarak ve Türkiye’nin lehine düzenleme fırsatı bulacağımıza inanıyorum.

Ben bu vesileyle sizleri bir arada görmekten ve bütün sıralarda, bütün koltuklar da doldu. Bu kadar güzel bir katılımı, bu kadar geniş bir katılımı sizleri burada görmekten büyük mutluluk duyuyorum artık camiamız oturmuştur, sorunlarına sahiptir, her konuyu en ayrıntısına kadar tartışmak istemektedir. Bu güzel bir istektir ve TÜRMOB’un da buna cevap verecek şekilde böylesi güzel toplantıları düzenlemesi gerçekten çok yerinde olmaktadır. Ben bu güzel toplantıyı düzenleyen başta Mehmet Timur olmak üzere TÜRMOB yönetimine, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Ve katılımınız için, katkılarınız için hepimize şükranlarımı sunuyorum. Sağ olun, var olun yolunuz açık olsun değerli arkadaşlar.

KOBİ Muhasebe Standartları

Ahmet AKIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Başkan, değerli katılımcılar 2. Türkiye Muhasebe Formunun KOBİ’lerle ilgili Muhasebe Standartları konulu oturumuna hoş geldiniz.

Çok değerli iki konuşmacımıza söz vermeden önce izninizle kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. KOBİ’lerin Türkiye ekonomisinde çok önemli bir yeri var. İlgili otoriteler tarafından da çok çeşitli şekillerde tanımlanıyor. Ancak bu tanımlar genellikle birbirine çok yakın. Aslında eksik olan KOBİ kapsamının darlığı. Sadece makine ve imalat sanayi ve tarıma dayalı sanayi kapsamı yeterli değil. Hizmet işletme-

leri ile turizm işletmelerinin de bu kapsam içine alınması gerekir. KOBİ'ler sayısal olarak Türkiye'deki işletmelerin yüzde 99'dan fazlasını oluşturuyorlar. Yarattıkları KDV, Gayri Safi Milli Hasıla içersinde yüzde 30'lara yakın yüzde 28'ler, yüzde 29'lar civarında. Toplam kredi hacminden kullandıkları kredi oranı ise sadece yüzde 10'lar civarında. Bu oran elbette yeterli değil. Türkiye'de sağlıklı bir sanayi envanterinin olmaması nedeniyle KOBİ'lerin sayılarını ve kapasitelerine de tam olarak bilemiyoruz. Ticaret odaları da diğer sanayi odaları da bu konuda yetersiz kalıyor. Böyle bir envanter yok şu anda. KOBİ'lerle ilgili muhasebe standartlarının gündeme gelmesi aşağı yukarı tüm dünyada eşzamanlı olarak ortaya çıktı. IFAC daha doğrusu Uluslararası Muhasebe Standartları kurulu geçen Şubat ayında KOBİ'lerle ilgili Muhasebe Standartları Taslağını web sayfasına koydu ve tartışmaya açtı. Türkiye Muhasebe Standartları kurulumuz da sanırım çok kısa bir süre içersinde bu taslağı kamuoyuna sunacaklar. Avrupa Birliği'nde ise KOBİ standartları ülkeler arasında serbest bırakıldı. ABD'de ise KOBİ'lerle ilgili bir standart olmadığını, sadece uluslararası finansal raporlama standartları olduğunu biliyoruz. Orada ayrı bir standart yok KOBİ'lerle ilgili. Genel standartlardan gerekli olanı kullanıyorsunuz. Aslında genel olarak baktığımız zaman KOBİ'lerle ilgili muhasebe standartları Türkiye Muhasebe Standartlarının biraz kısaltılmış bir hali ve tam anlamıyla da Türkiye Muhasebe Standartlarına dayalı olacak standartlar. Bu standartların KOBİ'lerle ilgili Muhasebe Standartlarının özellikle bizler açısından öyle zannediyorum ki buraya katılan şu gurubun, şu topluluğun yüzde 90'ını çok yakından ilgilendiriyor ama bir şey daha bizleri, meslek mensuplarını çok yakından ilgilendiriyor. Türkiye Muhasebe Standartlarını öğrenmeden, Türkiye Muhasebe Standartlarının tam anlamıyla uygulamasını yapmadan KOBİ standartları diye bir şey zaten olmaz. Demek ki, hepimiz önce Türkiye Muhasebe Standartlarını tam anlamıyla kavrayacağız ve bunları uygulama becerisini elde edeceğiz. Tabii bu iş kolay da değil. Yani önemlide bir eğitim sürecini gerektiriyor.

Şimdi peki KOBİ standartlarını genel ilkeleri neler olmalı. Bunu dört beş madde halinde sıralamak istiyorum. Özellikle konuşmamın içinde söylemiştim. KOBİ Muhasebe Standartları bir defa tam anlamıyla Türkiye Muhasebe Standartlarına dayalı olmalı. Bunun yanında işletmeler için daha basitleştirilmiş ve kendi içinde tutarlı kurallar ihtiva etmesi gerekiyor. Yine bu standartların içersinde fazla geçerliliği bulunmayan konuların kapsam dışına çıkarılması gerekiyor. Yani KOBİ'ler genellikle küçük işletmeler oldukları için. Türkiye Muhasebe Standartlarında önerilen sistemlerin işte bu değerlendirme, ölçümleme, çok değişik sistemler karşımıza gelebiliyor. Bunların daha da basit-

leştirilmesi gerekiyor KOBİ standartlarıyla ilgili ve bunun yanında da şirketler arası karşılaştırılabilir olanağını sunması gerekiyor KOBİ standartlarının. Ama bu işlerde bana göre en önemli konu hepimiz öncelikle Türkiye Muhasebe Standartlarını bileceğiz. Çünkü Türkiye Muhasebe Standartları Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile eşdeğer. Bugün siz bir KOBİ olarak uluslararası firmaya özel amaçlı bir bağımsız denetim yapmak isterseniz meslek mensubu olarak kimse size demez bana KOBİ standartlarına göre özel amaçlı bağımsız denetim raporunu yap ver demez ve o raporu mutlaka uluslararası finansal raporlama standartları hükümlerini içermesini talep eder sizden. Bu bakımdan hepimizin meslek mensupları olarak Türkiye Muhasebe Standartlarını tam anlamıyla öğrenmek ve uygulamak zorunda olduğumuzu bilmemiz gerekiyor.

Değerli katılımcılar bir noktaya daha değineceğim ve sonra arkadaşlarımıza söz vereceğim. Daha önceki yıllarda bankalara hangi bilançoyu götürürseniz götürün veya banka kredi beyannamesini götürürseniz götürün siz istediğiniz kadar krediyi oradan alabiliyordunuz ama iki üç senedir Türkiye’de bir şey değişti KOBİ’ler de bir şeye ihtiyacı olduğunu hissetti, işletme sahipleri. Çünkü artık eski şartlara göre hazırlanıp bankalara verilen bilançolar bankaların kredi değerlendirme kurulları tarafından geri gönderiliyor. Veya sizin örnek veriyorum. Üç milyon dolarlık bir kredi hacminiz varsa şirketinizin o bir bakıyorsunuz size evet bu kapasiteye göre bu yapınıza göre bilançonuzun bir milyon dolara inmiştir deniliyor. Şimdi bu işte işletme sahipleri arasında acaba bizim neye ihtiyacımız var sorusunu gündeme getirdi. Ve artık şu anlaşıldı her işletmenin Türkiye Muhasebe Standartlarına ihtiyacı var. Bu olmadan bu işler olmayacak artık. Kaldı ki Meclis gündeminde bulunan yasalarda bu yöne doğru bütün işletmeleri zorunlu kılacak. Bu önemli bir gelişme bununla birlikte zaten gerçek anlamda uygulamaya başlayacak olan Basel Kriterleri de KOBİ standartlarının ve Türkiye Muhasebe Standartlarının önemini bir kez daha ortaya koyacak. Bu bakımdan biz bugünün işini de yarına bırakmayalım meslek mensupları olarak bu Türkiye Muhasebe Standartlarını tam anlamıyla öğrenelim ve uygulama yoluna girelim.

Bu genel değerlendirmeden sonra ben konuşmacı arkadaşlarımıza söz vereceğim. Kendileri zaten bu konuda hazırlıklılar. İlk konuşmayı Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Genel sekreteri Sayın Saim Üstündağ’a veriyorum. Buyurun Sayın Üstündağ.

KOBİ Standart Taslağı Kapsamı ve İlkeleri

Saim ÜSTÜNDAĞ
TMSK Genel Sekreteri

- Sayın Milletvekilim, TÜRMÖB'un Sayın Genel Başkanı ve yöneticileri, sayın hocalarımız, sayın meslek mensubu ve diğer sayın katılımcılar öncelikle hepinizi selamlıyorum, günaydın diyorum. Dün açılış konuşmaları sırasında konuşma yapan Sayın Milletvekilimiz yani bu salondaki katılımcı meslek mensuplarının meseleye yaklaşımını bu kürsüden görmenizi isterim diye bir ifade bulunmuştu. Bende şimdi buraya çıktuktan sonra gerçekten de ne demek istediğini çok samimiyetle söylüyorum çok iyi anlıyorum. Çok güzel ve muhasebe meslek mensuplarının

mesleklerinin geleceğine güvenle bakabilmeleri açısından çok anlamlı bir gösterge gerçekten. TÜRMÖB'un ve odalarının da yani bazen odalar bazında yer yer de yani dünya meslek mensuplarını ağırlayacak derecede güncel meseleleri, geleceği dönük meseleleri mesleğin ve meslek mensuplarının problemlerini enine boyuna tartışılabilir bu tür ortamları yarattıkları için tebrik ediyorum ve teşekkür ediyorum. Diğer taraftan yine meslekle ilgili gelişmeleri, yenilikleri bir yük olarak görmek bir tarafa bizzat sahiplenmesi de yine bizi muhasebe mesleği mensuplarımızın ve muhasebe meslek örgütünün takdir edilmesi gereken bir tutumu. Bunu da bir anlamda bir meslektaş veya aynı sektörde bulunan bir insan olarak mutlulukla ifade etmek istiyorum.

Hep tartışılıyor, sizler de yakından biliyorsunuz muhasebe ve denetim mesleği son 15 yılda çok önemli, çok köklü değişikliklere tanık oldu. Bunlar zaman zaman tartışıyoruz. Asya krizi ile başlayıp, muhasebe standartlarının da ivmelendirdiği gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştı. Diğer taraftan çağımızda denetlenmiş, güvenilir finansal bilginin gelişen uluslararası ticari ekonomik ilişkiler açısından gelişen yeni ticari ve finansal enstrümanlar açısından bir zorunluluk olarak ortaya çıkması da bir başka gerçektir. Ayrıca son 2005 yılı itibariyle bütün dünyada üretilen gayri safi hasılanın yüzde 24'ü şu anda uluslararası yatırım olarak dünyada dolaşüyor ve bu dörtte biri yani dünyada üretilen hasılanın bir bölümü dördü dünyada dolaşırken bundan pay alma-

nın da bir gereği olarak bizim kurumsal yatırım alt yapımızı geliştirmemiz ayrı bir gereklilik oldu. Şimdi bunlar bu şekilde bütün dünyayı ilgilendiren zorunluluklar, etkileyen faktörler olarak gelişirken Ahmet Bey'in de biraz önce çok güzel ifade ettiği gibi ülkemizde geçen yıldan başlayarak ve 2008 yılında da nihai etkilerini hissettirecek bir şekilde bu gelişmelerin somut sonuçlarını görmeye başladık. Bizde de yani muhasebe ve denetim mesleği bütün dünyadaki, dünyanın gelişmiş ülkelerindeki ağırlık ve mahiyetine hepimizin de sizlerin bizzat yaşayarak gözlediği gibi gelmeye başladı esasen yani dünyaya baktığımızda şu an bir kısmı ülkemizde de faaliyet gösteren denetim ve muhasebe firmaları 1960'lı yılların sonlarına kadar vergi ile uğraşmamıştır. Yani hepsinin vergi bölümlerini faaliyete geçirmeleri 1960'ların sonlarından itibaren bu müşterilerinin uluslararası faaliyetlerinin artması nedeniyle vergi problemleri ile kendi başlarına baş edememesinin bir sonucu olmuştur. Yani aslında bütün gelişmiş ülkelerde vergi hiç yokken muhasebe denetim firmalarının faaliyet alanları arasında çok sonraları 60'lı yılların sonlarına doğru girmiştir.

Bu genel çerçeve içerisinde bugün bize ayrılan süre kapsamında öncelikle KOBİ'ler hem artan önemleri hem de ekonomi içerisinde dünyanın her yerinde ortalama yüzde 95 civarındaki ağırlıkları dikkate alınarak özel düzenlemelere ve özel ilgiye muhatap olan KOBİ'lerin uygulayacağı finansal raporlama standartları ile ilgili önce kısaca uluslararası gelişmeler neler olmuş bu kapsamda Basel II'nin anlamı nedir ona bakacağız. KOBİ standartlarına gerek olup olmadığı uzun süre araştırıldı ve tartışıldı dünya muhasebe çevrelerinde. Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde KOBİ'ler için ayrı bir muhasebe standartları seti olmadığı gibi 2005 yılının Eylül ayında bu konuya yönelik olarak oluşturulmuş bir komisyon uzun bir çalışmanın sonucunda böyle bir düzenlemenin Amerika'da yapılması gerek olmadığına da ilave karar verdi. Bunu takiben bütün dünyada yaygınlık kazanan Avrupa Birliği ile birlikte Türkiye'nin de düzenlemelerinde dikkate aldığı uluslararası muhasebe standartları kurulunun KOBİ muhasebe standartları ile ilgili çalışmalarını ülkemizde muhasebe standartlarını oluşturmakla görevli bağımsız kurul olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun KOBİ'lere yönelik çalışmaları ve TMSK tarafından uluslararası standartlarla tam olarak uyumlu hazırlanan KOBİ Muhasebe Standartları taslağının içeriğine buradaki Ahmet Bey'in yine isabetli olarak değindiği gibi KOBİ tanımının uygulamada nasıl olacağına, taslağın tam TMS setinden farklarına, TMS'deki ana standartlar diyeceğimiz ana standartlarla taslağın ilişkisine kısaca bakacağız.

Bu arada bu süreçte meslek mensupları uygulamacılar olarak neleri bundan sonra tartışmamızın gerekeceği ve faydalı olacağı konusuna değinmek istiyorum ve bunlar kadar önemli yani meslek açısından yeni iş alanları, yeni fonksiyonlar üreten bu sürecin aynı zamanda getirdiği riskler de var. Hem muhasebe uygulayıcıları hem de denetleyicileri açısından. Bu riskler nelerdir, ve riskler nasıl iyi yönetilebilir onları kısaca tartışacağız bugün çok şanslıyız. Biz bu riskleri tartışırken hemen sonra da uzun yıllarını bizzat uygulamaya vermiş bir arkadaşımız söz alıp uygulamada karşılaşılabilecek sorunlar konusunda bize bilgi verecek ve son olarak da burada hem bir tartışmaya belki başlangıç vesilesi olması bakımından uluslararası denetim standartları dediğimiz standartların KOBİ'lerin denetimi için uygun olup olmadığını ayrıca muhasebe ve denetim mesleğini icra eden kuruluşların da kendi içerisinde küçük ve orta büyüklükte tanımlanabilecek olanları ile daha büyük olarak tanımlanabilecek olanları olduğunu dikkate alarak acaba bu UDS'ler, uluslararası denetim standartları KOBİ'lerin denetimi açısından uygun mudur, neler yapılabilir yine dünyada bu konuda son tartışmalar neler çok kısaca onu aktarmak istiyorum.

Bu kısaca bahsettiğimiz uluslararası gelişmelerin en belirgin sonucu son yıllarda dünyada bütün ülkelerde uluslararası düzenleme anlayışı yani karşılıklı ekonomik ilişkilerin bu derece ilerlediği bir ortamda düzenlemelerin, uluslararası düzenlemeleri dikkate alınmadan yapılmaması gibi bir anlayışın hakim olması oldu. Yine Basel II'de bunlardan birisi. Bizim KOBİ'lerle ilgili hem işletmelere hem meslek mensuplarına aslında bir anlamda ciddi bir sorumluluk ve çaba yükleyen yeni düzenlemelere girişimizi tetiklemesi açısından Basel II çok önemli oldu. Basel II niye öyle oldu? Ahmet Bey'in bahsettiği gibi Basel II artık riske dayalı bir değerlendirmeyi getiriyor krediler açısından. Firmalara verilen kredilerin risk ağırlığı artık bu firmalara derecelendirme kuruluşları tarafından verilen derecelendirme notuna göre belirlenecek ve derecelendirme notu, firmaların aldığı derecelendirme notu düştükçe bankaların ve kredi veren kuruluşların daha fazla karşılık tutma yani daha fazla sermayeyi başka bir şekilde kara dönüştürmemeye yükümlülüğünü getirecek. Bu da hem kredi verenler açısından hem de kredi alanlar açısından kredi maliyetlerini yükseltecek. Dolayısıyla 2007 yılında Avrupa Birliği'nde uygulanmaya başlanan, 2008'de de BDDK tarafından ülkemizde uygulanması öngörülen Basel II artık çok somut olarak küçüklü büyüklü işletmelerimizi, finansal tablolarını uluslararası geçerliliği olan kaliteli standartlara göre düzenlemeye ve bunları yine güvenilir kuruluşlara denetletmeye zorunlu olarak yöneltmiş bulunuyor. Derecelendirme dediğimiz olayda yani özünde bir firmanın ülkenin veya şirketin borçlarını ödeyebilme kabiliyetinin olup olmadığını ortaya ko-

yan ve genel olarak finansal tablolara dayalı yapılan bir işlem. Dolayısıyla bu meselenin başlangıcına ve merkezine muhasebe standartları yerleşiyor ve ayrıca bu standartların gerçekten olması gerektiği gibi uygulanıp uygulanmadığını teyit edecek olan uluslararası yine kabul görmüş denetim standartları da gündemimize girmiş oluyor. KOBİ'ler söyledik. Çok önem atfedilen bir kesim dünyanın her yerinde. Avrupa Birliği'nde sekiz bin halka açık şirket varken beş milyon KOBİ olarak tanımlandırılan şirket var. KOBİ Muhasebe Standartlarına gerek var mı diye söyledik uzun süre hem Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu hem de dünyanın diğer muhasebe ilgili kurumları tartıştılar ve neticede hem finansal kaynaklara ulaşma, hem finansal maliyetlerini düşürme anlamında bunun yanında da muhasebe uygulamalarında firma açısından verimlilik esasının ön plana çıkarılması açısından KOBİ'ler için kaliteli Muhasebe Standartlarına ihtiyaç olduğu tartışmasız ortaya çıktı. Bunu hepimiz de kabul ederiz. Fakat bu standartlar yapılırken kaliteli Muhasebe Standartlarının en önemli niteliklerinden biri olan fayda maliyet dengesinin doğru kurulması çok önemli. Yani bu Muhasebe Standartlarını uygularken harcanacak emeğin, çabanın, kaynağın bunlardan elde edilecek faydaya değmesi lazım. Ayrıca yine KOBİ'lerin nitelikleri itibarıyla muhasebe kadrolarının uygulama kapasitesi ve yine KOBİ finansal tablolarının kullanıcılarının ihtiyaçları da bu standartlar oluşturulurken dikkate alınmalıydı. Bu esaslar çerçevesinde Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu KOBİ'lere yönelik Muhasebe Standartlarını oluşturmak üzere iki yıl önce fiilen çalışmalarına başlattı ve bu süreçte bütün dünyada yuvarlak masa toplantıları, anketler, standart koyucu organların görüşlerini almak, konferanslar düzenlemek suretiyle ve geniş katılımlı bir çalışma grubu oluşturmak suretiyle bugün geldiğimiz noktada bir taslağı Şubat ayında 17 Şubatta dünyanın görüşüne açtı. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu da KOBİ Muhasebe Standartlarını gündemine, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'yla eşanlı olarak 2005 yılında almıştı. Biz TMSK olarak 2005 yılından itibaren hem çok yakın hem de aktif katılımı KOBİ Muhasebe Standartlarına ilişkin gelişmeleri takip ediyoruz ve TMSK bu konuda KOBİ'lerle ilgili meslek mensuplarından KOBİ derneklerine kadar, kamudaki düzenleyici kuruluşlardan bakanlıklara kadar, bağımsız denetçilerden, şirketlerdeki fiili uygulayıcılara kadar on dört değişik ilgi gurubundan temsilcilerin yer aldığı akademisyenlerin de dahil edildiği bir çalışma komisyonunu oluşturdu ve bu çalışma komisyonu uluslararası kurulla eşanlı olarak çalışmalarını sürdürüyor idi. Tabii uluslararası kurul tarafından taslağın nihai haline Şubat ayında ulaşılmış olması nedeniyle bizim de tam uyumlu olarak üzerinde çalıştığımız taslak sürekli değişikliklere maruz kalmaktaydı.

TMSK KOBİ Muhasebe Standartları çalışma komisyonu uluslararası taslağın son halini almasıyla birlikte halihazırda hazırladığı taslağa, son taslakta yapılan değişiklikleri de dahil ederek 15 gün içerisinde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu karar organına sunacaktır. Kurul takdir ederse de Nisan ayı ortalarında bu taslak Türkiye Muhasebe Standartları kurulunun taslağı muhasebe ilgi gruplarının görüşüne açılacak. Şimdi bu KOBİ Muhasebe Standartları taslağı nasıl bir taslak olacak. İçerik ve şekline önce bakarsak bu bir kere uzun süre tartışıldıktan sonra bunun ayrı bir set ayrı bir kitap olarak oluşturulması ön görüldü. Şu anda bizim TMS kitabında gördüğünüz gibi standartlar bazında değil, konu başlığına göre bir düzenleme var taslakta. 38 bölümden oluşuyor. Bir sözlük içeriyor kendi içerisine. Uygulama rehberi ve örnek finansal tablolar içeriyor. Ayrıca bütün bölümlerle ilgili yapılması gereken dip notların yapılıp yapılmadığını, teyit etmek üzere bir dip not kontrol listesi içeriyor ve bu uluslararası muhasebe standartlarının genel olarak eleştirildiği bir konuya cevap vermek üzere İngilizce orijinali de ve buna bağlı olarak Türkçe'si de daha yalın bir dille kaleme alınmış oldu. Toplamda da 350 sayfa civarında bir muhasebe standartları seti olacak KOBİ'ler için. Bu KOBİ tanımı meselesi yani bizde de bir tanımlar çokluğundan söz edilirken dünyada da böyle. Bu nedenle uluslararası kurulun taslağı KOBİ tanımı konusunda şu şekilde bir genel çerçeve çiziyor. Taslaktaki kavram "public accountability" diye ifade edilen genele karşı sorumluluk yani toplumun geneline karşı sorumluluk diyebileceğimiz bir sorumluluk taşımayan işletmeleri kapsıyor. ICP'nin düzenlemede yola çıkışı bu. Bu genele karşı sorumluluk taşımayan kavramını anlayabilmek için; genele karşı kimler sorumluluk taşıyorsa bakarsak bir kere menkul kıymetlerini halka arz eden veya etmeye hazırlanan işletmeler, şirketler, banka aracı kurumu, yatırım bankası gibi müşterilere ait varlıkları emanetinde bulunduran işletmeler, önemli bir kamu hizmetini yerine getiren işletmeler, enerji dağıtım tekelleri gibi işletmeler bu kapsama girebilir. Ayrıca hem cirosu hem toplam çalışan sayısı itibariyle ekonomi içinde önemli yer tutan şirketler bu toplumun geneline karşı sorumluluk taşıyan şirketler olarak değerlendiriliyor. Peki geriye ne kalıyor? Borsalara kote olmayan ve sigorta şirketi veya finansal kurum olmayan işletmeler uluslararası KOBİ Muhasebe Standartları Taslağına göre KOBİ olarak değerlendiriliyor ama bu tanım hala çok geniş. Bu tanımın içine çok büyük ve çok küçük şirketlerde girebiliyor. Burada nasıl bir çözüm var? Uluslararası taslak her ülkeye kendi KOBİ tanımını kendi ekonomik koşullarına göre yapmak üzere bir serbesti tanıyor. Dolayısıyla her ülke hangi şirketleri KOBİ standartlarına uygulayacak, hangilerini uygulamayacak, hangisinin isterse uygulamasına izin verecek bunu ken-

disi belirleyecek. KOBİ standartlarının hazırlanma ilkeleri neler dersek; KOBİ Muhasebe Standartları da tam set TMS veya onun tam uyumlu olduğu UMS'lerden farklı bir esasa göre hazırlanmıyor aynı esaslara göre hazırlanıyor fakat biraz sonra değineceğimiz gibi fayda maliyet dengesini kurmak hem de uygulayıcılarla onların hazırladığı finansal tabloların kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak bir standartlar seti oluşturuluyor.

Şimdi farklılıklar neler? Üç ana farklılık var o bizim büyük TMS kitabında. KOBİ'ler için doğrudan ihtiyaca uygun görülmeyen standartlar taslağa hiç dahil edilmedi. Bunların hepsini sayacağım. TMS'lerin seçenek sunduğu konularda sadece daha basit olan seçenek taslağa kondu. Ama firmanın kendi ihtiyaçları doğrultusunda daha karmaşık olan seçeneği de uygulaması mümkün kılındı. Ayrıca muhasebeleştirme ve ölçme değerlendirme işlemlerinde bir çok standartta basitleştirmeler getirildi. Hangi standartlar bu KOBİ kitabına dahil edilmedi. Enflasyona göre düzeltme standardı, hisse bazlı ödemeler, tarımsal faaliyetler, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi, kiralama işlemlerinde kiralayan açısından finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi yani bunun da mantığı leasing şirketlerini ilgilendirdiği için leasing şirketleri de KOBİ tanımına girmediği için hiç konmadı. Şerefiyenin değer düşüklüğü açısından test edilmesi konusunda yine benzer bir uygulama var. Ara dönem finansal raporlama, hisse başına kazanç, bölümlere göre raporlama ve sigorta sözleşmeleri standartları KOBİ standartlarında yer almıyor. KOBİ'ler için basitleştirilmiş seçimlik uygulamalara baktığımızda ise yatırım amaçlı gayri menkullerde maliyet amortisman modeline izin verilmesi yine maddi ve maddi olmayan duran varlıklarda maliyet amortisman modeline izin verilmesi, borçlanma maliyetlerinde aktifleştirme seçeneğinin kaldırılarak bütün borçlanma maliyetlerinin gider kaydedilmesi, nakit akış tablosunda dolaylı yöntemin uygulanması, devlet teşviklerinde yine tek bir yöntemin esas alınması, finansal araçların muhasebeleştirilmesinde, şerefiyede araştırma, geliştirme harcamalarının muhasebeleştirilmesinde, iştirakler ve iş ortaklığının muhasebeleştirilmesinde, tarımsal faaliyetlerin muhasebeleştirilmesinde yeri geldiğinde bu gerçeğe uygun değer dediğimiz uygulamada en çok zorluğun beklendiği uygulamanın dışarıda bırakılması veya yöntemlerin basitleştirilmesi gibi basitleştirmeler getirildi. Ayrıca yine emeklilik fayda planları ve hisse bazlı ödemelerde de basitleştirmeler var. Bunun dışında Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının ilk uygulanmasında TFRS I'e göre daha az bilginin geçmişe dönük olarak düzeltilmesine yönelik, basitleştirilmiş hükümler yer alıyor. Peki 350 sayfalık bu neleri dışarıda bırakıp neleri içerdiğinden söz ettiğimiz standart dışında meslek mensupları TMS'lere ya-

ni büyük kitaba bakmak zorunda kalacak mı? Yine Ahmet Bey'in çok isabetli bir şekilde ifade ettiği gibi büyük kitabı hepimiz her zaman bilmek durumundayız. Hem mesleki olarak hem de KOBİ'lerle bile meşgul olsak zaman zaman şirketin, iş yaptığı şirketlerin talebi veya ait olduğu grubun bir uygulaması olarak daha karmaşık seçenek tercih edilirse. KOBİ standartları taslağında veya setinde içermeyen bir işlem söz konusu olursa ya da o konuyla ilgili KOBİ standartları hiçbir standart getirmemişse meslek mensupları dönüp büyük kitabı uygulayacaklar. Bu noktada yakında bu taslağın tartışmaya açılmasıyla birlikte meslek mensupları olarak görüş bildirme süreci içerisinde mümkün olduğunca uygulamada bizi bekleyebilecek problemler açısından bu taslağı değerlendirmeli ve bu tür platformlar başta olmak üzere meslek mensuplarının görüşlerini Türkiye Muhasebe Standartları Kuruluyla paylaşmalıyız. Zira şu anda uluslararası standartların taslağının yayınlanmasından sonra uluslararası kurula görüş bildirmek için on ay gibi bir süremiz vardır. TMSK'da bugüne kadar kendi görüşlerini bu ilk taslağın oluşması sürecinde etkin bir şekilde aktarmıştır. Bundan sonra da meslek mensuplarımızın görüşleri aktarılabilir ve orada dikkate alınması sağlanabilecek bir konumdur. Burada neler olabilir tartışma açısından? Mesela Muhasebe Standartları açısından işletme ölçütlerinin sınıflandırılması. Belki küçük, orta büyüklükten başka zaman zaman mikro işletme diye de adlandırılan belli bir sınıfın da bu uygulamanın dışında bırakılması değerlendirilebilir. Yine taslakta getirilen uygulama rehberi kontrol listeleri yeterli görülmezse ek uygulama rehberlerinin ihtiyacı değerlendirilebilir. Nasıl bir eğitim sürecinin bu süreçte gerektiği değerlendirilebilir. Ayrıca KOBİ Muhasebe Standartları hangi sıklıkta güncellenmeli bu konuda değerlendirilmeli. Çünkü uluslararası standartların en çok eleştirilen yönlerinden biri de yine bu standartların çok sık değiştirilerek meslek mensuplarının uygulamada problemlerle karşı karşıya kalması.

Şimdi burada yeni standartlara geçiş, bu standartlarda söylediğimiz gibi tam set uluslararası standartlarla aynı mantık ve ilkelere göre düzenleniyor. Dolayısıyla meslek mensuplarına bir takım yeni risklerde getiriyor. Bunlar neler? Bir kere uygulayıcı müşterilerde veya denetçilerde kaçınılmaz bir deneyim eksikliği, ayrıca hata riski var. Bunun yanında bu geçiş dönemini suiistimal etmek isteyebilecek işletmeler söz konusu olabilir. Mali tablo manipülasyon suçları için bir zemin oluşturuyor bu geçiş dönemi çünkü. Ayrıca şirketlerin agresif kar yönetimi uygulamalarına yönelmeleri açısından da bu standartlara geçiş bir ortam oluşturuyor. Agresif kar yönetimi uygulamaları nerelerde yapılabilir bu standartlara geçerken. Bir çok noktada yeni standartlar tahmin gerektiriyor. Bir kere bu tahminlerde abartılar olabilir, objektif kriterler uygu-

lanmayabilir, tahakkuklarda, varlıkların faydalı ömürlerinde, kalıntı değerlerinde bir takım uygulamalar yapılarak mali tablo manipülasyonu veya agresif kar yönetimi uygulaması yapılması ihtimali var. Burada geçiş sürecini hem işletmeler bünyesinde uygulayıcı hem de hizmet veren meslek mensupları olarak nasıl yönetebiliriz. Bir kere bunun önemli bir değişim olduğunu, işletmenin faaliyet sonuçlarını ve finansal raporlama sürecini etkileyeceğini işletmenin anlaması ve yönetiminin bu geçiş sürecini, tüm departmanları da kapsayacak şekilde sahiplenmesinin sağlanması çok önemli. İşletmelerin bilgi sistemlerinin yeterliliği çok önemli, muhasebe sistemlerinin. Ayrıca işletme personelinin hem yönetici, iç denetçi ve muhasebe uygulayıcılarının yeterliliği çok önemli. Bütün bu muhasebe raporlama sisteminin değişimi sırasında hangi birimlerin nasıl etkileneceğinin belirlenerek peşinen önlemlerin alınması büyük önem arz ediyor.

Bu süreçte uygulamacılar nasıl kendilerini yine koruyabilirler? Bir kere artık muhasebe meslek mensubunun kendini sürekli geliştirmesi her zaman olduğu gibi zorunluluk olmaya devam ediyor. Sürekli ve ihtiyaca uygun eğitim çok önemli. Kadroların yine takviye edilmesi işletmeler açısından çok önemli. Şimdi burada yeni dönemde müşterilere faaliyet gösterirken bu risklere karşı meslek mensubunun en önemli sigortası yapılan işin ispatı belgelerin, çalışma kağıtlarının olması gerektiği gibi düzenlenmesi ve mesleki standartlara tam olarak uyulmasıdır. Bu iki ilke meslek mensuplarını risklere karşı koruyacaktır. Bunun dışında yeni standartlara geçilmesi, aslında sadece standartların yayınlanmasıyla bitmiyor. Bu esasen bu standartların beklenen faydayı sağlaması ve hem işletmeler tarafından tutarlı hem de doğru olarak uygulanması açısından işin yüzde 10'u bile değil. Niye, çünkü Tuba Hanım da bahsedecek yeni finansal raporlama standartları kaliteli denetim standartlarıyla, değerlendirme standartlarıyla, dereceleme standartlarıyla, kurumsal yönetim standartlarıyla desteklenmediği sürece bu standartların doğru ve tutarlı uygulama ihtimali de çok düşük. Bunun yanında standartlar söyledik yayınlanması için çok küçük bir kısmı yani bunu hangi kurumun yayınladığı da belki o kadar önemli değil ama çok daha önemlisi uygulamanın, uygulamacının gözetimi ve denetlenmesi. Bu konuyu da yine özellikle denetim standartları açısından Türkiye bir an önce tartışmalı diye düşünüyorum, KOBİ'lerin denetimi gibi çok geniş kapsamlı bir denetim süreci başlarken.

Son olarak müsaadenizle uluslararası denetim standartları dediğimiz standartların KOBİ'lerin denetimi açısından uygun olup olmadığına bakmak istiyorum, paylaşmak istiyorum. Bir kere uluslararası muhasebe standartları gibi

uluslararası denetim standartları da büyük şirketlerin denetimine yönelik olarak yani çıkış noktası büyük şirketlerin denetimi olan standartlardır. Ve buna bağlı olarak hem çok yüksek hacimli, hem de karmaşıktır. Bunu sadece biz değil dünyanın her yerinde uygulamacıların şikayet ettiği bir konudur ve bu standartların KOBİ'lerin denetimi açısından aşırı maliyetli olduğu, yani uluslararası denetim standartları setinin KOBİ denetimlerinde sizler tarafından uygulanmasının aşırı maliyetli olduğu değerlendirilmelidir. Ayrıca bütün denetim ve muhasebe şirketleri çok büyük ve geniş kaynaklara sahip olmadığından küçük ve orta büyüklükteki denetim kuruluşları açısından da uygulamada kapasite problemleri olabilecektir. Ayrıca yani bizim piyasamızda bu açıdan değerlendirilebilir. Bu standartların uygulanması için gerekli yatırımın firmalar bünyesinde yapılabilmesi için yeterli derinlikte bir piyasada bulunamayabilir. Bunun da yine değerlendirilmesinde fayda vardı. Şimdi bu konuyu uluslararası muhasebeciler örgütü IFAC kendi bünyesinde değerlendirmeye devam ediyor uzun süredir. Orada süregelen tartışmalarda Muhasebe Standartlarında olduğu gibi KOBİ'lerin denetiminde uygulanacak ayrı bir KOBİ denetim standartlarının yapılmamasının daha uygun olacağı sonucuna varmışlar. Yani denetim, denetimdir diyorlar. KOBİ'lerin denetimi için ayrı standartlar olursa bu sanki daha üstünkörü yapılmış gibi bir denetim olarak algılanabilir, o nedenle ayrı denetim standartları seti olmamalı diye bir görüş oluşmuş durumda. Peki ne yapalım diyorlar. Bu mevcut uluslararası denetim standartlarının düzenleme mantığının değiştirilerek önce küçük düşün mantığıyla yola çıkılıp büyük şirketler için ilave denetim teknik veya mekanizmalarının ön görülmesi gerektiğini savunuyorlar. Ayrıca IFAC bünyesinde KOBİ denetimlerinde yine çok geniş hacimli olmayan muhasebe firmalarınca uygulanmak üzere uluslararası denetim standartlarına yönelik uygulama rehberleri hazırlanması çalışmaları başlanmış durumda. Ülkemize yine TÜRMOB'un da yakından takip ederek bunların kazandırılması faydalı olacaktır. Ben sabrınız için çok teşekkür ediyorum. Söyleyeceklerim bu kadar.

KOBİ Standardı Taslağının Türkiye’de Uygulanabilirliğine İlişkin Değerlendirme

Dr. Tuba ŞAVLI
SMMM

- Değerli katılımcılar herkese bir kez daha güneyim diyerek, saygı ve sevgilerimi sunarak KOBİ Finansal Raporlama Standardının Türkiye’de uygulanabilirliği konusundaki görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Dilerseniz önce Avrupa Birliğinde ve Türkiye’de standartlar açısından neredeyiz kısaca bir hatırlayarak KOBİ Standardına giriş yapalım. Avrupa Birliğinde 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren halka açık şirketler kamuya açıkladıkları konsolide mali tablolarını uluslararası finansal raporlama standartlarına göre hazırlamak duru-

mundalar ve bu şekilde sunuyorlar. Peki halka açık olmayan şirketler ne yapıyor diye bakacak olursak zaten bu ülkelerin kendi uygulamak durumunda oldukları ulusal bir takım muhasebe prensipleri vardı. UFRS’yi kabul etmeden önce dolayısıyla bu şirketlerde mali tablolarını eskiden olduğu gibi ulusal standartlarına bağlı olarak hazırlamaya devam ediyorlar şimdilik ama biliyoruz ki KOBİ standardı da uluslararası finansal raporlama standartları beraberinde hazırlanan bir taslak dolayısıyla önümüzdeki dönemlerde ülkeler bazında nasıl bir uygulama yapılacağını hep birlikte göreceğiz.

Türkiye’ye geldiğimiz zaman birkaç açıdan ele almak durumundayız durumu. Finansal kuruluşlar için; banka ve benzeri finansal kuruluşlar için 31 Aralık 2006’dan itibaren BDDK Türkiye Muhasebe Standartlarına uyumlu mali tablo hazırlanmasını istedi. Öncesinde muhasebe uygulama yönetmeliği adı altında uluslararası standartlardan yola çıkarak ama bir takım farklılıklar barındırarak hazırlanmış bir set uygulanmaktaydı. Halka açık şirketler açısından konuyu ele alacak olursak SPK 11/25 sayılı bir tebliğle halka açık şirketlerin uyması gereken muhasebe prensiplerini belirledi. Bu aslında uluslararası finansal raporlama standartlarının bir çevirisi niteliğindedi ancak 2004 yılında kaldı. Bunu gidermek içinde SPK halka açık şirketlerin dilerlerse uluslararası finansal raporlama standartlarını da uygulayabileceklerini belirtti. Ama

bunların ötesinde belki de en önemli husus Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun uluslararası finansal raporlama standartları ile tam uyumlu bir set olarak Türkiye’de genel kabul görmüş bir muhasebe prensibini oluşturmuş olması ve doğal olarak bunun Türkiye muhasebe uygulamalarına katkısı büyük olacak diye düşünüyorum ve taslak Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesiyle de uygulama alanı bir hayli genişleyecek. Uygulama alanı genişlediği noktada bir hatırlama yapacak olursak uluslararası finansal raporlama standartları iki ayrı setin birleşmesi halinde bazen uluslararası Muhasebe Standartları diye kısaca söylüyoruz aslında bu eski standartların adı. Yeni standartlar da uluslararası finansal raporlama standartları adıyla yayınlanıyor. Eğer herkes uygulayacak dersek uluslararası Muhasebe Standartları 41 tane yayınlanmış bugüne kadar, 30 tanesi yürürlükte uluslararası finansal raporlama standartlarına bakacak olursak 8 standart yayınlanmış vaziyette ve 7 tanesi yürürlükte. Korkutmak için söylemiyorum ama gerçekten detaylı bir standart seti 2006 standart kitabına bakarsanız 2387 sayfa. Standartların yanı sıra 20 civarında komite yorumları var. Ve bu komite yorumları standartların birer parçası kabul ediliyor ve sürekli değişen güncellenen standartlar bunlar. Hali hazırda görüşe açılmış bir takım taslak standartlar ve yapılması planlanan değişiklikler söz konusu.

Dolayısıyla tüm bu zorluklar göz önüne alındığında küçük ve orta ölçekli işletmeler için biraz daha basitleştirilmiş bir standart seti oluşturulmasına karar verilmişti ve bu çalışmalar nihayetinde de bir taslak yayınlandı. Halen görüşe açık vaziyette. Bu standart kapsamında basitleştirilen konular uluslararası finansal raporlama standartlarındaki basit alternatiflere yön veren konular yada direk uluslararası standartlara referans verilmek suretiyle KOBİ taslak standardında hiç dikkate alınmayan konuları Saim Bey açıkladı. Dolayısıyla ben bunları biraz daha hızlı geçmek ve tekrar etmemek üzere bunların uygulanabilirliğine bakmak istiyorum. Bugün Avrupa Birliğindeki kriterleri göz önüne aldığımız zaman KOBİ tanımında; çalışan sayısına, toplam satış hasılatına ve şirketlerin aktif büyüklüklerine bakmak suretiyle bir takım kriterler oluşturulmuş vaziyette. Çok basit anlamda çalışan sayısı ile durumu özetleyecek olursak orta şirket kapsamında çalışan sayısı 250 kişinin altında olan şirketler dikkate alınmış. Bu sayı 50’nin altına indiğinde küçük şirketler, 10’un altına indiğinde de mikro şirketler diye bir tanım karşımıza çıkıyor ama bu tek bir kriter değil tabii ki. Beraberinde satış hacmine ve aktif büyüklüğüne de bakmamız gerekli. Aynı mantıkta Türkiye’de nasıl bir sınıflandırma var diye bakarsak yapılan çalışmalarda yine benzer bir takım kriterler ortaya konmuş özellikle çalışan sayısı açısından baktığımızda birebir aynı olduğunu görüyo-

ruz. Elbette ki aktif ve satış büyüklüğünde ekonomilerin farklı olması sebebiyle rakamlar da bir takım farklılıklar görebilirsiniz. Yine 250, 50 ve 10 sayılarının KOBİ'lerin belirlenmesi için temel kriterler konmuş. Bu genel kabul görmüş bir KOBİ tanımı. Ama tabii ki, KOBİ taslak standardının uygulama aşamasına geldiğimiz zaman her ülkenin kendi şartlarına göre bir takım değerlendirmeler yapması ve bu değerlendirmeler kapsamında hangi şirketlerin zorunlu olarak bu standardı uygulamak durumunda olup olmayacağına karar vermesi lazım.

Türkiye ortamına baktığımız zaman yaklaşık şirketlerin yüzde 99'unun üstünde bir bölümü KOBİ'lerden oluşuyor. Dolayısıyla Türkiye uygulamasında önemli bir yer tutuyor. KOBİ diye nitelendirdiğimiz şirketler. İş gücü açısından yüzde 60'lar civarında 60'ların üstünde bir bölümü barındırıyor ve üretim sektöründe yarattığı katma değer yüzde 27'in üzerinde. Peki iş yeri profili nedir. Acaba sayıca ne durumdayız. Bu veriler 2002 verileri. Ne yazık ki daha güncel bir veri bulamadım TÜİK'le yaptığım son görüşmede de en son istatistiksel çalışmanın paylaşılacak bir çalışmanın 2002 yılına ait olduğu belirttiler. Bu manada baktığımız zaman Türkiye'de 1.8 milyon işyeri var diye göz atarsak bunların 1.8 milyonunun az önceki karşılaştırmalarla mikro şirket kapsamına girdiğini bunun üzerindeki şirketlerin de küçük ve orta ölçekli şirketler olarak değerlendirildiğini görüyoruz. Belki bu sayıları genel kırılım olarak aklımızda tutup, standartlardaki zorlukları tartıştıktan sonra acaba Türkiye'deki küçük ve orta ölçekli işletmeler bu zorlukların üstesinden gelmek için ne yapmalılar sorusuna daha kolay bir cevap bulabiliriz yada yasal düzenlemelerde kimlerin bu standartları uygulamak zorunda olacağını belirlerken bu büyüklükleri aklımızda tutmamız faydalı olacaktır.

Yaşanacak sorunlar var mı KOBİ standardına geçtiğimizde, elbetteki var. Her yenilik beraberinde bir takım zorluklar getiriyor ama bu zorluklar aşılması hususlar demek değil sadece zorluklar. Ve biz o zorlukları aşabilecek güce sahibiz ama nedir bu zorluklar. Gelin kısaca bir tartışalım hangi zorluklar ön plana çıkıyor, konsantre olmamız gereken neler var acaba diye bir görmeye çalışalım. Bir kere ilk uygulama zor olacak. İlk kez uygulamaya kalktığımız zaman doğal olarak bir takım alışkanlıklarımızı değiştirmemiz gerekecek, eskiden yaptığımız bir takım uygulamaları farklı şekilde yapmamız gerekecek ve bunun için öncelikle kendimizi eğitmemiz gerekecek. Bizim kendimizi eğitmemiz yetmeyecek. İşletmelerdeki bilgi akışını yeterli bir düzeye çıkarmamız gerekecek. O bilgi akışı bize finansal raporlamada çok elzem bir takım bilgilerin sağlanmasına yardımcı olacağı için bu bilgi akışını istenilen seviyeye çıkarma zorunluluğumuz var. Ve tabii ki, muhasebe detaylarına girdiğiniz za-

manda bir takım alt başlıklardan bahsetmek istiyorum. Finansal araçların değerlendirilmesi, değer düşüklüğü karşılıklarının ayrılması, ertelenmiş vergi hesaplaması veya konsolide mali tabloların hazırlanması gibi. Ve tabii ki, işletme birleşmelerini de unutmamak lazım. Ciddi emek isteyen bir husus. İlk uygulamada yaşayacağımız sıkıntılar doğal olarak geçmişten gelen bir takım bilgilerin, verilerin de düzeltilmesi ihtiyacını doğuracak.

Enflasyon muhasebesi uygulaması her ortamda örnek verilen bir konu. Bizde o örnek üzerinde düşünecek olursak enflasyon muhasebesi ilk uyguladığımız zaman sıkıntımız neydi. Şirket ilk kurulduğundan bu yana elimizdeki bir takım varlıkların değerlemesini yapmak, enflasyona göre düzeltmesini yapmak zorunda kalmıştık. Doğal olarak ciddi bir iş gücü gerektirmişti. Bu iş gücünün ötesinde şirketin veri tabanının buna müsait olmasını gerektirmişti. Bu manada tabii ki, ilk kez uygulamaya girdiğiniz yıl sadece o yılın mali tablolarını yeni standarda göre hazırlamakla kalmayacağız. Karşılaştırma amacıyla sunduğumuz bir önceki dönem mali tablolarını da aynı şekilde hazırlamak zorunda olacağız. O da yetmeyecek bir önceki yıl mali tablolarının açılış bakiyelerini de yine yeni standarda göre revize etmek zorunda olacağız. Dolayısıyla evet ilk seferinde biraz fazla çalışmak zorunda kalacağız ama tabii ki her uygulama ilk seferdeki kadar zor olmayacak. Ben burada en önemli riskin alışkanlıklarımızı değiştirme yönünde karşılaşacağımız zorluk olduğunu düşünüyorum. Zira bugüne kadar özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde vergi odaklı bir muhasebe ve raporlama anlayışı var. Ben bazen denetim çalışmalarında yapılan bazı raporlama prensiplerinin yanlış olduğunu söylediğimde aldığım ilk reaksiyon hep; “Ama Tuba Hanım bunlar vergi mevzuatına göre doğru”. Bakın işte, şu tebliğin şu maddesi böyle yapın diyor. Çok güzel ama biz vergi hesaplaması yapmıyoruz ki burada. Bu yaptığımız çalışma şirketin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını layıkıyla arz edecek bir finansal tablo seti oluşturmaktır. Bu finansal tablo seti oluştururken uymamız gereken prensipleri de bu bakış açısı ile değerlendirmek durumundayız. Özün önceliği prensibi belki de hiç akıldan çıkarmamız gereken bir prensip. Daha ilk gün bize muhasebe dersini anlatırken hocalarımız bir takım prensiplerden bir takım kavramlardan söz ettiler. Özün önceliği prensibi bunlardan bir tanesiydi ama bugün geldiğimiz noktada bana göre en önemli prensip. Muhasebeyi bilen herkes diğer prensiplere ve kavramlara çok hakim bir şekilde işlerini yürütüyorlar ama bu anlayış değişikliğini vergi odaklı muhasebe ve raporlama anlayışından finansal tabloların gerçeği doğru ve dürüst bir şekilde yansıtması anlayışına geçişte bize en çok yardımcı olacak şey özün önceliği prensibidir. Eğer işlemlere bakış açımızı bu pencereden oluşturursak bu geçi-

Ői de çok kolaylıkla sađlayacađımızı dűŐunuyorum. Ve tabii ki, finansal tabloların kapsamı biraz deđiŐti. Biz yine bilanço ve gelir tablosu ve beraberindeki tek dűzen hesap planı notlarını derleyip vermekle tamamlıyorduk raporlama çalıŐmasını ama Őimdi gűrűyoruz ki bu standartlara gűre mali tablo hazırladıđımız zaman bilanço, gelir tablosu, öz kaynak deđiŐim tablosu, nakit akım tablosu ve çok daha kapsamlı açıklayıcı dip notlar var yapılması hazırlanması, sunulması gereken. Dolayısıyla bu manada da bunlardan hiç birinin seçimlik olmadıđını, hiç birini ihmal edemeyeceđimizi, geçmiŐte hatırlarsınız ilk tek dűzen hesap planı yűrűrlűge girdiđinde nakit akım tablosu da zorunlu tablolardan bir tanesiydi ama zaman içersinde ihtiyari oldu en azından belli Őirketler için. Ama bu kapsamda bu tip ihmallerimizin sűz konusu olmayacađını hepsini hazırlamak zorunda olacađımızı belki de kendimize öđretmemiz gerekecek.

İŐletmelerdeki bilgi akıŐının yeterliliđi bu sűylediklerimizi yapabilmemiz için kaçınılmaz bir gereklilik. Hesap planının UFRS raporlama yapmaya elveriŐli bir Őekilde yapılandırılması gerekecek. Mesela uluslararası standartlara gűre bir mali tablo hazırladıđınız zaman alakalı kuruluŐlarla ilgili iŐlem ve bakiyeleri mali tablo dip notlarında açıklamak durumundayız. Őimdi bir tane iki tane iliŐkili kuruluŐumuz alakalı kuruluŐumuz varsa belki de bu bilgiyi çıkararak zor olmayacak. Ama çok daha fazla sayıda alakalı kuruluŐların olduđu iŐlemlerin çok daha bűyűk boyutlarda olduđu yerlerde eđer biz hesap planımızı bu raporlama bilgisini çıkaracak Őekilde dizayn etmezsek sonuçta çok fazla uđraŐmamız gerekiyor geriye dűnűp hesaplara bakıp, muavinlere bakıp bir takım bilgileri derlemek ve onları notlara yerleŐtirmek için ve tabii ki, bu Őekilde zorlukla çıkarılan bilgilerin gűvenilirliđi de birazcık daha Őűphe altında oluyor denetim aŐamasında da daha çok vakit harcamanız gerekiyor. Bűlűmlere gűre finansal raporlama belki KOBİ standardında zorunlu deđil ama isteyenler yapabilecekler bu bilgiyi derleyebilmeniz için zaten sizin en baŐka hesap planınızı bűlűmlere gűre raporlama yapmaya imkan verecek Őekilde hazırlamanız gerekiyor. Alt kırımlarınızı oluŐtururken bu bilgiyi kolaylıkla elde edebilecek Őekilde oluŐturmanız gerekiyor. Ama ben iŐletmelerdeki bilgi akıŐından bahsederken sadece hesap planı yada benzeri dűzenlemelerin yeniden yapılandırılmasından bahsetmiyorum aslında. Gerçekten iletiŐimde bahsediyorum. Departmanlar arası iletiŐimin kesinlikle etkin hale getirilmesi lazım. Artık finansal raporlama sadece muhasebe departmanının kapıyı kapatıp kendi kendine yapabileceđi bir Őey deđil. Biz denetim çalıŐmalarına gittiđimiz zaman sadece muhasebe departmanını ziyaret etmekle iŐimizi bitirmiyoruz. SatıŐ departmanıyla gűrűŐmek zorundayız, űretim departmanıyla

görüşmek zorundayız, tüm departmanlarla görüşmek zorundayız. Gelir tahakkuklarını örnek olarak alırsak diyelim ki 31 Aralık itibariyle hesap kapanış işlemlerini yapmanız lazım ve gelir tahakkuklarını da bu manada tamamlamış olmamız lazım. Gelir departmanındaki tahakkukları 31 Aralık itibariyle doğru bir şekilde belirleyebilmek için satış departmanı ile iyi bir koordinasyonumuzun olması lazım. Satış departmanındaki arkadaşlarımızın bize 31 Aralık akşamı itibariyle hak ettikleri satışları yapmış oldukları satışları belli bir formatta bize raporluyor olmaları lazım. Aksi takdirde ben sadece faturası kesilmiş mi kesilmemiş mi gibi bakmak zorunda kalırım ki, faturasının kesilip kesilmediği finansal raporlama açısından gelir tahakkukunun tanımlanmasında belki de bakacağım son şeylerden bir tanesi. O bir şekil. Ben özüne bakmak istiyorum. Özünde ben bu satışı yapmış mıyım? 31 Aralık akşamına kadar diye bakmak istiyorum. Dolayısıyla satış departmanı ile aramdaki iletişimi rutin ve sağlıklı bir hale getirme zorunluluğum var. Dönemsellik ilkesine uyum açısından 31 Aralık akşamı itibariyle mali tabloya girmesi gereken kayıtlara girmesi gereken her şeyin girip girmediğini kontrol etmek istiyorsam satın alma departmanı ile aramda düzgün bir iletişimin kurulmuş olması gerekir. Aksi takdirde ben her seferinde oturup tek tek onları arayıp benim bilmediğim bir şey var mı diye sormak zorunda kalırım. Bu da finansal raporlamanın çok da sağlıklı bir şekilde tamamlanması anlamına gelmeyecektir. Dolayısıyla sadece biz meslek mensuplarının değil ama şirketlerin, işletmelerin genel olarak iş yapış şekillerinde özellikle de departmanlar arası iletişim anlamında çok daha iyi bir konuma gelmeleri lazım. Kendilerini birazcık daha geliştirmeleri lazım.

Birazcık da muhasebe konularına girecek olursak yaşayacağımız zorluklar anlamında bugün uluslararası finansal raporlama standartlarını uygularken karşımıza çıkan en büyük zorluk makul değer tespitidir. Standartlarda son yıllarda yaşadığımız gelişmeler hep maliyet esasından makul değer esasına doğru bir hareket olduğunu gösteriyor bize. Belki şu an finansal tablolarda her şey makul değerle yansıtılmıyor ama mümkün olduğu ölçüde makul değer esasına doğru bir gidişat söz konusu. Bu manada eğer aktif piyasada işlem gören bir araçtan bahsediyorsak çok problem değil. Piyasa fiyatına alıp değerlememizi buna göre yapmak kolay bir uygulama olacak. Ama eğer aktif piyasası olmayan bir araçtan bahsediyorsak, o zaman bir takım finansal değerlendirme yöntemlerinin kullanılması öneriliyor ki burada paranın zaman değerini dikkate almak lazım, kredi riskini dikkate almak lazım, kur riskini, fiyat riskini, faiz riskini dikkate almak lazım. Zorlu bir çalışma genel itibariyle ve bazı özellikli durumlarda da uzman arkadaşlarımızdan destek alma ihtiyacı hisse-

diyoruz, onların bilgilerinden faydalanmak istiyoruz. Aksi takdirde bu makul değerin çok da makul tespit edilip edilmediğinden şüphe duyabiliyoruz. Ama tabii burada en büyük eleştiri standardın geneline yapılan bir eleştiri. Objektiflikten uzaklaşıldığı konusunda, doğrudur bu şekilde eleştiriler var ve belki bazen haklı eleştiriler bunlar ama halihazırda gittiğimiz nokta finansal tabloları mümkün olduğu kadar günün gereklerine, günün gerçeklerine yakın bir şekilde hazırlayıp okuyuculara o şekilde sunulmalı.

Değer düşüklüğü karşılığının tespit edilmesi yaşadığımız sıkıntılardan bir başkası. Değer düşüklüğü karşılığına ilişkin bölüm diyor ki her finansal tablo hazırlama döneminde değer düşüklüğüne ilişkin belirtiler var mı diye gözden geçirmemiz lazım. Nedir bu belirtiler. Bir takım iç belirtiler olabilir. İşletmenin kendi yapısından kaynaklanan belirtiler olabilir yada bulunduğu çevreden kaynaklanan belirtiler olabilir. Ekonomik bir sıkıntı yaşıyor olabilir ülke. Bulduğumuz sektörde bir takım sıkıntılar yaşanıyor olabilir. Şirket olarak biz operasyonlarımızı çok sağlıklı yürütemiyor olabiliriz. Dolayısıyla sürekli operasyon zararları yaratıyor olabiliriz. Bütün bunlar iç kaynaklı yada dış kaynaklı dikkate almamız gereken belirtiler ve standartta tabii ki, kapsam detaylı olarak açıklanmış ama çok basit ifadelerle ağırlıklı olarak maddi ve maddi olmayan duran varlıklarda uygulama açısından bize sıkıntı yaratan bir husus. Burada bizden beklenen bu belirtilerin olması durumunda elimizdeki varlığın geri kazanılabilir değerini hesaplamamız isteniyor. Nedir geri kazanılabilir değer? İki şekilde hesaplayacaksınız diyor standart. Bir net satış fiyatını bulacaksınız. Bugün bu varlığı satmaya kalksanız satış için yapacağınız ilave harcamaları da düşükten sonra net size kalacak satış fiyatı nedir onu bulun, yetmedi ikincisi de bu varlığı kullanımdan sağlayacağınız faydaların bugünkü değerini bulun. Yani bu varlığı önümüzdeki on yıl kullanacağım bunu kullanarak operasyonlarımdan bir takım faydalar elde edeceğim. Bunları bugünkü yani bilanço tarihindeki değerine indirirsem kullanımdan sağlanacak faydaların net bugünkü değerini bulmuş olurum. Sonra da bu ikisinden hangisi büyükse kriter olarak onu alın ve elinizdeki varlıkla mali tablolarda gösterdiğiniz değeri ile bu hesapladığınız tutar arasında bir değer düşüklüğü olup olmadığına karar verin. Hakikaten zorlu bir çalışma çok kolay olmuyor. Dediğim gibi özellikle danışman desteğine ihtiyaç duyduğumuz yerler buralar olabiliyor. Maddi varlıkların değerlemede ileriye yönelik projeksiyonların yapılmasında bazen bu konuda uzmanlaşmış insanlardan destek alma ihtiyacı hissedebiliyoruz.

Şerefiye konusu ise başlı başına bir husus değer düşüklüğü karşılığı ayrılmasında. Her ne kadar KOBİ standardında bir basitleştirme getirildiyse de; ba-

sitleştirme şu; uluslararası standardın direk kendisine baktığımız zaman UFRS'ye orada diyor ki, belirtimin olup olmadığına bakılmaksızın yılda en az bir kere şerefiyede değer düşüklüğü var mı yok mu bakacaksınız diyor. KOBİ standardı taslağında ne var. Belirti olup olmamasına bak önce. Mutlaka gidip değer düşüklüğü var mı diye analiz etme, önce bir belirti var mı yok mu diye bir bak, eğer bir belirti görüyorsan o zaman ilave çalışma yap gibi bir ara basamak getirmiş vaziyette. İşin yapılma sıklığını azaltıyor. Çok önemli bir katkı, çok önemli bir kolaylaştırma. Ama hala şerefiyenin değer tespitinin yapılması zorluğunu koruyor. Çünkü burada satış fiyatı falan tespit etmeniz mümkün değil. Şerefiyenin tek başına satabileceğiniz bir varlık kalemi değil. O zaman ne yapacaksınız. Şerefiye hangi şirketin satın almasından kaynaklandı ise o aldığınız birim, şirket her ne aldıysanız onun gelecekte yaratacağı faydaların bugünkü değerini bulacaksınız ki şerefiyede bir değer kaybı var mı yok mu bunu tespit etmiş olabilelim.

Bir diğer zor olacağını tahmin ettiğim konu ertelenmiş vergi. Ertelenmiş vergi hep ertelenen bir konu. Belki adından kaynaklanıyor. Ama herkes bu konuyu bir şekilde ertelıyor. Çok rahatlıkla söyleyebilirim ki finansal tablolarını, uluslararası finansal raporlama standartlarına göre gayet düzgün layıkıyla hazırlayan bir çok şirkette ertelenmiş vergi hesaplamasında hata bulma ihtimaliniz yüksektir. En azından benim tecrübelerim böyle gösteriyor. Diğer bütün uygulamaları doğru yapmış olsalar bile burada illa hata olacak demiyorum ama hata bulma ihtimaliniz gayet yüksektir. Dolayısıyla eğer denetçi gözünüzle bakacaksanız bu alana iyi bakmanız lazım. Birazcık hafif doğru bir terim olur mu ama soyut bir kavram gibi geliyor muhasebe mesleğinde bu ertelenmiş vergi. Biz hep kurumlar vergisi hesaplamaya alışmışız, onun belli düzenlemeleri var, ona göre bakıyoruz. Kabul edilenler var, kabul edilmeyenler var, gider kalemi yada gelir kalemi olarak. Ona göre bir hesaplama yapıp mali tablolara yansıtıyoruz. Birde ertelenmiş vergi çıkıyor bunun üstüne ki. Hakikaten kafamızı karıştırıyor. KOBİ standardında bir takım basitleştirmelerden bahsediyor ertelenmiş vergi ile ilgili olarak. Diyor ki standardın kendisinde UFRS'de yani 12 numaralı uluslararası Muhasebe Standardında geçici farklardan bahseder ertelenmiş verginin konusu olarak. Burada diyor ki ben bu geçici farkları değil, zamanlama farklarını dikkate alacağım, ve diğer farkları da dikkate alacaksınız zamanlama farklarının üzerine. Geldiği nokta aynı. Yani anlatımda sanki basitleştirilmiş gibi bir ifade var. Ama bunun uygulamasını yaptığımız zaman geldiğiniz nokta birebir aynı. Dolayısıyla ben ertelenmiş vergi konusunda bir basitleştirme yapıldığına pek katılamayacağım. Belki ifadeler daha yumuşak daha anlaşılır ama uygulama açısından getirdiği bir değişiklik yok.

Çok kısaca belki bir örnek vermek faydalı olabilir bu ertelenmiş vergi konusunda, ertelemeyelim bunun nasıl bir şey olduğunu. Diyelim ki kıdem tazminatı karşılıkları tek düzen hesap planında numaraları var. Ayrılmış hesaplar var. Dilerse şirket çalışanlar için kıdem tazminatı karşılığını hesaplayıp tablolarında gösterebilir. Ama vergi açısından bunlar ancak ödendiği zaman gider kabul edilebilecek kalemlerdir. Önemli değil matraha geri ilave edersiniz. Bu sizin kıdem tazminatı karşılığını mali tablolarda göstermenizi engellemez. Ancak şöyle bir sıkıntı ortaya çıkıyor tablolarda. Siz kıdem tazminatı giderini bu yılki gelir tablosunda yansıtıyorsunuz. Diyorsunuz ki benim bu yıl 5.000YTL kıdem tazminatı giderim var güzel ama bunun vergi etkisini hiçbir şekilde yansıtmıyorsunuz. Ne zamana kadar ödenene kadar. Diyelim ki seneye ödendi bir kişiden bahsedelim o bir kişinin kıdem tazminatı da bir sonraki sene ödendi.Ödendiği noktada vergi bunu kabul ediyor değil mi vergi açısından bunu gider yazabiliyoruz. Dolayısıyla vergi hesaplamamızı yaparken bu bizim için bir indirim kalemi, bir gider kalemi oluyor. Ama gelir tablosunda gider yok. Çünkü gideri bir önceki yıl yazdık. Vergi etkisi nerede bir sonraki yılda. İşte standardın zamanlama farkı dediği şey bu. 2006 yılında gideri yazdık, 2007 yılı vergi hesaplamasında vergi hesaplamasını kayıtlara aldık. Ertelenmiş verginin yapmaya çalıştığı şey dönemselliği yakalamak. Vergisi bir yılda, gideri bir yılda kalmasın bir işlemin ikisi de aynı yılda gözüksün mantığıyla, çok basit bir ifadeyle tabii daha karmaşık belki fonksiyonlar var içinde ama çok temel olarak yapmaya çalıştığı şey bu. Ama uygulamada birazcık zor yürütülen bir konu. Biraz vakit ayırmamız lazım ertelenmiş vergi konusunu iyi bir şekilde özümsemek ve uygulamalarımızı bu manada doğru bir şekilde yapabilmek yada yapılan uygulamaları doğru bir şekilde kontrol edebilmek için.

Bana göre küçük ve orta ölçekli işletmelerde yaşayacağımız sıkıntılardan bir tanesi de konsolide finansal tablolar. Ha denebilir ki zaten bu boyutta şirketlerin bağlı ortaklıkları yoktur. Olabilir, olmayacak diye bir kaide yok, ben olan bir çok firma tanıyorum. Küçük ve orta ölçekli boyutuna girebilecek az önce verdiğimiz tanımlarla ama iştirakleri, bağlı ortaklıkları, müşterek yönetime tabii ortaklıkları olan bir çok firma tanıyorum. Dolayısıyla uygulama açısından burada da zaman ayırmamız gerekiyor. Gerçi iş ortaklıkları ve iştirakler açısından bakarsak KOBİ standart taslağı bir kolaylık getiriyor. Diyor ki, bunları maliyetten taşıyabilirsin. Bunlara öz kaynak yöntemi uygulamak zorunda değilsin, oransal konsolidasyon uygulamak zorunda değilsin gibi bir takım kolaylaştırmalar getiriyor doğru. Ama bağlı ortaklıklar için getirilen bir kolaylaştırma yok. Eğer şirketin bağlı ortaklıkları varsa, bu bağlı ortaklıkların konsolidasyon kapsamına alınması ve tabloların ona göre hazırlanması lazım.

Burada tabii şirketin alt yapısının düzgün oluşturulması lazım, eliminasyonların düzgün yapılması için gurup içi işlemlerin düzgün tespit edilebilmesi için hem hesap planının hem de şirket içindeki bilgi akışının bu sefer gurup içindeki demeliyim aslında, şirketler arası bilgi akışının çok daha iyi bir duruma getirilmesi lazım ki biz gerekli düzeltmelerin yapılıp yapılmadığını kontrol edebilelim ya da biz yapmayı üstlendiyssek doğru bir şekilde yapılmasını sağlayalım.

Ve işletme birleşmeleri; işletme birleşmeleri hakikaten uluslararası finansal raporlama standartları kapsamında en zorluk çektiğimiz konulardan bir tanesi. UFRS III ile uygulamaya girdi. Ve gerçekten zorlu bir takım aşamaların tamamlanması gerekiyor. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde eğer bir şirket satın alması ya da bir bölüm satın alması ya da bir birim satın alınması söz konusuysa patronların arasında el sıkışarak, belli bir fiyattan o şeyi aldıklarını ve yeterli finansal alt yapının, dokümantasyon anlamında yapılmadığını görme ihtimalimiz bence çok yüksek. Türkiye’de böyle de bir alışkanlık var. İşte kafalarında zaten bir rakam olup o rakamla el sıkışıp işi bitirilen bir çok örnek biliyorum ama ne yazık ki artık bu kadar kolay olmayacak eğer bu standardı uygularsak yapılan satın alma işlemlerinde alt detayların çok iyi hazırlanması gerekecek. Satın alma işlemini yaptığımız noktada satın alınan şirketin makul değer esasına göre bir finansal tablosunun hazırlanması gerekecek. Makul değer esasına göre hazırlanması gerekiyor derken şunu söylemek istiyorum. Bilançodaki diyelim ki her bir kalemin makul değeri ile yansıtılması gerekecek. Ticari alacaklardan tutun da maddi duran varlıklara kadar, maddi olmayan duran varlıklara kadar hatta muhtemel yükümlülöklere kadar her şeyin makul değeri ile yansıtılması gerekecek. Ha diyebilirsiniz ki maddi duran varlıklar yada maddi olmayan duran varlıklar için değer tespitleri yaptırmak çok da zor olmayabilir. Haklısınız. İşin uzmanıyla çalışırsınız çok da zor alınabilir. Ama bir aşama daha ileriye gideceğiz. Şirketin mali tablosunda gözükmeyen çünkü ilgili standart gereği kendi yarattığımız maddi olmayan duran varlıkları mali tablonuzda yansıtamazsınız. Bunların dahi makul değer esasına getirilmesi lazım. Mesela bir şirket satın aldınız. Şirketin maddi duran varlıklarını makul değere getirdiniz, işte bir takım bilgisayar yazılım programları vs. vardı. Onları da makul değere getirdiniz ama mesela o şirketin bir müşteri portföyü var. Şirketin bilançosunda gözüküyor mu müşteri portföyü. Gözüküyor ama satın alma bilançosunda gözükmesi lazım. Şirketin bir pazar payı var, bir markası var, marka gözüküyor mu kendi yarattıysa gözüküyor, satın alma bilançosunda gözükmesi lazım. Şirketin müşterileriyle ilişkileri var. Müşteri ilişkileri hiç bilançoda gözükebilecek gibi gelmiyor insana,

satın alma bilançosunda gözükmeye başlaması lazım. İşte bu bizim satış fiyatının yada satın alma fiyatının dağıtılması dediğimiz hadise hakikaten zorlu bir süreç. Ve burada mutlak surette uzman kişilerden destek alma zorunluluğumuz var. Bizim bu konudaki tabii ki, belki bu konuda çok çalışmış arkadaşlarımız olabilir aramızda bu konuda uzman arkadaşlarımız da olabilir meslek mensubu olarak ama eğer konumuz bu değilse bu konuda destek alma zorunluluğumuz var bana göre. Bu kendi kendinize yapabileceğiniz bir şey değil. Ve uygulamada da böyle oluyor. Uygulamada hakikaten satın alma fiyatının dağıtılmasında ağırlıklı olarak şirket değerlemeleri yapan, satın alma işlemleri yapan, kurumsal finansman alanında çalışan arkadaşlarımızdan destek alıyoruz.

Peki bu kadar zorluktan sonra hiç mi kolaylık yok diyeceksiniz bu KOBİ taslağında? Var tabii. Bana göre en güzel şey standardın dili diğerlerine göre çok basit. uluslararası finansal raporlama standartlarında okuduğunuz bir şeyi anlayabilmeniz için bir kere daha okuma ihtiyacı hissediyorsunuz. Türkiye Muhasebe Standartlarına çeviriler yapılırken de en çok zorlanılan husus buydu, o kadar karmaşık ifadeler, o kadar uzun cümleler var ki bunları ifade etmeye çalışırken hakikaten çok zorlanıyorduk. KOBİ taslağının dili çok net. Okuduğunuz bir şey çok net okuduğunuz bir şeyi çok net takip edebiliyorsunuz, çok daha anlaşılır bir üslupla yazılmış. Örnek finansal tablolar verilmiş. Şimdi uluslararası finansal raporlama standartlarında da vardı ama o çok basit bir örnekti. Bir çok şirketin kullanamayacağı kadar basit bir örnekti. Burada ise net bir örnek var önümüzde tıpkı SPK'nın çıkardığı mali tablo ve dip not formatı gibi bir format hazırlamışlar. Özellikle de ilk kez bu standarda göre mali tablo hazırlayacak şirketler için oldukça faydalı olacağını ve yol gösterici olacağını düşünüyorum. Sadece tablolar değil, sadece bilanço gelir tablosu, öz kaynak değişim tablosu değil aynı zamanda dip notlarda verilmiş. Olası, örnek dip notlarda verilmiş ve tabii ki, dip notlar acaba doğru şekilde yapıldı mı, her şeyi yazmamız gerektiği gibi yazdık mı kontrolünü yapmak için de bir dip not kontrol listesi oluşturulmuş. Şimdi bir çok şirket kendi bünyesinde oluşturuyor böyle dip not kontrol listelerini ama bunun standardı hazırlayan kurum tarafından ortaya konmuş olması tabii ki, işi daha kolaylaştırıcı bir şey. Zira 350 sayfalık standardın her tarafında bir takım şeyler yazılı. Diyor ki bunu dip notta açıklaman lazım. Şunu mali tablo üzerinde göstermen lazım, ve saire biz bunu oturup derleyeceğimize standardı hazırlayan taraf bizim için bu derlemeyi yapmış, bir liste oluşturmuş, diyor ki, en sonunda kontrol et bakalım oradaki her şeyi mali tabloda yada dip notlarında gösterdin mi, bu da uygulama açısından bize hakikaten kolaylık sağlayacağını düşündüğüm bir husus. Evet Türkiye'de bunu uygulayabilir miyiz acaba? En tartışmamız gere-

ken soru buydu değil mi? Biz Türkiye’de bu şeyi uygulayabilir miyiz? Tabii bunun imkansız olduğunu düşünen bir çok kişi yada kurum olabilir. Ben çok imkansız olduğunu düşünmüyorum ama inanmamız kesinlikle çok çalışmamız lazım.

Dün Sayın Masum Türker konuşmasının bir bölümünde dedi ki, bu uygulamaların yürürlüğe girmesi, kanunların yayınlanmasıyla değil, meslek mensuplarının bu işe inanmasıyla olur. Gerçekten öyle, eğer biz bu standartların bizim Türkiye’deki finansal raporlama sistemlerimiz için iyi olduğuna, doğru olduğuna, faydalı olduğuna inanırsak ve çalışmalarımızı ona göre planlarsak başarmamamız için hiçbir sebep yok. Ben biraz da belki utanarak itiraf etmek istiyorum. Konuşmamın Cumartesi sabahına konmuş olduğunu gördüğümde dedim ki hem Cumartesi hem de sabahın ilk oturumu herhalde salon fazla kalabalık olmaz. Ama sabah aşağı inip de salonun ne kadar kalabalık olduğunu gördüğümde bir yandan birazcık utandım, ama bir yandan da çok sevindim. Demek ki biz bu işe inanıyoruz. Çünkü hiç kimse sizi burada olmaya zorlamıyor, hiçbir kanun zorlamıyor, hiçbir düzenleme zorlamıyor, kapıda yoklama da yapmıyorlar. Ama siz buradasınız. Eğer aynı kararlılığı yeni çıkan standartların uygulanmasında da gösterecek olursak niye yapmayalım ki. Ama şunu da hafife almamak lazım. Hani nasılsa yaparız. Tabii ki, yaparız ama çalışırsak yaparız. Bunların hiç biri önümüze hazır olarak gelmeyecek. Bizim bu standartları okumamız lazım. Bizim bu standartları anlamamız lazım. Ve bizim bu standartları uygulamamız, uygulatmamız lazım. Türkiye’de genel bir eğilim vardır. Böyle bir şey olduğu zaman nasılsa değişir, nasılsa ertelenir gibi yaklaşımları ben çok duydum. Enflasyon muhasebesinde bile bir çok kurum son güne kadar öteledi, hiçbir şey yapmadılar. Sonra baktılar ki çıkış yolu yok bu yapılacak. Hadi son günlerde hummalı bir çalışma başladı. Muhasebe departmanlarında gece yarısına kadar listeler oluşturuldu. Niye bu kanun çıkmalı kaç ay oldu. Bunu 31’i akşamı çıkarıp 1’i Ocak’ı uygulayacaksınız demediler ki. Aynı titizliği gösterenler açısından burada göstermemiz lazım. Bu henüz taslak ama Türkiye Muhasebe Standartları yürürlükte. Türk Ticaret Kanunu da henüz görüşülüyor daha yürürlüğe girmedi. Ama öyle bir olgu var ortada ve bizim şimdiden çalışmaya başlamamız lazım. Muhasebeyi bilen bir insanın bunları algılayamaması ve yapamaması diye bir şey söz konusu olmaz ama bunlarda kendiliğinden olacak şeyler değil. Tabii ki, bizim yasal düzenlemeleri hızla tamamlamamız lazım bu konuda elimizden gelen her türlü desteği vermemiz ve bu sürecin ivedilikle tamamlanmasına katkıda bulunmamız lazım. Standart kapsamının ve hazırlık süresinin de makul bir şekilde belirlenmesi lazım ancak. Hani yine bazı çevrelerde duyuyorum, hadi hemen

2006 Aralık ayına yetiştirmeye çalışıp 2007’de uygulamaya girelim. Bu kadar basit değil bu. Uluslararası finansal raporlama standartlarına bakın. Bir standart taslak olarak yayınlanıyor. Aylarca taslak kalıyor, onaylanıyor, onaylandıktan sonra yürürlüğe girme zorunluluğu en az bir hesap dönemi öteleniyor. Çünkü kurumların hazırlık yapması lazım. Bu hazırlık süresini iyi tespit etmemiz gerekiyor ve birde ya hep ya hiç anlayışıyla hareket etmememiz lazım. Türkiye’de herkes bunu yapsın. Bir kişi olarak çalışan bakkal dükkanı bile bunu uygulasin noktasına inerek o zaman hem inanılabilirliğimizi kaybederiz hem de bunun sonucunda varmak istediğimiz yere varamayız. Dolayısıyla o az önceki gördüğümüz tabloda kimler KOBİ, kimler mikro, kimler orta, kimler büyük iyi analiz etmek, Türkiye gerçeklerini iyi ortaya koymak ve uygulama zorunluluğunu ona göre belirlemek lazım. Belki daha küçük ölçekli şirketlere biraz daha uzun uygulama süresi tanımamız lazım. Meslek mensuplarının bu işi öğrenebilmesi için onlara bir süre tanımamız lazım. Evet onların bu konuyu sahiplenmesi gerekiyor ama bu bir gecede okuyup bitirecekleri bir roman değil. Bu okuyup, düşünüp, kendi uygulamalarında bu tip şeylerin olup olmadığını tartıp belki bir daha okumaları gerekecek bir örnek. Dolayısıyla onlara bu süreyi tanımak durumundayız ama bu arada beklememize gerek yok. Gerekli eğitimler için bir önce girişimlerde bulunmak zorundayız. Konunun burada bu şekilde ele alınması bile bir girişim aşlında ama bunun devam etmesi lazım. Meslek mensuplarının bu konuda kendilerini geliştirmelerine fayda sağlayacak bir takım organizasyonların yapılması lazım. Burada gerçekten üniversitelere de önemli görevler düşüyor ben üniversitelere misafir olarak bir takım dersleri üstlenerek gidiyorum ve orada görüyorum ki artık eğitim programları benim okuduğum zamana göre çok değişti. Artık gerçekten üniversitelerde uluslararası finansal raporlama standartları okutuluyor. Özellikle de yüksek lisans olarak açılan akşam programları ben bir tanesine gidiyorum ve katılımcı profili inanılmaz güzel. Hepsi çalışan insanlar belki içinde iki tane falan daha yeni mezun arkadaşımız var. Hepsi meslek mensupları akşam yüksek lisans programına geliyorlar ve kendilerince bilmediklerini düşündükleri konularda gelişimlerini sağlıyorlar ve işlenen konulardan bir tanesi mutlak surette uluslararası finansal raporlama standartları. Bir tanesi uluslararası denetim standartları, bunlar çok güzel gelişmeler ve orada bu işi öğrenen çok genç arkadaşlarımız var. Onlardan faydalanmamız lazım. Bu programların başarılı olmasına destek vermemiz lazım ki devam etsinler ve bu manada da akademik camiada üzerine düşen görevi tamamlamış olsun diyerek teşekkür ediyorum. Sabrınız ve ilginiz için. Sorularınız olursa zaten konuşacağız.

KOBİ Muhasebe Standardı Forumu
Serbest Tartışma

Ahmet AKIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Şavlı'ya teşekkür ediyoruz. Gerek sayın Üstündağ ve gerek Şavlı çok güzel bir sunum hazırlamışlar. Söylediklerinden ve tespitlerinden aslında iki tane çok önemli sonuç çıkıyor. Birincisi sizlerin bu standartları öğrenme kararı vermiş olmanız, bu kararlılığı göstermeniz, bir diğeri de bizlerin yani TÜRMOB'un sürekli ve ihtiyaca uygun eğitim yoluyla sizlere yardımcı olması. Değerli katılımcılar şimdi söz sırası sizde. Sorularınızı ve katkılarınızı sırayla alacağız,,sonra gerekli sunucu arkadaşlarımız yanıtlarını verecekler.

Ali GÖZEN

- Değerli katılımcılar öncelikle Ankaralı bir meslek mensubu olarak hepimize hoş geldiniz diyorum. Umarım sizi iyi ağırlıyoruzdur. Değerli arkadaşlar salondan çıkarken sağ tarafta Ankara Odamızın standı var. Çam sakızı çoban armağanı mesleğimizle ilgili bir takım dokümanları oradan temin edebilirsiniz. Sayın Başkan, şimdi sayın Üstündağ üstadımız konuşmasının bir yerinde bu mesleğin tüm kuruluşları kelimesini biraz da vurgu yaparak belirtti. Ben dil sürçmesi olarak algılıyorum. Altını da dolduracağım şimdi. Bu mesleğin tek kuruluşu var oda bugün içinde bulunduğumuz, bugün bu formu düzenleyen TÜRMOB böyle bir düzeltmeyi yapma ihtiyacı hissediyorum. Ancak gerekçemde şu. Değerli arkadaşlar burada anlatılan konuların ağırlıklı bir bölümü SPK tarafından uygulanmakta. SPK bu uygulamayı yaparken Sayın Akın lütfen bundan bir sonuç çıkartın. Bu uygulamayı yaparken biraz da ileri giderek bir takım yeni iş alanları yaratmaktan, dolayısıyla da ben dışarıda bir tartışmaya konu olduğunu gördüm. Gayrimenkul değerlemesi belki biraz sonra menkul değerlemesi uzmanı, belki biraz sonra farklı bir değerlendirme uzmanı bu böyle devam edip gidecek. Dolayısıyla TÜRMOB'un bu noktada nasıl bir tavır sergilediğini Sayın Akın'dan öğrenmek istiyorum. Değerli konuşmacılar çok güzel konulara değindiniz size teşekkür ediyorum. Ancak ben sizin nasıl bir muhasebeci profili düşündüğünüzü anlamış değilim. Nedeni de şu. On beş yirmi temel yasayı öğrenmek durumundayız belki daha fazla. En az 20-25 ilgili yasayla uğraşmak durumundayız. Yaklaşık sevgili Sayın Üstündağ'ın söylediği 350 sayfalık KOBİ standartlarını öğrenmek durumundayız. UFRS 2387 sayfa. Değerli arkadaşlar Internet açın bakın 5520 sayılı yasanın tebliği 150 sayfa. Nasıl bir muhasebeci profili düşünüyorsunuz, bunu bir isyanım

olarak da algılayın. Bu işteki temel espri değerli arkadaşlarım meslek mensupları olarak hizmeti yönetip para kazanmaktır. Bu parayı kazanırken toplumsal katkıyı da asla unutmuyorum. Dolayısıyla da burada haykırmak istiyorum ve TÜRMOB'un ön plana çıkarmasını gerektiğini düşündüğüm dün tartışma konusu yaptığımız uzmanlaşmanın bir an önce gündemimize hızla sokulmasını istiyorum. Aksi takdirde değerli arkadaşlar biz bu yükün altından kalkamayız.

Şimdi birazda bugünkü konuyla ilgili bir kaç şeyden bahsetmek istiyorum. Sayın Üstündağ arkadaşımızın söylediği gibi IFAC KOBİ ile ilgili standartları uygulamadan çıkarmak istiyormuş. Arkadaşlar öyle bir şey ki az önce bahsedilen konu eğer doğruysa bizim ülkemizdeki mevcut işletmelerin hangi arkadaşımız açıkladı bilmiyorum ama yüzde 99.5'i KOBİ yani bizim iş yapmak üzere muhasebesini, mali müşavirliğini yaptığımız işletmeler. Dolayısıyla hele hele Türkiye gibi bir ülkede yaşarken sevgili Tuba arkadaşımız önümüze konulmuş vergi muhasebesinden kendimizi hemencecik sıyrabilmemiz çok mümkün değil. Bunun için şunu düşünmek lazım. Bizler eğitime hazırız. Burada bekliyoruz ama bence bundan önce işletme sahiplerinin eğitilmesi lazım. Değerli arkadaşlar işletme sahipleri mantıklarını değiştirmezlerse burada söyledikleriniz çok güzel iki gün Sheraton'da geçirdiğimiz günden öte bir noktaya gitmeyecektir. Bizler bakın Sayın Akın bizler vergi tahakkuk memuru haline geldik. Bırakın standartları. Biz bilgisayarımızın başında oturup bugün Maliye Bakanlığı'nın bizi getirdiği noktaya bakın. Vergi tahakkuk memuru. Düzeltme beyannamesi vermek için eğer Şubat ayının düzeltme beyannamesini veriyorsanız aralık ve Ocak ayının düzeltme beyannamesini de düzeltmeniz gerekiyor. Ne yazık ki bu ülke maliye odaklı, vergi odaklı bir muhasebe ve mali müşavirlik yapıyor. Önce bundan sıyrılmamız gerekiyor. Biraz sabrınızı taşıyıyorum ama birkaç ufak konuya daha değinmek istiyorum sayın Akın.

Şimdi değerli arkadaşlar sizin ufkunuzu açmak için söylüyorum. Bağlı ortaklıklarla ilgili arkadaşımız çok güzel bir sunum yaptı. Yani konunun bir kısmını alıp söylüyorum fakat işletme sahipleri bize asla bağlı ortaklık nasıl oluyor diye sormuyorlar. Gidip bağlı ortaklığı kuruyorlar. Yani sevgili Tuba Hocam bunun alt yapısının ne olacağını hiç asla işletme sahipleri düşünmüyor. Dolayısıyla konsolide edeceğimiz bir mali tablo nasıl olacak sorusunu asla düşünmüyorlar. Yani alt detayları işletme sahibi asla ilgilenmiyor. Dolayısıyla şöyle bir manzara ile karşı karşıyayız. Biz bunları öğrenip uygulamak zorunda kalırsak bakın zorunda kalırsak sadece gece ve gündüz çalışarak hak etmediğimiz bir ücret alarak işletme sahiplerine destek olmuş oluruz. Kendimiz için

hiçbir şey kazanmamış oluruz. Bilgi güzel şeydir ama bilginin bize ne katacağını da düşünmek lazım. Değerli arkadaşlar son olarak şunu söylemek istiyorum aslında çok söyleyeceğim var Türkiye’de bu uygulama olabilir mi olabilir. Az önce Tuba Hocam son noktada Türkiye’de bu uygulama olabilir mi derken ey meslek mensupları siz isterseniz siz bu işi yaparsınız dedi. Evet biz yaparız Maliye Bakanlığı bir tebliğ çıkartsın biz ertesi gün yaparız bu işi aksi takdirde yapmayız kusura bakmayın. Değerli arkadaşlar son olarak şunu söylemek istiyorum. Az gelişmiş bir ülkede yaşıyorsunuz. Hepinizi tenzih ediyorum. Köy danasından şehir öküzü olmaz. Lütfen bunları düşünerek bu çalışmalarını yapalım. Bunların hepsi serzenişti. Çalışmalarınızdan dolayı sizi tebrik ediyorum, bu formu düzenleyenler açısından da formu düzenleyenleri tebrik ediyorum son derecede verim aldım teşekkür ediyorum.

Şükrü YILMAZ

- Şükrü Yılmaz. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir. İstanbul’un Kağıthane İlçesinden geliyorum. Sayın sunuculara, sayın hocalarıma, sayın başkanlara ve sayın meslektaşlarımıza kucak dolusu sevgi ve selamlar getiriyorum. Bu düzeyli toplantıda tüm meslektaşlarımızın ufkunun açılması yönünde yapılmış olan son derece güzel bir sunumdan dolayı çok mutlu olduk. Özellikle Sayın Doktor Tuba Şavlı Hanımın sunumundan son derece etkilendim. Örnek bir sunumdu. Bu sunumda kafama takılan iki konu oldu. Bu iki konuda bize örnek açıklamalar aynı sunum güzelliği ile yaparlarsa son derece faydalı olacak diye düşünmekteyim. Bunlardan birincisi şirket birleşmeleri ve satın almalarında satın alma bilançosundan bahsettiler. Ben bu konuda ilk duyum olduğu için çok merak ettim. Neden mi. Marka değeri müşteri ilişkileri değerlendirilmesi ve varlıkların değerlendirmesi ile ilgili örnekler görmek isterdim. İkincisi uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun raporlama örneği sunulabilir mi, bu konuda da şayet şu anda olmazsa bile yayın olarak sitemize TÜRMOB sitemize koyarlarsa çok mutlu oluruz. Teşekkür ederim.

Semra BAĞCI

- Semra Bağcı, Ankara. Ben mali müşavirlik stajı yapıyorum. Hem de yüksek lisans yapıyorum. Tez konum varlıklarda değer düşüklüğü. Buradan yola çıkarak bir soru sormak istiyorum. Yayınlanan standardı da incelediğimde sınır-

lı sayıdaki kaynakları da incelediğimde yeterli örnekler olmadığını görüyoruz. Özellikle de diyelim ki değer düşüklüğü ayırdık ama nereye yazacağız. Bunun muhasebeleştirilmesi konusunda yeterli açıklayıcı örnek yok. Orijinal standardın örneklerinde daha çok değerlendirme konusu var ama muhasebeleştirilmesi yok. Bu konuda Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu nasıl bir yol izleyecek. Açıklayıcı örnekler mi yayınlayacak aynı zamanda yada hesap planımızda bir revizyon yapılacak mı.

Ahmet ARI

- Bu toplantıyı düzenleyen sayın TÜRMOB yöneticileri ve emeği geçen herkese teşekkür ederim. Ben Ahmet Arı. İstanbul'dan katılıyorum. Tuba Hanımın yaptığı sunumu çok beğenerek izledim. Diğer konulara geçmeden toplantının zaman olarak uzadığı düşüncesiyle kısa keseceğim sadece yıl sonu değerlemelerini yaparken faturalanmamış gelirlerin ve giderlerin dikkate alınması gerektiği konusunu belirtti burada bizim çok önemli olarak üzerinde durduğumuz bir konudur bu muhasebeciler olarak kesilmiş yapılmış işlemlerin en geç yedi gün içerisinde faturasının kesilmiş olması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun haricindeki bir olayı kabul etmemiz aslında mümkün olmaması gerektiğini düşünüyorum. Yasal olarak bunu yapamayız. Bir ay süresi geçmiş, iki ay süresi geçmiş faturalanmamış gelir olması mümkün değil. Bizde işletmelerimizde bunun alt yapısını oturtmamız gerektiğini, yanlış anlamaya meydan verilmemesi yönünde tamamlamak istiyorum teşekkür ediyorum.

Gökhan ÇÖZERİ

- Gökhan Çözeri Mersin. Sorum Tuba Şavlı'ya olacak. KOBİ tanımında genişlik ülkeler arasındaki yapısal farklar, sektör, büyüklük ve iç kontrol sistemlerinin yapıları nedeniyle uluslararası boyutlarda KOBİ Muhasebe ve KOBİ denetim standartlarında ülkeler arasında yakınsama ve ortak dil oluşturmanın güçlüğü göz önüne alındığında ülkemizde uygulamaya konulacak KOBİ muhasebe ve KOBİ denetim standartlarının yurt içi ve yurt dışındaki gelişmeleri takip edebilirliğinde standartlardaki esneklik, objektiflik ve şeffaflık bağlamında yaşanacak olan güçlüklerin aşılması konusunda neler düşünüyorsunuz teşekkür ederim.

Hasan Hüseyin KIRMIZITOPRAK

- Teşekkür ederim Başkan, nihayet arkada görülebildik. Ben önce katılımcı meslektaşlarımı sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Sunum yapan arkadaşlarımı da değerli çalışmalarından dolayı kutluyorum. Şimdi, Hasan Hüseyin Kırmızıtoprak. İstanbul. Yapılan çalışmalar kuşkusuz değerli önemli katkılar sunuldu ama bir şeyi sanırım yine bu şeyde tartışıp bundan sonraki süreçte daha rahat yol alabilmek, yaptığımız çalışmaların daha anlamlı kılınabilmesi için bir şekil vermeniz gerekiyor. O da formun biçimiyle ilgili formata uymaması nedeniyle yaşanan sıkıntılar. Yani katılımcının tartıştığı çözüm ürettiği bilgi alışverişinde bulunduğu bir formata getirmek için herhalde bundan sonraki süreçte bir kez daha gözden geçirmek gerekir diye düşünüyorum. Şimdi KO-Bİ'lerin durumu meslektaşın durumu, mesleğe adaptasyon bir sürü tanım ifade edildi. Biraz önce arkadaşlarım ifade etti sorunlarını henüz çözememiş, yol alabilmek anlamında önünde bir sürü engel olan bir kitle örgütünün meslek örgütünün yol alıp, burada tanımlanan standartları uygulayabilmesi kuşkusuz son derece zordur. Niçin söylüyorum bunu. Çünkü bu standartları uygulayabilmek için bundan önceki sorunları çözmemiz gerekiyor. Yani mesleki bağımsızlık sorununu çözmemiz gerekiyor, mali idarenin bize bakışı sorununu çözmek gerekiyor, bunu niye söylüyorum. Bundan birkaç gün önce 6 Mart'ta İstanbul'da bir sorun yaşadık sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir bakışı bir yaklaşımı ortaya koymak açısından. Standartlar anlatıldı. 31/12'yi bunlarda yaptık. İtiraz yok yapmak da gerekiyor, daha çok eğitim, daha çok çalışma yapmak gerekiyor. Sempozyum, eğitim, panel yapıyoruz zaten. Daha da artırmak gerekiyor. Bunlar çok önemli çalışmalar. Mali idare şunu söylüyor arkadaşlar senin yaptığın standartlar, yaptığın tek düzen, raporlama, sonuç, bilanço, mali tablo beni ilgilendirmiyor. 31.12'den önce dönem içinde bu sistemi yada bu yaklaşımda bulunsa bir nebze anlaşılabilir ama 6 Martta söylüyor bunu. Bu çok ilginçtir iyi dinleyin. İstanbul'da bir çok meslektaşım vergi dairesi başkanlarıyla yapılan bir toplantıdır bu defterdarın ifadesi aynen şudur. Bu tarihe kadar ne yaptığınız önemli değil, Mart beyanname dönemidir yüzde 20 gelir tahakkuk artırın. Şimdi böyle bir yaklaşımda bizim bunları uygulayabilmemiz yada ortaya koymak çaba sarf etmek bir anlam ifade eder mi, sizin takdirinize sunuyorum.

İşte bu sorunların çözümü ile ilişkin bu yaklaşıma ilişkin TÜRMOB'un yaklaşımı nedir nasıl bir önlem, nasıl bir tavır geliştirmek gerekir, buna ilişkin görüşü nedir merak ediyorum. Sayın Savlı önemli bir sunum yaptı. Bütün bunlar mevzuat ve şekle ilişkindir. Elbette bunları özümsemek, kabul etmek

kamusal ve toplumsal yararı olan her çalışmaya gecemizi gündüzümüzü birbirine katarak bu çalışmalara katılalım, bunlara itirazımız yok ama böylesi bir tabloda toplumsal yarar sağlayan bir sonuç almak da mümkün değil. İşte bütün bu yaklaşımlara karşı birlikte nasıl bir tavır geliştireceğimizin de tartışılacağı platformlar, sorunlar gerçekleştirilmesi gerekir diye düşünüyorum. Kitaptan anlattığınız ama bir de kitabın dışı var bu yaklaşımlara ilişkin ne yapacağımızı birlikte tartışmak gerekiyor. Kayıt dışı ekonominin yüzde 60'larla ifade edildiği bir ülkede ekonomide tekelleşmenin ve bu anlamda da KO-Bİ'lerin can çekişme noktasına geldiği bu ülkede bu sorunların tartışılmasını eğitim anlamıyla gündemimize almamızın bir anlam ifade etmeyeceğini de düşünüyorum. Daha dün bu toplantıya katılmak için buraya gelen bir meslektaşım TCK'nın 166 ncı maddesi gereği otelinden alındı nezarete götürüldü neden daha önce mali müşavirliğini yürüttüğü bir işletmede kayıtsız işçi çalıştırılmış, kurum bunu tespit etmiş meslektaşımız sorumlu görülmüş ve gıyabında ceza kesinleşmiş ve burada ortaya çıkıyor göz altına alınıyor. Şimdi güvenliği olmayan can güvenliği olmayan kendi mesleğinde güvenli olmayan bir mesleğin mensupları olarak böylesi bir ortamda hangi standardı nasıl uygulayacağız o da kuşkulu.

Sonuç olarak toparlamak gerekirse fazla uzatmayayım biraz önce bütün bu tablodan hareketle Ahmet arkadaşım dedi ki, okey biz bu eğitim çalışmalarını yapıyoruz, itiraz yok ama müşterilerin eğitilmesi gerekiyor dedi. Katılıyorum. Birilerinin daha eğitilmesi gerekiyor. Devlet kademesinde görev yapan bürokratların da eğitilmesi gerekiyor. Muhasebenin bilimsel tanımına göre bilgi için muhasebenin ne olduğu toplumsal yararın ne olduğunu olmazsa olmaz koşul olduğu onlara öğretilmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Ali YERLİ

- Tüm konuşmacılara teşekkür ederim önce. Ben Ali Yerli. Yeminli Mali Müşavir. Ankara'dan Uluslararası Muhasebe Standartları bana göre mesleğimize yeni bir tanım getirme açısından çok önemli. Söz alan arkadaşlarında ifade ettikleri gibi mükellefin vekili sayan, mükellefin kefilisi sayan bir anlayışla zaten meslek olamayız. Bu mesleğin gerçekten yerli yerine oturması için uluslararası muhasebe standartlarını yeni bir perspektif sunduğunu, mesleğe yeni bir tanım getirdiğini bir kere kabul etmemiz ve bu anlayışla bakmamız gerekir. Vergi hesabı sonraki bir iş. Bu sadece kıdem tazminatı hesaplamak gibi

bir vergi karşılığı hesaplama işi vergicilik. O yani vergicilik hak ettiği yere gelmediği müddetçe belli bir fonksiyon olarak tanımlandığı müddetçe biz bu zorlukları yaşamaya devam ederiz. Onun için bence uluslararası muhasebe standartlarına bu mesleğin gerçek yerini alması için gerekli perspektif olarak bakmak gerekir. Yani muhasebeye ekonominin ihtiyacı olan bilgi üretim sistemi olarak bakmak gerekir.

Bir ikinci ilave etmek istediğim konu eğer Türkiye ekonomisi gerçekten dünya ekonomisi ile bütünleşecekse bu işletmeler gerçekten bir menkul değer olarak servetin sermayeye dönüşmesi gerçekleşecekse bu tamamen bizim elimizde olan bir şey ve bu standartlarla ilgili olan bir konu. Bunu gerçekleştirmeden biz hiçbir şekilde ekonominin ve işletmelerin önünü açamayız. Ben birkaç değişiklikten bahsedeyim. Bir; bölgesel borsalar, iki; bankaların son iki yıldır hepimiz buradayız işte yeminli onay olmadan SMMM onayı olmadan mali tablo istemiyorlar. Halka açık şirketlerin diğer şirketlere ortaklıkları var. Yurt dışından gelen krediler var. Tüm bunları üst üste koyduğumuz zaman bu sürecin daha da hızlı ilerleyeceğini düşündüğümüz zaman biz bunu yapalım mı yapmayalım mı tartışmasını bir kenara bırakıp bir an önce buna geçmek gerekir. Çünkü başta söylediğimi tekrar söyleyerek bitirmek istiyorum. Muhasebe mesleğinin tanımı bence bu standartlardır. Bence bunları biz hayata geçirmeden vergicilikten kurtulamayız. Yani şu anda bizim yaptığımız iş vergicilik, vergi beyannamesi doldurmak. Bu işten muhasebeciliğe, uluslararası gerçek tanıma ulaşmak için bu standartlara mutlaka yürüyeceğiz.

Saim ÜSTÜNDAĞ **TMSK Genel Sekreteri**

- Ben müsaadenizle Ankara'dan Ali Bey ve Selma Hanımın dile getirdikleri konulara açıklık getireyim. Ali bey konuşmam sırasında bu mesleğin kuruluşları diye çoğul bir ifadeyi hiç kullandığımı hatırlamıyorum ama kullanmışsam da kasıtlı değildir. Onu belirteyim.yani ayrıca her halde kendi işi gücü olan hiç kimse de başka bir meslek kuruluşunun işinin ortağı olmak istemeyecektir diye düşünüyorum.biz ne dersek diyelim diğer taraftan yine KOBİ ile ilgili muhasebe standartlarının hani kaldırılması diye değil de IFAC'ın düşüncesi KOBİ'ler için KOBİ'lerin denetimi için ayrı standartlar olmasın diyor. Ona açıklık getirmek isterim. Birde katkı olarak belki size şimdi işletme sahiplerinin değişimi meseleye bakış açısı sizler uygulamanın içindediniz bunu hissetmekte olmanız lazım veya yakın zamanda hissedeceksiniz. Kredi talep-

leri bu kalitesiz finansal raporlama nedeniyle döndükçe, bu finansal raporlamayla ilgili yansımalarını düşünmeden alınan işletme kararları faaliyet sonuçlarını etkiledikçe ve düzenlemeler yani diğer kurumlar tarafından da benimsenip yaygınlaştıkça işletme sahiplerinin de bakış açısı ister istemez değişecektir. Burada Ali Yerli üstadın değindiği konu çok önemli başlangıçta uygulamada sıkıntılar olsa bile işletme sahipleri veya başka çevrelerce ilk etapta anlaşılmasa bile gerçekten bu yeni standartlar yani mesleği olması gerektiği yere taşıyacak olan düzenlemelerdir. Selma hanıma kısaca size de şunu söylemek isterim bu standartlar yayımlandıktan sonra bir sonraki aşamada kurul üyemiz Nalan Akdoğan Hocamız da burada. Kendisinin geçmişte biliyorsunuz hesap planı ve ilgili düzenlemelere büyük emeği var. Diğer hocalarımızla beraber. Bir sonraki aşama bu tek düzen hesap planının ve muhasebe sistemi uygulama genel tebliğinin bu standartlara uyumlaştırılmasıdır. Bu aşamada sanırım sizin eksikliğini hissettiğiniz ihtiyaçta karşılanacak. Çok teşekkür ediyorum.

Dr. Tuba ŞAVLI
SMMM

- Teşekkür ederim. Ali Bey çok haklı bir takım eleştirilerde bulunda. Aslında bende sunumumun büyük bölümünü yaşayacağımız zorluklara ayırmıştım. Dolayısıyla bu işin kolay olmayacağını aslında en başında belirttim. Buna gerçekten de inanıyorum ama cevabı da aslında kendisi verdi. Dedi ki uzmanlaşmayı bir an önce yapalım. Evet cevap gerçekten burada. Bir insanın hem Türk vergi kanunları konusunda çok iyi bir uzman olması hem uluslararası finansal raporlama standartları konusunda çok iyi bir uzman olması, hem uluslararası değerlendirme standartları konusunda çok iyi bir uzman olması gibi bir şey beklemiyoruz. Konuşmamda da belirttiğim gibi biz buralarda uzman insanlardan faydalanıyoruz. Ben uluslararası değerlendirme standartlarını bilmeyebilirim. Ben uluslararası finansal raporlama standartlarını bildiğimi iddia ediyorum. Ve bu çerçevede çalışmaları yaparken bilmediğim bir şey karşıma çıktığı zamanda gidip uzmanından destek alıyorum. Ben Türk vergi mevzuatını çok iyi bilmiyorum. Doğrudur ama vergi ile sıkıntım olduğu zamanda bu konuda uzman bir arkadaşımın destek alıyorum. Eğer içimizde bazı meslek mensupları bu konuda çalışacaklarsa uluslararası finansal raporlama standartları, Türkiye Muhasebe Standartları yada KOBİ'ler için taslak muhasebe standartları yürürlüğe girdiğinde bu konuda çalışacaklarsa evet bakış açılarını vergi odaklı

olmaktan mali tabloların şirketin durumunu layıkıyla arz etmesi yönüne çevirmeleri gerekecektir. Ama elbetteki bir kısım meslek mensubu arkadaşımız da vergi konusunda uzmanlaşmasını sürdürecektir ve bu konuda hizmet vermeye devam edecektir. Bu kaçınılmaz ama bizim işte bu ayrımı iyi yapmamız ve hangi konuya daha yatkınsak o konudaki gelişimimizi sağlayacak girişimlerde bulunmamız lazım.

Bir yandan bağımsız bir kurum olmak istiyoruz, bizimle ilgili düzenlemelerin bağımsız yapılmasını istiyoruz ama bir taraftan da Maliye Bakanlığı çıkarırsa yaparız söylemiyle ben açıkçası bunu çok bağdaştıramıyorum. Bizim sonuçta bu mesleği ileriye götürecek her türlü adıma katkıda bulunmamız gerektiğini düşünüyorum. Çok eksiklerimiz var. Haklısınız, bütün eleştirilerde sonuna kadar katılıyorum ama bu eksiklerimiz var diye dünyadaki açılımlara hiç bakmayalım mı, önce bunları tamamlayalım, düzeltelim sonra bunları yaparız dersek bence çok geride kalırız evet hepsini bir anda yapamayabiliriz çok doğru ama ya hep ya hiç mantığındansa biraz olsun bir şeyler yapmaya gayret etmek ve bu konuda önümüzü açma çabalarında bulunmak birazcık daha faydalı olacaktır diye düşünüyorum ama yapılan eleştiriler son derece haklı ve iş planımızı yaparken bu eleştirileri de mutlaka göz önünde bulundurmamız lazım, onu da ihmal etmememiz lazım.

Şükrü bey birazcık daha teknik bir konu sordu şirket birleşmelerindeki satın alma bilançosunu sordu. Çok kısa özetlemeye çalışacağım. Şirket satın aldığınız zaman ödediğiniz fiyatın ne kadarı şerefiye bunu tespit edebilmeniz için o şirketin her bir hesap kaleminin makul değer esasına getirildiği yeni bir bilanço hazırlayıp şirket öz kaynaklarını yeniden tespit ediyorsunuz ve hesapladığınız yeni öz kaynak makul değer esasına göre hazırlanmış öz kaynak tutarı ile ödediğiniz para arasındaki fark şerefiye olarak hesaplanmış ve kayıtlara yansıtılacak duruma geliyor. UFRS'ye uygun raporlama örneğini sizin de belirttiğiniz gibi burada sunmam çok güç ama tabii ki TÜRMOB yönetimi ile paylaşıp bunun herhalde sakıncası olmayacaktır, faydası olacaktır. Bunun sitede yer almasını sağlamak konusunda yardımcı olabilirim. Yada şahsen bana arada gelerseniz size direk olarak da gönderebilirim böyle bir örnek. Ahmet bey faturalama ile ilgili bir şey söyledi. Ben çabuk toparlayayım kısa geçeyim derken bazı ifadeleri doğru kullanmamış olabilirim yoksa söylemeye çalıştığım tabii ki, fatura kesim süreci ile ilgili bir şey değildi. Sizin yorumunuz eleştiriniz çok doğru. Ama söylemeye çalıştığım şey şuydu. Çok basit bir örnek vermek istiyorum. Örneğin TELEKOM sektörünü düşünün bugün her yerde reklamlarını görüyorsunuz bir cep telefonu artı 500 kontur alırsanız fi-

yatı budur. Diye size hazır kartlı bir telefon satıyorlar. Ve siz parayı ödediğiniz gün size bunun faturası kesiliyor. Telefon fiyatı artı konuşma süresi. Ama bunun konuştuğunuz standartlar kapsamında gelir tahakkukunun yapılabilmesi çok daha farklı bir yöntem. Telefonu anında gelir kaydedebilirsiniz ama 500 konturun bedelini anında gelir kaydedemezsiniz o 500 kontur karşı taraf tarafından konuşulduca gelir kaydedilir. Benim söylemeye çalıştığım bu gibi örneklerdi ama yeterince açık ifade edemediğim için birazcık karışıklık oldu sanırım. Son olarak Gökhan Bey KOBİ tanımıyla ilgili bir takım yorumlarda bulundu. Aslında gerçekten önemli bir konu. Bugün Türkiye’de eğer KOBİ’lerde taslak KOBİ standardı yürürlüğe girdiği noktada kimler uygulayacak tanımını doğru yapamazsak çok zorluklarla karşılaşacağımız aşikar. Bu yüzden ki zaten ABD’de bu tanımlar genel çerçeve ile yapılmış olmakla birlikte üye ülkelere bir takım inisiyatifler tanınmıştır. Bizim de bu manada ülke gerçeklerini dikkate almamız lazım bunun yapılabilmesine dikkate almamız lazım. Konuşmada da belirttiğim gibi bir kişinin iki kişinin çalıştığı bir küçük bakkal dükkanına kalkıp ta bu standardı uygulamasın beklemek tabii çok egzajere ediyorum bakkal dükkanı derken hakikaten çok zor. Burada uygulanabilirliğini iyi test etmemiz lazım, iyi değerlendirmemiz lazım ve yasal düzenlemelerin de bu kapsamda çıkması için elimizden gelen her türlü desteği vermemiz lazım ki TÜRMOB her halde burada ciddi rol oynayacak bir kurum. Zira bu bilgiler, bu deneyim en fazla TÜRMOB’un elinde var. Bu aşamada da ülke şartlarının sonuna kadar dikkate alınması lazım, herkes bunu yapsın deyip kestirip atmak bir çözüm olmayacak teşekkür ederim.

Ahmet AKIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Teşekkür ediyoruz Sayın Ali Gözen’in ve Sayın Kırmızıtoprak’ın TÜRMOB’a yönelik soruları oldu. Zamanın darlığı nedeniyle sanırım bundan sonraki oturumlarda ilgili arkadaşlarımız onlara gerekli yanıtı verecektir. Değerli katılımcılar katıldığınız için sorularınız ve katkılarınız için teşekkür ediyoruz. Saygı ve sevgilerimizi sunuyoruz.

2. ANA OTURUM

Muhasebe Eğitim Standardı

Rıfat T. NALBANTOĞLU
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi – TESMER Sekreteri

- Değerli arkadaşlarım, sevgili meslektaşlarım İkinci Türkiye Muhasebe Formu çalışmalarının ikinci günü, ikinci oturumunda Muhasebe Eğitim Standartlarını hep birlikte konuşmaya çalışacağız. Bir önceki oturumdan sarkan süreyi sizlerin lehine kullanmaya ve aradaki farkı kapatmaya da gayret edeceğiz. Tabii ki bu noktada hepimiz söyleyeceklerimizi biraz daha özet hale getirip sizlere de biraz daha fazla söz vermek yoluna gideceğiz. Bu anlamda bu formun bu noktasında sırasıyla söz vereceğim değerli arkadaşlarımdan da sizlerin huzurunda bir ricada bulunmuş bulunuyoruz. Sevgili arkadaşlarım

mesleğimize başlama sürecinden mesleği her aşamada sürdürdüğümüz her noktada en temel ihtiyacımız olan eğitim meselesinin dünyada nasıl yapılacağı konusunda bizim de bağlı olduğumuz uluslararası örgütler tarafından yayınlanmış ve dünyada bir çok ülkede uygulanmakta bulunan eğitim standartları tabii ki örgütümüzün, örgütlülüğümüzün mesleğimizin geldiği nokta itibariyle ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlara cevap verecek eğitim isteğinin, eğitim talebinin artması vesilesiyle bu standartların uygulanabilme koşulları, bu standartların Türkiye’de de artık tartışılması örgütümüzde de bu standartlara sahip eğitimlerin yapılıyor olması artık en temel meselemiz haline gelmiştir diye düşünüyorum.

Bu standartları, uluslararası standartları mutlaka konuşmacı arkadaşlarım konuşmaları sırasında dile getirecekler. Ben sadece başlıklarıyla sizlere hatırlatmak istiyorum ki bu hatırlatmadan gayem, amacım aslında yapmakta olduğumuz, yürütmekte olduğumuz eğitim çalışmalarında gerek stajyer eğitiminde, gerek meslek içi eğitimde gerekse tüm eğitim çalışmalarımızda aslında bu standartlara çok yakın olduğumuz, bu standartlara çok uygun olduğumuz, bu standartlara uygun davrandığımız noktasındaki sizlerin hafızalarını bir kez daha yinelemek, bir kez daha bu konuları hatırlatma istiyorum.

Tabii ki, uluslararası standartlara gerek yaşamızdan kaynaklanan, gerek yönetmeliklerimizden kaynaklanan kimi sebeplerle tam uyum gösteremediğimiz uluslararası standartlarla eğitim standartlarla tam birebir örtüşmediğimiz

durumlar da var. İşte bu formdan itibaren 2. Türkiye Muhasebe Formundan itibaren bu eğitim standartlarını hep beraber tartışıp, tabii ki ülkemiz koşullarına da uygun, ülkemiz koşullarına da cevap verecek ama tabii ki uluslararası eğitim standartlarıyla denenmiş, tecrübe edilmiş, olumlu sonuçları test edilmiş uluslararası eğitim standartları ile uyumlu standartları hep birlikte örgütümüzde, çalışmalarımızda hayata geçireceğiz. Değerli arkadaşlarım. Uluslararası eğitim standartlarının Ekim 2003'e kadar yayınlanmış olan ilk altı tane si muhasebe meslek eğitime girişteki eğitim standardı. İkincisi profesyonel muhasebe eğitiminin içeriği. Üçüncü standart profesyonel beceriler. Dördüncü eğitim standardı profesyonel etik değerler. Beşinci standart uygulama tecrübesi gerekleri. Altıncı standart mesleki yetenek ve yeterliklerin değerlendirilmesi. Yedi de sürekli profesyonel gelişim, yaşam boyu öğrenme. Standartların başlıklarını ve isimlerini söylediğimizde zaten bizim günlük hayatımızda, bizim eğitim çalışmalarımız içinde söz konusu standartlara aslında çok yakın olduğumuz, bu standartlara çok örtüşük bir eğitim çalışmasına hep birlikte götürdüğümüz de ortaya çıkacaktır değerli arkadaşlarım. Ben sözlerimi daha fazla uzatmadan sevgili arkadaşlarıma söz vereceğim ve tabii ki sonra sizlere söz vereceğiz. Şimdi ilk konumuz "Meslek İçi Zorunlu Eğitim Yaşam Boyu Eğitim". Konuşmacımız Sayın İbrahim Akel, buyurun efendim.

Meslek İçi Zorunlu Eğitim (Yaşam Boyu Eğitim)

İbrahim AKEL
SMMM

- Sayın Bakanım, değerli hocalarım, saygıdeğer TÜRMOB yöneticilerim, sevgili meslektaşlarım. TÜRMOB'un düzenlemiş olduğu İkinci Türkiye Muhasebe Formu aracılığıyla hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Değerli katılımcılar sunuma geçmeden önce birkaç şeyi ifade etmek istiyorum. Genellikle biz muhtelif platformlarda, en çok genel kurullarda mesleki sorunların tartışılmasını ve çözüm önerilerinin üretilmesini isteriz. Tabii ki bu alanların yeterli olmadığı defalarca pek çok arkadaşımız tarafından

söylendi, dile getirildi. Ve bu bağlamda da örgütümüz ilkini geçen sene yaptığı Muhasebe Formuyla bu alanlara taşıdı. Geçen yıl birincisi yapılan muhasebe formunda Türkiye'nin her tarafından gelen meslektaşlarımız ve akademisyenlerimiz katkı sunmuşlardır, tartışmışlardır, görüş ortaya çıkmıştır. Buradan yapılan değerlendirme sonucunda çıkan görüşler bizim TÜRMOB Genel Kurulunda tartıştığımız yönetmeliklere ışık tutmuştur ve yönetmeliklerimiz TÜRMOB genel kurulunda kabul edilmiştir. Burada yöneticilerimizin ne kadar doğru bir karar verdiğini hepimiz görüyoruz. Çünkü 2. Türkiye Muhasebe Formuna olan katılımın yoğunluğunda ve dinamizmde şu anda görüyoruz. Tüm arkadaşlarımızın, konuşmacıların dediği gibi gerçekten yemek saati olmasına rağmen bütün salon dolu. Bu bağlamda nasıl dinamik bir örgüt olduğumuzu hakkımızı da vermek gerektiğini düşünüyorum. Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlayarak sunumuma geçiyorum.

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte hepimizin yaşamında çok büyük değişiklikler ve yenilikler ortaya çıkmıştır. Bu hızlı değişim toplumların bilgi değişimine dönüşmesini sağlamaktadır. Böylece her şey eğitimde dögümlenmektedir. Gelişen ve değişen dünyada insanların sadece geçmişte öğrendikleri bilgilerle yaşamlarını sürdürürlerken; geçmişte öğrendikleri bilgiler yeterli, yararlı ve geçerli olmayabilir. Bu nedenle eğitime artık yaşam boyu bir öğrenme süreci olarak tanımlamalıyız. Tüm dünyada eğitim açısından ele alınan temel eğilim yaşam boyu öğrenmedir. Bunun anlamı belirli zaman dilimleriyle, belirli yıllarla, belirli kurum ve kuruluşlarla sınırlandırmadan beşikten mezara kadar eğitimin sürekliliğidir. Yaşam boyu öğrenmenin amacı bilgi toplumuna uyum sağlamak, sosyal ve ekonomik yaşama tam olarak katılmak için gerekli olan bilgi ve mesleki becerileri kazanmaktır. Genel olarak eğitimin tanımını yapacak olursak kişiyi belli bir konuda bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme olarak tanımlanır. Ayrıca eğitimin diğer bir tanımı da değişen kurumların gerektirdiği bilgi ve becerileri öğrenebilme ve bunları yaşamın özel durumlarına öğrenebilme sanatının kazanılmasıdır. Kısaca bunu insan yetiştirme sanatı olarak da ifade edebiliriz.

Öğretim ise herhangi bir meslek sanat, yada iş için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışmalardır. Bu iki kavram arasındaki temel farklılık öğretim deyince sadece iş, meslek ve sanat konularıyla ifade edilirken; eğitim, bunların dışındaki konuları da kapsayarak bizlere insan olmanın erdemi, birey olmanın gerekleri ve yurttaşlık bilincini vermeyi de amaçlar. Meslek mensuplarımızın 21.Yüzyıldaki hızlı değişmelere ve gelişmelere ayak uydurabilmeleri için hayat boyu kendilerini farklı ilgi alan-

larına göre eğitmeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte meslek mensuplarının hizmet verdiği müşterilerin de eğitilmeleri, bilgilendirilmeleri ve kendilerini geliştirmeleri, meslek mensuplarından beklentilerinin neler olacağını bilmelerinin yanı sıra daha kaliteli hizmet talep etmelerini de beraberinde getirecektir. Bir önceki sunumda farklı ilgi alanlarına göre eğitmeleri ve geliştirmeleri de gerekmektedir derken burada bir şeyi ifade etmek istiyorum. Geçen Mersin’de İhracatçılar Birliği’nin düzenlemiş olduğu bir günlük panele katılmıştım. Sunumu yapan hocamız çok güzel bir örnek verdi. Belki de bizim günlük yaşamımızda defalarca karşılaşmamıza rağmen pek çoğumuzun yetkinliği olmadığı ve önemsemediği bir husustu. Uluslararası bir kuruluşun serbest bölgeyle bir firmayla bağlantıları tamamlanıyor ISO belgeleri her şeyi, istenen her şey hazır firma yöneticileri burada sonuç için geldiklerinde firmaya bir soru soruyorlar. Burada çalışan insanların ne kadarı ilk yardım eğitimi almışlardır diye oran olarak soruyorlar, firmada ilk yardım eğitimi alan hiç kimse olmadığı için bu ticari ilişki gerçekleşmiyor. Yani bizlerde toplumun en elit kesimini oluşturmamıza rağmen genellikle pek ilgilenmediğimiz, büyük bir çoğunluğumuzun da açık yüreklilikle ifade ediyorum bunları büyük bir çoğunluğumuzun bu konuda yetkinleşmediği bir alan ama bir başkaları için çok önemli olabiliyor. Ve ticari hayatımıza yön verebiliyor. Bu da bizim hayat boyu eğitimimizi sürdürürken sadece mesleki anlamda değil, her alanda eğitimimizin ne kadar önemli olduğunu ifade etmek için söyledim. Meslek mensubunun kendisini sürekli eğitimlerle geliştirmesi ve bunun müşteriler tarafından bilinmesi, meslek mensuplarına olan güveni de artıracaktır. Sadece mesleki bilgi değil, her türlü bilgi ve beceriyle donanımını artıran meslek mensuplarımız bu donanımlarının sonucunda yaşam standartlarını da yükselteceklerdir. Mesleki hizmetlerin sunulmasında bilgi ve tecrübe olarak kendini gösteren uzmanlıkta sonuç olarak sürekli eğitimi anlatmaktadır. Zorunlu ve sürekli meslek içi eğitimin mesleğimizde etkin ve başarılı meslek mensubu olmamızı sağlaması için bilgi teknolojileri konusunda da eğitilmiş olmamızı zorunlu kılıyor. Dün Serdar Hocam bu konuda zaten yeteri kadar ifadeye bulundu. Mesleğimizde bilgi teknolojilerinin ne kadar önemli olduğunu. En kısa zamanda ve hatasız iş yapma imkanlarını sağlayan bilgi teknolojileri aynı zamanda meslek mensuplarımıza çok kolay bir şekilde analiz ve yorumlama imkanı da sağlamaktadır.

Değişen evrensel muhasebe sistemlerine, uluslararası denetim ve finansal raporlama standartlarına, bilişim ve teknolojik gelişmelere, uluslararası otomasyon sistemlerine, sürekli değişen mevzuata uyum sağlamak için sürekli ve zorunlu eğitimin meslek mensupları için bir an önce hayata geçirilmesi ge-

rekmedir. TÜRMOB ve dolayısıyla TESMER ülkemizde zorunlu mesleki eğitimin ve yaşam boyu öğrenmenin önemini çok çabuk kavramış ve uzun süredir bununla ilgili çalışmalarını başlatmış bulunan ender kurumlardan biridir. Sanırım bu duygumu sizlerde paylaşırsınız. Türkiye'deki diğer kurumların yıllardır örgütünü kurmuş olan kurumların geldikleri noktaları ve örgütümüzü tarafsız bir gözle gözlediğimizde gerçekten takdire şayan çalışmalar içerisindeyiz. Çünkü yaşam boyu öğrenimle meslek mensuplarının toplumsal yaşama katkı sunacağını gayet iyi bilmektedirler. Öncelikle stajyer adayları için başlatmış oldukları zorunlu eğitimlerin yanı sıra uzaktan eğitim yönteminde de projeleri hayata geçirmeye başlamıştır.

TESMER meslek odalarımızda meslek mensuplarının eğitilmesinde görev alacak eğitimcilerin, eğitimleri ile olan sürekli eğitici eğitimi projesiyle de beş temel konuda eğitim çalışmalarına da geçen aylarda Antalya'da başlatmıştır. Bu çalışmalar beş ana dalda; finansal muhasebe ve finansal tablolar analizi, maliyet ve yönetim muhasebesi, denetim, vergi mevzuatı ve uygulaması, iş ve sosyal güvenlik hukuku bölümlerinde yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaların önümüzdeki süreçte de devam edeceğini, odalarda eğitici rolünü üstlenecek eğitimcilerimizin eğitimlerinin devam etmesine ilişkin. İkinci ayağının da önümüzdeki süreçte devam edeceğini biliyoruz. Bunun yanı sıra tüm odalarımızda sürekli meslek içi eğitim programları, seminerler, kurslar, paneller, bilgi şölenleri ve birlikte öğrenme ve paylaşım toplantıları da yapılmaktadır. Gerçekten burada da odalarımızın hakkını verelim. Küçük büyük demeden tüm odalarımız bütün yıl boyunca sürekli meslek mensubunu dinamik tutarak meslek mensubunun eğitiminin eğitilmesini, sürekli gelişen, yeni çıkan tebliğlerle, uluslararası standartlarda belirlenen konularla sürekli meslek mensuplarımızı bilgilendiriyorlar. Bu arada odaların kendi içerisinde; odaların diğer odalarla paylaşımlarını, birbirlerine katkılarını da takdir ediyorum. Henüz yeni bir örgüt olmamıza rağmen eğitimlerde aldığımız ciddi mesafeyi kimsenin göz ardı etmemesi gerekmektedir. Burada üniversitelerimizin, hocalarımızın katkılarını elbette yabana atmamalıyız. Akademisyenlerimizin meslek örgütümüz ile bu kadar dayanışma ve paylaşım içerisinde olması bizleri gerçekten çok mutlu etmektedir. Şu arada da hepimize hocalık yapmış değerli hocalarımızın saygıyla ellerinden öpüyorum. Örgütümüz akademisyenlerle ilişkisinin sürdürülmesinin yanı sıra diğer ulusal ve uluslararası meslek örgütlerinin de deneyimlerinden de yararlanarak hazırlanacak olan meslek içi zorunlu eğitime yön vermelidir. Meslek içi zorunlu eğitim mesleğimizde verimlilik, kaliteli hizmet, hatasız ve randımanlı çalışmayı sağlaması, denetim ve mali analizlerin hızlı ve zamanında yapılmasının yanı sıra mesleki ufkumuzda ve hayat

standardımızda olumlu etkiler sağlayacaktır. Aynı zamanda ortak bir muhasebe dili de oluşacaktır.

Öğrenimde zaman ve mekan kavramı yoktur. Öğrenmek ve bilgiyi kullanmak önemlidir. Ülkemizde meslek mensuplarının en az lisans düzeyinin olmasının yanı sıra staj süresinin de üç yıl olmasını düşünüyorum. Çünkü burada bizim stajyerlerde hedeflediğimiz stajyer örneği bizim bürolarda işletme defteri tutacak, bürolarda hapis olacak stajyerler değil, uluslararası Muhasebe Standartlarına finansal ve denetim raporlarına uygun iş yapabilecek, kendini bu anlamda geliştirebilecek stajyer hedeflediğimiz için stajın üç yıl olması gerektiğini düşünüyorum. Bu süreçte TESMER'in yapmış olduğu eğitim çalışmalarının da etkinliğinin de artarak devam edeceğine inanıyorum. Her geçen gün dünyada meydana gelen değişimler ve gelişmeler muhasebe mesleğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle muhasebe meslek mensupları sürekli bir şekilde bu değişme ve gelişmelere ayak uydurabilmek için her yıl zorunlu eğitime tabii tutulmalıdır. Pek çok sempozyuma gittiğimizde ortak simaları, sürekli simaları görmekle beraber yeni katılan arkadaşları da görüyoruz. Ama burada samimi bir ikrarda, samimi bir öz eleştiride bulunursak bizim müktesep haktan belge alıp bürolarından çıkmayan, bu anlamda kendini geliştirmeyen pek çok arkadaşımız var. Bu bağlamda zorunlu ve sürekli eğitimin mutlaka bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde artık tüm dünyada ekonomik, sosyal ve eğitim faaliyetlerinin bilgi toplumuna dönüşüm nedeniyle bilgi temeline dayanmakta olduğunu bilmekteyiz. Bilgi modern toplumların teme yapı taşı haline gelmiştir. Bu yüzden bireyler sürekli hızlı bir bilgi değişimi ile karşı karşıyadır. Ekonomide olduğu gibi eğitimde de örgütler sanal yapılardan yararlanmalıdırlar. Meslek mensuplarının yoğun çalışmaları nedeniyle uzaktan eğitim modeli benimsenmeli ve meslek mensuplarının yılda 90 saatlik zorunlu ve sürekli eğitim çalışmaları süratle başlatılmalıdır. Bu zorunlu eğitim çalışmalarından meslek mensuplarının katıldığı seminerler, paneller, bilgi şölenleri ve kurslar için ayırmış olduğu sürelerin ve hakemli dergilerde yayımlanmış olan çalışmalarında dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.

Meslek mensubunun katıldığı toplantıların yurtiçinde veya yurt dışında olmasıyla ilgili olarak zorunlu eğitimden bu toplantılara katılmayla ilgili olarak kaçır saat indirim yapılacağı, yurt içi veya yurt dışında olmasıyla ilgili olarak göz önüne alınarak belirlenmelidir. Meslek mensubunun katıldığı eğitim çalışmalarının kaçır saate denk geleceği önceden belirlenmeli ve duyurulmalı-

dır. Meslek mensubu da kendi eğitim programını buna göre düzenlemelidir. Meslek mensuplarının sürekli ve zorunlu meslek içi eğitimlere katılmaları sağlanırken büro tescil belgeleriyle ilişkilendirilerek vize edilmesi yöntemi benimsenebilir. Ayrıca ileride mesleki sorumluluk sigortası uygulamasına geçildiğinde de zorunlu eğitimlere katılımını tamamlamış olan meslek mensuplarına uygulanacak prim oranlarında sürekli ve zorunlu meslek içi eğitime katılımı ilişkilendirilmelidir.

Sonuç olarak çağımızın bilgi çağı olduğunda hemfikiriz. Bilgi çağını da bilgi ve teknoloji temel teşkil etmektedir. Hızla yaşanan değişiklikler beraberinde belirsizlikler de yaratmaktadır. Dolayısıyla bilgi özellikle kendi alanımızda mesleki bilgi giderek daha fazla stratejik önem kazanmaktadır. Değişimi hızlandıran ve belirsizliği de ortadan kaldıran sanal organizasyonlar olacaktır. Sanal organizasyonlar ve iletişim ağları bilgi akışını hızlandırarak belirsizliği ortadan kaldırmakla kalmayıp aynı zamanda eğitimde önemli temeli oluşturacaktır. TÜRMOB'un buna uygun yeterli organizasyonlar yaratması, yaşam boyu eğitime önemli katkılar sunacaktır. Kısacası bilgi çağında tüm kurumlar ve bireyler başarıya ulaşabilmek için bilginin önemini kavrama ve yaşam boyu öğrenme ilkelerini önemle benimsemelidir. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Rıfat T. NALBANTOĞLU

Oturum Başkanı

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi – TESMER Sekreteri

- Sayın Akel'e teşekkür ederiz. Evet sürenin kullanımı anlamında da teşekkür ederiz, bizimle paylaştığı bilgiler içinde teşekkür ederiz. Bu sürekli mesleki eğitim projemizin de zaten en önemli destekçilerinden ve çalışanlarından bir tanesidir sevgili Akel sağ olun. Efendim şimdi stajyer eğitimi konusundaki görüşlerini bizimle Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Yardımcı Doçent Doktor Orhan Çelik paylaşacak. Orhan Bey oraya doğru giderken ben müsaade ederseniz Orhan Beyin bu stajyer eğitimi ile ilgili görüşlerinin nereden kaynaklandığını, nereden kaynak bulduğu konusundaki bir-iki bilgiyi paylaşayım. Eğitim Merkezimizde yürütmekte olduğumuz stajyer eğitimlerinin zorunlu stajyer eğitimi projesinin sayın hocam Profesör Doktor Ercan Beyazıtlı'nın gözetiminde ve denetiminde yürüten ekibin en önemli parçalarından bir tanesidir Orhan Hocam buyurun söz sizin.

Stajyer Eğitimi

Yrd. Doç. Dr. Orhan ÇELİK

- Sayın Bakanım, değerli hocalarım, değerli meslek mensupları sunuşuma başlamadan önce hepinizi sevgi ve saygıyla selamlarım. Sunuşumda çok ana hatlarıyla IFAC düzenlemesi çerçevesinde stajyerin eğitiminin nasıl olması gerektiği konusuna değineceğim. Daha sonraki aşamada Türkiye'deki mevcut uygulamanın bu düzenlemelerle ne ölçüde örtüştüğünü ve gelişen son noktanın ne olduğunu sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

IFAC düzenlemelerine baktığımızda; IFAC düzenlemelerinin merkezinde veya bu düzenlemelerin yapılmasının temel gerekçesi olarak muhasebe meslek mensubuna kaliteli meslek mensuplarının girmesinin sağlanması ve bu şekilde uzun dönemde muhasebecilerin, muhasebe meslek mensubunun toplumdaki değerinin daha fazla artırılmasının sağlanması belirtilmiştir ve yapılan bütün düzenlemeler muhasebeyle ilgili olarak yapılan hangi aşamadan bahsediyorsak bahsedelim yapılan bütün düzenlemeler hep bu amaca ulaşmak içindir. Tek tek muhasebe meslek mensuplarının niteliğini artırarak uzun dönemde muhasebe mesleğinin kalitesini yükseltmek ve toplum faydasını, topluma daha fazla fayda yaratacak muhasebe mesleğine ulaşmak hedeflenmektedir. Şimdi bu ana hedefi dikkate alarak ben sunumumda ana hatlarıyla mesleki eğitimde IFAC'ın düzenlemelerinin çerçevesinin ne olduğuna değinmeye çalışacağım daha sonraki aşamada bu mesleki eğitimin önemli bir aşamasını oluşturan staj ve stajyer eğitiminin nasıl olması gerektiğini ve bununla ilgili temel düzenlemelerin neler olduğunu çok ana hatlarıyla ifade edeceğim. Çünkü benden sonraki değerli konuşmacı bu konuda daha ayrıntılı bilgi sunacak sunumunda sonraki aşamada ise bu mesleki eğitime farklı bir çözüm olduğunu düşündüğümüz veya çağdaş bir çözüm olduğunu düşündüğümüz elektronik uzaktan eğitim, uzaktan sürekli eğitim projesi yani bizim kısaca e-USE olarak ifade ettiğimiz proje kapsamında zorunlu stajyer eğitimine ilişkin temel ilkeleri sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Bu kısa süre içerisinde. IFAC düzenlemelerine baktığımızda; IFAC düzenlemelerinin genel ilkeler çerçevesinde muhasebe mesleğinin girişiyle ilgili olarak temel olarak lisans mezunlarının artık muhasebe mesleğine kabul edilmesi gerektiğini ve muhasebe mesleğine başlamadan önce örgün eğitim kurumlarından belli bir seviyede eğitimi almış olarak mesleğe başlamalarının zorunlu olduğunu görüyoruz. Bildiğimiz bir şey var lisans mezunu olmak veya bir örgün eğitim kurumundan mezun olmak tek başına muhasebecilik için muhasebeci olmak için yeterli midir? Bu yıllarca ülkemizde tartışıldı, her düzeyde tartışıldı ve bunun lisans mezunu olmak, veya bir yerden mezun olmanın bir mesleği icra etmek için yeterli bir yetkinlik sağlamadığını gördük. Hem biz gördük hem Türkiye'deki düzenleyiciler gördü, hem de uluslararası düzenleyiciler gördü. Ve buna dayalı olarak düzenlemeler yapmaya başladılar.

Muhasebe mesleği ile ilgili olarak ben sunumunda bir zaman çizelgesinden başlamak istiyorum veya zaman çizelgesiyle başlamak istiyorum sunumuma. Muhasebeyi anlatırken lisans düzeyinde veya bir başka şekilde bu zaman çizelgesi her zaman işe yarıyor. Burada da işe yarayacağına düşünerek böyle bir sunum hazırladım. Üç parçaya bölebiliriz bu süreyi insan hayatındaki muhasebecinin hayatındaki süreyi üçe bölebiliriz. İlk aşaması muhasebe mesleğine başlamadan önceki aşama öncesi diye tanımlayabileceğimiz aşama. Bu orta öğretim, yüksek öğretimden diplomasını almış aday meslek mensuplarımızı içeriyor. Daha sonra staja başlama sınavı ve staja başlama sürecine giriyor, sonra stajını tamamlıyor, staj tamamlandıktan sonra yeterlik sınavlarını tamamlaması gerekiyor ve yeterli olduktan sonra, yeterli olduğu lisanslandıktan sonra mesleki faaliyetine başlıyor. Mesleki faaliyeti ömrüne göre kısa olabilir, uzun olabilir ki umuyoruz herkesin mesleki faaliyetinin mümkün olduğu kadar uzun olmasını.

Sonrasında ise yeşille ifade ettiğim kısma geçiyor. Yeşille ifade etmemin bir sebebi var. Varsayımım şudur: Muhasebeciler öldüklerinde çok büyük bir ihtimalle cennete gideceklerini var sayarak yeşil rengi tercih ettim. Bu ömür içerisinde muhasebe örgütü olarak bizi bu sürenin, bu akışın hemen bütün aşamaları ilgilendiriyor. Biz bu aşamaları ikiye ayırıyoruz. Ön yeterlik dönemi diyebiliriz buna. Muhasebe IFAC düzenlemeleri çerçevesinde ve yeterlik dönemi diyebiliriz lisans aldıktan sonara, lisanslandıktan sonra kürsüde bu iki aşamada IFAC düzenlemeleri yapılmıştır. Ön yeterlik döneminde neler yapılması gerekiyor, hangi içerikte eğitim yapılması gerekiyor, yeterlik döneminde ne olması gerekiyor bunlar belirlenmiştir. Ve bizim açımızdan mesleğe adım atmış olan, staja başlama süreciyle başlamış olan aday meslek mensu-

bundan başlayarak mesleğinin son gününe kadar çalışan meslek mensupları bizim sürekli mesleki eğitim kapsamımız içerisinde yer almaktadır. Bundan öncesinde de bir takım eğitim sürecinden geçmektedir aday meslek mensupları. Biz o aşamalara dolaylı olarak taraf olmaktadır. Üçüncü taraf olarak söylemekteyiz ama esas olarak sürekli mesleki eğitim çerçevesinde biz muhasebe meslek örgütü olarak eğitim amacıyla bulunmaktayız. Şimdi bu zaman akışını aklımızın bir yerinde tutarsak sonraki aşamada bir başka çizelgeyi dikkatlerinize sunmaya çalışacağım. Onunla bunu örtüştürmeye çalışacağız. Oradaki ise neler yaptığımızı ifade etmeye çalıştım. Bu süreç içerisinde eksik noktalar olup olmadığını burada belki karar verebiliriz.

IFAC düzenlemelerine bakıldığında; IFAC düzenlemeleri profesyonel muhasebeci eğitimi olarak ifade etmektedir bütün eğitime ilişkin uluslararası eğitim standartlarında profesyonel muhasebeci eğitimi hangi çerçevede olmalıdır. Muhasebeci eğitirken hangi bilgileri vererek biz muhasebeci eğitmemiz lazım. Klasik olarak baktığımızda muhasebeci, muhasebe bilgisini bilsin, bunun dışındaki bilgiler tali bilgilerdir diyemiyoruz artık. Bir muhasebecinin mesleki eğitim süresince, profesyonel eğitim süresince sadece muhasebe değil, finans ve bununla ilgili diğer bilgilere sahip olması gerekiyor. Eğitim programı buna izin vermesi gerekiyor, bunu sağlaması gerekiyor, organizasyon ve işletme bilgileri vermesi gerekiyor, pazarlama bilmesi gerekiyor örneğin, insan kaynakları yönetimini bilmesi gerekiyor, matematik bilmesi gerekiyor. Bunun gibi bilgiler burada yer alıyor ve düzenlemenin her aşamasında ifade edilen bilgi teknolojileri hakkında haberdar olması gerekiyor, bilgi teknolojilerinin nereye gittiğini ne tür imkanlar verdiğini bir muhasebecinin, aday muhasebe meslek mensubundan başlamak üzere mesleğin her aşamasındaki muhasebecinin buna cevap verebiliyor olması gerekiyor. Bunun farkında olması gerekiyor. Ve bu çerçevede bu eğitimi her kim verecekse, her kim veriyorsa bu eğitimi, bu çerçevede bilgileri sunması gerekiyor.

Bizim açımızdan önemli olan nokta şudur: Profesyonel muhasebeci eğitirken biz eğitimi nerede yapacağız veya eğitimi kim yapacak? Eğitim iki aşamada olabilir. Akademik ortam olarak ifade edebileceğimiz meslek örgütünün dışındaki birimler. Örgün eğitimi kastediyorum, örgün eğitimin yanındaki yaygın eğitim kurumlarını kastediyorum, hepsini kast ediyorum, akademik ortam olarak ifade ettiğim ama akademik ortamda verilen eğitim muhasebecinin yetişebilmesi için tek başına yeterli değil. Başka ek eğitim imkanlarının da sağlanması gerekiyor. Mesleki ortam bunun için uygun bir eğitim alanıdır. Meslek örgütlerinin yaptığı eğitim, bürolarda yapılan eğitim, meslek örgütleri içe-

risinde yapılan eğitimler, sürekli konferanslar, buna benzer çalışmalar bu eğitimin parçası olarak kabul edilmelidir. Peki biz bu eğitimi ne zaman yapacağız? Zımni olarak ifade ettim veya üstü kapalı olarak ifade etmeye çalıştım, biz bu eğitimi sürekli olarak yapmamız gerekiyor aslında. Aday hatta adaydan önce başlamak üzere mesleğin son gününe kadar bu eğitimi sürekli vermememiz gerekiyor. Bu çerçevede eğitimi biraz önce ifade ettiğim şekliyle iki aşamada inceliyoruz. Ön yeterlik aşaması ve yeterlik aşaması olarak. Ön yeterlik aşamasında olan eğitimler neler olması, neler sağlanması gerektiği ayrıntılı ifade edilmiş. Yeterlik aşaması yani lisanslama olduktan sonra SMMM, YMM, SM, SMMM, YMM olduktan sonra yapılacak eğitimlerde yeterlik aşaması olarak ifade edilmiştir. İfade ettiğim gibi biraz önce ifade etmeye çalıştığım gibi bunun ayrıntılarını biraz sonra diğer değerli konuşmacı arkadaşımız, meslektaşım aktarmaya çalışacak.

Eğitim standartlarına baktığımızda, uluslararası eğitim standartlarına baktığımızda; uluslararası eğitim standartları der ki aday meslek mensubu. Mesleki yeterliğini kazandığı gün kazandığı anda mesleki beceriler adı verilen bir takım becerilere sahip olması gerekiyor, bunun sağlanmış olması gerekiyor. Mesleki becerileri içermiş olması gerekiyor. Mesleki becerileri içermiş olması yeterli midir? Hayır. Başka bilgiler de olması gerekiyor ama mesleki beceriler içermiş olması gerekiyor. Nedir bu mesleki beceriler? Entelektüel beceriler tanımlanmıştır, teknik ve işlevsel beceriler tanımlanmıştır, kişisel beceriler ve buna dayalı olarak ayrıntıları, neler olması gerektiği, bunların nasıl ayrıntılanabileceği standardın içerisinde ifade edilmiştir. Mesleki beceriler burada belki açık olarak ifade edilmesi gerekiyor. Kendiliğinden oluşan bir şey değildir. Aday meslek mensubu veya meslek mensubu ön yeterlik aşamasındaki bir meslektaşımız bizatihi mesleği yaparak veya bizatihi o mesleğin içerisinde olduğu için mesleki beceriler kazanmaz. Kazanabilir ama bu kendiliğinden olan bir şey değildir. Mutlaka dışsal bir eğitim ile bunun desteklenmesi gerekiyor. Bu eğitim genel eğitim olabilir, üniversiteden veya eş değer bir eğitim kurumundan aldığı bir eğitim olabilir, sınavlara hazırlık aşamasında eğitimden geçebilir, sınavlara hazırlanırken de aday meslek mensuplarımız eğitilmektedir. Ve mesleği icra ederken stajyer olarak veya mesleği icra ederken bir profesyonel faaliyet gerçekleştirirken de bu eğitimi içermiş olabilir. Peki mesleki beceriler bizim hedefimizin bir parçası, biz muhasebecinin mesleki yeterliliğe ulaşan bir muhasebe meslek mensubunun mesleki yetenekler olarak ifade ettiğimiz her türlü bilgiyi içermesini istiyoruz. Nelerdir bunlar? Bunun içerisinde mutlaka mesleki bilgi olacak. Muhasebenin kuramını bilme-

si gerekiyor. Muhasebenin uygulamasını bilmek gerekiyor. Bununla ilgili bütün akademik bilgilere sahip olmak gerekiyor. Bunun bilgisini vermemiz gerekiyor. Biraz önce ifade ettiğim mesleki becerilere ihtiyacı var ve tabii ki bunları yapabilecek ahlaki alt yapının oluşturulması gerekiyor. Mesleki etik değerlerin içerilmiş olması gerekiyor. Bir meslek mensubunda ve bunların hepsini içermiş, hepsini bünyesinde toplamış bir meslek mensubu bizim hedeflediğimiz meslek mensubudur. Türkiye’de faaliyet göstermesini hedeflediğimiz meslek mensubu bu mesleki yeteneğe sahip olduğundan emin olduğumuz meslektaşlarımızdır.

Peki bu aşamada staj nasıl oluyor? Bu genel amaçları ifade ettikten sonra biz stajı ve stajyerleri nasıl eğiteceğiz. IFAC diyor ki staj en az üç yıl olmalıdır. Temel kuralları belirlemiştir. En az üç yıl olacaktır. Bu en az üç yıl olacakken stajın süresini kısaltan bir takım faaliyetlerden bahsediyoruz. İşte eğitim faaliyetlerinin içersine girmiş olmak, makale yazmış olmak, konferansa katılmış olmak gibi ek faaliyetler staj süresini en fazla iki ay azaltabilir diyoruz ama stajyer bir lisans üstü eğitim yaptıysa, yüksek lisans doktora gibi bir eğitim yaptıysa bu da en fazla on iki ay staj süresini azaltabilir. Bunun dışında bir stajyer meslek mensubu mesleki tecrübe kazanabilecek bir alt yapı oluşturmalıdır staj süresinde. Amacımız şudur bir uygulamayı nasıl göreceğiz bu stajyerimiz. Uygulamada nelerle karşılaşacak bunu stajyere tanıtmak. Bunu nasıl tanıtırız? Bir takım simülasyonlar geliştirebiliriz, yaparak öğrenmesini sağlayabiliriz, örnek olaylar üzerinde çalışmasını sağlayabiliriz ki standardın içerisinde düzenlemeler çerçevesinde bunların neler olacağı söylenmiştir. Sadece uygulama tecrübesini anlatmak yeterli değil diye düşünüyoruz biz. En azından Türkiye’deki muhasebe meslek örgütü bunu düşünüyor.

Uygulama tecrübesi fiilen yapılarak öğretilen bir şey olarak karşımıza çıkıyor. Bunun dışında biz birde stajyerler için mesleki eğitimi ekliyoruz. Mesleki eğitim yani hem uygulayacak hem meslekle ilgili uygulamaları yapacak bunun üstüne birde akademik anlamda akademik olarak ifade edebileceğim bilgilerle donanacaktır. Dolayısıyla başka bir bilginin de sisteme eklenmesi gerekiyor. Bunu yaptığımızda uzun vadede mesleğimiz kazanacak, uzun vadede toplumun bütün kesimleri kazanacak. Çünkü ilk başlarken ifade ettiğim gibi toplumun muhasebe mesleğinden beklentileri giderek yükselmektedir. Eskiden olduğu gibi muhasebeciye bakılmamakta, daha farklı bir bakış açısıyla karşılaşmaktayız muhasebeciler açısından. Stajyer eğitimi bir çerçeve belirledikten sonra dört tarafı ilgilendirir. Bir stajyer vardır stajı yanında yaptığı rehber vardır, meslek mensubudur bu bir işveren vardır, stajyerin çalıştığı bir iş

yeri vardır orda stajını yapmaktadır ve bir meslek örgütü vardır. Ve bu çerçevede staj programlanmaktadır.

Staj programını kim yapar meslek örgütü yapar, meslek örgütü staj programını yapar, rehberi denetler, rehberi eğitir, seçer ve işverenle ilişkilerini kolaylaştırır bu şekilde staj süresinin tamamlanmasını sağlar staj tek başına yapmakla biten bir şey olarak algılanmamaktadır. Staj içinde bir takım eğitimin olduğu, içinde bir takım değerlendirme sınavlarının olduğu, sözlü yazılı sunumların olduğu, rehber olarak ifade edilen meslek mensubunun belli aralarda denetlendiği, bunların belli aralıklarla eğitildiği bir büyük süreci içermektedir. Bununda dikkate alınmasını rica edeceğim. Staj programı içerisinde stajyer eğitimi ile stajyerin sorumluluk kazanmasını sağlayacağız, mesleki değerlerin, etik değerlerin içerilmesini sağlayacağız, teknolojik bilginin teknik bilginin, bilgi teknolojisinin içerilmesini sağlayacağız ve mesleki yeteneklerin içerilmesini sağlayacağız. Bunlar ilk okuduğumuzda, ilk duyduğumuzda sanki içi boş şeylermiş gibi gelebilir.

Mesleki yeteneklerin geliştirilmesi nedir, veya bilgi teknolojileri nasıl içerilebilir? Bir kişi bilgi teknolojisi ile ilgili nasıl eğitim verebilir. Bunların ayrıntıları ana çerçeve içerisinde meslek örgütü tarafından doldurulması gereken düzenlemelerdir. Şimdi bu IFAC kuralları ile ilgili ana bilgileri verdikten sonra ki ayrıntıları meslektaşına bırakmak kaydıyla şimdi Türkiye’de biz neredeyiz, sorusunun cevabını bulmaya çalışacağız. Biraz önceki çizelgeye bakarsak biz TESMER olarak yürüttüğümüz uzaktan eğitim projesi ile staja başlama aşamasındaki stajyerimiz için bir çözüm geliştirmiş bulunmaktayız. Staja başlama hazırlık eğitim seti bulunmakta. İlk mor kısımda gördüğümüz şey ve aşağıda tabii benim ismimim üstünde olan kutucuğu kastediyorum. Staja başlama eğitim setiyle ilgili bir şey. Şuradaki yani staja başlayacak bir muhasebeci olmaya karar vermiş muhasebe meslek mensubuna girecek nitelikteki bir aday meslek mensubumuz için çözümümüz staja başlama hazırlık eğitim setidir. Buradan başarılı olduktan sonra staj aşamasına geçen için çözümümüz stajyerlerin zorunlu eğitimi için geliştirdiğimiz ki biraz sonra sayın Başkan izin verirlerse çok kısa olarak projeden bahsetmek isterim. Bu çözümü geliştirmekteyiz ki bu sadece CD’ler olarak algılanmasın. İnternet tabanlı bir eğitim çözümüdür bu CD’ler sadece adayla bağlantımızı kurmamızı sağlayan bir araçtır. Biz esas olarak eğitimi elektronik ortamda yapmaktayız. Veya biz bilgileri elektronik ortamda aktarmaktayız. CD’leri sadece iletişimi kurmak için kullanmaktayız. Yani CD’lerle sınırlandırılmaması gereken şeydir. Sonra yeterlik sınavlarına geldiği, staj tamamlandıktan yeterlik sınavlarına gelen bir

aday meslek mensubumuz için yeterlik sınavlarına hazırlık eğitim seti geliştirmiş bulunmaktayız. Bu eğitim setini okuyarak bu eğitim setindeki bilgileri edinerek yeterlik sınavına hazırlanmasını amaçlamaktayız.

Daha sonraki mesleki faaliyete geçmesi noktasında ise sürekli eğitim projesini başlatmış durumdayız. Biraz önce meslektaşımızın ifade ettiği gibi sürekli eğitimcilerin eğitimi ve daha sonrasında sürekli mesleki eğitim projeleri bu kapsamda değerlendirilmelidir. Aslında şunu söylemek istiyorum. Bizim TESMER bünyesinde; TESMER'in değerli yöneticilerinin gözetiminde yürütülen bu proje meslek mensubunun aday halden mesleğin son gününe kadar bütün eğitimi için bir şey söylemektedir. Bu söylediği şeyin biz elektronik olarak söylemekteyiz. Yani şuradaki aslında hazırlık setlerini, eğitim hazırlık setlerini sadece soru cevap sınav olarak algılamamak gerekiyor. Bunlar aslında biraz önce ifade ettiğim gibi mesleki beceri kazandıran, bilgi kazandıran eğitim materyalleridir. Sadece oradaki test soruları veya sadece oradaki sunumlarla sınırlı tutulmaması gerekir. Bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir. TESMER'in yürüttüğü proje ama bu sadece elektronik ortamda yürütülen proje. Birde tabii ki TESMER'in geleneksel eğitim araçlarını kullanarak yürüttüğü başka eğitim projeleri vardır, başka eğitimlerde yürütülmektedir.

Odalara dönem sonu işlemlerle ilgili eğitimler yapılmaktadır. Muhasebe Standartları ile ilgili eğitimler yapılmakta, işte enflasyon muhasebesi ile ilgili eğitimler yapılmaktadır, bunlar aday meslek mensuplarıyla, veya meslek mensuplarıyla yüz yüze iletişim kurulmadığı anlamına gelmiyor. Bunlar sadece alternatif bir çözüm olarak karşımıza çıkıyor. Elektronik uzaktan eğitim biraz önce ifade etmeye çalıştığım gibi aslında gidilen nokta yaşam boyu eğitim için bir çözüm oluşturması. Bu bize çok önemli bir avantaj sağlamaktadır. Biz internet alt yapısını kullanmaktayız bu eğitim materyali ile. İnternet alt yapısını kullandığımızda bizim açımızdan zaman sınırı ortadan kalkıyor, mekan sınırı ortadan kalkıyor. Ve bu sınırlar ortadan kalktığında biz gerçek zamanlı eğitim yapabiliyoruz. En azından gerçek zamanlı eğitimi yapabilme alt yapısını kurmuş durumdayız. Şu anda yaptığımız çözümlerde zaten bu gerçek zamanlı eğitim için birer alt yapı, birer aşama niteliğinde kabul edilmelidir. Çünkü çok geniş bir coğrafyada faaliyet gösteren çok geniş alt yapıya, çok farklı alt yapıya sahip meslek mensuplarımız var. Ve bu meslek mensuplarımıza aynı anda doğru ve kaliteli bilgiyi aktarmış oluyoruz. Ve bunu en az maliyetle belki maliyeti sıfır olarak kabul edilecek bir şekilde meslek mensuplarına ulaştırabilme imkanımız vardır.

Biz çok kısa olarak iki dakikayla da şu anda elektronik sürekli eğitim çerçevesinde yürüttüğümüz projeler hakkında bilgi vermek isterim çok kısa olarak. Çünkü bu projeleri anlatabilme imkanımız çok fazla olamadı şimdiye kadar. Bu yaklaşık dört yıldır yürütülen bir proje, dört yıldır bir noktaya geline bir proje, işte bizim hatamız zamanında bunlar aktarılamadı belki, belki pazarlama sorunumuz var. Belki halkla ilişkiler sorunuzum var ama en azından fırsat bulmuşken projeler hakkında bir iki cümle söylemek isterim. Sınavlara hazırlık eğitim setleri birinci projemiz olarak başladı. Staja başlama sınavı için ve mesleki yeterlilik sınavı için bir eğitim seti hazırlandı. Staja başlama bakımından şu anda ikinci sürüm tamamlanmak üzere, birinci sürüm bitti. Güncellenmesi tamamlandı. Şu anda ikinci sürüm çok büyük bir ihtimalle Nisan ayında tamamlanmış olacak ve stajyer adaylarının kullanımına sunulacaktır.

Şu anda bu çerçevede 5281 stajyer adayı kayıtlı kullanıcımız bulunmaktadır. SMMM yeterlik hazırlık sınavları için 1272 kayıtlı kullanıcımız bulunmakta. Bunlar sadece sınavlara hazırlamak için geliştirdiğimiz bir şey. Esas stajyerler için zorunlu eğitimi başlatmış bulunmaktayız. Stajyerler staja başladıktan sonra ilk günden itibaren belli aralıklarla dört ayda bir adreslerine bir eğitim CD'si gönderilmekte ve bu eğitim CD'sinde sadece muhasebe değil, muhasebenin dışında başka eğitimler var. Finansal tablolar analizi, hizmet pazarlaması, denetim, büro yönetimi, ayrıntılar burada dikkatlerinize sunulmuştur. Bunlar yer alıyor. Bu uzun bir sürecin sonucunda geliştirilen bir projeydi. Ve bununla ilgili olarak da şu anda sistemde kullanıcı olan sistemde 8985 stajyer zorunlu eğitime tabii tutulmaktadır. Ve şu anda kayıtlı 8985 kişi var. 2005'in ilk ocak stajyerleri ile başladık, şu anda onlar sistemden çıkmak üzereler altıncı CD'leri gönderdik onlara. Yani ortalama olarak her yıl 8000, 8500 tane aktif kullanıcısı bulunmaktadır zorunlu stajyer eğitimin çerçevesinde. Bunlara güncel bilgileri söylediğim gibi elektronik ortamda aktarmaktayız ve bu stajyerlerimizin aday meslek mensuplarımızın bütün eğitimle ilgili faaliyetlerini elektronik ortamda izleyebilme imkanına sahibiz.

Üçüncü projemiz uzaktan sınav projesidir. Artık bazı sınavların uzaktan elektronik ortamda yapılabilmesi için alt yapı hazır, alt yapının aşamaları tamamlanmak üzeredir. Bir ciddi soru bankasının oluşturulması çalışmaları da sürdürülmektedir. Ve son nokta sürekli eğitici eğitimi ile ilgili olarak Antalya'da başlatılan proje vardır. 300 kayıtlı eğitici formatör tanımlanmıştır ve bunları elektronik ortamda eğiterek yüz yüze eğitim için bir çözüm olarak geliştirildi. Sonraki aşamada biz bütün meslek mensuplarımızı lisanslı meslek

mensuplarımızı, hep bütün söylediklerim stajyerler için değildi. Birde meslek mensuplarımız var. Mesleğin son gününe kadar bu eğitimden geçmelerini hedeflemekteyiz. Ve bu da bizim bir sonraki adımımız olacaktır. Sonuç olarak bu yapılan çalışmalar, IFAC düzenlemeleri çerçevesinde TESMER'in gerçekleştirdiği projeler hep meslek mensuplarının ve mesleğin değerini artırmaya yönelik çalışmalardır ve bu uzun dönemde hepimize fayda sağlayacaktır. Ekonomideki, toplumdaki tüm kesimlere fayda sağlayacaktır ve bu projeleri, bu çalışmaları birde bu açıdan düşünmek gerekiyor. Hem meslek mensuplarımız bakımından hem de toplumun diğer kesimleri tarafından. Sözlerime son verirken sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Belki biraz uzattım bundan dolayı da Sayın Başkan çok özür dilerim.

Eğitim Standartları, Türkiye'deki Durum ve Yapılması Gerekenler

Yrd. Doç. Dr. Erdal ÖZKOL

- Teşekkürler Başkan. Sayın Bakanım, değerli hocalarım, sayın katılımcılar hepimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum önce. Benden önceki konuşmacılarda konuyla ilgili iki önemli konuya değindiler. Birisi sürekli eğitim diğeri ise staj dönemi, veya meslek mensuplarının. Şöyle baktığımızda biraz önce de bahsedildiği gibi muhasebe meslek mensupları için uluslararası eğitim standartlarına baktığımız zaman bir ilke demeti gibi karşımızda duruyor. Başta uluslararası eğitim standartlarına giriş yani standartların içinde kullanılan tanımların, deyimlerin ve terimlerin açıklamalarına yer verilmiş. Daha sonra muhasebe mesleği eğitim programına giriş şartları belirlenmiş, üçüncü standartta mesleki beceriler ne olması gerekir, dördüncüsünde mesleki değerler ve etik davranışlar nedir, beşincisinde staj yükümlülükleri mesleki yeteneklerin değerlendirilmesi sürekli mesleki gelişim ve son olarak da denetçiler için yeterlik şartları. Bu yeni bir standart. Burada bu standartlara baktığımız zaman IFAC'ın ve buna çok paralel ve benzerlik gösteren TÜRMOB'un ve TESMER'in eğitim politikaları, ulaşmak istediği hedefteki mali müşavirin, mes-

lek mensubunun profili ortaya çıkıyor. Şöyle ki biraz önce Orhan arkadaşımızın bahsettiği gibi meslek mensubu eğitimi sonucunda mesleki temel bilgiye sahip olması gerekir diyor. Donanımdan bir tanesi bu. Ve bu mesleki temel bilgiyi de muhasebe ve finans bilgisi, örgüt ve işletme bilgisi ve bilgi teknolojisi bilgisi olarak açıklıyor. Peki bunlar nedir hangi unsurları kapsıyor. Kısa ca ondan da bahsetmek gerekir.

Muhasebe finansman bilgisinde denetim, finansal muhasebe, yönetim muhasebesi, kontrol vergi ve direk meslekle ilgili olan eğitim unsurları dikkate alınmakta. Bunun yanında artık muhasebecinin, muhasebe meslek mensubunun, mali müşavirin bir işletmenin içinde sadece bilgi üreten değil, aynı zamanda yönetime de katılan bir unsur olarak dikkate alınması sebebiyle hedefteki mali müşavirin veya ulaşılması gereken mali müşavirin örgüt ve işletme bilgisine de sahip olması gerekiyor. Ki bunlar alt başlıklarda; ekonomi, kurumsal yönetim, iş etiği, kantatif metotlar ve benzeri işlemlerdir. Bir diğeri zaten dün de bahsedildi. Bilgi teknolojisi bilgisi. Bilgi teknolojisi konusunda kullanıcı veya tasarımcı veya bundan birkaç tanesi birlikte bir arada olması gereken bir sunuş. Bir başka unsur buda üçüncü standartta ortaya konan mesleki beceri. Bir sonraki de bu mali müşavirdi olması gereken mesleki değerler, davranışlar ve etik. Bu üç unsur üç tane standart bir mali müşavirin eğitimi sonucunda alması gereken donanımları ortaya koyuyor. Peki mesleki beceriler nedir? Daha önce de söylendi. Bir mali müşavirde entelektüel beceri olması lazım. Yani şunu açıklıyor. Bilgiye ulaşabilmeli, bu bilgiyi anlayabilmeli, bu bilgiyi yorumlayabilmeli, analiz ve sentez yapıp bu bilgiyi değerlendirebilmeli. Bir başka beceri; kişisel becerisinin olması gerekir. Kendi kendini yönetebilmesi, diğer bireylere değer verebilmesi ve nitelikli bir kişilik olması. Bireyler arası iletişim. Bireyin veya mali müşavirin hangi kültür veya değerden olursa olsun farklı bireylerle rahat şekilde iletişim kurabilmesini, ve bunu da karşıdan bekleyebilmesini gösteren bir unsur. Daha önce söylediğimiz örgüt ve işletme yönetimi bilgisi daha önce söylediğimiz örgüt ve işletme bilgisinden farklı bir unsuru gösteriyor. Mesleki temel bilgiden örgüt ve işletme bilgisi sadece bilgi olarak mali müşavirin veya meslek mensubunun olması gereken sahip olması gereken bir değeri ama mesleki becerilere bakıldığı zaman örgüt ve işletme yönetiminde artık bu beceriler yetenekler mali müşavir tarafından kullanılması gerekir.

Son olarak mesleki becerilere baktığımız zaman diğer ilk dört beceriden farklı olarak teknik ve fonksiyonel bir becerinin olması gerekiyor. Bu bilgi bu teknik ve fonksiyonel beceri muhasebe meslek mensubunun muhasebe amaçlı

olması gereken bilgilerini kapsar. Ama biraz önceki entelektüel kişisel ve bireyler arası iletişim, örgüt ve işletme yönetimi bilgisi ise daha çok genel yönetim bilgileri olup bir genel eğitim sonucunda alınabilecek bilgilerdir. Peki üçüncü unsur olarak dördüncü standartta bir mesleki değer, davranış ve etik ne anlama gelmektedir. Buna göre uluslararası eğitim standartları muhasebe eğitim standartları diyor ki kamu yararı ve sosyal sorumluluk için çok duyarlı olmalı. Kamu çıkarını öne çıkarmalı. İkincisi güvenilir bir yapıda bulunmalı. Sorumluluk sahibi olmalı, nezaket ve saygı kanun ve yönetmelikler, sürekli gelişim, yaşam boyu öğrenme ve etik. Bu unsurları bir araya getirdiğiniz zaman standart diyor ki bir muhasebe meslek mensubu bu üç unsuru; mesleki beceri, mesleki temel bilgi, değer ve davranışlarla birlikte bir hedefe ulaşmış olacaktır. Peki bu değerleri elde ederken meslek mensubu başka ne şartlara sahip olması gerekir. Biraz önce söylediğimiz bu üç standardı anlayabilmek ve kavrayabilmek için bu meslek mensubunun mutlaka bazı şartlar taşıması gerekir ve standart der ki; meslek mensubu olacak olan adaylar lise eğitimi ve onun benzeri bir eğitimden de başlayabilir, daha yukarıdan üniversiteden, lisans eğitiminden de başlayabilir, lisans üstü de kabul edilebilir ama ortak nokta şudur diyor. Hangi eğitim düzeyinden başlanırsa başlansın amaç ruhsatlandırma aşamasına geldiği zaman kim olursa olsun bu kişilerin farklı farklı olsalar da aynı bilgi düzeyine, aynı yetenek, aynı yeterlik düzeyine eşit olmaları gerekmektedir diye vurgulanıyor.

Peki bu bilgiler, bu beceriler mesleki temel bilgi, değerler davranışlar ve etik nerede elde edilecek. Tabii ki bunların hepsine bakıldığı zaman işletmelerin bu bilgileri staj yapacak olan adaylara sağlaması mümkün değil. Ancak mesleki beceri, mesleki temel bilgi, mesleki değer ve davranışlar ve etiklerin bir çoğu genel bir eğitim olmasına rağmen staja giriş esnasında TESMER'in de uyguladığı gibi staj giriş sınavlarında bu adayların mutlaka belli bir bilgi düzeyine sahip olması gerektiği vurgulanıyor ve bu da uygulanıyor. Buradaki eğitimlerin hepsi sistematik birer öğrenme şeklinde karşımıza çıkıyor. Ama tabii ki sadece sistematik olarak yapılan bir öğrenmenin sonucunda meslek veya herhangi bir meslek öğrenilmiş olmuyor. Önemli olan biraz önce Orhan arkadaşımızın da söylediği gibi staj yükümlülüklerinin olması gerekir. Yani bu bilgiye sahip olan mesleki beceriye sahip, mesleki temel bilgiye sahip, mesleki değerler, davranış ve etiğe sahip olan bir kişinin bir stajyerin bunun gerçek bir ortamda nasıl uygulandığı konusunda bilgisinin ölçülebilmesi için staj yapması gerekiyor. Bu da staj adayı ile rehber arasında, işveren arasında, meslek mensubu meslek kuruluşu arasında olması gereken bir unsur ve standart şunu söylüyor. Eğer bir staj dönemi veya süreci içeriği belirlenecekse bu

içerik meslek mensubunun rehber olarak önder olduğu kişi olarak meslek mensubunun, adayın meslek kuruluşunun ve işverenin bir arada ortak düşüncesinin sonucunu da elde edilmesi gerektiğini söylüyor. Staj daha da önce bahsedildiği gibi üç yıllık bir süreyi, en az üç yıl olması gerekir diyor ama standartta şu özellik var. Her ne kadar zorlayıcı kurallar bazı yerlerde olsa da ilke anlamında davranılmış ve ekonomik ortam, ülke coğrafi konum gibi sebepler yüzünden veya IFAC'a üye mesleki kuruluşun görüşü ve davranışı sonucunda bu staj süreleri farklı farklı zamanlarda oluşturulabiliyor. O zaman staj yükümlülüklerinin amacı meslek mensubu aday bu becerileri yeterince kullanabildi mi? Bu becerileri kullandıktan sonra son aşama olan ruhsatlandırma aşaması dediğimiz aşamaya geliyor. Ruhsatlandırma aşamasında mesleki yeterliklerin ve yeterliğin değerlendirilmesi unsuru var. Aynı TESMER'de olduğu gibi. Stajı bitirdikten sonra staj eğitimini aldıktan sonra mesleki yeterlik sınavlarına girmesi gerekiyor.

Peki bu mesleki yeterlik sınavlarının şeklini açıklamış standart şöyle diyor. Bir; bu mesleki yeterlik sınavları yazılı olmalıdır. İki; bu mesleki yeterlik sınavları geçerli ve anlamlı olmalıdır. Anlamsız olmamasını vurguluyor ve üçüncüsü de bu sınavların daha önce meslek mensubu adayının görmüş olduğu mesleki beceri, mesleki temel bilgi, mesleki değerlerle ilgili olması gerektiğini vurguluyor. Buraya kadar baktığımızda bir meslek mensubunun ruhsat sahibi olabilmesi için bir gerekli taşıması gereken şartlar. İki mesleğe staja başladıktan sonra elde edeceği bilgiler ve daha sonra yapacağı staj veya birlikte yapacağı staj ve sonuçta da mesleki yeteneklerin değerlendirildiği yeterlik sınavları ortaya çıkıyor. Son standartsa sürekli mesleki gelişim. Yani yaşam boyu öğrenme ve mesleki yeterliğin sürekli gelişimi programı. İzmir'de danışmanlığımı yaptığım İzmir TESMER'deki bazı olaylara dikkat ettiğim zaman karşımıza şu çıkıyor. Meslek mensubu aday stajdan başlamak üzere yeterlik sınavını verinceye kadar inanılmaz bir tempoda çalışıyor. Yanlış hatırlamıyorsam on dört çeşit staj değerlendirme sınavına girişte konu var. Daha sonra bunlar staj anında tekrar devam ediyor sınavlar. Ön değerlendirme yapılıyor, ve sürekli bir eğitim söz konusu. Staj bitiyor yeterlik sınavına giriliyor orda da yedi tane tekrar sınava giriliyor. Ruhsat alındıktan sonra bakıyorsunuz sanki her şey ruhsat almakla bitmiş. Eğitimle ilgili olan taraf artık bu saatten bu yerden sonra ihmal ediliyor ki kişi meslek mensubu olarak yaptığı profesyonel mesleğine yöneldiği için eğitim kısmı veya yaşam boyu eğitim dediğimiz kısmı göz ardı ediliyor ve bir çok meslek mensubu arkadaşımızda çok fazla bu işe yönelmiyor. Hatta hiç yönelmiyor. Sanki iş tamamlanmış orada bitiyor. İşte buradaki sürekli mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme

mesleki yeterliğin sürekli gelişimi programı daha önceki arkadaşımızın anlattığı gibi ruhsat sahibi olmuş veya meslek sahibi olmuş kişinin, meslek mensubunun mevcut bilgilerini yani daha önceki becerilerini, yeteneklerini, yeterliklerini korumak hatta geliştirebilmek amacıyla yapması gereken bir öğrenme faaliyeti anlamındadır. Peki bu zorunlu mudur. IFAC bunun zorunlu olmadığını söylüyor ama şunu belirtiyor sürekli mesleki gelişim; meslek odaları, üye odalar tarafından mutlaka teşvik edilmelidir.

Peki mesleki gelişimin sonunda ne olacak. Tek bir ulaşılmak istenen nokta meslek mensubunun sürdürülebilirliğinin sağlanması değişimlere ve farklı açılımlara yaklaşabilmesi, geride kalmaması. Bu nedenle bunun sürekli gelişimin yapılmasını tavsiye ediyor. Ancak tabii ki şöyle bir şey var meslek mensubu bu sürekli mesleki gelişimi kabul etme veya katılmak zorunda değildir diyor. Ama meslek kuruluşları bunu teşvik etmelidir. Peki başka bununla ilgili yapması gereken odanın meslek kuruluşunun eğer sürekli mesleki gelişimle ilgili bilgiler, kayıtlar ve benzer bilgi ihtiva eden unsurlar varsa buraya yönelecek olan meslek mensubunun bu unsurlara çok kolay ulaşabilmesini sağlamalı veya bu mesleki gelişimi oluşturacak olan eğitimleri oluşturması gerekir diye bir başlık atıyor. Amaç zorunlu tutmadan ama eğer eğitim olmazsa diğer meslek mensuplarından değişime uymadığı için geri kalacağını vurgulamak istiyor.

Bunun dışında ilave olarak bir başka konuya denetçiler için yeterli şartları dediğimiz bir farklı konu. Burada da çok kısaca bundan bahsetmek istiyorum. Meslek mensubu olmuş bireylerin denetçi olmasının önünde herhangi bir engel olmadığını ve bunun bir denetçinin olabilmesi için mesleki beceri, mesleki temel bilgi, mesleki değerler, davranışlar, etiklere sahip olması gerektiğini ve üç yıllık bir staj süresinin çalışma süresinin olması gerektiğinden bahsediyor ve bunun dışında meslek mensubu olarak elde ettikleri mesleki beceri, temel bilgi, davranış ve etik konularından daha duyarlı daha yüksek düzeyde bir bilgiye sahip olması gerektiğini vurguluyor. Evet uluslararası muhasebe standartları bu yedi başlık altında toplanmış. Peki bunlara baktığımız zaman ülkemizdeki unsurları karşılaştırdığımız zaman, ülkemizdeki durumları karşılaştırdığımızda aradaki farklar veya benzerlikler nelerdir. Şöyle bir kısaca baktığımızda. Staj programına mesleğe eğitim programına giriş şartlarında aynı bir durum söz konusu. Mesleki beceri, mesleki temel bilgi, mesleki değerler davranışlar konusunda uzaktan eğitim, stajlara verilen zorunlu eğitim, yeterlik sınavlarına ilişkin verilen eğitimler, gibi çalışmalar bu standart düzeyinde bir eğitim verildiğini gösteriyor. Bunun yanında biraz öncede arkadaşımızın bah-

settiği gibi stajyerlere ilişkin ciddi ve stajyerlerin eğitimi sağlayacak çok iyi projeler söz konusu. Burada son söylemek istediklerim eğer standart böyle bir meslek mensubunu istiyorsa biz veya ye kuruluşlar. Meslek mensupları, niversiteler ne yapabiliriz şuraya baktığımızda çok temel üç nokta sanki karşımıza çıkıyor. Birincisi sürekli mesleki eğitim, yaşam boyu öğrenme bu disiplininde meslek odaları, ye kuruluşlar tarafından mutlaka bireylere, meslek mensuplarına teşvik edilmesi, yönlendirilmesi gerekir. İkincisi staj süresinin etkin duruma getirilmesi, eğitim ve izleme. Staj süresinde burada eğitim ve izleme derken kastedilen rehber kişilerin çalışanların veya meslek mensuplarının stajyere verdikleri eğitimin izlenmesi ve bu kişilerin de yaşam boyu eğitim aracılığıyla yani rehberlerin de rehberlik eğitimini alması gerektiği altı vurgulanıyor.

Son olarak da tabii ki istenen şu bütün meslek mensubu adaylar bu sürekli mesleki eğitim yaşam boyu öğrenme konusuna ilgi göstersinler ve bu konuda çaba sarf etsinler ama sabahta bahsedildiği gibi binlerce sayfa okuyabilecek zamanımız yok, haklısınız ama bunun bir şekilde yapılması gerekiyor. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Muhasebe Eğitim Standartları Forumu
Serbest Tartışma

Rıfat T. NALBANTOĞLU

Oturum Başkanı

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi – TESMER Sekreteri

- Evet değerli arkadaşlarım Sayın Hocama teşekkür ediyoruz. Uluslararası eğitim standartlarının Türkiye'deki uygulamaları ve karşıtları konusundaki görüşlerini bizlerle paylaştığı için. Evet eğitim standartları konusundaki bu görüşlere ilave görüş ortaya koymak isteyen, görüşlerini paylaşmak isteyen arkadaşlarımın isimlerini alayım ben. Evet yedi arkadaşımıza söz vereceğiz. Ve sonra toparlayacağız. İlk söz Mesut Yaşar Aksoy'un.

Mesut Yaşar AKSÖZ

- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan Mesut Yaşar Aksöz. Amasya Oda'sından. İkincisi düzenlenen muhasebe formu için şahsım ve Amasya Odası adına, TÜRMOB'a, akademisyenlere ve katılımcılara teşekkür ediyorum. Ben sorudan daha çok bir önerimi belirtmek için söz aldım. Ön yeterlik aşamasıyla ilgili çalışmalar çok güzel. Ve yeterli buluyorum. Yeterlik aşamasındaki meslektaşın sürekli eğitimi ile ilgili bir önerimi açıklamak için söz aldım. Buraya gelmeden önce bir hafta önce mimar mükellefimdendi bir şey öğrendim. Onunla ilgili bunu aktarmak için söz aldım. 2007'den itibaren mimarlar kendi büro tescil belgelerini alabilmek için artık sürekli eğitime başladıklarını, bu amaçla 1980 öncesi mezun olanlara muafiyet getirildiği, ama 1980 yılından sonra mezun olanlara mezuniyet yılına göre belli bir puan, sonra her yıl uyguladıkları projelere belli bir puan ve o yıl uyguladıkları, katıldıkları seminerlerden belli bir puan alarak 60 puanı tamamlayan meslek mensuplarının bir yıl sonraki büro tescil belgelerini almaya hak kazandıklarını söyledi.

Dolayısıyla bunu da kendi meslek yasamıza uygulamaya çalışırsak işte 1990'dan öncesini muaf tutup sonrasındakilerin en azından yıllara göre meslek mensuplarının çalışmış yıllara göre belli bir puan, sonrasında SSK yada vergi dairelerine teslim ettikleri raporlara belli bir puan, kendilerinin mesleki, yalnız burada bir şey söyleyeyim mesleki programlarını bölgelerinde yapmışlar tabii tamamlayamayan başka bölgelere de kayabilir. Öyle bir kolaylık getirmişler. Bölgelerinde yada Türkiye'de, yada uluslararası sempozyumlara, seminerlere katılmaları belli puan olaraktan işte 60 puanı tamamlayan meslek mensubu bir sonraki yıl büro tescil belgesini almış oluyor. Alamayan askıda kalıyor böyle bir önerim. Kişisel gelişim artı ön yeterlik aşamasıyla ilgili, sü-

rekli eğitimle ilgili böyle bir program bizim içinde yapılabilir mi diye. Bunun bir faydası daha var bütün konuşmacılar İbrahim Akel, Orhan Çelik ve Erdal Özkul'un da değindiği gibi ve özellikle İbrahim Akel'in değindiği bir konu vardı. Biz burada gerçekten ufuklarımızı açan bu seminerleri, forumları konuşurken yaşarken bu sinerjiyi şu an B formlarıyla meşgul olan diğer mensuplarımıza yansıtamıyoruz. Sonuç itibariyle işte onların da bu seminer vesilesiyle böyle şeylere katılmasını da sağlarız diye düşünüyorum.

Melihat ÜNLÜ

- Antalya. Merhabalar. Bu formun düzenlenmesinde başta TÜRMOB yönetim kurulu olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Son derece de yararlı olduğunu düşünüyorum. Geçtiğimiz dönemde TÜRMOB, TESMER aldığı bir kararla yeni bir uygulama başlatmıştır. Bu karara göre odaların düzenlemiş olduğu kurslara katılan stajyerlerin staj süreleri üç ay kısaltılmıştır. TÜRMOB, TESMER böyle bir kararı niçin almıştır. IFAC bile der ki staj süresi en az üç yıl olmalıdır. Eğer amaç eğitim ise tüm stajyerler için fırsat eşitliği söz konusu değildir. Çünkü ücretini ödeyip odalarda kurslara katılabilen stajyerler bu uygulamadan yararlanabilmiştir. Zorunlu olmadığı için iş vereninden izin alamayan stajyerlerde bu uygulamadan yararlanamamıştır. 3568 sayılı yasaya göre staj süresi kesintisiz yapılırdır denmektedir. Eğer amaç eğitimse bu staj süresi kısaltılmamalıydı, bu zorunlu olmalıydı ve tüm stajyerlerin bu uygulamadan faydalanması sağlanmalıydı. Soruma gelince bu uygulama devam edecek midir, veya ne zamana kadar devam edecektir, ikincisi acaba TÜRMOB, TESMER odalarda alınan bu eğitimlerin yeterli olup olmadığıyla ilgili bilgi sahibi midir.

Bir diğer konu sürekli uzaktan eğitimle ilgili elektronik ortamda stajyerlerin eğitimi ile ilgili sürekli eğitimde, stajyerlerin eğitiminde amaçlananın, hedeflenenin yeterince ulaşılamadığını düşünmekteyim. İki boyutu var bu olayın. Birinci boyutu stajyerler açısından. Stajyerler bu konuda oldukça sıkıntılıdır. Birincisi CD'leri kurmakta sıkıntıları söz konusudur. İkincisi bu CD'lerin ücretleri oldukça yüksektir. 300-350 gibi rakamlar söz konusudur. Bunun olmamasını kesinlikle savunmuyorum. Mutlaka uzaktan sürekli eğitim devam etmelidir ama TESMER açısından şunu düşünüyorum. Ben stajyerlerle sohbet ettiğim zaman biz bu CD'leri kurduğumuzda kendi kendine bilgisayarı çalıştırıyoruz, konuları anlatılıyor ancak sınav yapılırken başında bulunmamız gerekiyor o arada da arkadaşımı çağırıyorum, bürodaki bir başka arkadaşına

soruyorum cevaplandırıyorum diyor. Benim önerim eğer bu zorunlu eğitim devam edecekse bunu odaların eğitim kadrolarıyla yapılması gerektiğini düşünüyorum, örgün eğitim şeklinde yapılması gerektiğini düşünüyorum. Sizin de bildiğiniz gibi teorik bilgi ile pratik bilginin birlikte alındığı zaman daha kalıcı olduğunu düşünmekteyim. Teşekkür ediyorum.

Necdet TOR

- Teşekkür ederim. Sayın Başkan izninizle notlarıma bakmam için oturarak cevap vereceğim özür dilerim sorumu soracağım veyahut ta belli katkıları olacak. Bu nedenle özür diliyorum. Ben Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasında mesleki sorunlar komitesi üyesiyim. Bu nedenle dün ve bugünkü konuşmacıları yakından izledim. Bugünkü konu TÜRMOB'un düzenlemiş olduğu muhasebe mesleğinin gelişmesinde yeni ufuklar. Tabii ki TÜRMOB'un bu şekildeki girişiminden dolayı kendilerini kutluyor, burada toplanan meslek mensubu arkadaşlarımıza da üst düzeyde programlı bilgi vermelerinden dolayı teşekkür ediyorum. Ancak İkinci Türkiye Muhasebe Formu olması nedeniyle, konumuzun muhasebe olması son derece doğal. Ancak bu muhasebe mesleğinin gelişmesinde yeni ufuklar yerine muhasebe tekniğinin gelişmesinde yeni ufuklar şeklinde ifade edilmiş olması bence daha mantıklı olacaktır. Gerek çünkü gerekse bugünkü konuşmacılar sayın öğretim üyeleri muhasebe tekniklerini izah ederken genelde muhasebe mesleği şeklinde yorumlar yaptılar. Bugün bizi temsil etmekte olan TÜRMOB Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Yeminli Mali Müşavirler bunların tümünü kapsamaktadır. Bu iki günlük forum sadece ve sadece muhasebecileri kapsamış olması beni son derece üzümüştür. Zannediyorum ki aramızda bulunan bir çok mali müşavir, yeminli mali müşavirlerin de sadece muhasebeci olarak anılmasından dolayı onların da üzüldüğünü düşünüyorum.

Türkiye'de ve dünyada serbest muhasebecilik veya mali müşavirlik mesleğinin uygulaması içerisinde mali kelimesi Arapça'dan gelen esasında finans karşılığı olan bir kelimedir. Bunun içerisinde finansal danışmanlık, denetim danışmanlığı, muhasebecilik, hatta gümrük mevzuatı, dış ticaret, yönetim gibi bir çok konuları kapsamakta. Zaten anlatımcılar da bu konuyu dünden bugüne hepsini anlattılar ama hepsini muhasebe başlığı altında anlatmış olmalarını da yanlış buluyorum. Bundan sonraki mesleki hayatımızda gerek TÜRMOB gerekse TÜRMOB'a bağlı müşavirler odası zaten zannediyorum ki Avrupa Birliği süreci içerisinde bunların tek unvan altında toplanabilecek şekil-

de organize edileceği de gündemdedir. Bu olayları sadece meslek mensubunun muhasebeci olarak anılması yerine bunun mali müşavir olarak anılması ve kendi içerisinde gruplandırılması halinde meslek mensuplarının daha çok bu konuda hem gelir hem de prestij sağlayacaklarını düşünüyorum. Sayın Tu-ba Hanım kendi anlatımlarında son derece konuyu net ve güzel izah etmiştir. Kendi ihtisas alanı dışında denetim yaparken vergi, muhasebe veyahutta yönetim konularında diğer uzman kişilere baş vurduğunu ifade etmiştir. Şimdi bizde meslek mensupları olarak kendi içimizde ne kadar çok ihtisaslaşsaksak tıpkı doktorlar gibi branşlaşsaksak, ihtisaslaşsaksak bu meslekte hem gelir düzeyimizi, hem de prestijimizi artıracığımızı düşünüyorum, saygılarımla arz ediyorum.

Çağrı KARAPINAR

- Çağrı Karapınar, Ankara. II. Ana Oturumun başlığı gereği muhasebe eğitim standartlarını değerli üstatlarımın sunuşlarını heyecanla izledim ve notlarımı aldım. Benim bir sorum ve önerim olacak. Sorum mesleki içi zorunlu eğitim ile ilgili. Meslek içi zorunlu eğitim ortak bir muhasebe dilinin oluşturulması, nitelikli meslek mensuplarının çoğalması ve diğer bir ifadeyle uygulama birliğinin sağlanması açısından kaçınılmaz bir zarurettir. Bu bağlamda zorunlu eğitime katılmamanın yaptırımını ne olacaktır ve ne olmalıdır, bu konuda neler düşünülüyor. İnaniyorum ki zorunlu eğitim ifadesi şık bir ifade değil. Gönül isterdi ki buna hevesli eğitim diyelim ama bu ifade de en masum ifadeyle çok iyimser kalacak. Önerim meslek mensuplarının sahip oldukları ruhsatların derecelendirilmesidir. 3568 sayılı yasanın ikinci maddesinde de bu derecelendirmenin net olarak açıklanması gerekir. Bu konuda örnek vermek istiyorum. Meslek kanununun ikinci maddesinin a ve b bendinde sayılı görevleri yapabilen serbest muhasebeci ve mali müşavir ruhsatlarının 1, 2, 3 biçiminde derecelendirilmesi.

Birinci dereceye sahip olan ruhsat sahiplerinin kanunun a ve b bendindeki tüm maddeleri yapabilmekle birlikte ofis açma yetkisinin tanınması. İkinci dereceye sahip ruhsatların rapor yazabilme yetkilerinin sınırlandırılması. Üçüncü dereceye haiz ruhsatların ise rapor yazma yetkisinden istisna edilmesi. Bu önerimdeki en büyük etken meslek içi zorunlu eğitimin bir yaptırımını olması ve bu sınavların üç ile beş yıllık bir zaman dilimi içerisinde tekrarlanmasıdır. Bunun neticesinde elde edilecek sonuç bana göre mesleki bilginin sağlanması, akademik düzeyde bilgi birikimine sahip meslek mensuplarının

çoğalmas ve doğal olarak nitelikli meslek mensuplarının mesleğinin değerini ve saygınlığını artırması olacaktır. Saygılar sunuyorum.

Erdinç ÖZDİL

- İsmim Erdinç Özdil, TESMER Ankara Şubesi saymanıyım. Öncelikle bu forumu düzenleyen ve emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum. Şimdi eğitimi konuştuk, mesleki eğitimi. Bunun süreçlerini tartıştık, ben bununla ilgili birkaç sorum ve bazı önerilerim olacak. Adayın mesleğe katılımındaki en önemli kısım stajını bilfiil yaptığı iki yıllık staj. Burada stajların bir kısmı fiili olarak stajlarını gerçekten orada yapmıyorlar ama biz odalar olarak komisyonlar olarak denetimlerimizi yapıyoruz. Bu bir kenara. Birde staj yönetmeliğinde açık bir hüküm var. Meslek mensubu yanında staj yapan aday meslek mensubunun, mesleki bilgisini, becerisini, mesleki deneyimini kazandırmak, ona eğitim çalışmalarını vermek, onu çeşitli dönemlerde sınava tabii tutmak, onu değerlendirmek ve gözlemlendirmek durumunda fakat meslek mensupları da bu yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmiyorlar. Benim burada önerim öncelikle yanında staj yapılabilecek meslek mensuplarının öncelikle en az üç yıl veya beş yıl süreyle sınırlandırılabilir. Mesleği icra etmiş olmaları gerekiyor. Çünkü ruhsatını aldıktan sonra bir meslek mensubunun büro açtığını düşündüğünüzde hemen yanında daha yeni sınava girmiş kendisi yeni meslek mensubu olmuş yanında da yeni bir stajyer alıp aday meslek mensubu yetiştirebiliyor. TESMER'in, Orhan Hoca da süreci ifade etti meslek öncesinde meslek esnasında, sonrası esnasında o süreçteki eğitimle ilgili materyallere işte kurslar, CD'ler, sınavlar teorik anlamda yeterli fakat stajyerin, iki yıllık stajını bilfiil mesleğinin asıl mutfağında doğru yapıp yapmadığını test edecek, yazılı sınavın dışında sözlü mülakat şeklinde adayın bu iki yıllık sürecini nasıl geçirdiğini, nasıl değerlendirdiğini onunla ilgili bir rehber önerimiz var. Bu rehber önerisi güzel bir şey ama yazılı sınav nedir yedi tane dersten sınava giriyorlar, kursa geliyorlar, çalışıyorlar zaten belli bir düzeyde de lisans düzeyinde eğitim almışlar. Sınava çalışıp belki de ezberleyip daha önceki çıkmış sorulara yönelik çalışmalar yapıp yedi tane dersten başarılı olabiliyorlar. Zaten yanında çalıştığı meslek mensubu da ona 90 veya 100 diye sembolik bir puan veriyor ortalama olarak 60'ı tutturuyor. Burada o iki yıllık en önemli sürecin verimli geçirilip geçirilmediğini test edecek bir mekanizma yapılabilir mi, bununla ilgili neler yapılabilir onu öğrenmek istiyorum.

Muzaffer ERÇELİK

- Öncelikle bu forumu düzenleyen tüm yöneticilerimize teşekkürlerimi iletiyorum ve tüm meslektaşlarımı saygıyla selamlıyorum. Bu mesleğe gönül koyan, mesleğini yapan buradan geçimini sağlayan biz meslek mensupları için genel olarak odalarımızın çabalarıyla belirli konularda ve zamanlarda yapılan seminerleri bir yere kadar yeterli görüyorum. Çünkü odalar kendi yörelerinde, kendi çabaları veya üniversitelerin de katılımıyla bir yere kadar bu işi yapabiliyorlar. Ancak mesleğin uluslararası açılımlarının da gündeme geldiği bu günde yeni mesleki standartların ve Türk Ticaret Kanunu'nda gündeme gelmesiyle meslek örgütümüz TÜRMOB'un tüm ülkeye yayılmış merkezi bir program çerçevesinde tüm meslektaşları kapsayan ve zorunlu katılım olan ve bunun da sürekli hale getirilmiş olan bir eğitim sistemini özlüyorum. Odaların yaptığı çalışmalar zorunlu olmadığı için ve bizim mesleğimiz gerçekten zaman fukaralığı anlamında bizi çok yorduğu için katılımlar çok az sayılarla gerçekleşmektedir ve bu konunun üstatları genelde Büyük şehirlerimizdeki okullarımızda mevcuttur genel anlamda. Bunun için sadece İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerimizde ve sadece belirli kesimlerin katılabildiği eğitim, seminer forum çalışmaları yerine tüm ülkeye yayılmış sürekli bir eğitimin TÜRMOB destekli olarak yapılması gerektiğini arz ediyorum. Teşekkür ederim.

İdris YILMAZ

- Efendim İdris Yılmaz Ankara. Ben önce bu salonda bulunan, bu saatte bu salonda bulunan dayanıklı meslektaşlarımızı tebrik ediyorum, Ankara dışından gelenlere hoş geldiniz diyorum ve bu çalışma ve emek için herkese saygılar sunuyorum. Efendim benim şöyle bir şansım var biraz önce Orhan Hoca anlatırken dikkatle izledim muhasebe mesleğinin son aşamasını yeşil çizgiyle gösterdiler güzel, şık hoşuma gitti biraz da renklendirdi belki. Yalnız muhasebe mesleğini tabii bu saatte aç mideyle tanımlarken biraz zorlanacağız elbette. Ancak ben şunu ilave etmek istiyorum. Şimdi bu birazda belki renklendirmek adına söylenecek bir durum. Benim öyle bir haddim yok elbette. Muhasebe mesleğinde cennete gidebilme olayına ben biraz takıldım. Şimdi bildiğiniz gibi muhasebeci meslektaşımızı yanlışlıkla cennete atmışlar, sonra yanlışlığı fark etmişler, demişler ki senin ne işin var cennette senin gideceğin yer mutlaka cehennem olmalı demişler, olmaz demiş benim burada kalmam lazım vs. dışarı atarlarken bir dinleyin ama beni demiş neden cennete girdim biliyor musunuz çünkü ben bir avukat öldürdün demiş.

Dolayısıyla bizim şimdi mesleğimiz gerçekten zor, bazı günahları olan bir meslek, bir çok şeyleri, biz bunları bizzat yaşadık, benim şansım da Velidedeoğlu'nu da tanıyorum, şu anda Ali Metin Polat'ı da tanıyorum hepsiyle çalışma tanışma fırsatlarımız oldu. Stajla ilgili söyleyeceklerim şunlar. Bizler belli bir noktaya geldik gidiyoruz, belki de bundan da korkmamak lazım. Yeşil çizgiye de gelmiş olabiliriz, bir çok arkadaşımızı da kaybettik ancak durum şudur. Mesleğimizin gelişebilmesi için çok etkili bir noktaya gelebilmesi için anlatılanları dikkatle dinledik ancak stajyer çok önemli bir noktadır. Ben daha önce bir televizyona telefonla katıldım, Sayın Ali Metin Polat'a da bunu ifade ettim. Tüm oda başkanlarına, üst yönetim olarak TÜRMOB yöneticilerine ifade ediyorum. Önce meslektaşın yurtsever olması gerekiyor. Yurtseverlik duygusunu aşlamamız gerekiyor. Rehber dediğimiz yani biz meslektaşlarımızın başta yurtseverlik hatta önce insanlık, önce insan sonra meslek diye baktığımız zaman önce insan olacak yurtsever olacak, meslek sonra gelebilecek. Bu rehber arkadaşlarımız yani meslek mensubu arkadaşlarımızın eğer bunu stajyer arkadaşlarımıza verirlerse bir çok noktada bazı şeyleri aşmış olacağız. Bu nedenle stajla ilgili bunların bir öneri halinde iletilmesi, TÜRMOB yöneticilerinin bunu dikkate almasını arz ediyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Rıfat T. NALBANTOĞLU

Oturum Başkanı

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi – TESMER Sekreteri

- Teşekkür ederiz efendim. Şimdi değerli arkadaşlarım son birer dakikalık bir tur yapacağız sonra kapatacağız. Buyurun.

İbrahim AKEL

SMMM

- Değerli katılımcılar ben bu arada Çağrı Karapınar'ın da sorusunu cevaplamak istiyorum. Şimdi biz bu odalar kurulduğu dönemde pek çok odalarımızın ürettiği sloganlar vardı. Bizim Mersin odasının da söylemi vardı. Mesleki geleceğimiz dayanışmaya ve geleneklerin yaratılmasına bağlıdır diye bir şiar edindik. Şimdi elbette büro tescil belgeleriyle ilişkilendirilmelidir dedim ben. Açılışını yapmadım çünkü yasal zemini yok tabii ki büro tescil belgelerinin

vize edilmemesi ile ilgili olarak sürekli ve zorunlu eğitime katılmayan kişilerin. Ancak biraz önce Mesut Yaşar Aksöz arkadaşımızın da söylediği gibi mimarlar odasının yasal zemini var demek ki ruhsatı onaylamıyor. Bu bağlamda yasal zemin ileride yaratılır. Dün bakanımız da aynı şeyi söyledi. Siz doğru olanı yapın yasalar bir şekilde bir şekilde düzenlenir. Önemli olan doğruyu ve güzeli yakalamak demişti. Bizlerde yasal zemini olmamasına rağmen bu geleneği başlatmayı düşünüyoruz. En azından büro tescil belgelerini belki vize etmeme olayı değil de büro tescil belgelerine meslek mensubunun sürekli ve zorunlu eğitime şu kadar saat katıldığı ifadesi yazılarak onaylanabilir. Bu da meslektaşımızın diğer meslektaşlar karşısında, iş çevreleri karşısında artı puan almasını veya kendisine olumlu gözle bakılmasını sağlayacaktır. Burada bağımlı sorunu belki gündeme gelecektir. Onlara da sertifika benzeri şeyler düşünülebilir diye düşünüyorum.

Yrd. Doç. Dr. Orhan ÇELİK

- Ben aldığım sorulardan veya değerli katılımcıların ifade ettiği soru ve yorumlardan anladığım en önemli şey meslek mensuplarımızın zorunlu eğitime hazır oldukları ve bunun çok önemli bir destek bulacağı konusunda bir fikir edindim. Hatta bunların zorunlu olması konusunda bir takım görüşler vardı. Bunların tartışılması gerektiği söylendi. Bu bizim hem akademik kimliğimle söylüyorum hem de TESMER'deki bu anlamda projeye ilgili yaptığım katkıyla ilgili olarak söylüyorum bu bizim açımızdan çok sevindirici bir gelişmedir. Sorulardan süzerek aldığım şeylerden biri bu. Bunun dışında etimolojik bir takım tartışmalar vardı onlar çok belki burada yeri değil, belki daha sonraki toplantılarda tartışılabilir. Muhasebeci kime denir, mali müşavirle muhasebeci arasındaki farkı tartışmak etimolojik bir takım sonuçlara götürür bizi. Beni doğrudan ilgilendiren soru Melehat Hanımın sorusuydu. Melehat Ünlü'nün Antalya'da ifade ettiği soruydu. Staj süresinin kısaltılmasına ilişkin düzenleme üç aylık bir avantaj sağlamasının kaldırılmasını, bunun fırsat eşitsizliği yarattığı konusunda bir yorum vardı. Doğrudan fırsat eşitsizliği demedi ama bu anlama gelebilecek bir yorumdu. Bu doğal olarak benim alanım değil ama söylemek istediğim şey sadece uluslararası düzenlemeler de buna müsaittir. Yapılan bu tür eğitimlerin tamamının paralı olması bir maddi karşılığının olması söz konusu değil. Odalar çerçevesinde bunların ücretsiz olanlarının da düzenlenmesi söz konusudur. Ki benim bildiğim bazılarına katıldığım bir çok toplantı var. Bunlar tabii ki izlenmesi gerekiyor. TESMER'de zaten

bu eğitim programlarını kabul ediyor. Kabul ettiği programların staj süresinden indirilmesi söz konusudur. CD'lerin kurulmasıyla ilgili ortaya çıkan sorun, sistematik bir sorun değil zannediyorum. Antalya'dan biz buna benzer çok önemli sorularla karşılaşmadık. CD'leri kuramayan arkadaşlarımızın bizim call center'ı aramalarını öneririm. Bizim call center'ımız sürekli bu tür bir sorunla sık karşılaşmıyoruz ama benzer sorular, işte kuramayan işte CD'nin kullanımı ile ilgili sorunları olanlara yardımcı olmak için sürekli çalışıyorlar orada arkadaşlarımız görev yapıyorlar. Onlara başvurabiliriz. Ama söylediğiniz bu sorun sistematik bir sorun değil, çok sık karşılaştığımız bir sorun değil, sanırım sizin de Antalya'da çok sık gördüğünüz bir sorun değildi. Etrafınızdaki bir iki stajyerle ilgili veya bir stajyerle ilgili bir sorundur.

Ücretleri ile ilgili olarak ifadeniz vardı. Stajyerlerin bunu kendi kendine çalışıp yani bilgisayarı açık bırakıp CD'lerini çalıştıktan sonra gelip düğmelerine basarak gittiklerini ifade ettiniz. Bu tamamen kişisel bir şeydi. Eğitim almak istemeyen kişiye ön yargılı kişiye eğitim verilebilmesi, bir şeyin anlatılabilmesi çok zor bir şeydir. Konuların sonundaki soruların ortak bir şekilde yapılması veya tek tek yapılmasının pratik olarak bizim açımızdan şu aşamada sorun taşımadığını söyleyebilirim. Önemli olan oradaki eğitimin içerilmesidir. Aday meslek mensuplarının onun farkında olmasıdır. Yoksa kişisel olarak birisi daha fazla faydalanabilir, birisi daha dolaylı yoldan faydalanmama yönünde ön yargılı davranabilir. Sorularla ilgili olarak söylemek istediğim şey bunları Sayın Başkan.

Yrd. Doç. Dr. Erdal ÖZKOL

- Sorularla ilgili baktığımda sürekli eğitim konusunda bir soru vardı. Sürekli eğitimin yaşam boyu eğitimin zorunlu olması. IFAC'da bu işin zorunlu olmayacağını, olamayacağını, bireyin çeşitli mesleki becerilere sahip bu bireyin bunu kendisinin karar verebileceğini söyledi. Dolayısıyla zorunlu eğitim biraz itici geliyor. Zorunlu eğitim. Ama olması gerekir. Peki bunun ne olması gerekir böyle bir eğitimin birincisi yararlı, eğitim için yararlı olması gerekir, mesleğin sahibi olan kişinin eğitimine öğretimine. İkincisi bu tür bir eğitimin ölçülebilmesi gerekir. Üçüncüsü ise bu eğitimin gerçekten yetkili bir kişi veya kurum tarafından da doğrulanabilmesi gerekir. Aksi takdirde sadece bir zaman, zamana eş değer bir süreden öteye gidemeyecektir. Bir ikinci söyleyeceğim de stajla ilgili rehberle ilgili sorunda evet IFAC der ki rehber denen kişinin, meslek mensubunun denetlenmesi, hatta belli zamanlarda rapor verme-

si gerekir. Dolayısıyla bu kişinin veya bu rehberin de eğitilmesi gerektiğini söyler. Teşekkür ederim.

Rıfat T. NALBANTOĞLU

Oturum Başkanı

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi – TESMER Sekreteri

- Evet sevgili arkadaşlarım öncelikle değerli arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Bizimle paylaştıkları bilgiler için sizlere teşekkür ediyorum bizimle paylaştığımız zaman için. Müsaade ederseniz biz bu programda yazılı şeyi, bizden sonraki oturum 14’de başlayacak, sadece yedi dakika geçtik o süreyi bir üç dakika daha sizden rica edelim. On dakika gecikmeyle kürsüyü teslim edelim.

Bu söz alan arkadaşlarımın üzerinde durduğu temel mesele işte zorunlu meslek içi eğitim, bunun planlanması, programlanması, bunun yaptırımlarının neler olabileceği falan meselesi konusunda. Şimdi bir işe başlarken işi gerçekten o işin oturması noktasında çok hoş, kulağa hoş gelmesede zorunlu tutabilirsiniz. Yani bir mekanizmayı oturtana kadar zorunlu yapabilirsiniz bazı işleri. Bunun içinde kimi yaptırımlar geliştirebilirsiniz. Sevgili arkadaşımın mimarlar için verdiği örnekte olduğu gibi. Değerli arkadaşımın belki zorunlu eğitim gündeme gelirse işte büro tescil belgeleri gibi farklı argümanlar geliştirilebilir. Ancak sevgili arkadaşlarım bu mekanizma, bu eğitim çalışması, yani meslek içi eğitim çalışması sürekli yaşam boyu eğitim alt yapısıyla kadrosuyla TÜRMOB’da ve Temel Eğitim Staj Merkezinde hazırlanmakta, bitmekte bunun işte en iyi örneklerinden bir tanesi belki de somut insanların hissedebileceği en somut örneklerden bir tanesi, sayın hocamın konuşması sırasında bahsettiği en son bütün programları tespit edilmiş, konuları tespit edilmiş 300 tane ülke çapında görev yapacak eğitimci arkadaşların artık işe başlamış olması ve önümüzdeki en geç Eylül ayından itibaren de bu çalışmanın tamamlanmış olması olacak.

Şimdi ben müsaadenizle bir görüşümü paylaşmak istiyorum sizinle. Ben TÜRMOB’da görev yaptığım 1992 yılından bu yana Sayın Genel Başkanı

Yardımcım Masum Türker'le birlikte hep stajyer işiyle, eğitim işiyle uğraşım. Temel Eğitim Staj Merkezinin kurulduğu günden beri sekreterliğini yapıyorum, ve bu stajyerlerin geçtiği süreci, yaşadıklarını gerçekten çok yakından biliyorum ama bu eğitime katılıp katılmamanın yaşam boyu eğitimden bahsediyorum, yaptırımı ne olacak sorunuza benim verebileceğim bir cevap var sevgili arkadaşlarım. İş kaybedeceksiniz, acayip iş kaybedeceksiniz. Çünkü müthiş bir nesil geliyor, müthiş çalışan, okuduğunu anlayan çalışan, müthiş bir stajyer nesli geliyor arkadan yani. Bundan daha önemli bir yaptırım olabilir mi? 1992 yılında Gazi Üniversitesinde sınavların yapıldığı yerlerde Sayın Türker'le birlikte, sayın Bakanımızla birlikte dolaşırdık. Şimdi zaman zaman yine sınavların yapıldığı salonlara gidiyoruz. Ben size bir şey söyleyim stajyerin tipi değişti arkadaşlar. Tipi bile değişti yani. Gerçekten söylüyorum daha yakışıklı ve daha güzel oldular. Yani tipi bile değişti stajyerin dolayısıyla bilgisi de, görgüsü de, mesleğe bakış açısı da. Çünkü bu mesleği artık seçiyor. Hem de öyle bir seçiyor ki bir sürü zorluğu göze alarak seçiyor. Staja başlama sınavını kazanmak kolay mı arkadaşlarım onu kazanıyor, ona uğraşiyor, ondan sonra o staj süreci, o zorunlu stajyer eğitimi kolay mı? Bu süreçlerden geçiyor. Dolayısıyla en ciddi yaptırım bu olacak. Ama bu zorunlu stajyer eğitiminde olduğu gibi sevgili arkadaşım Melahat Ünlü arkadaşımın verdiği örnekteki gibi stajyerler de yok mu var, demek ki varmış. Ama ben tanımıyorum. O arkadaşlar öyle yapmaya devam etsinler, öyle çalışsınlar, bilgisayarını açık bırakıp gitsinler, hiç okumasınlar nasıl olsa gelecekler iki sene sonra. Görecekler okuyanla okumayanın farkını. Yaptırımı kendilerinde hissedecekler zaten o zaman dolayısıyla bu işlerdeki en temel yaptırım yapmakta olduğumuz işle ilgili, yapmakta olduğumuz üretmekte olduğumuz işin kalitesiyle ilgili yaptırımlar mutlaka karşımıza çıkacak. Bundan daha ciddi bir yaptırım olamaz diye düşünüyorum.

Temel Eğitim Staj Merkezimizin bu eğitim çalışmalarının dışında söz alan arkadaşlarımızın dile getirdiği konularda Türkiye çapında eğitimleri gerçekten sürüyor. Bizden odalarımız da zaten Temel Eğitim Merkezinin çalışmalarını daha da aktif hale getirmek konusunda sürekli istekli davranıyorlar. Bizden hem bizim genel olarak planladığımız hem de odalardan gelen talepler doğrultusunda yetişemediğimiz bize talep edilmiş ve cevaplandıramadığımız herhangi bir ilde herhangi bir eğitim çalışması yoktur. Şu konuda bir eğitim istiyoruz, şu konuda bir hoca istiyoruz deyip de cevaplanmamış, karşılığı gerçekleştirilmemiş herhangi bir eğitim çalışması yoktur. Birde tabii ki bizim merkezi olarak planladığımız ve yaptığımız eğitim çalışmaları vardır bunun önümüzdeki dönemdeki en sağlıklı yada en yaygın çalışması standartlar konusun-

da olacaktır. Bu konuda arkadaşlarımız çalışmalarını aşağı yukarı tamamladılar. Bu konuda kitaplar, broşürler, standartları tanıtıcı dokümanlar ve bu eğitimi verecek arkadaşlar aşağı yukarı hazırlar ve bu anlamda da tekrar çıkarılacak ve tekrar illerimizde tek tek bu eğitimler yapılacak değerli arkadaşlarım.

Son bir şeyi paylaşmak istiyorum sizinle sayın hocamın dediği gibi işte muhasebeci mali müşavir, muhasebe falan gibi kavramları tartışmak için belki şu an ne yer nede zaman ama ben sevgili üstadımın Necdet Tor üstadımın söylediğini anladığım kadarıyla şöyle söyleyeyim. Bu program herkesi ilgilendiriyor. Zaten yeminli mali müşavir arkadaşlarımız da var. Yani KOBİ standartlarının kendilerini ilgilendirip ilgilendirmediği konusunda karar verecek de yeminli mali müşavir, mali müşavir, serbest muhasebeci, kimse ilgi duyan arkadaşlarımız burada zaten ben tabii ki diliyorum ki daha fazla bu konulara arkadaşlarımız ilgi duysunlar ama bu forum gerçekleştirdiğimiz bu ikinci forum böyle bir çalışmayı başlatmış olmamızın yani ilkini geçen yıl gerçekleştirdiğimiz bu forum çalışmasının ne kadar isabetli bir karar olduğunu bir defa çok net bir şekilde ortaya koydu. Bu işi isabetli hale sizler katılımınız ve ilginizle getirdiniz. TÜRMOB yönetimi olarak da hem şu andaki yönetim hem bundan sonra görev yapacak olana yönetim kurulundaki arkadaşlarımız mutlaka ve mutlaka bu forumların üçüncüsünü beşincisini, on beşincisini hem de daha geliştirerek, hem de daha büyüterek yapacaklar diye düşünüyorum. Üçüncü forum önümüzdeki sene bu zamanlarda İzmir’de yapılacak değerli arkadaşlarımız. Bende İzmir’de yaşayan meslektaşınız olarak şimdiden hepinizi İzmir’de üçüncü forumda mutlaka buluşalım diyorum, hepinizi İzmir’e davet ediyorum. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Değerli arkadaşlarımız bundan sonraki oturum Kalite Güvence Standartları konulu oturum 14.45’de başlayacak. Şimdi yemek yenecek.

3. ANA OTURUM

Kalite Güvence Standardı

Nail SANLI
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Değerli katılımcılar 2. Türkiye Muhasebe Forumunun ikinci gününün son oturumunda beraberiz. Yine katılım yerinde. Hepinizi oturumu açmadan ve başlamadan önce kutluyorum ve şimdiden göstereceğiniz sabır için teşekkür ediyorum. Toplam beş oturumumuz var. İkinci Türkiye Muhasebe Forumunun son oturumuyla Forumu tamamlayacağız. İki gündür mesleğimizin dünyadaki gelişmelerini, bizi bekleyen avantajlarını ve tehditlerini, yapılan düzenlemelerini, teknik gelişmelerini, eğitimlerini, uluslararası meslek örgütlerinin almış oldukları kararları ve

bizim uymamamız gereken şeyleri ilgili yetkili ağızlardan dinledik. Bu oturumumuzun konusu oldukça önemli olan IFAC'a bağlı üye ülkelerin yükümlülük beyannamelerinin kalite güvence konusunu hep beraber işleyeceğiz. ABD'de ve Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere; son zamanlarda hepinizin yakından izlemekte olduğu eş zamanlı olarak Türkiye'de bir benzerleri yaşanan engeller ve skandallar neticesinde dünyada mesleğin eğitimi, standartları ve aynı zamanda mesleği icra eden üyelerin yaptıkları mesleki faaliyetleri denetleyen, kalitesini kontrol eden, bunun sonucunda kalitesini güvence altına alan bir takım yaptırımlar ve düzenlemeler getirilmeye başlandı.

Türkiye'de, bu uluslararası kuruluşların özellikle IFAC'ın üyesi olduğu için bunları çok yakından izlemek, hayata geçirmek, bunlarla ilgili organizasyonları, yaptırımları, düzenlemeleri takip etmek ve uygulamak zorundadır. Konuyla ilgili benimde bir sunum vardı fakat son oturum olması nedeniyle forum yöneticilerinin formatını bozmamak adına sunumumu yapmayacağım. Ancak, bu konuyla dışarıda bir yazılı metin dağıttım. Fakat konuyla alakalı olarak söylemek isterim 25-29 Nisan tarihlerinde İstanbul Odamızın yapacağı muhasebe denetimi sempozyumunda ele alınacak olan bu konu hakkında konuşmacı olarak yer alan kişilerden biriyim.

Şimdi kalite nedir? Hizmet kalitesi nedir? Kalite güvencesi kavramının ne anlama geldiğini Araştırma Görevlisi Sayın Aysun Kapucugil'den dinleyeceğiz. Buyurun.

Kalite Nedir? Hizmet Kalitesi Nedir? Kalite Güvencesi Kavramı

Arş. Gör. Aysun KAPICIGİL

- Değerli katılımcılar hepinize saygılarımı sunuyorum. Yapacağım sunumda temel olarak anlatacağım şeyler kalite kavramı hizmet kalitesi ve konuyla ilgili olarak da denetim kalitesi kavramını açıklamaya çalışacağım ve kalite güvence sisteminin ne anlama geldiğini ve bir sistem olarak ne tür bileşenlerden oluşması gerektiği konusunda açıklamalar getirmeye çalışacağım. Tabii bunun nasıl olduğunu ve nasıl uygulanabileceğine ilişkin açıklamaları da benden sonraki konuşmacılarımız yapacağı için ben sadece kavramsal düzeyde açıklamalar getireceğim. Oturum Başkanımızın da özetlediği gibi burada iki gündür de bahsediliyor. Son dönemlerde ortaya çıkan muhasebe skandalları nedeniyle 2004 yılından itibaren Uluslararası Muhasebe Federasyonu bazı şartlar ve standartlar yayınlamıştır. Özellikle üyelerin yerine getirmesi gerekli şartları özetledi ve yedi ana başlıktan oluşan kılavuzda birinci madde olarak kalite güvencesine yer vermiştir. Ve bununla paralel olarak da Uluslararası Denetim Standartlarında da kalite güvence kavramı ele alınmış ve ISO 220 kodlu bir standart yayınlanmıştır. Daha detaylı olarak da uluslararası kalite kontrol standardı adı altında da sadece kalite güvence sisteminin nasıl oluşturulacağına ilişkin bir standart bulunmaktadır. Bu standartların detaylarını dediğim gibi benden sonraki konuşmacılardan alacağız. Benim yapacağım sunumda özellikle kalite, hizmet kalitesi, kalite kontrol ve kalite güvencesi kavramlarını açıklamaya çalışacağım. Ve denetim hizmeti de sonuçta bir hizmet kalitesi ve kavramı olarak düşünülmesi gerekiyor. Biraz da denetim kalitesinin ne olduğuna ilişkin var olan çalışmalardan bazı bilgiler aktaracağım ve özellikle bir hizmet kalitesi modelini bir sisteme, bir kuruma yerleştirmek için ne tür modeller var bunlardan bir kaçını da göstermeyi planlıyorum.

Öncelikle bu resme bakmanızı istiyorum. Bu aslında internet'te çok yayıldı belki bir çoğunuz karşılaşmışsınızdır profesör Zihni Sinir projeleri diye geçer bu onlardan biri. Ve sandalye proceleri dikkatinizi çekerim diye geçmektedir.

Dikkat ederseniz burada çeşitli sandalyeler var. Mesela birincisi bacak bacak üstüne atma sandalyesi, hemen sağ üstteki kolu sevgilinin üstüne atma sandalyesi, üçüncüsü bağdaş kurup gerine gerine oturma sandalyesi. En son ki de en ilginç. Efendime söyleyeyim nerde kalmıştık gibilerden konuşma pozisyonu sağlayan bir sandalye projesi. Aslında çok neşeli bir resim ama çok güzel mesajlar içeriyor kalite anlamında. İlk gözümüze çarpan bunu kullanıcı açısından sandalyeleri kullanacak kişiler açısından onların isteklerini yerine getirmeye yönelik tüm detaylar düşünülmüş. Bu kalite literatüründe kullanıma uygunluk olarak tanımlanmaktadır. Yani müşterilerin istek ve ihtiyaçlarına yönelik ürünlerin ve hizmetlerin sunulması anlamında. Diğer taraftan da bu ürün ve hizmetlerin sunulmasını ve müşterilerin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilmesine yönelik de bu ürün ve hizmeti sağlayanların baktığı bir boyut var. Bu da tasarım kalitesi. Yani kalite dediğimiz zaman bir kullanıma uygunluk, ikincisi tasarıma uygunluk kavramlarından bahsetmek gerekiyor. Denetim kalitesinde de aslında bu iki taraf çok net değil. Yani sonuçta hangi taraf daha çok önemsenmeli. Kullanıma uygunluk tarafı mı, tasarım kalitesi mi, bunun değerlendirmesini yapacak kişi hizmeti ve ürünü sağlayan taraf ve bu taraf olduğu için de hem bir taraftan maliyetlerini düşünecek hem müşterilerin veya bu hizmeti alacak kişilerin ödeyeceği fiyatı düşünecek ve bunu dengelemeye yönelik bir strateji izleyecek. Acaba ne kadar isteklere yönelik ürünler geliştirecek ama sonuçta son kararı veren müşteriler ve denetim kalitesi anlamında da denetim mesleğinde de müşteriler kimdir diye baktığınız zamanda iki tane uç oluşmakta iki kutup oluşmakta. Biri hissedarlar ve devlet tarafı, diğeri de diğeri paydaşlar diye özetleyebileceğimiz bankaların içinde bulunduğu taraf. Ve aslında tam olarak da kime yaranmak gerekir bu da çok net olarak tanımlanmış değil.

Öncelikle ben kalite kavramı nedir, diye bazı tanımlar göstermek istiyorum. Kalite çok boyutlu bir kavram. Özellikle mükemmele ulaşma isteğinden ortaya çıkmıştır. İşte en güzel en iyi gibi sıfatların ötesi olarak tanımlanmakta ve bu anlamda özellikle ürün kalitesine yönelik tanımlar yapan ve bu alanda öncü olarak sayılan kişilerin kalite tanımlarına yer vermeye çalıştım. Mesela bunlardan birincisi Josef Yuran, kaliteyi amaca ve kullanmaya uygunluk olarak tanımlamış. Krozbi şartlara uygunluktur demiş, Deming, bu alandaki en önemli öncülerden biri en etkili öncülerden biri. O da müşterinin mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını sürekli karşılayabilmek demiş ve böyle gidiyor. Sözlükte de bazı tanımları var. Aslında bütün tanımların ortak noktası beklentilerin karşılanması ve aşılması. Dolayısıyla kalitenin durağan bir kavram olduğunu söyleyemiyoruz. Daha dinamik bir kavram mesela bugün kaliteli dedi-

ğiniz bir şey yarın kalitesiz olabilir. Daha fazlası beklenebilir. Dolayısıyla dinamik bir kavram olduğu içinde sürekli kendini geliştirmek ve bu değişime de ayak uydurabilecek sistemlerin geliştirilmesine ihtiyaç var.

Ve bir kalite karakteristiği nedir dediğimiz zaman buna ilişkin Deming'in kitabında krizden çıkış diye bir kitap yazmıştır ve yönetimin dönüşüm ilkeleri diye de on dört tane prensip belirlemiştir orada. Orada bahsettiği şey şöyle, örneğin bir ayakkabının kalitesi herhangi bir kişi için ne anlama gelir. Acaba uzun süre dayanması mı kalite demektir, pırıl pırıl parlaması mı, ayağını rahat hissetmesi mi, ödeyeceği fiyat mı, gibi bunlar çoğalabilir. Burada aslında burada sorular şeklinde bir cevap vermiştir. Kalite çok boyutludur ve kim tarafından baktığımız, kime göre değerlendirdiğiniz önemlidir. Dolayısıyla bir kalite özelliği ve kalite karakteristiği nedir dediğinizde hangisi daha kalitelidir sorusuna cevap veren özelliktir. Bu kişiden kişiye değişebilir. Burada da bir ürün görüyorsunuz. Bu imal edilmiş bir ürün ve burada baktığımızda kalite nedir dediğinizde somut bir ürün olduğu için fiziksel unsurlar içerdiği için kolaylıkla tanımlanabiliyor. İşte performans, hız, estetik gibi özellikler. Ve zaten literatürde de bu tür üretilmiş ürünler için ürün kalitesini belirleyen faktörleri şu başlıklar altında özetlemişler. Örneğin performans özellikler. Performans ve özellikleri şöyle açıklayım. Performans temelde bulunması gereken özellikler. Yani bir arabanın direksiyonu olmazsa olmaz. Özellikler dediğimiz şeyde ekstra özellikler. Bir araç telefonu olması ekstra bir özelliktir. Güvenirlilik, kullanım ömrü boyunca bozulmadan ne kadar bu ürünü kullanabilirim cevabı veren faktör. Uygunluk, dayanıklılık, hizmet görürlük, estetik, güvenlik ve diğer örneğin reklamlardan dolayı oluşan algılamalar bu ürün kalitesini belirleyen faktörler olarak karşımıza çıkıyor.

Hizmet dediğimiz zaman; hizmet biraz daha farklı. Yani şu an bir resim koymadım size. Hizmet örneği şeklinde belki çalışan insanlar gösterseydim o bir hizmet örneği olabilirdi ama orada verilen hizmeti somut olarak gösteren bir resim olmayacaktı. Temelde ürün ve hizmet birbirinden farklılar. Ve dört tane faktör var yani bu iki sektörü birbirinden ayıran iki alanı birbirinden ayıran dört faktör. Birincisi hizmet üretiminin ve tüketiminin birbirinden ayrılmaz oluşu. Bu ne demektir. Hizmet üretildiği an tüketilir. Yani şu anlama geliyor yani az önce gördüğümüz arabanın kalite kontrolü yapılır, bittikten sonra nihai kontrolden geçer sonra müşterilere iletilir. Ama bir hizmet söz konusu olduğunda ürettiğiniz anda müşteriye gönderildiği için iletildiği için orada yapılacak bir hata anında görülebilmektedir. Yani çok yüksek oranda izlenebilir bir süreçtir o yüzden ilk defada doğru yapılmasını gerektirir. İkincisi yine fi-

ziksel unsurları içirmemesi dolayısıyla hizmet görülemez, dokunulamaz, işi- tilemez daha çok algılarla oluşur. Yani insanlar o hizmeti aldıklarında zihin- lerinde bir algı oluşur. Bu hizmeti sunun firmanın itibarından kaynaklanabi- lir, imajından kaynaklanabilir gibi pek çok unsurlar var. Bir başka özelliği ise dayanıksız oluşu. Hizmet stoklanamaz. Bu aslında birinci ile çok benzeşiyor. Stoklanamadığı için bunun da kalite kontrolü yapılamaz ve gerektirdiği şey bu işin ilk defada ve doğru yapılmasıdır. Son özellikte heterojen olması. Yani ben tutarlı bir hizmet veriyorum dersiniz yalan söylersiniz. Çünkü heterojen olduğu için hizmet her alındığında her gösterildiğinde farklı olabilir. Taraflar aynı olsa bile kişilerin beklentileri o hizmeti alma süresine göre bile değişe- bilir. İlk alan kişinin beklentileriyle o hizmeti beşinci kez alan kişi farklıdır. Beklentileri de değişebilir. O yüzden de heterojen olduğu için de ürün sektö- ründen, ürün kalitesinden farklıdır.

Bu anlamda hizmet kalitesini belirleyen faktörler olarak da literatürde on ta- ne faktör tanımlanmış. Bunlar fiziksel unsurlar. Her ne kadar fiziksel unsur- lar içermiyor desek de aslında o hizmeti sunarken, o hizmeti sunan kişinin görünüşü de o hizmet kalitesini etkilemekte. Güvenirlik, heveslilik, yeterlik, nezaket, inanırlık, güvenlik, erişilebilirlik iletişim ve müşteriye anlama. Bun- ların her biri o hizmetin kalitesine ilişkin hizmeti alan kişinin değerlendirir- ken dikkate alacağı faktörler. Örneğin denetim kalitesinde en çok hangi fak- tör öne çıkıyor dersiniz. Her halde güvenirlik, inanırlık, güvenlik ve iletişim demek doğru olabilir. Burada örneğin güvenlik finansal gizlilik bu anlamda. İnanırlık o denetimi yapan kişinin ne kadar dürüst olduğu ve karşısındaki ki- şiyi ne kadar ikna edebildiği gibi özellikler var ve sonuçta kalite faktörlerini gördük, kaliteyi belirleyen özellikleri gördük. Sonuçta o kalite sadece o ürü- ne ve hizmete özgü değildir ve o hizmeti üreten birime de özgü değildir. O kaliteyi sunan bütün firmaya özgüdür ve bütün firmanın sorumlu olmasını ge- rektirir ve firma çapında kalite sağlama çalışmaları yapılacaksa bunun bir siste- me ihtiyacı vardır ve bu sisteminde bir kalite güvence sistemi olarak da söy- leyebiliriz yada kalite yönetim sistemi. Aslında bir ürünün yada hizmetin ka- lite güvencesini sağlamak için bu iki terim birlikte kullanılmakta hatta birbi- rinin yerine de kullanılmakta yani kalite güvence ve kalite kontrol aynıymış gibi değerlendirilmekte fakat farklılar. Bir kere kalite güvence dediğimiz şey bir felsefe ve bu felsefeyi yansıtan da kalite yönetim sistemi. Bu sistemde amaç müşterilerin gereksinimlerini analiz etmek, müşterilerin kabul edebile- ceği düzeyde ürünü geliştirecek süreçleri belirlemek ve bu süreçleri de kon- trol altına almak için teşvik etmek.

Ve yine bu alanda önemli çalışmaları olan Yuran kalite güvence felsefesini özetlemek için üç temel faaliyetten bahsetmiş. Bunlar kalite planlama, kalite kontrol, kalite iyileştirme. Bunların üçü bir araya geldiği zaman bir kalite güvence sisteminden bahsediyoruz. Kalite planlama daha çok ürünün ne olacağını ilişkin kararları içeriyor. Kalite kontrol planda belirtilen standartlara ve özelliklere ne kadar uygun olduğunu değerlendiriyoruz bu aşamada. Kalite iyileştirme de daha iyisi nasıl yapılabilir, sürekli iyileştirme nasıl gerçekleştirilebilir. Buna ilişkin kararlar bu alanda ele alınıyor. Bu temel faaliyetlerden kalite kontrol dediğimiz şey aslında kontrol kelimesine baktığımızda bir işi doğru yapıp yapılmadığını gösteren faaliyettir. Kalite kontrol ise tamamen o ürün veya hizmetin kalite şartlarını gerçekleştirip gerçekleştirmediğini anlamak için kullandığımız gözlem ve faaliyetler.

Güvence dediğimiz zamanda o ürünün belli standartları var, belli özellikleri var ve bu özellikleri sağlayacak bir sistemin var mı bunu yerine getirmeye ilişkin uygulanan planlı ve sistematik faaliyetler olarak karşımıza çıkıyor yani burada ürünün yada hizmetin kalitesini sağlamak değil de o kaliteyi oluşturacak süreçlerin, o sistemin bunu güvence altına alması demek. Ve bu anlamda da kalite güvence sistemini nasıl oluşturabiliriz dediğimizde buna yönelik yayınlanmış standartlar var. Yani bir kalite güvence sisteminde belirtilen standartları yerine getirdiğinizde o sistemin etkin ve sonuç verici olacağını ifade etmektedirler. Mesela kalite sistem standartları dediğimizde yine firma çapında ürünlerin yada hizmetlerin standartlara yada şartlara uygunluğunu sağlamak için izlediği kalite yönetimini anlıyoruz. Bu anlamda mevcut standartlar var. Özellikle Türkiye’de en çok kullanılan en çok bilinen uluslararası standardizasyon örgütünün yayınladığı ISO 9001 ve 2000 standartlar serisi var. Bunlar pek çok kılavuz ve standart içeriyor. Örneğin ISO 9000 dediğimiz şey tamamen kavramsal bilgileri veren kılavuz. 9001 bu şartları veren standart, 9004 dediğiniz şeyde sürekli iyileştirmek için uygulanabilecek yöntemler ve pratik uygulamaları içeriyor. Bu anlamda bir kalite yönetim sistemi oluşturmak için gerekli olan bilgileri aslında bu seri vermekte. Denetim kalitesi bazında düşündüğümüzde de Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu bu anlamda iki tane standart yayınladı. Birincisi uluslararası kalite kontrol standardı. Diğeri de uluslararası denetim standardı. Her ikisinde de buna yönelik şartlar ve standartlar tanımlanmış. Ne demek peki bu standartlar bir sistemin yada bir ürünün standartlara endekslenmesinden ne anlıyoruz? Şunu anlıyoruz, bir kere o ürünü kullanacak yada o hizmeti alacak kişi en azında ne alacağı konusunda bir bilgiye sahip olacak, bir güvenceye sahip olacak. Yani o hizmeti alacağı kurumun beklediği hizmeti sunacağına olan inancı olu-

şacak. Mevcut olmayan potansiyel müşteriler açısından da beklediği bir hizmeti alabileceği bir kurumun var olduğunu bu standartlar sayesinde anlayacak. En temel olarak standartlara endekslemek bu faydaları getiriyor. Denetim kalitesi dediğimiz şeyde sonuçta hizmet kalitesi şu ana kadar anlattığımız tüm özellikler bunun için geçerli hizmet kalitesi anlamında. Buna ilişkin yapılan çalışmalar özellikle 2004'ten sonra literatürde rastlanıyor. Nasıl hizmet kalitesine ilişkin tek bir tanım yoksa çok boyutlu bir kavram olduğu için tanımlanmasında güçlük çekiliyorsa ve soyut olduğu için tanımlanmasında güçlük çekiliyorsa, denetim kalitesinde de bazı belirsizlikler olduğu için net bir tanım bulunmamakta ama felsefesine baktığımızda denetim kalitesi dediğimiz şey bir şirketin finansal tablolarına ilişkin uygun görüşü sunmak ve bu görüşü gerekli kanıtlarla ve objektif yargılarla desteklemek. Dolayısıyla bir denetçi bağımsız, güvenilir ve yeterli denetim kanıtlarıyla desteklenmiş denetim raporlarını sunabiliyorsa onun kaliteli bir hizmet verdiği konusunda bir algılaşma gerçekleşiyor. Tabii bu sadece denetçinin yaptığı hizmetle sınırlı değil.

Denetim kalitesi ve kalite güvencesi dediğimiz şey firma çapındaki kaliteyi ifade etmekte. Yani o denetçinin geldiği firmanın kendi içindeki iç süreçlerinin de belirli bir kalite düzeyinde ve istenilen sonuçları sağlayacak ve bunu güvence altına alan bir sisteme sahip olması gerekiyor. Yani burada kast ettiğimiz şey sonuçta denetime giden kişi dışında hizmeti alan firma, denetim firmasını aradığında karşısına çıkan ilk kişi santral memuruysa; santral memurunun da aynı davranış birliği ve beraberliğini müşterisine göstermek durumunda buna firma çapında kalite diyoruz. Sonuçta denetim kalitesinde de firma çapında herkesin sorumluluğu bulunmakta.

Denetim kalitesini etkileyen faktörlere baktığımızda hizmet kalitesinde bahsettiğim faktörler gene burada geçerli. Ancak bunun dışında iki önemli faktörün üzerinde durulmuş. Bunlardan birincisi denetim şirketlerinin işletmelere denetim hizmetini ek olarak verdikleri danışmanlık hizmetleri. Bu daha çok dışarıdan bakıldığında sanki bağımsızlık ilkesini çiğniyormuş gibi geliyor yada öyle algılanıyor. Ancak yapılan çalışmalarda bu danışmanlık hizmetlerinin denetim kalitesine herhangi bir etkisinin bulunmadığı ortaya çıkmış. Aynı şekilde ikinci faktör olarak denetim kalitesiyle denetlenen işletme arasındaki ilişkinin süre olarak uzunluğu bununda bir etkisi olmadığı ortaya çıkmış genelde dışarıdan bakıldığında denetçinin sorgulayıcılığının yada bağımsızlığının kaybedileceği zannediliyor ancak buna ilişkin yine olumsuz yönde bir kanıt bulunamamış. Ve bir kalite güvence sistemi oluşturduğumuzda bunu kontrol etmek için bazı performans göstergelerine ihtiyacımız var. Ve denetim kalite-

siyle ilgili geliştirilen performans ölçüleri daha çok denetlenmiş finansal tablolarda yapılan düzeltmeler bununla ilgili olarak açılan davalar ve denetçinin denetlediği işletmenin devamlılığı ile ilgili yaptığı hatalar olarak değerlendiriliyor.

Üçüncüsünde kastedilen şey, yani denetçinin yaptığı finansal değerlendirmeler sonucunda işletmenin başarısını, gelecekteki durumunu ne kadar iyi öngörmeyebiliyor, buna ilişkin ölçütler bulunmakta ve gene 2004 yılında İngiltere’de Whales Muhasebeciler Federasyonunun oluşturduğu bir forum var, onların hazırladıkları ve sundukları bir rapor var. Bu rapora göre aynı zamanda Finansal Raporlama Kurulunun 2006 yılında denetim kalitesini etkilemeye yönelik yayınladığı raporda denetim kalitesinin temel bileşenlerini şöyle belirlemişler. Birincisi liderlik, ikincisi denetim işinde çalışanların özellikleri, müşterilerle ilişkileri, denetçilerin iş yapma şekilleri. Yani buradaki aslında denetim firmasının iç süreçleriyle ilgili özellikler ortaya çıkıyor. İç kontrol gene kendi iç sistemine yönelik özellikler, dış kontrol de işte IFAC, TÜROMOB ya da SPK gibi dış kurumların getirdiği yasal düzenlemeler bu sisteme katkıda bulunuyor. Ve sonuçta bir standartlar dizisi var, Muhasebeciler Federasyonunun yayınladığı var, ISO serileri var sonuçta ne olursa olsun bir model kurulacak ve bir sistem oturtulacak.

Böyle bir sistemden beklentiler daha çok şu özelliklerin hizmet işletmesinin yönetime sağlayacağı belirli faydalar var. Bu faydaları sağlama derecesine göre o modelin ideal bir model olup olmaması yargılanıyor. Mesela ideal bir model diyorsanız elinizdeki modele bunun kaliteyi belirleyen faktörleri ortaya çıkarması, belirlemesi gerekiyor. Herhangi bir kalite problemi potansiyeli varsa, bu potansiyel alanları göstermesi gerekiyor ve gözlenen bir kalite problemi nedenleri ortaya çıkarması ve buna ilişkin de düzeltici faaliyetleri sunması gerekiyor. Gene bu anlamda hizmet kalitesine ilişkin her ne kadar ideal bir model olmasa da şu ana kadar benim karışlaştığım hizmet yirmi kadar hizmet kalitesi modeli var. Ve bu modellerin hiç biri ideal model değil. Çünkü hepsi yani hiç biri aynı anda istenen özellikleri taşıyor ancak şöyle bir durum var temel olarak bir iki model belirlenmiş. 2006’ya 2007’ye gelene kadar da hepsi birbirinden soy ağacı gibi beslenerek geliştirilmiş ve ilk model ve beşinci model örneğin entegre edilerek onuncu model ortaya çıkarılmış. Bu yüzden burada bütün bu modellere yer vermeyeceğim. Sadece birkaç tanesini göstermeye çalışacağım.

Mesela bunlardan biri ilk geliştirilen model algılanan hizmet kalitesi modeli.

Buna göre Buronos geliştirmiş bu modeli eğer bir firma rekabet edebilmek istiyorsa hizmet kalitesi anlamında üç boyuta dikkat etmelidir diyor. Bunlardan birincisi teknik kalite yani hizmet süreci sonunda müşterinin ne aldığını gösteren özellikler bunlar. İkincisi fonksiyonel kalite. Hizmeti aldı ama nasıl aldı? Yani o süreci nasıl gerçekleştirildiği ile ilgili özellikler hizmet kalitesini belirler. Aynı şekilde teknik kalite ve fonksiyonel kalitenin de bir sonucu olarak ve bununla beraber şirketin itibarı, işte ağızdan ağza iletişim yoluyla başka insanlardan alınan bilgiler o kuruluşun imajını oluşturmakta. Bu üçü birlikte hizmet kalitesini tanımlıyor.

Peki bu hizmet kalitesi oluşuyorsa bu hizmet kalitesinin düzeyi nasıl ölçülecek bu modele göre de algılanan hizmet kalitesi iki değişkene göre ölçülmelidir. Birincisi beklenen hizmet diğeri de algılanan hizmet. Beklenen hizmet; hizmeti almadan önce o müşterinin beklediği hizmet özellikleri. Algılanan hizmet ise hizmetin alındığı sırada o kişinin algıladığı hizmet düzeyi. Bu ikisini karşılaştırdığında arada gerçekleşen fark hizmet kalitesinin ölçütü olarak değerlendiriliyor. Eğer algılanan hizmet beklenen hizmetin üzerindeyse o verilen hizmetin yüksek kalitede olduğu söyleniyor. İkinci model de fark modeli. Bu fark modeli bir önceki modelden etkilenererek daha doğrusu onun üzerine kurulmuş bir model. Gene beklenen ve algılanan hizmet arasındaki fark, hizmet kalitesinin ölçütü olarak alınıyor. Bu modele göre insanların hizmetten beklentileri çeşitli faktörlere göre oluşuyor. Bunlar ağızdan ağza iletişim yoluyla elde edilen bilgiler, bir diğeri kişisel ihtiyaçlar, bir diğeri geçmişte yaşadığı tecrübeler ve aynı zamanda hizmet sağlayıcının potansiyel mevcut müşterilere verdikleri dolaylı yada doğrudan mesajlar. Yani reklam yoluyla ulaştırdığı mesajlar gibi de düşünebilirsiniz.

Bütün bu faktörler sonucunda beklenen hizmet ortaya çıkıyor. Algılanan hizmette tamamen o hizmetin sunumu sonunda müşterinin değerlendirdiği hizmet kalitesi oluyor. Tabii modele göre algılanan hizmetinde öncesinde bazı faktörler var. Bunu da aslında dört fark olarak tanımlamışlar, yani fark dediğimiz şey örneğin beşinci fark beklenen hizmetle algılanan hizmet arasındaki fark bu potansiyel kalitesizlik alanı. Yani burada yapılacak bir hata müşterinin o hizmeti kalitesiz olarak değerlendirmesine yol açabilir. Aynı şekilde birinci fark olarak tanımlanan şey örneğin beklenen hizmet ile yönetimin müşteri beklentilerine ilişkin algılamalar arasındaki fark yani şirketin temsilcisi olarak yönetim geçiyor burada. Yönetim müşterilerinin isteklerini ne kadar biliyor? Bu bilgi düzeyi de kalitesizlik, kalite problemlerine yol açacak potansiyel alanlardan biri o yüzden birinci fark olarak adlandırılmış. İkinci

fark ise müşterilerin isteklerinin bilindiği varsayımıyla hizmet, kendi firmasında hizmet kalitesine ilişkin geliştirdiği spesifikasyonlar. Yani koyacağı standartlar ben böyle böyle bir hizmet vermek istiyorum bunun standartları şudur şudur diye belirliyor ve bir model ortaya koyuyor belki de. Bu bildiği müşteri istekleri ve beklentileri ile bu spesifikasyonlar ne kadar birbiriyle uyum içerisinde. Diyelim ki bu da tamam, spesifikasyonları belirlediniz peki siz bunun ne kadar gerçekleştirebiliyorsunuz, yani hizmetin sunumuyla belirlenen standartlar arasında ne kadar fark var? Bu da başka bir değerlendirilmesi gereken bir alan.

Ve aynı şekilde diğer koşulların sağlandığı varsayımı hizmeti sundunuz peki daha önceden reklam yoluyla da bazı mesajlar vermişsiniz taahhüt ettiğiniz şeylerle sunduğunuz hizmet arasında ne kadar fark var? Parasunam'ın geliştirdiği bu model bu beş tane farkın incelenmesine yönelik bir çalışma ve buna ilişkin olarak da böyle bir süreç haritası çıkarmış. İlk kutucuk sol üstteki müşterilerin onlara sunduğunuz hizmetlerin beklentilerini karşıladığını yada beklentilerin üzerinde oluştuğunu düşünüyorlar mı bu aslında bir önceki modelde beşinci fark olarak adlandırdığımız yere karşılık geliyor. Bu bir kontrol listesi gibi düşünülebilir. Bir hizmet kalitesi modeli oluşturacak bir kurum bu tür değerlendirmeleri yaparak kendi sistemini sorgulayabilir hemen ondan sonraki ikinci kutuda birden dörde kadar tanımladığımız potansiyel farklara karşılık gelmektedir. Bunların ne kadar giderildiğine ya da yerine getirildiğine ilişkin bir kontrol listesi olarak düşünülebilir ve kalite iyileştirme çalışmalarında da kullanılabilir.

Üçüncü model kurumsal hizmet kalitesi modeli. Önceki modellerde daha çok müşterilerin beklentilerinin tanımlanması, bir tanımlama aracı olarak karşımıza çıkıyor. Bu anlamda bize hizmet veriyor. Bu modele baktığımızda ise daha çok bir sanki bir kalite programının başlatılmasını ilişkin bir makro plan sunulmuş gibi. Zaten bunu altı adımda tanımlıyor Moore. Birinci adım bir kere üst yönetimin taahhüdünü alacaksınız böyle bir girişime başlayacaksınız diyor. Daha sonra müşterilerinizi tanıyacaksınız ve onların beklentilerini anlayacaksınız, daha sonra performans değerlendirmesi yapacaksınız. Buna ilişkin olarak kalite problemlerinizi ne kadar büyük sizi ne kadar rahatsız ediyor, bunların ortaya çıkma nedenleri nelerdir gibi değerlendirmeleri bu adımda yapıyor.

Dördüncü adımsa bir aksiyon planı geliştirme aslında kalite stratejisi geliştirme. Burada tamamen kalite standartları ortaya konuyor ve nasıl değerlendirileceği nasıl bir performans sisteminin kurulacağı bu adımda tartışılıyor. Daha

sonra belirlenen aksiyon planı ve stratejiler uygulamaya geçiriliyor ve performans izleniyor. Bu daha çok dediğim gibi makro bir plan ve sadece böyle bir girişimin başlatılması için neler yapılması gerektiğini söylüyor. Bu anlamda da en kritik olanlar ikinci, üçüncü ve dördüncü adımlar.

Bu modelin eksiği kalite problemlerinin nerede çıkacağını çok fazla bize gösteremiyor. Ve son model bu da niteliksel hizmet kalitesi modeli. Burada geliştirilen modele göre hizmet kalitesinde hizmetin aslında üç özelliği vardır diyor. Bunlar fiziksel olanaklar, süreçler ve prosedürlerden oluşur. Davranışsal özelliklerden oluşur ve profesyonel yaklaşım ve yargılamalardan oluşur. Ve bir üçgenin uç noktalarına yerleştirilmiş bunlar. Ve bulunduğu yere göre de içeride görüyorsunuz kodlar bar bir, iki, üç, dört, beş diye kodlar var. Bu o hizmet şirketinin hangi özelliklere daha yakın olduğunu gösterir. Mesela bire baktığımız zaman birin karşılığı olarak etkileşim derecesinin düşük olduğu ve müşterilerin isteklerine göre uyarılmanın az olacağı hizmet sektörüne karşı gelmekte ve bu tür hizmet şirketlerinde daha çok fiziksel olanaklar ve süreçlere önem verilmekte.

İşte yerleşim, düzen, dekor, tesisin büyüklüğü, yeni teknolojilerin ne kadar kullanıldığı gibi. Dolayısıyla diğer faktörler birazcık geri planda kalmakta. Bu modele göre her ne kadar siz bir numaralı yerde dursanız da diğer faktörleri de dikkate almalısınız hizmet kalitesi anlamında kaliteli bir kurum olarak değerlendirilmek istiyorsanız diyor. Ve bunlar temel olarak gördüğüm dört modeldi. Bu modellerin hepsi dediğim gibi karşılaştırılabilir, buna ilişkin olarak da literatürde çeşitli kıyaslama faktörü var. Örneğin hizmet kalitesini etkileyen faktörleri ne kadar tanımlayabiliyor. Yada sizin hizmetinize ne kadar uygun, ele aldığınız hizmetlere ne kadar uygun. Müşterilerin değişen algılamalarına karşı ne kadar esnek, yani modelin dinamikliğini bir anlamda sorguluyor. İşte iyileştirmeye yönelik nasıl yönlendirmeler yapıyor. Müşteri memnuniyetini ne kadar ölçebiliyor. Böyle giden bir liste. İkinci slaytta da hemen o listenin devamı var. Pek çok faktör var değerlendirilebilecek ama en başta da söylemiştim hizmet kalitesine ilişkin tek bir ideal model yok. Dolayısıyla her hizmet işletmesi o az önce anlattığım modellerden kendisine en uygun gördüğü modeli benimseyerek böyle bir sistemi kurabilir. Türkiye’de de genelde dünyada da en çok kullanılan hizmet kalitesi modeli ikinci sırada anlattığım fark modeli Parasunam’ın geliştirdiği. Bu model ideal bir model değil aslında sadece çok pratik bir model ve az önce bahsettiğim kıyaslama kriterlerinde de en fazla kriterlere cevap veren model olduğu içinde tercih ediliyor. Dolayısıyla denetim şirketleri de hizmet verdikleri için bunların da kalitesi hiz-

met kalitesi olarak değerlendirildiği için bu hizmet kalitesi modellerinden herhangi birine kendi sistemine uyarlayabilir. Teşekkür ediyorum.

Nail SANLI
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Dokuz Eylül Üniversitesinde Araştırma Görevlisi olarak görev yapan Aysun Kapucugil arkadaşımıza teşekkür ediyoruz. Aysun Hanım hakikaten tam bir araştırma görevlisi şeklinde konuyu çok iyi araştırmış. Öncelikle kalitenin ne anlama geldiğini, kalite kontrol sistemiyle kalite güvence sisteminin farklılıklarını ortaya koydu. Arkasından denetim kalitesiyle hizmet kalitesinin farklılıklarından ve tanımlarından söz etti. Hatta bunları işin başında da o kadar güzel esprili bir slaytla da anlattı ki koltuktaki oturuş pozisyonunun bile kaliteyi etkileyebileceğini vurguladı. Ardından hizmet kalite modelleri hakkında bizlere bilgi verdi. Hemen ben buradan duyurayım bütün bu sunumlar, bütün bu bildirimler ve katkılar burada konuşulanlar da deşifre edilerek tıpkı birinci muhasebe forumunda olduğu gibi ikinci muhasebe forumun da kitabı basılacağı için bütün bu bildirimlerinizi yazılarınızı genişleterek de bize takdim edebilirsiniz. Evet ikinci konumuz kalite güvence standardının Türkiye'deki durumu ve meslek mensuplarının sorumlulukları. Bunu iki arkadaşımız ayrı ayrı ele alacaklar. İk konuşmacı İstanbul'dan Gökhan Yüksel.

Kalite Güvence Standardı, Türkiye'deki Durum Ve Meslek Mensubunun Sorumlulukları (Yapması Gerekenler – I)

Gökhan YÜKSEL
SMMM

- Öncelikle tüm meslektaşlarımı, saygıdeğer üstatlarımı saygıyla selamlarım. Ben serbest muhasebeci mali müşavirim. Yaklaşık on iki senedir mesleğimle ilgili olarak çalışmaktayım. Uzmanlık alanım uluslararası finansal raporlama standartları ve uluslararası denetim standartları. Kalite güvence standardı, Türkiye'deki mevcut durum ve meslek mensubunun sorumlulukları konusu gündeme geldiğinde aklıma ilk önce sizlerle uluslararası denetim standartları içerisinde yer alan kalite kontrol ile ilgili 1 nolu uluslararası standardı paylaşmak geldi. Neden bunu bu şekilde düşündün, neden kalite kontrol ile ilgili 1

nolu uluslararası denetim standartlarını sizlerle burada paylaşmak istedim. Bunu ifade etmek açısından da biraz Türkiye Denetim Standartları Kurulundan bahsetmek istiyorum. TÜDESK 20 Şubat 2003 tarihinde kurulmuş ve 9 Mayıs 2003 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır. TÜDESK'in amacı ulusal denetim standartlarını belirlemek ve bu standartları yayınlamaktır. TÜDESK amacı çerçevesinde uluslararası denetim standartlarını rehber olarak kabul etmeyi ön görmüştür. Hatta ulusal denetim standartlarının, uluslararası denetim standartlarına uyumlu olmasına özen gösterme amacını kendisine edinmiştir. İşte TÜDESK bu çerçevede TÜRMOB'un da üyesi bulunduğu IFAC'ın yayınlamış olduğu uluslararası denetim standartlarını Türkçe'ye çevirmiştir. Bu Türkçe'ye çevrilmiş olan set 2002 yılında geçerli olan denetim standartları setidir. Kalite kontrol ile ilgili özel spesifik bir standart içermemekte ancak; 2002 yılından 2007 yılına kadar geçen dönem içerisinde mevcut standartlarda bir çok güncellemeler yapılmış ve bununla birlikte kalite kontrol ile ilgili 1 nolu Uluslararası Denetim Standartları İngilizce'si International Standart of Quality Control ve kısaltması ISQC olarak söylenebilir. 15 Haziran 2005 tarihinden itibaren geçerli olmuştur.

Dolayısıyla mali müşavirleri çevreleyen mevzuatlara yasalara baktığımız za-

man aslında uluslararası denetim standartlarının aslında önemine dikkat çekebiliyoruz. Örneğin Sermaye Piyasası Kurulu 2006 yılında 22 numaralı denetim standartları tebliğini yayınlamıştır. O da uluslararası denetim standartlarının tercümesidir. Taslak Türk Ticaret Kanunu uluslararası denetim standartlarına göre denetim yapılmasını ön görmektedir. Tabii ki denetim standartlarının neye göre yapılacağı nasıl yapılacağı, uluslararası denetim standartları Türkiye’de nasıl uygulanacak, hangi sektörlerde uygulanacak, her şirket için uygulanmayacak mı, uygulanacak mı uygulanmayacak mı? Bunlarla ilgili bir çok tartışma olabilir. Ancak ben yine de bunların hiç birinin kalite kontrol ile ilgili olarak uluslararası denetim standartlarının referans alınmasına engel teşkil etmediğini düşündüğüm için sizlerle bugün bu standardın içeriğini paylaşmayı düşündüm.

Bu standardın amacı ISQC kalite kontrol ile ilgili 1 nolu Uluslararası Denetim Standardının amacı kalite kontrol sorumlulukları konusunda standartları ortaya koymak, meslek mensuplarına rehberlik yapmak, profesyonel mesleki standartlara düzenleyici kurumların ve yasal mevzuatın gereksinimlerine uygun denetim yapılması ve uygun raporlar düzenlenmesinin sağlanması adına kalite kontrol sisteminin kurulması konusunda yardımcı olmayı amaçlıyor. 15 Haziran 2005 tarihinden itibaren geçerli. Bu da şu demek oluyor: Mali müşavirler bir araya gelip uzmanlıklarını birleştirip bir denetim kuruluşu kurdukları zaman ve uluslararası denetim standartlarına göre denetim yapıyoruz diyorlar ise bu durumda bu standardın içerdiği altı temel başlık altında özetlediği kalite kontrol sistemini kurmak zorundadır.

Bu altı ana başlık nelerdir diye bakacak olursak: Bunlar yönetimin sorumlulukları, iş etiği kuralları, müşteri kabul politikaları, biz mali müşavirler için son derece önemli dolayısıyla IFAC’da bunu ayrı bir başlık olarak ele almış. İnsan kaynakları, denetimlerin gerçekleştirilmesine ilişkin politika ve prosedürler ve bunların hepsinin sonunda kurulmuş olan kalite kontrol sisteminin nasıl kontrol edileceğine ve gözlemleneceğine ilişkin bir ana başlık içinde ele alınmış. Şimdi burada aslında standardın getirdiği çok önemli bir açılım var. Bundan bahsetmek istiyorum. Dünyada son on yılda özellikle muhasebe skandalları sonrasında bir çok ülkede denetçileri, mali müşavirleri denetleyen bir takım kurumlar oluşturuldu. Yani toplum, sermaye piyasaları diyor ki; mali müşavirleri denetleyiniz, mali müşavirlerin yapmış olduğu işleri de bir kalite kontrol sistemi içersinde yapılmasını mutlaka sağlayınız ve aynı zamanda denetleyiniz. Dolayısıyla bu mali müşavirler veya kurmuş oldukları denetim kuruluşları bu çerçevede tüm dünyada denetleniyor. Türkiye’de mesleğin sa-

hibi kimdir? Tabii ki TÜRMOB'dur. Dolayısıyla ben az önce bahsetmiş olduğum yasal mevzuat çerçevesindeki gelişmeleri de dikkate aldığımda şöyle düşünüyorum. Bir gün gelecek TÜRMOB diyecek ki ben sizin nasıl denetim yaptığımızı denetlemek istiyorum, bu çerçevede lütfen bana kalite kontrol sistemini öncelikle gösteriniz.

Dolayısıyla iyi denetim yapıyorum diyen bir denetim kuruluşunun, iyi bir kalite kontrol sisteminin olması gerekiyor. Üstüne üstlük ben uluslararası denetim standartlarına göre denetim yapıyorum diyorsa da o zaman mutlaka bu standardın gerektirdiği bu altı ana başlık halinde kalite kontrol sistemini düzenlemesi gerekiyor. Nedir bu altı ana başlık halindeki detaylar. Öncelikle yönetimin sorumlulukları. Kalitenin öncelikli olarak vurgulanması gerekiyor yönetim tarafından. Yani baş denetçi, denetçi ve denetçi yardımcılara her fırsatta ve her ortamda kalitenin önceliğini vurgulaması gerekiyor. Ama nasıl olacak bu, nasıl yapacağız. Bir kere öncelikli olarak bunu yazılı yapacağız. Şu şekilde olabilir baş denetçi yılda dört kez her üç ayda bir yazılı olarak denetçi ve denetçi yardımcılara kalitenin öncelikli olduğuna ilişkin mesajlar yayınlayabilir. Çünkü bu mesajları yine yazılı olarak yayınlamak durumundadır. Çünkü daha sonra TÜRMOB gelip bir kuruluş gelip bizi denetleyen, mali müşavirleri denetleyen kuruluş gelip sorduğu zaman sen yönetim sorumluluğu olarak kaliteye nasıl öncelik verdin, bunu nasıl ilettilen denetçi ve yardımcılara sorduğunda o zaman yayınladığımız mesajları göstermek durumundayız. Zaten bu standartlar topluluğu her şeyi yazılı olarak dokümanite edilmesini, kalite kontrol sisteminin yazılı olarak dokümanite edilmesini istiyor üstüne üstlük de bunları hakikaten yapıp yapmadığımızı göstermek adına üçüncü şahıslara ve denetçilere göstermek adına da yazılı olarak bunlara ilişkin delilleri sunmanız gerekiyor.

İşte bu yaptığımız yazılı kalitenin önceliğine ilişkin yazılı bildirimlerimizi de dosyalayıp günü geldiğinde gösteriyor olmamız gerekecek. Eğitim programlarının ve önceliğinin yazılı olarak belirtilmesi gerekiyor. Bu şu şekilde olabilir. Yılda minimum 40 saat eğitim görmek zorundadır herkes. Denetçi ve tüm denetçi yardımcılar için. Tabii bunu da, bu çok daha detaylandırılabilir. Örneğin bu 40 saatin 4 saatinin diğer konular mutlaka 36 saat içerisinde konular her sene değişebilir ama ilk dört saatin her sene iş etiği kuralları olması gerekir diye düşünüyorum. Yine denetçilerin geri bildirim yapmalarına imkan verecek olan sistemin kurulması gerekir.

Denetim çalışmaları sonucunda denetçi ve denetçi yardımcılarını görüşlerini

baş denetçilere iletebilmek adına bir takım formlar kullanıyor olmalı ve bu anlamda iletişim kanalları açık olmalıdır. Ticari kaygıların kaliteden taviz vermesi sonucunu doğurmasının önlenmesi gerekmektedir. Personelin performans değerlendirmelerinde denetçilerin ve denetçi yardımcılarının değerlendirilmelerinde, bir denetim çalışmasını bir proje olarak ele alırsanız öncelikli olarak o projenin karlılığı değil o personel o projenin karlılığında ne kadar katkı sağlamış bu değil, öncelikli olarak kalite kontrol sistemi çerçevesinde ne kadar kaliteli denetim yapıp yapmadığına bakılması lazım. Değerlendirmelerin, terfilerin bu şekilde yapılıyor olması lazım ve bunun da ispat edilir şekilde gösteriliyor olması lazım. Tabii ki kaliteli denetim hizmetleri verilmesi için kaynakların hazır bulundurulması ve buna ilişkin politikaların, prosedürlerin bulunması gerekir.

İş etiği kuralları IFAC'ın uluslararası denetim standartları setinin başında zaten yer almaktadır. Bizler kamu güveni tesis eden, kamuya güvence veren kişileriz attığımız imzalarla dolayısıyla bizim mesleğimizin saygınlığının olmazsa olmaz unsuru etik insanlar olmamız ve iş etiği kurallarına uygun şekilde davranıyor olmamız bu anlamda da uluslararası denetim standartları diyor ki siz iş etiği kurallarına nasıl uyuyorsunuz, nedir buna ilişkin kalite kontrol prosedür ve sistemleriniz bunları yazılı olarak dokümanete edin diyor. Bir çok kurum, kuruluşun bir çok şirketin iş etiği kuralları var ama önemli olan aslında iş etiği kurallarının hakikaten nasıl uygulandığı ve herhangi bir şekilde bir denetçi yardımcısının denetim çalışması sırasında veya bir denetçinin denetim çalışması sırasında etik olmayan bir hususla karşılaştığı zaman bunu baş denetçisine hangi iletişim kanalları yoluyla iletteceğinin belirli olması gerekir.

Bağımsızlık yine iş etiği kuralları içerisinde yer alan bir konu. Bağımsızlığın ne demek olduğuna ilişkin eğitim programlarının yine düzenlenmesi gerekmektedir. Yine bağımsızlıktan ödün verilmemesi için gerekli sistemlerin kurulması lazımdır. Bunların her biri çok detay olarak tabii ki incelenebilir ama bugünkü on beş dakikalık sunum içerisinde hepsini birden söylemek zor ama örnek vermek gerekirse bağımsızlık adına denetçilerin her birinden yıllık olarak yazılı bağımsızlık teyitleri alınması söz konusu olabilir. Yani denetçiler denetledikleri şirketlerin hisse senetlerine sahip olmadıklarını, yakın akrabalarının birinci derecede akrabalarının o şirketin yönetim kurulunda bulunmadığı veya finans veya muhasebe departmanlarında çalışmadığını ispat etmek durumundadırlar. Müşteri kabul politikalarına ilişkin olarak da kalite sisteminin içerisinde politika ve prosedürler yer almalı. Burada öncelikli olarak müşteri hakkında yeterli bilginin toplanması gerekmektedir ve bunun nasıl yapılacağı-

nın kalite kontrol sistemi içerisinde yazılı olarak belgelenmesi gerekir. Belki standart bir form ile olabilir bu veya bir takım başka yöntemlerle olabilir ama müşterinin dürüstlüğünün değerlendirilmesi gerekmektedir. Müşteri hakkında yeterli bilgi toplanılması gerekmektedir. Bunun dışında bir önceki mali müşavire neden artık bu müşteri ile çalışmadığını veya ticari ilişkilerinin neden sona erdiğinin yazılı olarak sorulması gerekmektedir.

Dünyada bütün denetim kuruluşları bir önceki denetçilere mevcut yeni anlaşma yapmak üzere olduğu müşterilerin etik olup olmadıklarına ilişkin ve mesleği icra etmelerine ilişkin olarak herhangi bir problemin olup olmadığına ilişkin yazılı soru sorarlar ve cevaplarını alırlar. Tabii ki müşteriyi kabul etmeden önce denetimi gerçekleştirecek olan arkadaşlarımızın sektör konusundaki uzmanlıklarının bulunduğundan emin olmalı ve yine buna uygun zamanı denetimlere ilişkin uygun zamanı ayırabileceklerinden emin olmamız lazım. Bizler bu kadar kalite kontrol konusunda hassas ve uluslararası denetim standartları bu kadar hassasken tabii ki müşterilerimiz de kalite kontrol konusunda son derece hassaslar. Ve kalite kontrol ile ilgili kurmuş olduğumuz sistemlerin neler olup olmadığını aslında rahatlıkla farkına varabiliyorlar. Nasıl varıyorlar. Tüm dünyada bir çok şirketin denetim komiteleri var ve bu denetim komiteleri vasıtasıyla denetçiler aslında müşterileri tarafından da kaliteli hizmet verip vermedikleri anlamında denetlenmektedirler.

Tüm bunların hepsine baktığımız zaman aslında belki de en çok değişime uğrayan meslek bizim mesleğimiz. Bir çok konuda çok fazla beklenti var. Kalite kontrol konusunda da çok fazla beklenti var ve bu anlamda hepimizin kendimizi değiştirmesi ve yeni olan standartlara ayak uydurmamız gerekiyor. Çünkü toplumun kalite konusundaki beklentileri değişiyor, çünkü toplumun kendisi değişiyor. Bir diğer ana başlık insan kaynakları. İnsan kaynakları hususunda kalite kontrol sistemi içerisinde işe alım süreçleri, performans değerlendirmeleri, personelin yeterliği ve mesleki gelişimi, terfisi ve ücretlerine ilişkin politikaların neler olduğunun belirtilmesi lazım. Tabii burada işe alım süreçleri çok önemli. Bugün bizim stajyer olarak işe aldığımız kişi yarın mesleği aslında bayrağı devrettiğimiz kişiler olacak. O yüzden biz kimi stajyer olarak işe alıyoruz, etik açıdan bu arkadaşlarımızı işe almadan önce bir teste tabii tutuyor muyuz? İşe alım süreçlerimiz bu çerçevede nelerdir ortaya koymamız lazım. Bununla ilgili yine yazılı olarak sistemin geliştirilmesi lazım. Ayrıca denetçilerin hangi işlerde ve ne şekilde görevlendirileceğine ilişkin politika ve prosedürlerde kalite kontrol sistemi içerisinde yer almalı.

Denetimlerin gerçekleştirilmesine ilişkin prosedürler dediğimizde. Denetçilerin denetimler öncesinde görevleri ve sorumlulukları ile ilgili bilgi sahibi olmalarına, denetim ekibinin idaresine ve gözetimine mesleki teknik sorularının cevaplandırılmasına yapılan işlerin uygun ve zamanında dosyalanmasına ki bu oldukça önemli biliyorsunuz. Uluslararası denetim standartları ve aynı zamanda sermaye Piyasası Kurulu tebliği denetim çalışmalarına ilişkin dosyaların 60 gün içinde tamamlanmasını istiyor. Denetim çalışmaları denetim bittikten 60 gün sonra dosyalar herhangi bir şekilde bir içerisine ilave delil konulmayacak şekilde dosyalanması gerekiyor. Bu çerçevede kalite kontrol politikaları prosedürlerinin kurulması gerekir. Mesleki teknik soruların cevaplandırılmasına ilişkin kalite kontrol prosedürleri oldukça önemli. Çünkü daha önceki eğitimle ilgili olan panelde de bahsedildi. Bizim artık hakikaten öğrenmemiz gereken çok fazla şey var ve hepsini okuyup öğrenmemiz tek başımıza mümkün değil. Dolayısıyla mali müşavirler olarak uzmanlık alanlarımızı bir araya getirip birleştirdiğimiz zaman ve tecrübelerimizi birbirimizle paylaştığımız zaman daha fazla sayıda denetçi ve denetçi yardımcısını kontrol etmemiz gerekecek ve bunların teknik sorularına cevap vermemiz gerekecek.

İşte bu teknik sorularla ilgili örneğin belki bir meslektaşımızı teknik konularda uzmanlaşmak adına farklı eğitimler kanalıyla yetiştirmek durumunda olacağız ve ondan sonra denetçi ve denetçi yardımcılarını öncelikli olarak o meslektaşımıza sorularını iletcekler. Bunların hepsi bitti. Beş ana başlık altında kalite kontrol sistemini kurduk, düzenledik. Ondan sonra bu standart diyor ki kalite kontrol ile ilgili bir numaralı standart. Siz diyor en az yılda bir kere olmak üzere bu kalite kontrol sisteminizi kendi kendinize denetleyeceksiniz diyor. Kendi içinizde bir grup oluşturacaksınız, birkaç meslektaşınızı kalite kontrol sistemini denetlemek üzere çalıştıracaksınız diyor. Zaten yazılı olarak kalite kontrol prosedürleri var. Bu üç arkadaş gelecek veya kaç kişiye bu kalite kontrol prosedürlerine yıl içerisinde uyulup uyulmadığına, tüm denetçi yardımcılarının denetçilerin ve baş denetçilerin bunlara uyup uymadığına ilişkin olarak bir test bir denetim yapacaklar o yüzden de ayrıca dosyalamak gerekecek. Sonrasında yapmış oldukları bu test sonrasında bulgularını baş denetçilere yani yönetime sunmaları icap etmekte ve yönetiminde buna ilişkin olarak tedbirleri ivedilikle alması lazım. Hep TÜRMOB dedim. TÜRMOB günün birinde geldiğinde ve mali müşavirleri denetlediğinde aslında üç tane şey isteyecek bir; kalite kontrol sistemine ilişkin dosyanı göreyim. İki; kalite kontrol sisteminin denetimine ilişkin denetim çalışma kağıtlarını göreyim. Üç; bu denetimler sonucunda bulunan bulguların yönetim tarafından nasıl giderildi-

ğine ilişkin prosedürleri göreyim. Kalite güvence konusu ile ilgili benim söylemek istediklerim bu kadar. Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

Nail SANLI
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Gökhan Yüksel arkadaşımıza çok teşekkür ediyoruz. Gökhan bey kalite güvence sistemlerinin kurulması açısından yapılması gerekenleri değerlendirirken kaliteli bir hizmetin verilmesi için öncelikle kalite kontrol sistemlerinin kurulmasını ve bu sistemler kurulduktan sonra da hangi yöntemlerle test edilmesi gerektiğini çok açık şekilde ortaya koydu. Onun haricinde bu hizmetler verilirken denetçinin bu hizmeti sırasında sektörü ne kadar tanıyıp tanımadığını ve sektör uzmanlığının önemini anlattı. Bununla birlikte insan kaynakları ve mesleğe ilk giriş aşamasında olan stajyerimizin özelliklerini göz önünde bulundurarak bu işe başlamamız gerektiğini vurguladı. Onun haricinde de mesleğimizin değişime uğrayan en büyük mesleklerden birisi olduğunu vurguladı ve bu değişikliğe de ayak uydurmamız gerektiğini söyledi. Kendisine teşekkür ediyoruz. Gökhan Yüksel arkadaşımız mesleğimizi bir bağımsız denetim firmasında icra eden bir cepheden konuyu ele aldı. aslında hepsi bir bütündür ama birde bir uygulamacı SMMM arkadaşımız cephesinden ele alalım, bunların hepsini harmanlayarak, bütünleştirerek ne yapmamız gerektiğini daha iyi görelim. Şimdi söz Ahmet Ceylan'da. Buyurun Ahmet Bey.

Kalite Güvence Standardı, Türkiye'deki Durum ve Meslek Mensubunun Sorumlulukları (Yapması Gerekenler - II)

Ahmet CEYLAN
SMMM

- Sayın Bakanım, saygıdeğer başkanlar, değerli meslektaşlarım hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sunumumu kalite nedir? Kalite güvencesi nedir? Kaliteden kimler sorumludur? Mesleğimizin içinde bulunduğu hizmet sektörünün özellikleri nelerdir. Mesleğimiz kalite bakımından ne durumdadır. Meslek mensubunun ve meslek örgütlerinin yapması gerekenler nelerdir sıralamasıyla yapacağım. Yararlı olmasını diliyorum.

Kalite en genel anlamıyla müşteri ihtiyaçlarının karşılanması, beklentilere uygunluk, operasyon performansının iyileştirilmesi, maliyetlerin düşürülmesi ve standartların yükseltilmesinde kullanılan stratejik bir yönetim aracıdır şeklinde tanımlanmaktadır. Kalite güvencesi ise bir ürün veya hizmetin kalite konusunda belirtilmiş gerekleri yerine getirmesinde yeterli güveni sağlamak için uygulanan planlı ve sistematik etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kalite yönetimi bir felsefe ve zihniyet değişikliğini ifade etmektedir. Sürekli gelişmeye yönelmiş müşteri memnuniyetini esas alan katılımcılığı benimsemiş bir felsefeye sahip olmayı içermektedir. Kalite yöneticilerin liderlik yapmalarını gerektirmektedir. Çalışanların hiçbir şey bilmeyen birer basit memur olmadıklarının, aksine bir işi en iyi o işi yapanın bildiğinin kabul edilmesini çalışanları motive etmeyi, onların başarılarını takdir etmeyi gerektirmektedir. Masa başından kalkıp, kuruluşu, çalışanların ve hizmetten yararlananların koşullarını bilmeyi ve önceliklerin değiştirmesini gerektirmektedir. Burada şu hatırlatmayı yapmak bir zorunluluktur. Toplam kalite, kalite veya ne ad verilirse verilsin bu yöndeki yaklaşımın kendisi tek başına kaliteyi garanti etmez. Çünkü kaliteyi teori sağlamaz. Kaliteyi sağlayacak olan anlayıştır, felsefedir, uygulamadır, sonuç odaklı yaklaşımdır. Bu yüzden öncelikle yöneticilik anlayışının müşterilere, çalışanlara yaklaşımın ve çalışma felsefesinin değişmesi şarttır. Görüldüğü gibi kalite bir yönetim

anlayışı olarak karşımıza çıktığına göre meslek mensubunun önemi çok daha iyi anlaşılmaktadır.

Esas itibariyle muhasebe mesleği sektör olarak hizmet sektörü içerisinde yer alan ve üç boyutu olan bir meslektir. Birinci boyutu hizmeti üreten biz meslek mensupları. İkinci boyutu hizmeti satın alan müşteri ve üçüncü boyutu ise üretilen hizmet neticesinde ortaya çıkan sonuçtan olumlu yada olumsuz etkilenen kamu ve bilgiye ihtiyacı olan kurum ve kuruluşlardır. Muhasebe mesleğinin sektör olarak hizmet sektörünün içerisinde yer alan önemli bir meslek olduğunu söyledik. Dilerseniz hizmet sektörünün önemli özelliklerine şöyle bir göz atalım. Hizmet genel anlamıyla insanların gereksinimlerini gidererek yarar ve veya doyum sağlayan soyut faaliyetler bütünüdür diye tanımlanabilir. Hizmet sektörünün özelliklerini ise sıralamak gerekirse hizmet fiziksel olarak boyutlandırılmaz ve tanımlanamaz. Bunun nedeni hizmetin statik yada stok değil dinamik oluşudur. Hizmet yukarıdaki özelliği ile de bağlantılı olarak depolanamaz, saklanamaz ve geri kazanımı mümkün değildir. Bir kez arz edildikten sonra tüketilmiş demektir. Ancak tekrar edilebilir. Hizmet üretildikçe tüketilir. Üretim ve tüketim birbirinden ayrılmaz, birbirinin tamamlayıcısıdır. Ve hizmet talep eden ile hizmet sunanların etkileşimlerine neden olur. Hizmet sunumunda insan faktörü daha önem kazanmaktadır. Çünkü hizmet insan davranışları ile yönlendirilen bir dizi faaliyetten oluşur. Bu faaliyet süreçleri ve nihayetinde hizmeti oluşturur. Bu nedenle hizmet sunumunda insan ilişkileri hizmetin önemli bir parçasıdır.

Kaliteyi geliştirmek ve müşteri beklentilerini tatmin etmek için çalışanları motive etmek, çalışanların tecrübe ve yeteneklerini bilgi ve birikimlerini geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Yine hizmet fiziki ürün gibi test ve muayene edilemez ancak hizmetin sunumunu ve kalitesini etkileyen fiziksel şartlar ve nesnelere test veya kontrol edilebilir. Örneğin muhasebe ofislerinde ofisin tefrişi, elektronik iş ve işlemlerin kullanım derecesi, personelin görünüşü, yapılan işlerin sayısı ve hızları tespit edilebilir ancak hizmetin sunulması esnasında müşteriye davranış, müşterinin bu davranış karşısındaki hoşnutluğu yada hoşnutsuzluğu ancak müşteriye ulaşılarak ölçülebilir. Nihai müşterimize hizmetler genellikle ofislerimizde en düşük ücreti alan dışarıdaki işleri takip eden elemanlarımız tarafından takdim edilmektedir. Onun için onların hizmetin sunumu konusunda eğitilmesi ve asgari bilgilerle donatılması gerekmektedir. Yine fiziki ürünler için belli bir kullanım ömrü söz konusu iken hizmet için böyle bir şey söz konusu değildir. Bir televizyon masa için belli bir kullanım ömründen bahsedilebilir ancak muhasebe, eğitim, sağ-

lık, danışmanlık ve diğer hizmetler için bu söz konusu değildir. Hizmetin kullanım ömrü değil ancak sürekliliğinden bahsedilir. Bu da hizmetin kaliteli sunumuyla mümkündür. Unutulmamalıdır ki hiç kimse kötü hizmet almaya mecbur tutulamaz. Hizmetin zaman boyutu vardır. Hizmet talep edilen zamanda ve en kısa sürede sunulması önem taşır. Gecikmeli olarak yapılan hizmet sunumları memnuniyetsizliğin en önemli nedenlerindedir. Bu bizim mesleğimizde cezai müeyyideleri de beraberinde getiren önemli bir özelliktir. Yine hizmet talebe bağlı olarak verilir. Muhasebe ofislerinde standart hizmetlerimiz dışında müşterilerimiz tarafından talep edildiğinde verdiğimiz diğer birtakım hizmetlerimiz de vardır. Mizan, bilanço, gelir tablosu veya finansal raporlar ve benzeri bilgilerin sunuş tekniği ve doğruluğu mesleğimizin kalitesi ve ciddiyeti bakımından önem arz etmektedir. Hizmet sektöründe personel yönetimi daha büyük önem taşır. Çünkü verilen hizmet kalitesinde insan faktörünün etkisi fiziki ürün kalitesindeki orandan daha fazladır. Emek yoğun bir meslek olması nedeniyle insan faktörü bizim mesleğimizde daha da önem kazanmaktadır. Neticede insanlar bizlerden ofislerimizin fiziki görünümüleri yada teçhizatındaki kaliteye bakarak hizmet satın almazlar. Bu nedenle personelin seçimi, eğitimi, geliştirilmesi, oryantasyonu ve motivasyonu konularına daha önem verilmesi gerekmektedir.

Mesleğin durumu ve meslek mensubunun sorumluluklarına gelince kendimize bazı sorular sorarak çok daha objektif durum tespiti yaparız diye düşünüyorum. Üretilen hizmet amaca uygun mudur, üretilen hizmet zamanında sunulabilmekte midir, üretilen hizmet tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmakta mıdır, üretilen hizmet yasaların çizdiği çerçeveye uygun mudur, üretilen hizmet yasal anlamda kabul ve güvenilir midir, üretilen hizmet şeffaf ve denetlenebilir midir, hizmeti satın alan kişiler ve üretilen hizmetten yararlanan üçüncü kişilere güven sağlanmış mıdır, üretilen hizmet kamu yararı içermekte midir, üretilen hizmet mesleki bilgi ve birikim içermekte midir, üretilen hizmet uluslararası raporlama standartlarına uygun mudur, değerli meslektaşlarım bu sorulara verilen cevapların ne kadarı olumlu ise içinde bulunduğumuz durum o kadar olumludur diye düşünüyorum.

Mesleğimizin yeterli bir kalite güvence standardına kavuşması için kapsamlı bir çalışma yapmak gerekmektedir. En önce de meslek mensuplarının kalite, mesleki etik ve mevzuat konusunda her yıl zorunlu eğitime tabii tutulması gerekmektedir. Ve bu eğitimler mutlak suretle yasal dayanaklarla da güçlendirilmelidir. İş ve işlemlerin yoğunluğu ve büyüklüğü ile orantılı olarak firma için bir organizasyon gerçekleştirilmeli her departmanda en az bir kişi kalite

teden sorumlu olmalıdır. Yine kalite güvence sistemi projesinde görev alan yönetici ve elemanların ilk yapmaları gereken şey bir iç denetim uygulamak suretiyle durum tespiti yapmak. Yani yapılan işin ne olduğunun, ne olması gerektiğinin yani misyonun belirlenmesi gerekmektedir. Daha sonra bu duruma göre kapsamlı bir plan yapılmalı, tüm iş ve işlemlerin nasıl, hangi zaman diliminde ve kimler tarafından yapılacağı kararlaştırılmalıdır. Gelecekle ilgili hedefler belirlenmelidir. Yani vizyon ortaya konmalıdır. Meslek camiamızın vizyonu artık denetim ve danışmanlık yapan alınan ekonomik kararlara; karar alma sürecinde katılan bir meslek olmak olmalıdır. Yine sistemin sağlıklı işleyip işlemediğini anlamak için bir iç denetim mekanizması kurulmalıdır. İç denetim, mutlaka mesleki yeterliliğe haiz yani meslek mensupları tarafından yapılmalıdır. İç denetimin temel amacı kuruluşun, diğer bir deyimle ürettiğimiz hizmetin dış denetime hazır hale gelip gelmediğini sınamaktır.

Konumuz dışında ama belki yıllardır ücret konusunda haksız bir rekabetten bahsederiz. Peki üretilen hizmetin kalitesinde çok daha ciddi bir haksız rekabet yok mudur? Üç tane stajyerle 100-150 müşteriye hizmet veren muhasebe bürolarımız yok mudur? Kanımca esas haksız rekabet işte bu noktadır. Bu haksızlığa son vermek için muhasebe mesleğinin artık her yıl bir dış denetimi zorunlu hale gelmelidir. Artık büro ziyaretleri yerine bürolarda üretilen hizmetlerin kalitesini ve güvenilirliğini denetlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Değerli meslektaşlarım kalite konusunda ve mesleki kalite konusunda söylenecek son cümlem şudur; içerisinde bağımsızlığı, tarafsızlığı, şeffaflığı, sosyal sorumluluğu, bilgi ve birikim ve donanımı onurlu meslek, onurlu yaşam biçimini barındıran bir duruşu sergilemektir diyorum, saygılar sunuyorum.

Nail SANLI

Oturum Başkanı

TÜRMOB Genel Sekreteri

- Ahmet Ceylan arkadaşımıza teşekkür ediyoruz. Sayın Ceylan konuyla alakalı değerlendirmesini yaparken, bir takım tanımlar ve tespitler yaptıktan sonra mesleğimizin üç boyutlu olduğunu dile getirdi. Hizmeti alan, hizmeti veren ve hizmetten yararlanan kesimlerin olduğunu dile getirdi. Bununla birlikte hizmetin kalitesini etkileyen unsurları saydı ve bunları nasıl çözüme kavuşturulması gerektiğiyle ilgili tespitler yaptı. Mesleğin bugünkü durumunu ve uygunluklar açısından değerlendirdi. Bunlarla ilgili alınması gereken ön-

lemler hakkında önerilerini yaptı, iç denetimin önemini vurguladı ve kalitenin de en son yükselbilmesi için mesleğin kanayan yarası olan haksız rekabetin önlenmesi gerektiğinin altını çizdi. Kendisine teşekkür ediyoruz. Bu oturumun son konuşmacısı Türkiye Denetim Standartları Kurulu Üyesi ve Ankara SMMM Odamızın Denetim Standartları Komisyonu Başkanı Doktor Tamer Aksoy. Konuyu iç kontrol sistemi açısından özellikle değerlendirecek, buyurun Tamer Bey.

İç Kontrol Sistemi

Dr. Tamer AKSOY

- Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, TÜROMOB'un ve odalarımızın değerli başkanları ve üyeleri, değerli hocalarım, değerli konuklar, sevgili meslektaşlarım. Öncelikle tatil gününüzde lütfedip geldiğiniz, oturumumuza katıldığınız ve bu saate kadar da dinleme sabrını gösterdiğiniz için teşekkür ediyor hepimizi en derin saygılarımla selamlıyorum. Ayrıca forumun mesleğimiz açısından yararlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum. Zor bir saatte söz aldığımı farkındayım. Ben bana ayrılan zaman zarfında sabrınızı fazla zorlamadan uluslararası eğilimler ve gelişmeler bağlamında iç kontrol konusuna

yönelik olarak genel bir bakış açısıyla bilgi arz etmeye çalışacağım.

Sözlerime yıllar önce siyasalda öğrenciyken değerli bir hocamın sözünü hatırlayarak ve dikkatinize arz ederek başlayacağım. Sevgili hocamız demişti ki, bu gün içinde bulunduğumuz bir durumu tam olarak anlayabilmek, değerlendirebilmek ve geleceği yönelik olarak da geleceği iyi öngörebilmek ve geleceğe yönelik daha iyi konum alabilmek için bu günkü koşulların oluşmasına sebep olan içinden geçe geldiğimiz zaman içinde, içinden geçe geldiğimiz koşulların, olayların ve gelişmelerinde irdelenmesinde fayda var demiş idi. Bu bağlamda bende kalite kontrolün nerede ise olmazsa olmazlarından birisi haline gelen iç kontrol konusuna yönelik olarak bu önemi etkileyen, zaman

içerisinde bu öneme sebep olan gelişmelere de kısaca ışık tutmaya çalışacağım.

Belirttiğimiz gibi iç kontrolün önemi arttı diyoruz tabii ki bu durup dururken artmadı. Bunda bir çok zaman içerisinde etkili olan unsurlar iç kontrolün öneminin artmasında etkili oldu. Dikkatinize arz etmek istediğim ilk konu farkındalık. Biz meslek mensubuyuz, bir mesleğe mensubuz, mesleğimiz havada boş asılı kalmış vaziyette değil, bir ortamın içerisinde ve bu içinde bulunduğumuz ortam da sürekli değişiyor. Değişmeyen tek şey de değişimin kendisi. Ve yine biliyoruz ki değişime adapte olmayan ülkeler, toplumlar, meslekler zaman içerisinde kaybolmuş ve yok olmuştur. Dolayısıyla bir farkındalık gerekiyor. Bu farkındalık öncelikle değişim gerçeğine, mesleği etkileyen gelişmelere, mesleğin vizyonundaki değişime ayrıca yeni düşünceler ve yeni bakış açıları getirecek sürekli değişimin ve gelişimin önemine ve paradigmalara sahip olduğumuz paradigmalara değiştirilmesi gereğine yönelik bir farkındalığımızın olması gerekiyor içinde bulunduğumuz dönemde.

Paradigmalara değiştirilmesi gereğinden bahsediyoruz. Paradigmalara ne kast ettiğimi izninizle arz etmeye çalışayım. Öncelikle davranış biçimlerimizi, davranış kalıplarımızı değiştirmemiz gerekiyor. Daha sonra iş yapma biçimlerimizi, iş yapma kalıplarımızı değiştirmemiz gerekiyor, son olarak da ve hatta düşünme biçimlerimizi ve düşünme kalıplarımızı değiştirmemiz gerekiyor. Değişim diyoruz ama değişimde beraberinde riski getiriyor. Çin dilinde baktığımız zaman etimolojik olarak değişim sözcüğü ile risk sözcüğü aynı anlama geliyor. İki farklı kelimenin etimolojik olarak bileşiminden oluşuyor ve o iki kelimeyi ayırdığınız zaman riskin içerisinde tehdit ve fırsat alt bileşeni bulunuyor. Dolayısıyla bunu yorumlayacak olursak eğer değişim konusunda farkındalığımız olmazsa etrafımızda ne olup bittiğini iyi analiz edemezsek geleceği iyi öngöremezsek değişimin içindeki fırsatları yakalamamız mümkün değil, bilakis tehditlerle, tehlikelerle karşı karşıya kalmamız söz konusu.

Dolayısıyla dünyada değişime ve inovasyona ilişkin farkındalığımızın olması gerekiyor. Değişimin içindeki fırsatları yakalamamız gerekiyor, değişime kendimizi adapte etmemiz gerekiyor ve değişime yönelik olarak gelişmelere yönelik olarak da bilgimizi, donanımızı, alt yapımızı ve profilimizi de bu değişime yönelik açılım sağlar hale getirmemiz gerekiyor. En sonunda vizyon konusunda da farkındalığımızın olması gerekiyor. Muhasebe mesleği de tabii bu değişimden etkileniyor. Aynı şekilde muhasebe mesleğine yönelik olarak da değişim, gelişim ihtiyacı var. Bu doğrultuda da özellikle yabancılar kalkın-

manın son aşamasını hızını almış bir uçağın kalkmasına benzetiyor sevgili arkadaşlarım ve buna kalkış aşaması diyorlar, take off aşaması diyorlar. Özellikle bu son aşamada muhasebenin klasik fonksiyonlarından kurtulup, mesleğin vizyonuna yönelik farkındalığımızı artırmamız ve buna yönelik olarak profilimizi, değiştirmemiz, geliştirmemiz büyük önem arz ediyor.

Bu mesleğin vizyonuna baktığımızda mesleğin klasik fonksiyonlarından ziyade yeni alternatif görev alanları da olabilir. Bir kere daha bunu tekrarlamakta fayda görüyoruz. Yeni vergi danışmanlıkları önemli bir açılım olabilir. Kurumsal yönetim açılımları önemli bir açılım olabilir. İç denetim hizmetleri biraz önceki konuşmacı arkadaşımız sundu. İyi bir açılım olabilir. Derecelendirme faaliyeti özellikle Basel II ile çok kritik bir hale geldi ve iç denetim tabanlı bir gelişme. Dolayısıyla derecelendirme hizmeti konusunda farkındalığımızın olması gerekiyor. Değerleme hizmetleri ve marka hizmetleri alternatif iş alanları olabilir. Mesleğimizin önümüzdeki döneme baktığımızda denetim vizyonu doğrultusunda ilerlediğini, geliştiğini ve yapılandığını görüyoruz.

3568 sayılı meslek yasamıza baktığımızda da mesleğin 2/a-c maddesi açıkça denetim yapmak şeklinde denetim görevinin meslek mensuplarına ait olduğunu açıkça belirtmektedir. Denetim önemli dedik, denetim olmazsa ne olur. Denetim olmazsa çok şeyler olur tabii ki. Öncelikle güvenilir olmayan bilgi ortaya çıkar, çünkü içinde bulunduğumuz dönem bir taraftan sermaye uluslararasılaşıyor, ticari ilişkiler küreselleşiyor, işletmeler büyüyor, iktisadi yaşam karmaşıklaşıyor, dolayısıyla güvenilir bilgiye olan doğru bilgiye olan ihtiyaçta gittikçe önemi artıyor. Denetim de bu güvenilir bilgiye olan ihtiyacın emniyet sübaplarından birisi diyebiliriz. Denetim olmazsa karar alıcılar yanılır, yanlış, hatalı kararlara sebebiyet verilir ve geçmişte hepimizin bildiği gibi skandallar ortaya çıkar. 2001 yılında Enron'la başlayıp küresel hale gelen küresel etki doğuran muhasebe denetim skandalları yaşandı bildiğiniz gibi. Skandalların sebeplerine baktığımızda çeşitli faktörlerin rol oynadığını görüyoruz. Bunlardan en belirgin olanları öncelikle güvenilir olmayan bilgi ve finansal raporlama en başta gelen. İkincisi finansal raporlamaya ilişkin yetersiz kurumsal sorumluluk. Üçüncüsü kurumsal yönetim eksikliği. Sonra iç kontrol eksikliği. Denetçi bağımsızlığı, yönetim, dış denetimdeki gözetimdeki eksiklik ve etkisizlikler skandalların ortaya çıkmasında rol oynayan faktörlerdir.

Skandalların çeşitli sonuçları olmuştur. Bunlardan öncelikle şirket iflasları ve batmalar yaşanmıştır. Ekonomik kriz riski ortaya doğmuştur. Ayrıca yatırım-

cıların, piyasalara, halka açık şirketlere, işletme yöneticilerine, kamuya açıklanan finansal bildirimlere, finansal raporlamalara, şirket üst yönetimlerine, bağımsız dış denetime ve gözetim otoritelerine olan güven de sarsılmıştır. Bunun akabinde skandalların sonucunda 2002 yılında Sarbanes Oxley Yasası diye bilinen ve ortaya çıkan bu güven kaybını ortadan kaldırmak ve piyasaları disipline etmeye yönelik bir yasa çıkmıştır. Skandalların bir sonucu, iç kontrol sistemlerinin önemine yönelik farkındalık artışına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle iç kontrolün Sarbanes Oxley Yasasından sonra iç kontrolün standartlara ve düzenlemelere konu olmasındaki artış yaşanmıştır. Diğer bir etkisi, ulusal standartlardan uluslararası standartlara yönelik eğiliminde hızlanmıştır. Bir diğeri buna paralel olarak küresel tek muhasebe ve tek denetim standartları setine yönelik hızlanmıştır. Muhasebe bacağına bakacak olursak daha önce UMS vardı. Amerikan muhasebe standartları USAA, İngiliz muhasebe standartları UKA, Güney Afrika Muhasebe Standartları vardı. Skandallar akabinde ve süreç içerisinde yaşanan bir dizi gelişme Nowolk mutabakatı vesaire baktığımızda işin muhasebe bacağına UMS ve UFRS'in küresel Muhasebe Standartları seti haline geldiği ve bununda bütün ulusal Avrupa Birliği 8. Direktifi başta olmak üzere bizim ulusal yeni TTK tasarısı başta olmak üzere bir çok ulusal, uluslararası düzenlemelere girdiği görülmektedir. Denetim bacağına da baktığımızda UDS'nin küresel denetim standartları seti haline geldiği görülmektedir. Skandalların bir sonucu; çoklu standart ve otorite karmaşasına ilişkin farkındalık artışı yaratmıştır. Ayrıca yönetim, denetim ve gözetim otoritelerinin ve uygulamalarının disipline edilme gereği konusundaki farkındalığı artırmıştır.

Son olarak belirtebileceğimiz bir sonuçta kalite güvencesi ve kalite kontrolünün ön plana çıkışı, standartlara ve düzenlemelere yansımaları. İç kontrol sistemlerinin varlığı ve etkinliğinin sağlanmasını iki boyutta değerlendirmek mümkün. Hem bizatihi denetim yapan bağımsız denetim şirketi açısından ikinci de denetlenen müşteri işletme açısından iç kontrol sistemlerinin varlığının sağlanması, daha sonra da etkinliğinin artırılması önemlidir. Bu sağlandığı takdirde de iç kontrol sistemlerinin varlığının, mevcudiyetinin sağlanması ve etkinliğinin artırılması. Demin de arz ettiğim gibi kalite kontrol ve kalite güvencesinin olmazsa olmazlarından biri haline gelmiş ve belki de en kritik unsurlarından birini oluşturmuştur. Burada bağımsız denetim kalitesinin kontrolüne ilişkin uluslararası standartları arz edecektim ama benden önceki konuşmacı arkadaşımız çok güzel bir şekilde sunduğu için izninizle bunları geçiyorum. Sadece çok özet olarak bağımsız denetim kontrolünü sağlamada neticede belli alt başlıklar içinde bunu incelemek mümkün. Bağımsız denetim

ekibine düşen görevler var. Sorumluluklar var. Denetim hizmetinin üstlenilmesi ve yürütülmesi aşamasında bu kaliteyi sağlamaya yönelik unsurlar var ve gözetime yönelik değişik sorumluluklar ve unsurlar var. İzninizle bunları geçiyorum.

2002 yılında skandalları takiben Sarbanes Oxley Yasası çıktı demiştik. Sarbanes Oxley Yasası sonuçları itibariyle küresel etki yaratan temel dönüm noktalarından birisi olmuştur. Değişik hükümler getirmiştir. Çok kabaca öncelikle kamu muhasebe denetim ve gözetim kurulu kurulmuştur. Kurumsal ve finansal raporlamaya ilişkin, kurumsal ve kişisel sorumluluklar artırılmıştır. Denetçi bağımsızlığını kaldıran haller yasaklanmıştır. Bağımsızlığı zedelediğinden aynı anda denetim şirketinin müşteriye danışmanlık ve benzeri hizmet sunma olayı ortadan kaldırılmıştır. Denetçinin rotasyonuna ilişkin hüküm getirilmiştir. Burada 5 yıl diyor ama AB 8. Yönergesinde bu yedi yıl olarak geçmiştir. Son olarak da iç kontrolün önemi ve bu konudaki sorumlulukları altı çizilmiştir Sarbanes Oxley Yasasında. Genel itibariyle baktığımızda cezai hükümler getiren, sorumlulukları artırıcı bir düzenleme olduğu görülmektedir. 2002 yılı Kasım ayında ülkemize Sarbanes Oxley Yasasının mini bir versiyonu diyebileceğimiz X-19 Nolu tebliğle ülkemiz SPK düzenlemesine ve ülkemiz düzenlemesine Sarbanes Oxley Yasası yansımıştır. Daha sonra bu hususlar 22 Nolu bağımsız denetim standartları tebliğine aktarılmıştır. Sarbanes Oxley Yasasına baktığımızda iç kontrol ve iç kontrol sisteminin önemi artmıştır dedik. Ayrıca ikinci şey olarak iç kontrole yönelik sorumluluklar artmıştır. Kimi sorumluluklar artmıştır. Bu sorumluluklar öncelikle şirket üst yönetiminin, denetim komitesinin, bağımsız denetim firmasının ve iç denetim arasında bu sorumluluklar paylaştırılmıştır. İç kontrole ilişkin şirkete önemli bir sorumluluk getirilmiş ve bu sorumluluk eş düzeyde paylaştırılmıştır dedik. İzninizle ne tür sorumluluk getirmiş onu arz etmek istiyorum. Öncelikle işletmeler iç kontrole ilişkin bir iç kontrol raporu hazırlamak yükümlülüğü ile karşı karşıya bırakılmıştır ve bu iç kontrol raporunun yönetim kurulu başkanının imzası ile sunulması Amerikan SPK'sına hükmü getirilmiştir. Bu raporda neler yer alacaktır. Bu raporda işletmede yeterli ve uygun bir iç kontrol sistemi yapısının usul ve esaslarının oluşturulduğuna ilişkin hükümler yer alacaktır. İç kontrolün etkin ve çalışır vaziyette olduğuna yönelik hükümler yer alacaktır. İç kontrol sisteminin etkinliğinin yönetimce değerlendirildiği, önemli hata içermediği genel kabul görmüş kurallara uygun olduğu ayrıca iç kontrol mekanizme ve prosedürlerinde açık ve zayıf noktalar varsa bunların açıkça belirtildiği bunlara yönelik bildirimlerin denetim komitesine ve bağımsız denetçilere iletildiği ve iç kontrol sistemini olumsuz etkileyen hususlarla beraber bunların çözü-

müne yönelik önerilerinde yer aldığı gibi hususların iç kontrol raporunda açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Aynı hususları tasdik etmek üzere bağımsız denetim firmasına da yükümlülükler getirilmiş ve iç kontrol konusundaki sorumlulukları artırılmıştır. Baktığımızda en önemli şey raporu tasdik yükümlülüğü Sarbanes Oxley Yasasıyla ülkemize yansıyan SPK düzenlemesi karşılaştırıldığında tasdikte bir fark var. Sarbanes Oxley Yasasında açıkça “tasdik” denmektedir. Bağımsız denetim şirketinin eli, deyim yerindeyse taşın altına sokulmaktadır. Ama bizde biraz geçerken yumuşatılmış ve değerlendirme olarak geçmiştir ama Sarbanes Oxley Yasasında tasdik yükümlülüğü birebir tasdik ve “authentication” kavramıyla ifade edilecek şekilde tasdik yükümlülüğü getirilmiştir.

İç kontrol sisteminin önemine işaret eden ve önemini artıran bir diğer küresel gelişme de Basel II düzenlemeleri. Basel II düzenlemeleri risk odaklı sermaye yönetimini ön gören ve risk bazlı kredilendirme ve fiyatlandırmayı getiren bir düzenleme. Basel II’ye bakıldığında bu düzenlemelerde derecelendirme faaliyetinin reyting faaliyetinin ön plana çıktığını ve derecelendirmeye bağlı olarak da iç kontrol fonksiyonunun çok önem kazandığı görülmektedir. Basel II’nin getirdiği derecelendirmeye ilişkin düzenlemelerin Türkiye’de SPK tebliğine ve BDDK düzenlemesine konu edildiği görülmektedir. Derecelendirme faaliyeti de en azından geleceğe yönelik açılım açısından arz edilecek olursa mesleğimiz açısından derecelendirmenin de yeni bir açılım olduğunu, meslek yasamıza bakıldığında 2/a-b maddesi uyarınca finans işleri ve uygulamaları olarak belirlenen maddeye uygunluk gösterdiği dolayısıyla meslek mensubumuzun açıkça faaliyet alanına girdiği ve meslektaşlarımız bu konunun uzağında kalmamaları gerektiğinin düşünüldüğü bir konudur. Derecelendirmenin içine baktığımızda iç kontrol niye ön plana çıkıyor. Derecelendirmeyi iki şekilde düşünüyorlar önümüzdeki dönemler için. Bilhassa işletmelerimizin finansman yapısına baktığımızda genelde banka kredileriyle ve borçla finansmanın söz konusu olduğu yüzde 78 oranında görülmektedir. Dolayısıyla işletmelerimiz açısından bu derecelendirme konusu hayati önem arz etmektedir. Çünkü yüksek derecelendirme notu almak daha düşük maliyetli fon kullanmak anlamına gelecektir. Dolayısıyla bu konuda da büyük farkındalık olması gerekmektedir. Derecelendirme bir kredi riskinin derecelendirmesi, ikincisi de kurumsal yönetimin derecelendirilmesi. Kurumsal yönetim ilkelerine uyumun derecelendirilmesi açısından önemlidir. Dolayısıyla derecelendirme kalite güvencesi açısından bu bağlamda bakıldığında iç kontrol sistemlerini ön plana çıkaran bir düzenleme olmuştur. İç kontrol sisteminin öne-

mi bir tek Basel ve arz ettiğim şeylerde olmamıştır. Şöyle genel olarak baktığımızda bir çok ulusal, uluslararası ve bu boyutta dediğimizde bir küresel yaygınlık kazanmıştır iç kontrol sistemlerinin kurulması ve etkinliğinin sağlanması gerekliliği genel kabul görmüştür. Genel kabul görmüş bağımsız denetim standartlarının ikinci gurup olan çalışma alanı standartları içerisinde yer almaktadır. IFAC'ın 400 numaralı uluslararası denetim standartları iç kontrole ilişkindir, IP aynı şekilde Amerikan menkul kıymetler borsası komisyonu iç kontrole ilişkin düzenlemeler getirmiştir.

Demin arz ettiğim Sarbanes Oxley Yasasının iç kontrole ilişkin maddeleri vardır. Basel II'nin aynı şekilde. BDDK bağımsız denetim yönetmeliğinde 20.maddesinde iç kontrole ilişkin atıfta bulunmaktadır. Yeni bankacılık kanununun yansıda gördüğümüz maddelerinde iç kontrole ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. SPK düzenlemeleri 22 Nolu tebliğde 10.kısımda iç kontrole ilişkin atıfta bulunmaktadır. Yeni bankacılık kanununun yansıda gördüğümüz maddelerinde iç kontrole ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Özellikle olan bir tek yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısında gerekçelerine baktığımızda kanunun tasarısında iç kontrol geçmektedir. Ancak metnin içinde ben ikinci taslağa baktım, daha sonra değişti mi bilmiyorum ama ikinci taslakta iç kontrol gerekliliği iç kontrol sistemlerinin incelenmesi gereği madde metninde yoktu denetleme başlığı altında ama gerekçede bulunmaktadır. İç kontrol sistemine baktığımızda iç kontrol sistemi genelde bir şirketin varlıklarını korumak, muhasebeye ve diğer faaliyetlere ilişkin bilgi ve raporların doğru ve güvenilirliğini sağlamak, işletme faaliyetlerinin etkinliğini artırmak, işletme yönetiminin belirlenen politikalara uygunluğunun sağlanması amacıyla oluşturulan tüm ölçü, yöntem, usul, esas ve sistemin genel adıdır. Bir taraftan da küresel ilişkiler ve ticari ilişkilerin arttığını belirttik. Buna mukabil işletme büyüklüğü ile iç kontrol sistemine duyulan ihtiyaç arasında doğrusal bir korelasyon var. İşletme büyüklüğü arttıkça iç kontrol sistemine ve sistemin etkinliğine duyulan ihtiyaç da artmaktadır. İç kontrol sisteminin amaçlarını çok kısaca arz edecek olursak öncelikle işletme aktifinde bulunan varlıkların korunması, güvenilir tam ve doğru finansal raporlamanın sağlanması, faaliyetlerde etkinlik ve verimliliğin temini, faaliyetlerin işletme yönetiminin konulmuş işletme faaliyetleriyle uyumunun sağlanması. Yasa ve yönetmeliklere, yasal mevzuata uyum. Bağımsız denetimin güvenilirliğinin ve kalitesinin artması, yönetimin kontrolü, muhasebe kontrolü ve yönetimin hedeflere ulaşma başarısı iç kontrol sisteminin kurulması neticesi amaçlanmaktadır. İç kontrolün sınıflandırılmasına bakarsak değişik iç kontroller var. Dört başlık altında belirtirsek. Ön-

leyici iç kontroller var, ortaya çıkarıcı iç kontroller var, yönlendirici iç kontroller var ve boşluk doldurucu iç kontroller var.

İç kontrol modellerine baktığımızda farklı iç kontrol modelleri var. En bilineni ve en uygulananı, genel kabul göreni COSO'nun iç kontrol modeli. COSO modeli 1992 yılında ortaya kondu. COSO komitesinin içerisinde Amerikan Muhasebeciler Birliği var, Uluslararası Finans Yöneticileri var. İç Denetçiler Enstitüsü, IAA var ve Yönetim Muhasebecileri Enstitüsü var. Diğer modeller Kovit modeli var. Kovit modeli daha çok bilgi işlem teknolojilerinden kaynaklanan risklerin giderilmesine yönelik geliştirilen bir model 1996 yılında geliştirilmiş ISAC var. ISAC'da daha çok bilgisayar ortamında yürütülen e-business dediğimiz işten kaynaklanan riskleri önlemek amacıyla oluşturulan bir model. Sistem-trans dediğimiz bir modelde yine elektronik ortamlarda üretilen verilere yönelik olarak geliştiren bunun güvenilirliğini sağlamaya yönelik ortaya konan bir model.

İç kontrol sistemini tanıma yöntemleri. Farklı iç kontrol tanıma yöntemi var. En bilinenleri not alma yöntemi. Akış şemaları, anket yöntemi bunun yanında yönetici ve diğer düzeydeki personellere yazılı sözlü görüşmeler, kayıtlı belgelerin kontrolü, faaliyetlerin gözlenmesi, iş akışı ve süreç haritalarının takibi bu özellikle son dönemde ortaya çıktı. Buna yönelik ARIS ve benzeri çok programlar çıktı. Dolayısıyla iç kontrolü bu iş akışı ve süreç haritalarından izlemek çok büyük kolaylık sağlıyor. Yöntem ve sistem dokümanların incelenmesi ve iç denetçilerle koordine kurulması, üçüncü kişilerden veya uzmanlardan doğrulama yoluyla iç kontrol sistemini tanımak mümkün. Ancak en genel uygulamada gözlenen ve faydalı olduğu düşünülen uygulamanın içinden birisi olarak bizimde kendi uygulamalarımızda çok kullandığımız anket yöntemi var. Anket yönteminde iç kontrole ilişkin farklı sorularımız var. İç kontrol unsurlarına ilişkin alt başlıklar var. Her alt başlığı ölçen farklı sorularımız var. Bir başka kullanılan yöntem check-list kontrol listesi yöntemi ama kontrol listesi yönteminde çalışanlara yönelik olarak yelpazede bir fikir beyan etme imkanı olmuyor. Uç noktalarda kalıyor. Ama anket yöntemi genelde beşli liket ölçekleme dediğimiz bir ölçekleme sistemi var. En azından soruyu sorduğunuz kişinin bir beşli yelpaze içerisinde tam katılıyorum, az katılıyorum, emin değilim, bilmiyorum vesaire, hiç katılmıyorum şeklinde bir yelpaze içerisinde belli yerlerde fikrini beyan etme imkanı sağlanıyor.

İç kontrol sisteminin unsurlarına baktığımızda en temel olarak kontrol ortamı, kontrol çevresi, risk değerlendirme, kontrol prosedürleri ve gözetim alt başlığı al-

tında. Burada aslında bir ankette aldım ben bunu İstanbul Mali Müşavirler Odasının mali çözüm dergisinde yer alan bir makaleden, kendi makalemde aldım. Burada bir anket form önerisi bu anket hem COSO'nun iş kontrol modeli ile uyumlu Sarbanes Oxley yasası hükümleriyle uyumlu Basel düzenlemeleriyle uyumlu baktığımızda kontrol çevresinin alt bileşenleri nedir diye baktığımızda öncelikle işletme yönetiminin ve çalışanların dürüstlüğü, etik değerleri bunların açıkları soruları var ama çok kısaca dikkatinize arz etmek için başlıklarını aldım sadece. Yetkinlik taahhüdü, işletmede çalışanların hepsinin kendi işine vakıf olması, yaptığı işe yönelik eğitim ve yeterli mesleki tecrübe deneyime sahip olması, yönetim kurulu ve denetim komitesinin çalışma tarzı, yönetimin felsefesi iş denetim fonksiyonun etkin olup olmadığı organizasyonel bir yapı olup olmadığı, yapının kurumsal olup olmadığı, kurumsal yapıya bağlı olarak yetki ve sorumlulukların belirlenip belirlenmediği, yazılı hale getirilip getirilmediği, görevler ayrılığı ilkesine uyum derecesi, etkin insan kaynakları politikaları ve uygulamaları. İç kontrol yapısının ikinci temel unsuru olan risk değerlemenin altında ise ana şirket hedefleri, şirket hedeflerinin ne olduğu, bu hedeflerin süreç bazına indirgenip indirgenmediği, süreç bazında hedef konulup konmadığı risklerin belirlenip belirlenmediği, risklerin kabul edilebilir tolerans derecesi, şirketin güçlü zayıf yönleri varsa bunların ortaya konup konmadığı, zayıf yönlerinin neler olduğu ayrıca şirkette değişimi yönetme bilincinin olup olmadığı önemli. İç kontrol yapısı ve sisteminin üçüncü temel unsuru olan kontrol faaliyetlerinin alt başlıklarına baktığımızda politika ve prosedürlerin oluşturulup oluşturulmadığı, bilgi belge ve kayıtlarda kontrol faaliyetlerinin uygulanıp uygulanmadığı bilgi ve iletişimin sağlanıp sağlanamadığı, iletişim kanallarının etkin çalışıp çalışmadığı başlıkları yer alabilir. Son başlık olarak da gözetim dediğimizde kontrol ve işleyiş eksikliklerinin raporlanıp raporlanmadığı, faaliyetlerin etkin ve verimli gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, finansal raporların güvenilir olup olmadığı, faaliyetlerin yasa ve düzenlemelere uygun olup olmadığının da son noktada gözetim aşamasında ortaya konması. Sonuç olarak yaşanan tüm gelişmeler ve düzenlemeler değişim ışığında iç kontrolün hem meslek mensuplarımız hem de bağımsız denetim açısından son derece önemli hale geldiğini ve gerek müşteri işletme gerekse bağımsız denetim şirketi için kalite kontrol ve kalite güvencesinin emniyet supaplarından birisi olduğunu düşünmekteyiz.

Son bir önerimiz de demin arz ettiğim gibi TTK kısmında yeni TTK tasarısına yönelik olarak da tasarının denetleme başlıklı ana metninin içerisine iç kontrol sistemlerinin incelenmesi gereğinin de dahil edilmesinin uluslararası standartlara ve düzenlemelere paralel bir gelişme olacağını düşünmekteyiz. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Kalite Güvence Standardı Forumu
Serbest Tartışma

Nail SANLI
Oturum Başkanı
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Dr. Tamer Aksoy'a teşekkür ediyoruz. Sayın Aksoy öncelikle kaliteli bir hizmetten söz edebilmek için ne yaptığımızı sorgulamamız gerektiğini dile getirdi. Yani yaptığımız işin farkında mıyız dedi, buna da farkındalık dedi. İç denetimi etkileyen unsurlardan, bazı faaliyetlerden ve yasal düzenlemelerden söz etti. Günümüzde artık önemi oldukça hissedilen derecelendirme ve yasal düzenleme olan Basel II'den örnek verdi. Skandalların denetim şekillerini ne kadar etkilediğinden bahsetti ve yönetim denetim mantığının yanında artık bir gözetim mantığının var olması gerektiğini vurguladı. Ardından iç kontrol sistemlerinin işleyişi ve önemi hakkında çok güzel bir sunum yaptı. Ben bir değerlendirme yapmadan önce bir duyuru yapmak durumundayım, zamanı iyi kullanmak açısından çay molası vermeyeceğiz hemen bu forumun genel değerlendirilmesi için yönetim kurulu arkadaşımıza söz vereceğim. Daha sonra soru cevaba geçelim belki yapacağımız değerlendirmeler içerisinde gelecek sorulara da vereceğimiz cevaplar örtüşebilir diye soru cevaba geçmek istiyorum. Söz almak ve soru sormak isteyen arkadaşlarımızın ismini almak istiyorum. Buyurun Akın Özdemir.

Akın ÖZDEMİR

- Akın Özdemir, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Muğla Odasından katılıyorum. Kalite ile değerli yorumcuların sunumlarına içtenlikle katılıyorum. Ben farklı bir açıdan da bakmak istiyorum. Meslekte kalite, kalite güvencesi standartlarının gerçekten mesleğimiz açısından önemli kavramlar olduğunu düşünüyorum. Ancak üzümlere belirtmeliyim ki meslektaşlarımız açısından emek, kazanç ve tahsilat oranının giderek geriye düşmesi bunun yanında da gün geçtikçe mesleğin sürekliliğini meslektaşlarımızın kredi kartları ve bankaların bireysel kredileriyle sürdürmeye çalışmaları, çabalamaları bu kavramların içini doldurmak anlamında biraz sıkıntı yaşayacağımızı düşünüyorum. Dolayısıyla da meslekte kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesi standartları gibi kavramların hayata geçmesinin öncelikle meslektaşlarımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesinden geçtiğini düşünüyorum. Bu anlamda da örneğin haksız rekabeti azaltmak amacıyla yeni iş imkanları yaratmak çabalarından önce haksız rekabeti yaratan koşulların mevcut durumun ve özellikle sözleşme ve ücretten kaynaklanan haksız rekabetin ortadan kaldırılması adına çok

somut adımların atılması konusunda eğer yavaş davranacak olursak o yeni yarattığımız iş alanlarında da kıyasıya bir haksız rekabetin oluştuğunu hep beraber yaşayacağız ve buna tanık olacağız.

Bu anlamda bende birçok meslektaşım gibi değişik konulardaki görüşlerini, değişik platformlarda ısrarla getirdikleri gibi bıkmadan usanmadan her geçen gün işlerliğini ve işlevini kaybettiğini düşündüğüm iş sözleşmelerimizin sağlıklı yapılması adına, emeğimizin karşılığını almak adına meslekte kalitenin yükseltilmesi, meslektaşlarımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesi adına odalarımız bünyesinde sözleşme ve tahsilat birimlerinin oluşturulması gerektiğini ve bu konuda somut adımların atılması zamanının geldiğini düşünüyorum. Bu nedenle kesinlikle meslektaş ve mükellef arasındaki sözleşme özgürlüğünü engelleme gibi bir işlevi olmayan aksine emeğin karşılığını yine emeğin karşılığı olan ücretin yine meslektaş tarafından belirlendiği ancak bu yetki verdiği sözleşme ve tahsilat birimleri ve memurları aracılığıyla yine kendi adına sözleşme imzaladığı ve bu sözleşmede belirtilen ücretin yine kendi adına yetki verdiği birimlerce tahsil edildiği bir sistem çalışmasının meslektaşlarımızca tartışılması ve TÜRMOB'ca değerlendirilmesinin meslekte kaliteyi ve meslektaşlarımızın yaşam kalitesini yükselteceğini düşünüyorum teşekkür ediyorum.

Nazmi ERDOĞAN

- Ankara Oda'sından katılıyorum. SMMM. Özellikle bu formu düzenleyen tüm yetkililere ve emeği geçenlere teşekkür ederek başlamak istiyorum. Bu iki günlük forumda oldukça değerli konuşmacılar ve hocalarımızın bilgilerinden faydalanarak inanıyorum ki değerli bilgilenmeler elde etmiş bulunuyoruz. Ancak bu akademik ve üst düzeyde olan bir konuşmalar ve muhasebe mesleğinin gelişimi ile ilgili düşüncelere katılmamak elde değil. Ama bir de madalyonun öbür yüzü var. Şimdi küçük ve orta ölçekli esnaflarla ve meslektaşlarımızın bunlarla ilgili elde etmek istedikleri ücretlerle ve meydana gelen haksız rekabetlerle, ve mesleğin saygınlığını kaybetmekle meydana gelen oluşumlarla ilgili başta TÜRMOB olmak üzere odalarımızın çok etkin ve kesin çözüm almaktaki önerileri ve yapacaklarının mutlaka bir an önce başlaması gerektiği kanısındayım.

Biraz önce konuşmacılardan bir tanesinin bahsetmiş olduğu gibi bir odada on-on beş tane defter tutulur iken bir meslek mensubumuzda. Diğer tarafta

150 sayısını söyledi. Evet ne yazık ki Ankara'da Gelir İdaresi Başkanlığı ile yapılan toplantıda, Gelir İdaresi Başkanlığının bir büroda 350 tane defter tutulduğu ifade edildi. Değerli üstatlar sizler bizim üst kurulumuzsunuz. Sizler orada etkin ve yetkin kararlar almaz iseniz, bizler aşağıda maalesef büro giderlerini karşılamak için yeni gelen arkadaşlarımız veya eski mesleği bilmeyen arkadaşlarımız kıran kırana bir mücadele ile gidiyor. Onurumuz kırılıyor, saygınlığımız kayboluyor. Biz Avrupa'daki olayları, Amerika'daki olayları ilgili yasaları baş tacı ediyoruz ama onu yapan meslektaşlarımız veya bürolarımız zaten orada bir sorun yaşamıyor. Mutlaka muhasebenin geleceği ile ilgili bu ileri ufuklara adım atmak durumundayız, Avrupa Birliğine adım atmak zorundayız, Amerika'ya uyum sağlamak zorundayız, ama kanayan yaramız, tahsilatımız. Bir arkadaşım 500 milyon lira tutan defteri diğer bir arkadaşımın 50 milyona tuttuğunu acaba hangi meslektaşım hayır diyebilecek. Biz Ankara odası olarak mesleki sorunlar komisyonundayız. Ve komisyon başkanım. İki gündür Sayın Başkanım anlatılan forumdaki tüm olayları biz komisyonumuzda her gün tartışıyoruz ve gündeme getirdik. Odamızda da bununla ilgili çözüm yolları ile birlikte sunduk. Bizim sizlerden meslektaşlarımız adına tabandaki oluşumları yaşayan bir arkadaşınız olarak bunlara etkin çözümler ve kesin çözümler almanız konusunda biraz daha gayretli olmanızı rica ediyorum. Bütün arkadaşlara beni dinlediğiniz için saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum.

Nail SANLI

Oturum Başkanı

TÜRMOB Genel Sekreteri

- Nazmi Erdoğanlı arkadaşımıza teşekkür ediyoruz. Soru olmadığı için arkadaşlarıma ikinci bir söz verme ihtiyacı duymuyorum. Ama izninizle kalite güvence sistemleri, kontrol sistemleri ve kalite konusunda bir şeyler paylaşmak istiyorum. IFAC'ın üyelik yükümlülükleri beyannamesi var. Bunlar yedi maddeden oluşuyor bakın nedir başlıkları. Kalite güvence standartlarını ilk sıraya koymuş. Uluslararası eğitim standartları demiş ikinci olarak. Üçüncü olarak uluslararası denetim standartları demiş. Dördüncü olarak IFAC etik kuralları demiş. Beşinci olarak uluslararası kamu sektöründe muhasebe standartlarını şart koymuş. Altıncı sırada soruşturma ve disiplin üzerinde durmuş. Yedinci maddesine de uluslararası finansal raporlama standartları demiş. TÜRMOB, IFAC'ın bir üyesi olarak bunları taahhüt etti. Etmek de zorunda.

Niçin bunları paylaşıyorum sizinle. Hani bir zamanlar hep beraber büro standartları falan diye bir şeyler tartışıyorduk ya. Yani bir büro standardı çok düzgün bir mobilya ile döşenmiş, günün teknolojisine uyum sağlayan güzel bilgisayarlar, şık perdeler, dört eleman, beş eleman veya müşteri sayısı falan değil. Biz zamanında zannediyorduk ki büro standartlarına buna tahdit getirirsek, sayılarla ilgili tedbirler koyarsak iş kaliteli olacak. Tabii ki bir etkidir. Kapasiteniz neyse yapacağınız iş sayısı da onunla bağlantılı olması lazım. Ama asıl hadise böyle değilmiş. Bütün dünyada, kaliteli bir hizmet alabilmeniz için artık kalite kontrol sisteminin ve bu sistemi kontrol eden garantörlüğünü sağlayan güvence sisteminin var olmasından söz ediliyor.

Türkiye bu işin neresinde? Türkiye bunları taahhüt etti bir çok şeyi de hayata geçirmeye çalışıyor. Artık şuna kendimizi alıştıracamız, 1600 katılımlı bir toplantı gerçekleştirdik. Bir yönetici olarak şu anda tepki alabileceğimi düşünüyorum, yadırganabileceğimi de düşünüyorum. Ama yöneticinin en büyük esprilerinden bir tanesi üyelerine doğru hedef göstermektir, dünyayı anlatmaktır. Dünyayı onların önüne sergilemektir ve üyeleri, o konuma getirebilmeyi sağlamaktır. Ben sizlerle bunları paylaşmak istiyorum.

Artık defter tutma tanımından kurtulmamız lazım, şiddetle kurtulmamız lazım. Tabii ki defter tutulacak, tabii ki birileri defter tutmadan, denetim ve kontrol den söz edemeyiz. Defter tutma ve muhasebe bu işin aslıdır, mihenk taşıdır. Ama bütün dünyada mesleğimiz tutulan defterler ve var olan kayıtlardan sonra başlıyor. Türkiye’de burada konumunu alacak ve dünya ile örtüşecektir. Başka hiçbir çaremiz ve şansımız yoktur. Onun için ben hem bir meslek mensubu olarak, hem bir TÜRMOB yöneticisi olarak, aynı zamanda örgütlenmeden gelen bir arkadaşınız olarak, Tamer arkadaşımız Sarbanes Oxley yasasından söz etti. Bunlar skandallar sonucu çıkan yasalardır. Mesleğimize bütün dünyada çok yaralar getiren yasalardı. Zaman zaman kendi kendime düşünüyorum. İyi ki bu skandallar oldu demek geliyor içimden. Çünkü bütün dünyada meslek çehre değiştirme, şekil değiştirme, kabuk değiştirme gereksinimi duydu. Belki onlar olmasaydı bugün bu tip şeyleri tartışamayacak olacaktık. Onun için IFAC üye yükümlülükleri çerçevesindeki olan zorunluluklar, TÜRMOB IFAC’ın temsilcisi olarak bunları taahhüt etmişti. Süreçleri vardır, zamanları vardır, belli süreçlerde bunları hayata geçirmek zorundadır, bunun ayrılmaz bir parçasıyız bunlara uymak zorundayız.

Şimdi geçen seneki forumda bir sonuç çıktı ortaya, sadece İbrahim Akel arkadaşım dikkat çekti o konuya kendisini kutluyorum.

Hatırlarsanız etik kurallar tartışıldı. Etik kurallar yönetmeliği IFAC'ın standartları çerçevesinde uyumu ile bugün Bakanlığa verilmiş, genel kurulumuzdan geçmiş bir yönetmelik haline dönüştü. İkincisi haksız rekabet konusuydu. O da geçen seneki genel kurulumuzda bir yönetmelik halinde geçti ve bugün Bakanlığa verdiğimiz ve çıkmasını takip ettiğimiz bir yönetmelik. Üçüncü bir konu da şirketleşmeler, ortaklıklar ve ortaklık bürolarıydı. Birazda iki gündür tartıştığımız konularla alakalı uyumlu olsun diye onun üzerinde halen çalışıyoruz. İleride yönetmelik, tebliğ veya yasal düzenleme halinde önümüze gelecek.

Bunları niçin anlatıyorum bu forumlar çok etkili ve sonuç çıkaran toplantılar, TÜRMOB yönetimi olarak bunu çok önemsiyoruz ki buradan da çok güzel sonuçlar çıkacağını kesinlikle düşünüyorum. İki günlük tartışmalar onu göstermiştir. Ben daha fazla sözümü uzatmadan iki günlük forumun genel bir değerlendirmesini yapmak üzere Musa Pişkin arkadaşımı kürsüye davet etmeden önce son cümlemi sizinle paylaşmak istiyorum.

Dünyada bu meslek belli şekillerde yapılıyor. Türkiye bazı konularda dünyayı yakalamış, bazı konularda dünyanın ilerisinde olmuş, bazı konularda halen çok çalışmamızı gerektiren konularımız var. onun için bu forumları şiddetle sürdürmeye devam edeceğiz. Buradan güzel görüşler, güzel sonuçlar çıkacak. Gelecek seneki üçüncü forumumuzu İzmir'de düzenlemeyi planlıyoruz. Bu kesin olmamakla beraber ben sözü arkadaşşıma bırakırken iki günlük katkılarınızdan, katılımlarınızdan ve sabırlarınızdan ötürü teşekkür ediyorum. Sunumu yapan, destek veren bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Üçüncü sempozyumu, bu heyecanla, bu katılma sürdürmek amacıyla hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. Sözü arkadaşşıma bırakıyorum.

İkinci Türkiye Muhasebe Forumu
Genel Değerlendirmesi

Musa PİŞKİN
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Değerli meslektaşlarım, gerçekten iki tam gün büyük bir özveriyle mesleğimizin son derecede önemli konularını birlikte tartıştık, dün sabahtan itibaren tüm katılımcı arkadaşlarımız büyük bir istekle, büyük bir arzuyla bu salonda bulundular. Şu dakika itibariyle bile gerçekten yeterince katılım var. Ve bu son değerlendirmeleri, son oturumu izleyen yeterince arkadaşımız var. Ben tüm meslektaşlarımıza TÜRMOB adına şahsım adına bu ilgilerinden, bu içtenlikli katılımlarından dolayı teşekkür ediyorum. Katkı veren, söz alan, değerli meslektaşlarımıza teşekkür ediyorum. Ve birbirinden çok değerli tebliğlerle ve

değerlendirmelerle bu forumu zenginleştiren değerli arkadaşlar tüm konuşmacıların da belirttiği gibi tüm oturum yöneticilerinin değerlendirdiği gibi, her şey son on yıl içerisinde çok değişti. Her şey ama her şey son on yıl içerisinde değişti. Sadece mesleğimiz değil özel sektörde yeniden yapılıyor. Denetim yeniden yapılıyor. Sanayi, endüstri yeniden yapılıyor. Finans sektörü yeniden yapılıyor, dolayısıyla bu çok ciddi yeniden yapılanma süreci içerisinde mesleğimizde meslektaşlarımızda son derece ciddi etkiler altındadır.

Arkadaşlarım sıklıkla ifade ettiler. Asya'dan başlayan, Rusya'dan devam eden Türkiye'yi vuran, Meksika, Brezilya, Arjantin'i ciddi anlamda sarsan finansal krizler yaşadığımız dünyamız. Diğer taraftan Amerika'da başlayan Avrupa'da yaygınlaşan muhasebe ve profesyonel yönetim skandalları devam etti. Sadece finansal piyasalarda yaşanan skandallar. Krizler değil aynı zamanda özel sektörün profesyonel yapılanmasında ve onun denetiminde yaşanan krizler doğrusu dünyada çok ciddi bir güven bunalımı oluşturdu.

Değerli arkadaşlar yaşadığımız süreç devletlerin ekonomiden süratle çekildikleri bir süreç. Yaşadığımız süreç küresel düzeyde serbest piyasa mekanizmasının alabildiğince uygulandığı bir süreç. Devletler artık şirket devlet haline geldiler. Şirketler sermayelerini halka arz edecekler, bütün millet menkul kıymetlere yatırım yapacak, öylelikle bu şirketler ulusal ve küresel düzeyde faaliyet gösterip kazançlarını milletleriyle vatandaşlarıyla paylaşacaklar.

Böyle bir yapı. Özel sektöre dayalı, serbest piyasa mekanizmasına dayalı bir ekonomik yapı. Şimdi böylesine bir ekonomik yapının dünya ekonomisinde, dünya uluslararası ticari ilişkilerinde hakim bir konuma gelmesi doğrusu sektörün yapılanma, onun muhasebesinin sağlıklı olması, onun finansal tablolarının sağlıklı olması zorunluluğu önemini daha bir artırdı. İşte bu noktada gerek uluslararası muhasebe kuruluşu IFAC gerek Avrupa Birliği ve bu alandaki küresel Amerikan Muhasebe Standartları Kurulu ve diğer küresel düzeyde etkili olan muhasebe kuruluşları bu alanda teyakkuza geçtiler. Biz nasıl olurda bu küresel dünyanın liberal ekonomiye dayalı yapısında yeniden bir esenlik ortamı oluştururuz. Özel sektörü yeniden yapılandırırız, muhasebeyi yeniden yapılandırırız, denetimi yeniden yapılandırırız, dünyada tek bir muhasebe dili, tek bir denetim dili, tek tip bir kurumsal yönetim yapısı. Bunu hem hisse senedi sahipleri açısından yaparız hem de çok daha önemlisi finansal piyasalar açısından yaparız.

Değerli arkadaşlar finansal piyasaların küresel düzeyde esenlik içerisinde işleyebilmesi için gerçekten tek tek kredi piyasalarından ve sermaye piyasalarından para talep eden kuruluşların sağlıklı mali bünyeye sahip olması lazım. Esasen yaşanan finansal krizlerin temelinde sağlıklı bünyeye sahip olmayan şirketlere verilen kredilerin geri dönmeyişi yatar. O nedenle Basel II diye bir küresel sistem kuruldu ve denildi ki artık şirketlerin gayrimenkul varlıklarına biz kredilendirme yapmayacağız. Risk odaklı bir kredilendirme sistemi kuracağız ve büyük ölçüde riskleri de derecelendireceğiz. Nasıl yapacağız? Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre yapılmış muhasebe üzerinden ve uluslararası denetleme standartları üzerinden yapılmış denetleme üzerinden bu kredi derecelendirmesini yapacağız. Öylelikle muhasebenin ve denetçinin rolü Basel II boyutunda da son derece önemi arttı değerli arkadaşlar. Bundan esinlenen değerli konuşmacılar, tebliğ sunucuları son derece içerikli, gerçekten son derece önemli tebliğler sundular, özet olarak vurguladılar bir dizi konuyu Sarbanes, Oxley ve onun Türkiye’de süratle yansımaları SPK, BDDK mevzuatları değişti. Türk Ticaret Kanunu süratle ele alındı pazılın iki parçası. Bir para piyasaları kredilendirme piyasaları, iki sermaye piyasaları. Bu ikisi aslında esenlik içerisinde yaşanması öngörülen bir liberal küresel sistem. Bu ikisi temel zorunluluk. Türkiye açısından da böyle. BDDK mevzuatını yaptı, Basel II yaşama geçecek. Basel II’nin sağlıklı yaşama geçebilmesi gerçekten hukuki alt yapısının oluşturularak, Türk para piyasalarına ve dolayısıyla küresel ödemeler sistemine ve piyasalarına olumlu katkılar yapabilmesi Türk Ticaret Kanununda muhakkak surette çıkmasını zorluyor.

Değerli arkadaşlar, Türk Ticaret Kanunu bu çerçevede içerisinde sistemin ayrılmaz bir parçası ümit ediyoruz Türk Ticaret Kanunu yasalasın. Demin çok değerli katılımcı arkadaşlarımız ifade ettiler, bizler 3568 öncesi dönemden beri bu mesleği ifa eden arkadaşlarız. Nerden nereye geldiğimizi muhtelif toplantılarda ama bu toplantıda da arkadaşlarımız vurguladılar. Bizim artık vergi için muhasebeden çok güzel bir slogan ifade. Bilgi için muhasebeye geçme aşamasındayız bütün bu pek çoğumuza teorik gelebilecek kurumsal yönetim, iç kontrol sistemleri, iç denetim sistemleri, derecelendirme, değerlendirme, uluslararası muhasebe standartları, uluslararası değerlendirme standartları, kalite güvence sistemleri gibi bizim pek çoğumuza garip gelen bu kavramlar aslında Türk Ticaret Kanununun yaşama geçmesiyle bizim için çok anlamlı kavramlar haline gelecek değerli arkadaşlarımız. İşte o zaman gerçekten küresel düzeyde yapılan muhasebeyi biz Türkiye’de de yapıyor olacağız ve muhasebe defterlerden beyannamelere, beyanname uzatma sürelerine kadar bizi şimdiye kadar meşgul eden Türkiye’de özgü mesleki sorunların çok ötesinde küresel düzeyde yapılabilir bir mesleği yapmaya başlayacağız.

Değerli arkadaşlar bizler sıtkı-sadakatle muhasebeciler olarak, mali müşavirler olarak maliye idaresine hizmet ettik bundan böyle de edeceğiz, etmeye de devam edeceğiz ama Türk Ticaret Kanunu yaşama geçtikten sonra bir bölümümüz veya çoğumuz yine maliye idaresine hizmet vereceğiz ve geçimimizi oradan temin edeceğiz. Ama bundan böyle serbest bağımlı çalışılan daha doğrusu defterini tutmadığımız, muhasebesini yapmadığımız profesyonel kadrolarla muhasebesini yapan işletmelerin denetçisi biz olacağız. Bu yeni bir çalışma görev alanı. Onların denetçiliğini bizler yapacağız. Bu açıdan Türk Ticaret Kanunu gerçekten mesleğin ufukları bağlamında en yakın bir ufuk ve son derecede bizim açımızdan önemli bir ufuk ümit ediyorum parlamentodaki süreçte bir aksama olmaz, temenni ediyorum ki bir aksama olmaz ve bu yasa tasarısı yasalasın.

Değerli arkadaşlar, muhasebe mesleği yaşanan bu süreç içerisinde gerçekten son derece önemli hale gelmiştir. Denetçilere son derece önemli görevler düşmektedir. Toplumda önemli görevler düşmektedir. Sadece Türk Ticaret Kanunu değil, yine Sanayi Bakanlığının gündeminde bulunan kooperatifler kanunu da bizim TÜRMÖB olarak ilgimizi çekmektedir. Kooperatiflerin denetiminde de meslek mensuplarının aktif bir biçimde görev alması bizim yakın takibimizdedir, kontrolündedir. O da önemli bir iş alanı olarak önümüzdeki dönemde inşallah mesleğin ufukunu açacak yeni bir gelişme olarak önümüzde durmaktadır. Onu da yakından takip edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, özel sektörün bu denli önemli olduğu dünya ekonomisinde gerçekten muhasebe kuruluşlarının da önemi artmaktadır. Bağımsız denetimin de önemi artmaktadır. Kamu yaşamına baktığımız zaman yine bu son üç yıllık tartışma dönemini izlemekteyiz değerli arkadaşlarım. Gün geçmiyor ki ben bunu biraz abartarak vurguluyorum, ifade ediyorum. Bir kamu kuruluşunun denetim ihtiyacının TÜRMOB meslek mensupları tarafından yapılmasının talep edilmesine yönelik bir yönetmelik yapılmasın. Bizim önümüze sıklıkla işte TÜBİTAK'la ilgili bir yönetmelik gelmiştir. Meslek mensuplarına denetim yetkisi vermektedir. Tarımsal kooperatiflerin ve onların üst birliğinin denetimine ilişkin yeni görevler ve yetkiler tanınmaktadır. Bizden işler talep edilmektedir. Ona ilişkin mevzuata görüş vermekteyiz.

Bakıldığı zaman 3568'in yayınlandığı tarihten bu tarihe kadar yaklaşık 45'i aşan civarında mevzuat düzenlemesiyle bu meslek mensuplarına muhtelif görevler düşmektedir. Değerli arkadaşlar kamusal alanda bilhassa Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun dış denetim alanında Sayıştay'a yüklediği büyük görevin sağlıklı ve layığı veçhile yerine getirilmesi noktasında Sayıştay'ın ciddi bir sıkıntı içerisinde olduğunu görüyoruz. Ve Sayıştay Kanunu Parlamenta sunulan kanunda orada da bağımsız denetim kuruluşlarına, meslek mensuplarına, bazı kamu harcama ve gelir işlemlerin denetimi ile ilgili bir takım görevlerin verilmesi eğiliminde, düşüncesinde, kararlılığında olduğunu görüyoruz. Hükümetimizin ve ilgili kuruluşların. Tabii Sayıştay denetiminin bizlere devrinde bir takım Anayasal sıkıntılar olduğu belirtiliyor. Doğrudur ama önümüzdeki dönemde o anayasal sıkıntıların giderilerek bu alanda da geniş yetkilerle mücehhez kılınmamız düşünülen, planlanan ve tartışılan bir konudur. O takdirde mesleğimizin o boyutta da önemli işlevler üstlenerek topluma ciddi katkılar sunacağının görüyoruz.

Değerli arkadaşlar ben tek tek arkadaşlarımın gerçekten birbirinden değerli, hakikaten muhtevalı tebliğleri üzerine fazlaca bir değerlendirme yapmak istemiyorum. Ama bir hususta, birkaç hususta dikkatlerinize bazı bilgileri sunmadan da edemeyeceğim.

Değerli arkadaşlar, TÜRMOB muhasebe mesleğindeki küresel gelişmeleri çok yakından takip ediyor. Ve değerli yönetici arkadaşlarımın da ifade ettiği gibi ve süratle de mevzuatına yansıtıyor. Ben bir örnek vereceğim. Bugün Rifat Nalbantoğlu değerli kardeşimin Başkanlığını yaptığı oturumda uluslararası eğitim standartları ele alındı. Sekiz tane uluslararası eğitim standartları var değerli arkadaşlarım. Bunların altısı mesleğe girmeden önceki döneme ilişkin

işte staj, sınava kabul, meslek mensuplarının bilgisi becerisi vs. ilişkin standartlar. Yedincisi sürekli mesleki eğitime ilişkin standart. Değerli arkadaşlarım sizlerin oluşturduğu 1999 yılındaki genel kurulumuzda biz sürekli mesleki eğitim yönergemizi tüm hatlarıyla tüm yapılarıyla sizlerle tartıştık ve yönergemizi kabul ettik. IFAC'ın yedinci yönergesi daha yeni yaşama geçiyor. Yani daha yeni bağlayıcı, bize yükümlülük yükleyici niteliğe geldi. Biz daha uluslararası muhasebe kuruluşu olan IFAC'a yükümlü olmadığımız bir dönemde, bize yükümlülük yüklenmediği bir dönemde bunun alt yapısını oluşturmuştuk. Buna göre meslek mensuplarının sürekli mesleki eğitim almaları noktasında belli temel ilkeler orada yer almaktaydı. Neydi onlar? Her meslek mensubu yılda 30 saat asgari zorunlu mesleki eğitim alacaklardı. TÜRMÖB'un, TESMER'in düzenlediği veya akredite ettiği eğitim etkinlikleri izlenecekti, oradan alınan sertifikalar odalara ve TESMER'e sunulacaktı. Orada tutulan bir merkezi eğitim kütüğünde bunlar takip edilecekti. Ve sonuçta biz eğitim etkinliklerine katılan yılda otuz saat üç yılda 90 saat eğitim alanları eğitim bültenlerimizde kamuoyuna deklare edecektik. Bunun da böylesi bir olumlu yanı olacaktı. Bu meslek mensuplarımız bu eğitim etkinliklerine katılmıştır. Kamuoyu, ilgili çevreler, müşteriler herkes bunu bilsin. Esasen bu konuda IFAC'ın kuralı şu: Ya böylesi bizim gibi yapacaksınız, ya insanları bırakacaksınız, zorunlu sınavlar yapacaksınız. Değerli katılımcı arkadaşlarımız ifade ettiler. Onlara katılacaklar ve sürekli mesleki gelişimleri sınavlara katılmak suretiyle kanıtlayacaklar yada ülkeler bu ikisinin karmasını yapacaklar. Yedinci standart aslında bunu böyle öngörüyor. Yada meslek mensuplarına diyeceksiniz ki bana şu kadar şeyi taahhüt et. Ve daha sonra sorduğumda bunu bana kanıtla. Bu ve buna benzer bir takım standartlar içeriyor ama biz TÜRMÖB olarak bunu 1999 yılında sizler daha doğrusu genel kurulumuzda kabul ettiniz. Ümit ediyorum kabul ettiğimiz ama bu yıl yükümlülük olarak önümüzde duran bu süreç içerisinde bu temel yapı dönüp baktığımızda göreceksiniz bu temel yapıyı yaşama geçirme noktasında sizlerle birlikte önemli gayretleri oluştururuz ve bu alanda da Türkiye, Türkiye muhasebe örgütü gerçekten öncü durumunu IFAC'a da kabul ettirmiş, tescil ettirmiş olur.

Hiç kuşkusuz değerli arkadaşlarım bu iş güvence sistemleri, iç kontrol sistemleri yavaş yavaş hayata geçiyor. Bir örnek daha vereceğim. BDDK mevzuatından bir örnek vereceğim. BDDK bankalarda denetim yapan kuruluşlar açısından iç güvence sistemleri kurulmasını zorunlu hale getirmiştir. Konuyla ilgili Kasım ayında yayınlanan tebliğ incelediğinizde orada değerli arkadaşlarım Sayın Sanlı'nın Başkanlığında yaptığı oturumda dile getirilen kalite güvence sistemini BDDK bankalarda denetim yapacak, denetim kuruluşları

na zorunlu hale getirmiştir. Sorumlu ortak denetçilerden iki tanesinin bu konuda yönetim kurulunda görev yapan insanların bu sistemleri kuracağı, orada denetim yapan denetçilerin çalışmalarının denetleneceği, bu arada çok ilginç o yönetmelikte yer alan madde yapılacak denetimlerde de bankalarda denetim yapan denetçilerin 3568 sayılı yasaya göre oluşturulan sürekli mesleki eğitime katılmış olmalarını kanıtlamalarını öngörüyor.

Yani şimdi önemli bir kurumun bu şekilde yükümlülüğü, bu şekilde mevzuat düzeyinde getirmesi ve bize de atıfta bulunması da son derecede önemlidir. Bir başka önemli hususa dikkat çekmek istiyorum. Değerli arkadaşlar Ticaret Kanunu elbette yaşama geçtiğinde yaygın bir uygulama alanı olacaktır ama Basel II bir ölçüde esas itibariyle bankalar açısından 2008 yılında yürürlüğe girecek olmakla beraber derecelendirme yönetmeliği Kasım itibariyle yürürlüğe girmiştir. Sayın Ahmet Akın'ın da konuşmalarında ifade ettiği gibi bankalar artık bağımsız üyeleri, ortakları SMMM, YMM olan bağımsız denetim kuruluşları ile SMMM ve YMM'lerce onaylanmayan ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu, Türkiye muhasebe standartlarına göre tutulduğu onaylanmamış bilançoları kabul etmeyecekler. Daha doğrusu derecelendirme, kredi değerliliğinin derecelendirilmesi meslek mensuplarınca onaylanmış TMSK'ya uygunluğu onaylanmış finansal tablolar üzerinden yapılacak. Bu yürürlüğe girmiştir.

Dolayısıyla Türkiye Muhasebe Standartlarının öğrenilmesi, bunların uygulanması konusunda hakikaten sabahleyin de Sayın Bakanımızın da ifade ettiği gibi artık Ticaret Kanununu da beklemeylem, KOBİ'lerle ilgili standartları da beklemeylem. Bunları süratle de yaşama geçireceğiz. Bizler tabii TÜRMOB olarak bu alandaki eğitim etkinliklerimizi alabildiğince sürdürmekteyiz ve önümüzdeki dönemde de sürdüreceğiz. Türkiye bu alanda Sayın Yahya Arıkan'ın Genel Başkan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi yüzünün akıyla da bu uygulamaları yapacaktır. Bundan hiç ama hiç kuşkumuz yoktur. Biz size güvenerek sizin bize sağladığınız güvene dayalı olarak gerek parlamento koridorlarında gerek yabancı misyon karşısında her zaman bunu söylüyoruz. Sizin bize verdiğiniz bu güven ve güçle bunu söylüyoruz ama bu konuda üzerimize düşen yükümlülükleri de eğitim organizasyonları yükümlülüklerini de elbette yerine getireceğiz. Ben akşamın bu saatinde vakitlerinizi daha fazla almak istemiyorum, katılımınızdan, katkılarınızdan ilginizden dolayı hepinize tekrar teşekkür ediyorum, saygı ve sevgilerimi sunuyorum. Sağ olun.